

T.C.

**ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

HUKUK BİLİM DALI

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ANONİM ŞİRKETLERDE DIŞ KAYNAKLARDAN
SERMAYE ARTIRIMI**

Yüksek Lisans Tezi

SEREN DÜDEN

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mustafa TOPALOĞLU

İstanbul, Haziran 2021.

KISALTMALAR	viii
ÖZET	X
ABSTRACT.....	Xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM:

SERMAYE ARTIRIMI KAVRAMI, ÖZELLİKLERİ VE TURLERİ

§ 1. GENEL OLARAK SERMAYE VE SERMAYE ARTIRIMI KAVRAMI	3
I. ESAS SERMAYE KAVRAMI.....	4
II. KAYITLI SERMAYE SİSTEMİ	5
1. Kayıtlı Sermaye Kavramı.....	5
2. Başlangıç Sermayesi	8
3. Çıkarılmış Sermaye.....	9
III. SERMAYE ARTIRIMI KAVRAMI.....	10
1. Genel Olarak	10
2. Tanım ve Örnekler	11
§ 2. SERMAYE ARTIRIMININ ÖZELLİKLERİ	12
I. SERMAYE ARTIRIMININ AMAÇ VE NEDENLERİ.....	12
II. SERMAYE ARTIRIMININ YASAL DÜZENLEMESİ	14
III. SERMAYE ARTIRIMININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	14
IV. SERMAYE ARTIRIMININ ÖN ŞARTLARI	16
1. İç Kaynaklı Sermaye Artırımı Hariç Payların Nakdi Bedellerinin Tamamen Ödenmiş Olması	16
2. İç Kaynaklı Sermaye (Fonlar) Sermayeye Dönüştürülmeden Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı Yapılamaması	18
V. SERMAYE ARTIRIMINA HÂKİM OLAN İLKELER	20
1. Sermayenin Korunması İlkesi	21

2. Eşit İşlem İlkesi.....	22
3. Oransallık İlkesi	23
VI. SERMAYE ARTIRIMININ AŞAMALARI	24
§ 3. SERMAYE ARTIRIMI TÜRLERİ.....	31
I. ESAS SERMAYE SİSTEMİNE GÖRE SERMAYE ARTIRIMI	32
1. Kaynağına Göre	33
A. Dış Kaynaklardan Artırım	33
B. İç Kaynaklardan Artırım	34
2. Yeni Pay Çıkarılıp Çıkarılmamasına Göre	35
A. Yeni Pay Çıkarılarak Yapılan Artırım	35
B. Mevcut Payların İtibari Değeri Yükseltilerek Yapılan Artırım	41
II. KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNE GÖRE SERMAYE ARTIRIMI.....	42
1. Genel Olarak	42
2. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Artırım Türleri.....	44
A. Dış Kaynaklardan Artırım	44
B. İç Kaynaklardan Artırım	46
III. ŞARTA BAĞLI SERMAYE ARTIRIMI.....	47
1. Genel Olarak	47
2. Özellikleri.....	50
3. Sermaye Artırımının Gerçekleştirilmesi	54

İKİNCİ BÖLÜM:

DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI USULÜ

§ 1. GENEL OLARAK TÜM SERMAYE ARTIRIMI TÜRLERİNDE ORTAK HÜKÜMLER....	59
I. SERMAYE ARTIRIMINA KARAR VERECEK ORGAN.....	59
II. GEREKİYORSA İLGİLİ BAKANLIĞIN İZNİ.....	61
III. SERMAYE ARTIRIMININ TESCİL VE İLANI.....	66
IV. SERMAYE ARTIRIMINDA FESİH DAVASI	70
V. YÖNETİM KURULU BEYANI.....	74
§ 2. ESAS SERMAYE SİSTEMİNE GÖRE DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI	79

I. DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMININ TÜRLERİ	79
1. Yeni Pay Çıkarılarak Yapılan Artırım	79
A. Halka Arz Olmadan Yapılan (Olağan) Artırım	80
B. Halka Arz Yoluyla Yapılan Artırım	80
2. Mevcut Payların İtibari Değerinin Yükseltilmesi Suretiyle Yapılan Artırım	82
II. DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIM USULÜ	85
1. Esas Sözleşme Taslağının Hazırlanması ve Kabulü	86
2. Gerekliyse İlgili Bakanlığın İzni.....	88
3. Genel Kurulun Sermaye Artırım Kararı.....	90
4. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Tasdik Kararı.....	94
5. Rüçhan (Yeni Pay Alma) Hakkının Kullanılabilmesi ve İştirak Taahhütlerinin Toplanması.....	102
6. Kısmi Ödemelerin Yapılması.....	105
7. Yönetim Kurulu Beyanının Hazırlanması.....	107
8. Tescil ve İlan.....	107
§ 3. KAYITLI SERMAYE SİSTEMİNE GÖRE DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI	108
I. DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMININ TÜRLERİ	108
1. Yeni Pay Çıkarılmak Suretiyle Yapılan Artırım.....	108
2. Mevcut Payların İtibari Değerinin Yükseltilmesi Suretiyle Yapılan Artırım	111
II. DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIM USULÜ	111
1. İlgili Belgelerin Hazırlanması ve SPK'dan Onay Alınması	112
2. Yeni Payların Satışı İçin Aracılık Sözleşmesi ve Konsorsiyum Düzenlenmesi	113
3. Mevcut Pay Sahiplerinin Rüçhan Haklarını Kullanabilmesi	114
4. Payların Satışı	115
5. Satılan Pay Bedellerinin Ödenmesi.....	117
6. Payların Teslimi	118
7. Satılmayan Payların İptali	121
8. Tescil ve İlan	122
§ 4. RÜÇHAN HAKKI	123
I. GENEL OLARAK	123
II. RÜÇHAN HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ.....	126
III. RÜÇHAN HAKKININ TÜRLERİ.....	127

IV. RÜÇHAN HAKKININ KULLANILMASI	129
V. RÜÇHAN HAKKININ SINIRLANDIRILMASI VE İHLALİ	134
§ 5. DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMINDA ÖZEL DURUMLAR.....	140
I. KISA YOLDAN SERMAYE ARTIRIMI.....	140
II. SERMAYE ARTIRIMININ SORUMLULUK DAVALARINA ETKİSİ.....	142
III. SERMAYE ARTIRIMINDAN VAZGEÇİLMESİ	146
IV. SERMAYE ARTIRIMININ TAMAMLANAMAMASI	149
V. VERGİ HUKUKU YÖNÜNDEN DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI	151
1. Yeni Paylar İçin Pay Senedi Çıkarılmasının Vergisel Avantaj ve Yararları	151
2. Nakit Sermaye Artırımlarında Faiz İndirimi Teşviki.....	152

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI KARARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

§ 1. GENEL OLARAK HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ.....	157
I. GENEL OLARAK	157
II. YOKLUK.....	158
III. GEÇERSİZLİK HALLERİ.....	159
1. Butlan	159
2. İptal Edilebilirlik	161
A. Düzelebilir Hükümsüzlük	162
B. Bozulabilir Hükümsüzlük	163
3. Noksanlık (Eksiklik)	164
4. Nisbi Etkisizlik.....	165
§ 2. SERMAYE ARTIRIM KARARININ HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ.....	166
I. GENEL OLARAK	166
II. YOKLUK YÖNÜNDEN	167
III. BUTLAN YÖNÜNDEN	169
IV. YOKLUKLA VEYA BUTLANLA MALUL KARARLARIN ORTAK SONUÇLARI.....	173
V. İPTAL YÖNÜNDEN	175
1. Genel Hükümlere Göre İptal Edilebilir Sermaye Artırımı.....	176

2. Ticaret Kanununa (Özel Hükümlere) Göre İptal Edilebilir Sermaye Artırımı	177
A. Genel Olarak	177
B. İptal Nedenleri	178
a. Kanuna Aykırılık.....	179
b. Esas Sözleşmeye Aykırılık.....	182
c. Dürüstlük Kuralına Aykırılık	183
C. İptal Davasının Tarafları, Dava Açma Şartları ve Süresi	186
a. Davanın Tarafları	186
aa. Davacı Sıfatı	186
ab. Davalı Sıfatı.....	191
b. Dava Açma Şartları ve Hak Düşürücü Süre.....	192
D. Görevli ve Yetkili Mahkeme	194
E. Yargılamaya Dair Çeşitli Hükümler	195
a. İptal Davasında Yargılama Usulü	196
b. Davanın Açıldığının ve Duruşma Gününün İlanı	196
c. Teminat	197
d. Birden Fazla Açılan İptal Davalarının Birleştirilerek Görülmesi ve Hak Düşürücü Süre Sona Ermeden Duruşmaya Başlanamaması	200
e. Dava Konusu Sermaye Artırımı Kararının Yürütülmesinin Geri Bırakılması	201
f. Sermaye Artırımı İptal Davası Sonucunda Verilen Kararın Etkisi.....	204
g. Kötü Niyetle İptal Davası Açanların Sorumluluğu.....	205
h. İptal Davası Sonucunda Verilen Kararın Ticaret Siciline Tescili ve İnternet Sitesine Konulması.....	207
§ 3. SERMAYE ARTIRIMININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜNDE TAHKİM VE ISLAH.....	208
I. HMK HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE ISLAH MÜESSESESİ.....	208
II. HÜKÜMSÜZLÜK DAVALARINDA ISLAHIN KULLANILMASI.....	212
1. Yokluk veya Butlanın Tespiti Davalarının Islah Yoluyla İptal Davasına Dönüştürülmesi.....	213
2. İptal Davalarının Islaha Başvurulmasıyla Yokluk veya Butlanın Tespiti Davalarına Dönüştürülmesi.....	214
III. HÜKÜMSÜZLÜK DAVALARINDA ISLAHIN DAVA ŞARTI OLAN ARABULUCULUK BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	215

IV. HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİNİN TAHKİM YOLU İLE İLERİ SÜRÜLMESİ.....	215
SONUÇ	218
KAYNAKÇA.....	227

KISALTMALAR

BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
dn.	: Dipnot
Dr.	: Doktor
ed.	: Editör
e.t.	: Erişim Tarihi
eTK	: Eski (1956 tarihli 6762 sayılı) Ticaret Kanunu
GK	: Genel Kurul
GSÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GTB	: Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı
HAAO	: Halka Açık Anonim Ortaklığı
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İPSÖK	: İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu
İTAŞT	: İzne Tabi Anonim Şirketler Tebliği
İTO	: İstanbul Ticaret Odası
İYUK	: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu
İÜHF	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
KST	: Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği
krş.	: karşılaştırınız
m.	: madde
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
N.	: Numara
Prof.	: Profesör
RG	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
S	: Sayı
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu

T.	: Tarih
T.A.Ş	: Türk Anonim Şirketi
TB	: Ticaret Bakanlığı
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TD	: Ticaret Dairesi
TL	: Türk Lirası
TMK	: 4721 Sayılı Türk Medenî Kanunu
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	: Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi
ŞbSA	: Şarta Bağlı Sermaye Artırımı
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve devamı
Y.	: Yargıtay
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YK	: Yönetim Kurulu
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
YTD	: Yargıtay Ticaret Dairesi

ÖZET

Anonim ortaklıklarda dış kaynaklardan sermaye artırımı, pay sahipleri tarafından veya artırımın halka açılması halinde üçüncü kişiler tarafından ortaklığa dışarıdan yeni mal varlığı getirilmesiyle yapılan artırımdır. Dış kaynaklı sermaye artırımı, TTK'nın 459 ila 461. maddelerinde düzenlenmiştir. Ayrıca, kanunun 456 ila 458. maddelerinde tüm sermaye artırım türlerinde uygulanacak ortak hükümlere yer verilmiştir.

Dış kaynaklı sermaye artırımı usulü esas sermaye sisteminde ve kayıtlı sermaye sisteminde farklılıklar göstermektedir. Esas sermaye sisteminde ve kayıtlı sermaye sisteminde dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımı usulü ve artırıma ilişkin şartlar, kanunun ilgili hükümlerinde detaylı şekilde düzenlenmiştir. Sermaye artırımının hüküm ifade edebilmesi ve uygulanabilmesi için kanunda öngörülen şartlara ve usule uygun şekilde gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir. Bu bakımdan, çalışmanın genelinde dış kaynaklı artırım usulü ve artırımın şartlarına ilişkin hususlar, esas sermaye sistemi ve kayıtlı sermaye sistemi açısından ayrı ayrı incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, dış kaynaklı sermaye artırımı kararının hukuki sonuçları bakımından özellikle artırım kararının hükümsüzlüğü konusu üzerinde durulmuştur. TTK'nın ilgili hükümlerinde genel kurul ve yönetim kurulu (kısaca "YK") kararlarının iptali ve butlana ilişkin hükümler, bunlar tarafından alınan sermaye artırımı kararları içinde geçerlidir. Bununla birlikte, TBK'nın genel hükümleri uyarınca da artırım kararının yokluğu ve butlanı söz konusu olabilmektedir. Çalışmada artırım kararının hükümsüzlüğü hususu, öncelikle ilgili TTK hükümleri çerçevesinde değerlendirilmiş olup bu kanunun yetersiz kaldığı hallerde TBK ve TMK hükümlerinden yararlanılmıştır.

ABSTRACT

In joint-stock companies, a capital increase from external resources refers to an increase achieved by means of bringing new assets to the partnership from outside, either by the shareholders or by the third parties in cases where the increase is made public. The capital increase from external resources has been regulated between Articles 459 and 461 of the Turkish Commercial Code. In addition, common provisions to be applied to all types of capital increase have been specified between Articles 456 and 458 of the Law.

Different procedures have been specified in the basic capital system and the registered capital system regarding capital increase from external resources. The procedures of capital increase from external resources and the conditions of the increase within the basic capital system and the registered capital system have been regulated in detail in the relevant provisions of the Law. In order for the capital increase to become effective and to be implemented, it must be carried out in accordance with the conditions and procedures stipulated in the Law. In this regard, the matters related to the procedures of capital increase from external resources and the conditions of the increase were examined separately in the study, in terms of the basic capital system and the registered capital system.

In the third part of the study, invalidation of the resolution on the capital increase was emphasized with respect to the legal consequences of the resolution on the capital increase from external resources. In the relevant provisions of the Turkish Commercial Code, the provisions regarding nullity and the annulment of the resolutions of the general assembly and the board of directors also apply to the resolutions on capital increase decisions taken by these authorities. On the other hand, the resolution on capital increase may be subject to non-existence or nullity in accordance with the general provisions of the Turkish Code of Obligations. In the study, the invalidity of the resolution on capital increase was evaluated primarily within the framework of the provisions of the relevant Turkish Commercial Code. In cases where the provisions of Law are insufficient, the provisions of the Turkish Code of Obligations and the Turkish Civil Code were used.

GİRİŞ

Sermaye kavramı, bir şirkette ortakların ortaklığa getirmeyi taahhüt ettiği mal varlığı değerlerinin toplamının nakit olarak ifadesidir. Günümüz giderek büyüyen ve sayıları giderek artan anonim ortaklıklar, enflasyon karşısında eriyen sermayelerini güçlendirmek, yeni yatırımlarda bulunmak veya şirket faaliyetlerinin büyümesi sonucunda ortaya çıkan fon ihtiyacını giderebilmek için sermaye artırımına gitmektedir.

Anonim ortaklıklarda sermayenin artırılması, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 456 vd. maddelerinde düzenlenmektedir. Sermaye artırımını, iç kaynaklardan veya dış kaynaklardan olmak üzere iki farklı şekilde yapılabilir. İç kaynaklardan sermaye artırımını, şirkete yeni bir mal varlığı değeri girmeden, şirketin zaten sahip olduğu mal varlığı değerlerinin sermayeye eklenmesi yoluyla yapılan artırımdır. Bu artırım türünde, esas sermayeyi temsilen ya yeni paylar oluşturulur ya da zaten mevcut olan payların nominal değeri artırılır. Çalışmamızın asıl konusunu teşkil eden dış kaynaklardan sermaye artırımını ise, pay sahipleri veya pay sahibi olmayan üçüncü kişiler tarafından ortaklığa dışarıdan mal varlığı getirilmesi suretiyle yapılmaktadır.

Çalışmamızda anonim ortaklıklarda dış kaynaklardan sermaye artırımını konusu Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri, doktrin görüşleri ve Yargıtay kararları ışığında ele alınarak aktarılmaya çalışılmıştır. Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, sermaye artırımını kavramı, özellikleri ve sermaye artırımını türlerine ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. Sermaye artırım türlerine göre artırım şartları ile artırım usulü konularında genel açıklamalara yer verilmiştir.

İkinci bölümde, ilk olarak tüm sermaye artırımını türlerinde uygulanacak ortak hükümler açıklanmış, devamında esas sermaye sisteminde ve kayıtlı sermaye sisteminde dış kaynaklardan yapılacak artırım usulü ile pay sahiplerine sermaye artırımını sonucunda meydana gelen yeni paylardan öncelikli olarak alabilme imkânı tanıyan rüçhan hakkından bahsedilmiştir. Son olarak, dış kaynaklı sermaye artırımında özellik arz eden; kısa yoldan sermaye artırımını, sermaye artırımını kararının sorumluluk davalarına etkisi, sermaye

artırımının tamamlanamaması veya vazgeçilmesi, vergi hukuku yönünden dış kaynaklı sermaye artırımının değerlendirilmesi konularına değinilmiştir.

Üçüncü bölümde, dış kaynaklı sermaye artırım kararının hükümsüzlük halleri ile artırım kararının hükümsüzlüğü hallerinde açılacak davalar üzerinde durulmuştur. Bu bölümde ayrıca artırım kararının hükümsüzlüğünde ıslaha başvurulması ile ilgili bilgilendirmede bulunulmuş olup son olarak hükümsüzlüğün tahkim yoluyla ileri sürölüp süröllemeyeceğı tartışılmıştır.

Tezimize çalışmamız sırasında çıkarılan sonuçları aktardığımız sonuç kısmıyla son verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM:

SERMAYE ARTIRIMI KAVRAMI, ÖZELLİKLERİ VE TURLERİ

§ 1. Genel Olarak Sermaye ve Sermaye Artırımı Kavramı

Sermaye kavramının semantik anlamı itibariyle Türk Dil Kurumu'nda karşılığı bulunmaktadır. Buna göre; isim olarak varlık ve serveti ifade etmekle beraber; ekonomik anlamda terim olarak; bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı, anamal, başmal, kapital, meta, resülmal gibi anlamları ifade etmektedir¹. Anonim ortaklık² bakımından ise sermayeyi, pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi taahhüt ettikleri malvarlığı toplamının nakit cinsinden ifadesi olarak tanımlamak mümkündür³.

Anonim şirketin sermayesi sözleşmede gösterilir. Sermaye bu anlamda şirket malvarlığının karşılığını oluşturmamaktadır. Malvarlığı, şirketin tüzel kişi sıfatıyla belirli bir anda sahip olduğu mevcut hak, alacak, borç ve yedeklerden oluşmaktadır. Şirket sermayesinden farklı olarak sabit bir değer değildir. Şirket faaliyetleriyle bağlantılı olarak artar ve azalır. Sermaye ise, yukarıda değinildiği gibi kuruluşta kurucular tarafından getirilen değerler toplamıdır. Kurucuların şirkete getirmeyi taahhüt ettikleri değerlerden oluşur. Bu değerın nakit olarak ve Türk Lirası cinsinden esas sözleşmede yer alması gerekmektedir. AŞ'de sermaye şirketin kuruluşu sırasında belirlenmiş ve esas sözleşmede gösterilen belirli bir değerdir. Şirket sermayesinin kural olarak, halka kapalı AŞ'lerde en az 50.000 TL, halka açık AŞ'lerde ise 100.000 TL olması gerekmektedir. Bunun dışında, Anonim şirket sermayesi sermaye sistemleri bakımından, esas sermaye ve kayıtlı sermaye olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İlk olarak bu hususlara sırasıyla değinilecektir.

---

¹ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü, "Sermaye", www.tdk.gov.tr, (e.t. 26.12.2020).

² TTK m. 1531 uyarınca, ortaklık ve şirket eş anlamlı terimler olup bu çalışmada birbirini yerine kullanılabilir.

³ E. Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, On İki Levha Yayıncılık, Güncelleştirilmiş 4. Baskı. İstanbul 2018, s. 1.

I. Esas Sermaye Kavramı

Esas sermaye sisteminin temelindeki kavram, “esas sermaye”dir. Esas sermayeyi, anonim şirketin esas sözleşmesinde⁴ tümüyle taahhüt edilen sermaye olarak tanımlamak mümkündür⁵. Nitekim en az sermaye tutarına değinilen TTK⁶ m. 332/1’de; esas sermayenin, “*Tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermaye*” olduğu açıkça ifade edilmektedir. Daha açık ifadeyle, esas sermayenin şirketin kuruluşu sırasında tamamen taahhüt edilmiş olması gerekmektedir.

Taahhüt edilen sermayelerin şirkete ne zaman getirileceği hususu, TTK m. 344’te gösterilmiştir. Buna göre nakden taahhüt edilen payların en az ¼’ünün tescilden önce, kalanının da tescilden itibaren en geç yirmi dört ay içinde getirilmesi gerekmektedir.

AŞ’lerde esas sermaye nominal değerli paylara bölünmüştür. Payların tamamının nominal değerleri toplandığında şirketin sermayesi ortaya çıkmaktadır. Nominal (itibari) değeri bulunmayan pay çıkartılması mümkün değildir⁷. Bir payın nominal değeri en az 1 kuruştur. Payın nominal değeri ile gerçek değeri kuruluşta birbirine eşittir. Daha sonra şirketin faaliyete geçmesiyle birlikte kar veya zarar elde eder ve buna göre gerçek ve nominal değer farklılaşır.

---

⁴ Anonim ortaklıklar için esas sözleşme ve esas sözleşme eş anlamlı terimler olup, bu çalışmada birbirini yerine kullanılabilir.

⁵ T. Saraç, “Esas Sözleşme Değişiklikleri”, Şirketler Hukuku, ed. Sami Karahan, Mimoza Yayınları, 1. Baskı, Konya 2012, s. 542; M. Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler-Soru Örnekleri, Beta Yayınları, Güncellenmiş 14. Baskı, İstanbul 2020, s. 112; M. Bahtiyar, Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Tezi, Diyarbakır 1993, s. 7-8.

⁶ 6102 sayılı ve 13.01.2021 tarihli Türk Ticaret Kanunu.

⁷ SerPK m. 12/2 istisna bir hüküm içermektedir. Buna göre, “*Kurul, payların piyasa fiyatı veya defter değerinin nominal değerinin altında olması durumunda, payların nominal değerinin altında bir fiyatla ihraç edilmesine izin verebilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.*”

AŞ’lerde pay sahibinin şirketteki gücü, sahip olduğu paylara göre belirlenir. AŞ’nin ayrı bir tüzel kişiliği olduğu için alacaklılarına karşı tüm malvarlığı ile sorumludur. Ortakların sorumluluğu ise sadece şirkete karşı ve getirmeyi taahhüt ettikleri sermaye miktarı ile sınırlı olmak üzere ve bundan yerine getirmedikleri oranda sorumludurlar. Şirket alacaklıları, sermaye koyma borcunu yerine getirmeyen ortağa başvuramazlar.

Yukarıda anlatılanlardan çıkan ortak sonuç; esas (sabit) sermayenin önceden belirlenerek esas sözleşmede nakit cinsinden ifade edilmesi; tamamen taahhüt edilmesi, itibari değerli paylara bölünmesi ve kanunen bağlı malvarlığına dahil olmasıdır⁸.

Görüldüğü üzere; esas sermaye sisteminin temeli de tanımlandığı üzere; esas sermaye üzerine bina edilen bir sistemdir⁹. Dolayısıyla esas sermaye sistemi, anonim şirketin malvarlığının, üçüncü kişi konumundaki alacaklıların şirkete borç vermeye ikna edecek nitelikte bir güvence oluşturmasını temin etmeye yönelik ihdas edilen hükümlerin tümünün oluşturduğu sistemdir¹⁰.

II. Kayıtlı Sermaye Sistemi

1. Kayıtlı Sermaye Kavramı

Kayıtlı sermaye sistemi üç temel kavram üzerine kurulmuştur: Kayıtlı sermaye, başlangıç sermayesi ve çıkarılmış sermaye. Bunlardan birincisi, kayıtlı sermaye kavramıdır.

---

⁸ İ. C. Soykan, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2019, s. 9-11; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 112-115.

⁹ Soykan, s. 8.

¹⁰ Soykan, s. 5; O. H. Şener, Teorik Ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2019, s. 574; M. H. Conkar, Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016, s. 9; B. Olçum Bilgin, Halka Açık Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin, Şirketin, Halka Arzı, Kotasyonu ve Sermaye Artırımı İşlemlerinden Doğan Görevleri ve Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2020, s. 109.

Kayıtlı sermaye, sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren sermayeyi ifade etmektedir ve hukukumuzda ilk defa 28 Şubat 1960 tarihinde kabul edilen 7462 sayılı bir kanunla Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş. (Erdemir) adıyla bir anonim şirket kurulması ile girmiştir.

TTK m. 332’de kayıtlı sermayenin tanımlandığı görülmektedir. Buna göre kayıtlı sermaye, sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren sermayeyi ifade etmektedir. Ayrıca, SerPK¹¹ m. 3/1’de bir tanıma rastlamak mümkündür. Buna göre kayıtlı sermaye; *anonim ortaklıkların, esas sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla, yönetim kurulu kararı ile 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun esas sermayenin artırılmasına dair hükümlerine tabi olmaksızın pay çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren, ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş sermayelerini* ifade eder. Yine ikincil mevzuat niteliğindeki SPK’nın yayımladığı II-18.1 sayılı Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği¹²’nde (kısaca “KST”), bir tanıma rastlamak mümkündür. Buna göre kayıtlı sermaye; *“Şirketlerin, Kanunun esas sermaye sistemindeki sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın yönetim kurulu kararı ile yeni pay çıkarmak suretiyle ulaşabilecekleri azami sermaye tavanını gösteren ve esas sözleşmelerinde yer alan sermayeyi”* ifade etmektedir (KST m. 4/1-f).

Öğretide benzer şekilde kayıtlı sermaye tanımlarına rastlamak mümkündür:

MOROĞLU, kayıtlı sermayeyi, anonim şirketin esas sözleşmesinde hüküm bulunmak kaydıyla, yönetim kurulunun kararıyla TTK’nın esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın pay çıkarabilecekleri azami miktarı gösteren ve ticaret siciline tescil ve ilan edilen sermaye olarak tanımlamaktadır¹³.

---

¹¹ 6362 sayılı ve 06.12.2012 tarihli Sermaye Piyasası Kanunu.

¹² 25.12.2013 tarih ve 28862 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kayıtlı Sermaye Sistemi Tebliği.

¹³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 324.

BAHTİYAR'a göre kayıtlı sermaye esas (sabit) sermayeden farklı olarak, şirkete fiilen getirilmesi taahhüt edilen gerçek anlamda bir sermaye olmayıp, esas sözleşme gereğince yönetim kurulunun sermaye artırım yetkisinin tavanını, yani üst limitini gösteren tutardır¹⁴.

SOYKAN ise, kayıtlı sermayeyi, ortaklığa taahhüt edilen veya konulan gerçek anlamda bir sermaye olmadığını, yönetim kurulunun esas sözleşme ile kendisine verilen yetkiye dayanarak sermaye artırımı yapabileceği üst sınırı gösteren kaydi bir rakam olarak ifade etmektedir¹⁵.

SerPK'da kayıtlı sermaye tutarı konusunda kesin bir rakam verilmekten kaçınılmış, üst limitin şirketin kapasitesi, stratejik büyüme hedefleri ve ihtiyaçları doğrultusunda esas sözleşmeye serbestçe konabileceği düşünülmüştür. Ancak KST'de, kayıtlı sermaye tavanının, ortaklıkların ödenmiş/çıkarılmış sermayesi veya özsermayesinden yüksek olanının beş katını aşamayacağı kabul edilmiştir (KST m. 5/4)¹⁶.

Kayıtlı sermaye tavanına ulaşılan anonim ortaklıklarda, yeni bir tavan sermayenin belirlenmesi için, TTK m. 452 vd. hükümleri çerçevesinde esas sözleşme değişikliğine gidilmelidir.

Kayıtlı sermaye, TTK'ya göre halka açık olan ve olmayan tüm AŞ'lere uygulanmakta olup halka açık olmayan bir şirketin kayıtlı sermaye sistemine geçmek istiyorsa; bunun için ilgili bakanlıktan izin alması gerekmektedir. Buna karşılık, SerPK m. 18/1'de halka açık ortaklıklar ile paylarını halka arz etmek üzere Kurula başvurmuş olan ortaklıkların Kuruldan izin almak şartıyla kayıtlı sermaye sistemini kabul

---

¹⁴ Bahtiyar, s. 365. Benzer bir tanım için bkz. Şener, s. 575; Bilgin, YK Üyeleri, s. 116.

¹⁵ Soykan, s. 19.

¹⁶ Ancak bu istisnanın da istisnaları bulunmaktadır. Örneğin KST m. 6/6'da; her tür iç kaynak ile kar payının sermayeye ilave edilmesi suretiyle ve birleşme, bölünme ve benzeri genel kurul kararı gerektiren işlemler neticesinde, her bir tavan kapsamında bir defaya mahsus olmak üzere kayıtlı sermaye tavanının aşılabileceği kabul edilmiştir.

edebileceği ve daha önce 6102 sayılı Kanun uyarınca bu sisteme geçmiş olan ortaklıklar için ayrıca Kurul izni aranmayacağı belirtilmiştir. Şimdi bu sistem içerisinde yer alan diğer sermaye türlerine değinilecektir.

2. Başlangıç Sermayesi

Başlangıç sermayesi, kayıtlı sermaye sistemine girilebilmesi için sahip olunması gereken asgari sermaye tutarını göstermektedir. Başlangıç sermayesinin hem TTK'da hem de SerPK'da tanımlandığı görülmektedir.

TTK'da; *“kuruluştaki ve sisteme ilk geçildiğinde haiz olunması zorunlu sermaye”* olarak ifade edilirken (TTK m. 332/2, c. 1); SerPK'da; *“Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların sahip olmaları zorunlu olan asgari çıkarılmış sermayeleri”* olarak ifade edilmektedir (SerPK m. 3/1-b). KST'de ise, *“Kayıtlı sermaye sistemini kabul eden şirketlerde, kuruluştaki veya kayıtlı sermaye sistemine ilk geçildiğinde sahip olunması zorunlu sermaye”* olarak ifade edilmektedir (KST m. 4/1-b).

Başlangıç sermayesi tutarı 100.000 TL olarak belirlenmiştir (TTK m. 332/1; KST m. 5/3). Ancak bu tutar, asgari miktarı göstermekte olup, anonim şirketlerin kayıtlı sermaye sistemine geçerken, 100.000 TL'nin üzerinde bir tutar belirlemesi de hiç şüphesiz mümkündür¹⁷. Bununla beraber KST m. 5/2'de; kayıtlı sermaye sistemine geçecek şirketlerde çıkarılmış sermayenin tamamının ödenmiş olması ve sermayenin karşılıksız kalmamış olmasının şart olduğu; kuruluştaki kayıtlı sermaye sistemini kabul edecek şirketlerde ise, başlangıç sermayesinin tamamının ödenmiş olması gerektiği ifade edilmektedir¹⁸.

---

¹⁷ Soykan, s. 20.

¹⁸ Nitekim *“Sermayenin tamamının ödendiğini gösterir mali müşavir raporu.”* düzenlenmesine yer verilen KST m.7/1-ç'de bu husus açıkça ifade edilmektedir. Ayrıca bkz. Bilgin, YK Üyeleri, s. 118.

Başlangıç sermayesinin belirlenmesi ile hem ortaklığın amaç ve faaliyet konuları ile sermayeleri arasında ahenkin sağlanması, hem de gerçekçi miktardaki sermayelerle ortaklıkların kötü niyetli emellere kurban edilmemesi gözetilmektedir¹⁹.

3. Çıkarılmış Sermaye

Çıkarılmış sermaye, kayıtlı sermayeli AŞ'lerin satışı yapılmış paylarını temsil eden sermayedir. Yine kayıtlı sermayeden farklı olarak çıkarılmış sermayenin, hem TTK'da hem de SerPK'da tanımlandığı görülmektedir.

TTK'da, "*çıkarılmış payların tümünün itibari değerlerinin toplamı*" olarak ifade edilirken (TTK m. 332/2, c. 2); SerPK'da, "*Kayıtlı sermayeli anonim ortaklıkların satışı yapılmış paylarını temsil eden sermayeleri*" olarak ifade edilmektedir (SerPK m. 3/1-d). KST'de ise, "*Çıkarılmış payların tümünün itibari değerlerinin toplamını temsil eden sermaye*" olarak ifade edilmektedir (KST m. 4/1-c).

Öğretide BAHTİYAR, çıkarılmış sermayeyi, *başlangıç sermayesi ile kayıtlı sermaye arasında kalan, yönetim kurulunca yapılacak her pay çıkarılmasından sonra yükselen somut miktar* olarak tarif etmektedir²⁰.

SOYKAN ise, çıkarılmış sermayeyi, esas sermaye sistemindeki "esas sermaye"nin karşılığı olarak ortaklığın itibarı ve kredi temini açısından önemli olan ve güvence işlevini yerine getiren miktar olarak tanımlamaktadır²¹.

Yasal ve öğreti tanımlarından çıkan ortak sonuç, çıkarılmış sermayenin asgari miktarını, başlangıç sermayesinin, azami miktarını ise kayıtlı (tavan) sermayesinin oluşturduğu; kayıtlı sermaye sistemine geçildiği esnada çıkarılmış sermayenin başlangıç sermayesine eşit olduğu; çıkarılan yeni paylarla tavana ulaştığında kayıtlı sermaye ile

---

¹⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 366.

²⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 366.

²¹ Soykan, s. 21.

eşitleneceği ve bu durumda artırımın devam edebilmesi için esas sözleşme değişikliğine gidilmesi gerekeceğidir²².

Biz de bir tanım yapacak olursak; çıkarılmış sermaye, esas sermaye sistemindeki sabit (esas) sermayenin karşılığı olarak kayıtlı sermaye sisteminde başlangıç (asgari) sermaye ile kayıtlı (tavan) sermaye arasındaki her pay çıkarıldığında artan sermaye miktarı demektir. Şimdi ise sermaye artırım kavramına değinilecektir.

III. Sermaye Artırımı Kavramı

1. Genel Olarak

Bilindiği üzere anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir (TTK m. 329/1). Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur (TTK m. 329/2). Ortaklar taahhüt ettikleri sermayeyi ödedikleri ölçüde sorumluluktan kurtulur. Şirket alacaklılarının ortaklara taahhüt ettikleri sermayeyi getirmeleri için başvuru imkânı bulunmamaktadır. Anonim şirketler ekonomik şartlar değiştikçe ihtiyaç hâsıl olduğunda sermaye artırımına gidebilirler. AŞ'ler borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı kendi malvarlığı ile sorumlu olduğu ve malvarlığının artmasında sermayenin etkisi düşünüldüğünde; sermaye artırımının şirket itibarının göstergesi olduğu daha açık anlaşılabacaktır²³.

Sonuç olarak sermaye şirketi niteliğindeki anonim şirketlere hâkim olan ilkelerden sınırlı sorumluluk ilkesi gereği, şirket sermayesi ve sermaye artırım önem kazanmakta ve uygulamada sık sık sermaye artırımına gidildiği görülmektedir.

---

²² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 366; Şener, s. 576; Bilgin, YK Üyeleri, s. 119.

²³ S. Yalçın, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımının Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle İptali, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 5-6.

2. Tanım ve Örnekler

Sermaye, pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi taahhüt ettikleri malvarlığı toplamının nakit cinsinden ifadesi ve esas sözleşmede gösterilmesi ise, sermaye artırımını da sözleşmede yer alan sabit bu rakamın yükseltilmesi demektir²⁴. Diğer bir ifadeyle şirketin esas sözleşmesinde belirtilen sermaye miktarını gösteren rakamın yükseltilmesidir²⁵. Çünkü AŞ esas sözleşmesinde gösterilen sermaye tutarı sabit bir rakam olup değişmesi için kural olarak sözleşme değişikliğine ihtiyaç vardır. Bu nedenle sermaye artırımının özel bir esas sözleşme değişikliği olarak düzenlenmesi zorunlu hale gelmiştir²⁶.

Öğretide sermaye artırımını birbirine benzer şekilde tanımlanmıştır:

TEKİNALP sermaye artırımını, AŞ'nin bilançosunda yer alan esas ve çıkarılmış sermayesinin itibari değerinin kanunda ve esas sözleşmede yer alan kurallar çerçevesinde büyütülmesi olarak tanımlamaktadır²⁷.

SUMER, sermaye artırımını, Kanunda öngörülen usul ve esaslara uyularak, bilançodaki esas sermaye kaleminin yükseltilmesi olarak tanımlamaktadır²⁸.

Örneğin dış kaynaklardan sermaye artırımından bir örnek vermek gerekirse; 200.000-TL'lik esas sermayeli bir anonim ortaklıkta, 10-TL'lik itibari değerli, birer oy hakkı veren 20.000 pay (hisse) adedi mevcut olsun. Ortaklık, 10-TL'lik itibari değerli, birer oy hakkı veren 20.000 yeni pay satışa çıkardığında ve tüm bu paylar satıldığında; sermaye 200.000 TL artırılmış, yani iki katına çıkarılmış olacaktır. Dolayısıyla bu

---

²⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 1; Saraç, s. 542-543.

²⁵ Yalçın, s. 7.

²⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 3.

²⁷ Ü. Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Baskı, İstanbul 2015, s. 124.

²⁸ A. Sumer, Ticaret Hukuku Ders Kitabı, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2015, s. 124-125.

durumda şirketin esas sermayesi ile malvarlığının bir an için eşit olduğu da varsayıldığında;

Ortaklığın eski malvarlığı	-200.000,00 TL
<u>Sermaye artırımını ile eklenen malvarlığı</u>	<u>-200.000,00 TL +</u>
Toplam malvarlığı	-400.000,00 TL'dir.
Bu durumda şirketin pay sayısı ise,	
Eski pay sayısı	-20.000 Adet
<u>Sermaye artırımını ile eklenen yeni pay sayısı</u>	<u>-20.000 Adet +</u>
Toplam pay sayısı	-40.000 adettir²⁹.

§ 2. Sermaye Artırımının Özellikleri

I. Sermaye Artırımının Amaç ve Nedenleri

Anonim ortaklıklarda sermaye artırımının birçok amaç ve sebebi olabilir. Bu haller sınırlı sayıda değildir³⁰. Nitekim anonim şirketler sermaye artırmakla; başta ortaklığa ek sermaye sağlamayı, başka bir şirketler birleşmeyi, ihale şartnamesindeki bir şartı yerine getirmeyi, şirket alacaklılarına veya çalışanlara aralarındaki akit karşılığı pay vermeyi veyahut da ileride yapılacak yatırımların hazırlığını yapmayı amaç edinmiş olabilir³¹.

Öğretide SOYKAN, anonim şirketlerin yeni yatırımlar yapabilmek, teknolojilerini yenilemek, muaccel borçlarını ödeyebilmek gibi gibi sebeplerle sermaye artırımını yoluna gidebileceğini dile getirmektedir³².

---

²⁹ Ayrıca bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 143 vd.

³⁰ Esas sermaye artırımının sebepleri hakkında bkz. H. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Tamamen Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2020, s. 495.

³¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 351.

³² Soykan, s. 22-23.

SARAÇ ise, sermaye artırımı ile genellikle yeni mali kaynaklar sağlanarak öz sermayenin güçlendirilmesinin amaçlandığını dile getirmektedir³³.

ŞENER ise, şirketin sağlıklı gelişimi, projelerin gerçekleştirilmesi, kredi kaynaklarının cazibesini yitirmesi, yabancı sermaye gelmesi gibi nedenlerle sermaye artırımına gidildiğini dile getirmektedir.³⁴

SUMER ise, en önemli neden olarak paraya duyulan gereksinimi sayarken, bunun yanında birleşme gibi halleri de anmaktadır³⁵.

Sermaye artırımı, bir nedene bağlı olarak yapılmak zorunda değildir. Daha açık bir ifadeyle, sermaye artırımının aşamaları arasında haklı ve makul bir nedene dayanmak yer almamaktadır. Anonim şirket, hiçbir gerekçe göstermeksizin dahi sermaye artırımı yapabilir; bunun için yasal ya da sözleşmesel bir nedene dayanmak gibi geçerlilik koşulu bulunmamaktadır³⁶.

Öğretide BAHTİYAR, artırım nedeni bulunmaması ya da gösterilmemesinin artırımını geçersiz kılmayacağını dile getirmektedir³⁷. Nitekim Yargıtay da vermiş olduğu bir kararda, sermaye artırımının bir hak olduğunu ve şirketin dilediği zaman sermaye artırımı yapabileceğini vurgulamıştır³⁸.

---

³³ Saraç, s. 544.

³⁴ Şener, s. 567.

³⁵ Sumer, s. 235.

³⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 125-126; Saraç, s. 543; Sumer, s. 235; Soykan, s. 23; Yalçın, s. 7.

³⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 352. Ancak Soykan, artırım sebebinin artırım kararında gösterilmesinin zorunlu olmamasını, sermaye artırımının hukuken korunması gereken bir sebebe dayanmak zorunda olmaması olarak yorumlanmaması gerektiğini; örneğin sırf pay sahiplerine zarar vermek amacıyla yapılan artırımların dürüstlük kuralına aykırılıktan iptal edileceğini dile getirmektedir. Krş. Soykan, s. 25.

³⁸ Y11.HD, 19.3.1985-1985-1252/1516, anıldığı yer: G. Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995, s. 547.

Sermaye artırımına olan ihtiyaç değişik amaç ve nedenlerden kaynaklanabilir. Sermaye artırımını bazen şirketin finansman ihtiyacının sağlanması, bazen Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun m. 20'de olduğu gibi yasal zorunluluk, bazen ise şirketin ticari itibarının muhafazası için gerekebilir³⁹.

Görüldüğü üzere sermaye artırımını bir hak olarak şirket tarafından ihtiyaç duyulduğunda başvurulacak bir müessesedir.

II. Sermaye Artırımının Yasal Düzenlemesi

Sermaye artırımını, özel bir esas sözleşme değişikliği olarak TTK'da düzenlenmiştir. TTK'nın 456 ile 458. maddeleri arasında esas sermaye sisteminde artırım ve kayıtlı sermaye sisteminde artırım ile ilgili ortak hükümler bulunmaktadır.

Her iki artırıma ilişkin ortak bu hükümlerden sonra ise, esas sermaye artırımını TTK m. 459, kayıtlı sermaye artırımını TTK m. 460, TTK m. 461'de ise yine bir ortak hüküm rüçhan hakkına yer verilmiştir. Ayrıca eTK⁴⁰'dan farklı olarak, ilk defa TTK'da düzenlenen iç kaynaklardan sermaye artırımına yer verilmiştir (TTK m. 461). Son olarak ise, TTK'nın 463. ile 472. maddeleri arasında şarta bağlı sermaye artırımına (kısaca “ŞbSA”) yer verilmiştir.

III. Sermaye Artırımının Hukuki Niteliği

Sermaye artırımını hukuki nitelik olarak özünde bir esas sözleşme değişikliğidir. Buna karşılık, eTK döneminde sermaye artırımının bir kuruluş işlemi mi yoksa bir esas sözleşme değişikliği olarak tanımlanması gerektiği tartışma konusu olmuştur.

---

³⁹ Yalçın, s. 8-9. Yazar birleşme ve halka açılmayı da bu amaç ve sebepler arasında saymıştır. Bkz. orada s. 8-9.

⁴⁰ 1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu.

Öğretide ARSLANLI, sermaye artırımının hukuki niteliği itibariyle ek kuruluş olarak nitelendirmekte; bir esas sözleşme değişikliği olarak sermaye artırımının kuruluştaki esas sözleşmenin hazırlanmasına benzediğini; ancak aralarında bariz farklar da olduğunu dile getirmektedir⁴¹.

İMREGÜN ise, eTK m. 392'nin ilk cümlesine göre sermaye artırımına anonim ortaklıkların kuruluşuna ilişkin hükümlerin uygulanması gerektiğini; ancak kuruluştan farklı olarak sermaye artırımında ortada tüzel kişiliği haiz bir şirket olduğunu, bu itibarla kuruluş hükümlerinin aynen değil, bünyesine uygun düştüğü ölçüde sermaye artırımına uygulanması gerektiğini dile getirmektedir⁴². Yazar bu şekilde, ARSLANLI ile benzer şekilde kısmi kuruluş görüşünü benimsemekle birlikte, sermaye artırımının sonuçta bir esas sözleşme değişikliği olduğunu da vurgulamaktadır.

Sermaye artırımının bir kuruluş işlemi mi yoksa esas sözleşme değişikliği mi olduğuna ilişkin tartışma eTK dönemine ait olup günümüz öğretisinde sermaye artırımının hukuki niteliğinin artık bir esas sözleşme değişikliği olduğu konusunda mutabık kalınmıştır. Nitekim MOROĞLU, TTK'ya göre sermaye artırımının yeni ve ek kuruluş olduğu, anonim şirketin kuruluşuna dair yasal hükümlerinin sermaye artırımına uygulanması gerektiği görüşünü teorik yönden de kabul edilemez olduğunu, sermaye artırımını müessesenin temelinin esas sözleşme değişikliği olduğunu, nitekim TTK'da esas sözleşme değişikliğinin özel bir şekli olarak düzenlendiğini ifade etmektedir⁴³.

Kanaatimizce de sermaye artırımı, hukuki niteliği itibariyle bir esas sözleşme değişikliğidir. Kaldı ki, öğretide sermaye artırımını kuruluş işlemi kabul edenler bulunsa da esasen iki işlem arasında bariz farklar bulunmaktadır. Bir defa kuruluş işlemleri sırasında, henüz şirketin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bilindiği üzere ticaret şirketleri, ticaret siciline tescil edildikleri anda tüzel kişilik kazanırlar. Anonim şirket, sermaye

---

⁴¹ H. Arslanlı, Anonim Şirketler I. Umumi Hükümler, İÜHF Yayınları, C. 1, 2. Baskı, İstanbul 1959, s. 100.

⁴² O. İmregün, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayınları, Yenilenmiş 4. Baskı, İstanbul 1989, s. 442.

⁴³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 35-38. Aynı yönde bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.130; Şener, s. 567; Saraç, s. 543; Soykan, s. 227-28; Yalçın, s. 10-11. Benzer yönde bkz. Bilgin, YK Üyeleri, s. 120.

şirketi türünde bir ticaret şirkettir (TTK m. 124). Halbuki sermaye artırımında ortada bir şirket tüzel kişiliği bulunmaktadır. Diğer taraftan kuruluşta esas sözleşmeye imza atanlar kurucu sıfatını haiz iken, sermaye artırımında esas sözleşme değişikliği tadil metnine imza atanlar yönetim kurulu üyesi sıfatını haiz kimselerdir.

Tüm bunlar bir yana sermayenin artırılması, TTK'nın "Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi" başlıklı Beşinci Bölümünün, "Özel Değişiklikler" başlıklı İkinci Ayırımı altında; madde 456 vd. hükümlerde düzenlenmekte olup, bu haliyle kanun koyucu tarafından da özel bir esas sözleşme değişikliği kabul edildiği de çok açıktır.

IV. Sermaye Artırımının Ön Şartları

1. İç Kaynaklı Sermaye Artırımı Hariç Payların Nakdi Bedellerinin Tamamen Ödenmiş Olması

TTK m. 456/1, ilk cümle uyarınca iç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz. Esasen bu hüküm TTK ile getirilen yeni bir hüküm olmayıp, 6762 sayılı eski Ticaret Kanunu⁴⁴ döneminde de benzer hüküm bulunmaktadır.

ETK m. 391 uyarınca, bir ön şart olarak ortaklığa getirilmesi taahhüt edilen katılma paylarının tamamen ifa edilmiş olması düzenlenmekteydi. Bu anlamda TTK m. 456'da "*nakdî bedelleri tamamen ödenme*"sinden bahsedilmekte iken, eTK m. 391'de "*hisse senetlerinin bedelleri tamamen ödenme*"sinden bahsedilmektedir.

Öğretide sermaye artırımını için böyle bir şartın konuluş amacının; şirketi öncelikle kendi öz imkanlarından yararlanmaya zorlama, şirketin ortaklarda kalan iştirak taahhüdü alacaklarının tahsiliyle ihtiyaçlarını sağlama, kurgusal yani fiktif hareketlerin önüne

---

⁴⁴ TTK'da, 29.06.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlükten kaldırıldığı ifade edilmiştir (TTK m. 1533).

geçme, şirket sermayesini koruma vb. sebepleri olabileceği genel olarak dile getirilmektedir⁴⁵.

İlgili hüküm dikkatli incelendiğinde ise, sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olmasının sermaye artırımını engellemeyeceği açıkça hükme bağlanmıştır (TTK m. 456/1, c. 2). Dolayısıyla hükümde muğlak bırakılan *sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların* ne olabileceği tartışma konusu olmuştur. Bu hususta, öğreti görüşleri ve Yargıtay kararlarından yararlanmak icap edecektir.

TTK m. 456/1, c. 2’de anılan tutarın en fazla %5’lik bir oranı ifade edeceği; daha açık ifadeyle, toplam sermaye oranla en fazla %5’lik bir miktarın ödenmemiş olması durumunda, bu istisnadan yararlanılarak sermaye artırımını yapılabileceği söylenebilir⁴⁶.

Yargıtay ise, vermiş olduğu yakın tarihli bir kararında; % 10’a yakın ödenmeyen kısmın önemsiz sayılamayacağına hükmeden yerel mahkeme kararını onamıştır⁴⁷.

Kanaatimizce kanun koyucu isabetli bir şekilde ilgili hükümde kazuistik bir düzenleme yerine, her somut olayda mevcut şartların ayrı şekilde değerlendirilerek sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların belirlenmesini amaçlamıştır. Ancak

---

⁴⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 126; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 496; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 45-46; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 353; Şener, s. 568; Saraç, s. 547; Sumer, s. 235; *Moroğlu*, ilgili hükümde payların nakdi bedelleri denmekle sadece nakdi sermaye taaahütleri ile sınırlı tutulmasını doğru bulmamakta, bu şartın amacı ve işlevi gereği ayın, hak ve alacak olmak üzere açıkta kalan tüm sermaye taahhütlerini kapsamı gerektiğini ileri sürmektedir. Bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 46.

⁴⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 50; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 497; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 354; Yalçın, s. 14.

⁴⁷ “Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, alınan sermaye artırım kararında dış kaynaklı artırım teşkil eden 624.029,11 TL tutarındaki kısım açısından TTK’nın 456/1-c maddesine göre “iç kaynaklarından yatırım yapılan artırım hariç payların nakdi bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz” hükmüne aykırılık bulunduğu, sermaye artırım tarihi itibarıyla %10’a yakın ödenmeyen kısmın önemsiz sayılamayacağı.”. Y11.HD, 30.3.2015-2014-18871/2015-4396, www.sinerjimevzuat.com.tr, e.t. 28.12.2020.

MOROĞLU, ilgili hükümde somut bir ölçüye yer verilmemesinin, içtihat aykırılığına yol açacağını, yönetim kurulu üyelerini kararsızlığa sevk edeceğini dile getirerek % 95 gibi kesin bir oran benimsenmeli idi diyerek getirilen düzenlemeyi eleştirmektedir⁴⁸.

Kanun koyucunun TTK m. 456/1’de getirdiği bu ön şartta, iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımını hariç tuttuğu da açıkça görülmektedir. Dolayısıyla iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmesine gerek bulunmamaktadır⁴⁹.

2. İç Kaynaklı Sermaye (Fonlar) Sermayeye Dönüştürülmeden Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı Yapılamaması

TTK m. 462/3’de, bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların (iç kaynakların) bulunması halinde, bu fonlar⁵⁰ sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla, yani dış kaynaklardan sermaye artırımını yasaklanmıştır. Kanun koyucu tarafından böyle bir şartın getirilme sebebi olarak, iç kaynaklardan sermaye artırımını mümkün iken; dış kaynaklardan sermaye artırımını yaparak, finansal açıdan zayıf durumdaki pay sahiplerinin daha da zayıflamasını önlemek ve şirket içi demokrasiye katkıda bulunmak olduğu söylenebilir⁵¹.

---

⁴⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 50; Aynı yönde bkz. Şener, s. 540.

⁴⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 45; eTK döneminde konuyu düzenleyen 391. maddede açıkça ifade edilmese de iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımında payların nakdi bedelleri tamamen ödenmesine gerek bulunmadığı ifade edilmektedir. Bkz. Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 353-354.

⁵⁰ *Mevzuatın sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlara; enflasyon düzeltme farkları, yeniden değerlendirme değer artış fonları, mali af kanunundan yararlanılarak oluşturulan fonlar, iştirak ve gayrimenkul satışından doğan fonlar, yenileme fonu gibi fonlar örnek gösterilebilir.* Bkz. Saraç, s. 549. Benzer yönde bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 124-125.

⁵¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 55-56; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 355; Saraç, s. 549. *Yalçın*, böyle bir hükme gerek bulunmadığına; TTK m. 462/3 olmasa idi dahi bu hükümle korunmak istenen menfaatin, dürüstlük kuralı ile elde edilebileceğini düşünmektedir. Krş. Yalçın, s. 16.

İlgili hükümde, her ne kadar sadece fonlardan bahsedilse de kanun koyucunun iradesini, lafzi yorumla daraltmanın hükmün amacına hizmet etmeyeceğini, TTK m. 462/3’de bahsi geçen fonun teknik anlamda sadece yeniden değerlendirme fonlarını değil; herhangi türdeki bir iç kaynağı, yani dağıtılmamış kar ve yedek akçeler gibi iç kaynakları da içerdiğini iddia etmek mümkündür⁵².

Öğretide TEKİNALP, bu hükmün amacının, AŞ’nin bilançosunda dağıtılmamış kar yedekleri ve nitelikçe serbest yedeklere benzeyen fonlar sermayeye eklenmeden özellikle yüksek tutarlı nakdi sermaye artırımları yapıp nakdi sermaye artışlarına katılamayanların bu fonlardaki paylarının küçülmesine engel olmak olduğunu dile getirmektedir⁵³.

MOROĞLU, TTK m. 462/3’de bahsi geçen “fonlar” sözcüğünün, belli bir amaca özgülenmemiş, sermaye artırımında kullanılabilir diğer iç kaynakları da kapsadığını, bu anlamda sadece yeniden değerlendirme değer artış fonu ve maliyet artış fonu değil, serbest yedek akçelerin, yasal yedek akçelerin serbestçe tasarruf edilebilir kısımlarının, önceki yıldan aktarılan dağıtılmamış karların, iç kaynaklardan sermaye artırımına kapsamına gireceğini dile getirmektedir⁵⁴. Bununla beraber iç kaynaklar sermayeye dönüştürülmeden, dış kaynaklardan sermaye artırımını yapılamaması yasağı; TTK m. 462/3, c. 2’de, “*Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir.*” denilmekle yumuşatılmıştır⁵⁵. Esasen iki tür kaynağın, yani hem iç hem de dış kaynakların aynı zamanda ve aynı oranda birlikte kullanılması, TMK⁵⁶ m. 2’nin, yani sermaye artırım hakkının dürüstlük kuralına uygun kullanılmasının bir nevi tezahürüdür⁵⁷.

---

⁵² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 56; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 356.

⁵³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 127-128.

⁵⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 56.

⁵⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 128-130.

⁵⁶ 4721 sayılı ve 22.11.2011 tarihli Türk Medeni Kanunu.

⁵⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 355. Dürüstlük kuralı hakkında geniş bilgi için bkz. Ş. Akyol, Dürüstlük Kuralı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995, s. 52 vd.; M. K. Oğuzman / N. Barlas, Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 16. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s. 233 vd.

Sermaye artırımı için öngörülen bu şartlar yanında artırımın özel bir esas sözleşme değişikliği olması dolayısıyla gerekli durumlarda, şimdiki adıyla Ticaret Bakanlığı'ndan⁵⁸ izin alınması, artırıma esas sermaye sisteminde genel kurulun (kısaca "GK"), kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulunun karar vermesi (TTK m. 456/2, 459, 460), esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin, gerekli olduğu hallerde izni alınmış bulunan değişik şekli, genel kurulda değiştirilerek kabul edilmişse, bunun Ticaret Bakanlığı'nca onaylanması şart olması (TTK m. 456/2, c.2), artırımın, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa iznin geçersiz hale gelmesi (TTK m. 456/3), sermaye artırımında fesih davasına ilişkin TTK m. 353, tescil ve ilanı düzenleyen TTK m. 354 ve tescilin kurucu etkisine değinen TTK m. 355 hükümlerinin kıyas yoluyla uygulanması (TTK m. 456/4) ve son olarak yönetim kurulunun beyanını ön şart olarak gören yazarlar⁵⁹ bulunmakla birlikte; biz, dış kaynaklardan sermaye artırımının gerçekleştirilmesi aşamasında bu hususlara değineceğimiz için tekrara düşmemek adına burada yer vermeyi düşünmüyoruz. Kaldı ki bu hususlar, bir ön şart olmaktan ziyade sermaye artırımının usulüne ilişkin aşamaları anlatmaktadır.

V. Sermaye Artırımına Hâkim Olan İlkeler

Anonim şirketlere hâkim olan bazı ilkeler bulunmaktadır. Kamoyu aydınlatma ilkesi, dışarıdan denetleme ilkesi ve sınırlı sorumluluk ilkesi; bunlardan sadece birkaç tanesidir. Bunun gibi sermaye artırımında özellikle gözetilmesi gereken bazı ilkeler bulunmaktadır. Sermaye artırımında özellikle gözetilmesi gereken ilkelere uyulmadığı takdirde; sermaye artırımının geçersizliği gibi yaptırımlar gündeme gelmektedir. Şimdi bu ilkelere değinilecektir.

---

⁵⁸ 2011 yılından günümüze değin faaliyetlerini Ekonomi Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı olarak sürdüren iki kurum birleştirilerek; 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Ticaret Bakanlığı kurulmuş olup 10 Ocak 2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 27 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile teşkilat yapısı yeniden şekillendirilmiştir. Bkz. <https://ticaret.gov.tr/kurumsal/tarihce>, e.t. 29.12.2020.

⁵⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 57-63; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

1. Sermayenin Korunması İlkesi

Anonim şirket, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir (TTK m. 329/1). Pay sahiplerinin, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile şirkete karşı sorumlu olmasından dolayı, sınırlı sorumlu şirket olarak anılmaktadır. Sınırlı sorumlu şirket olması hasebiyle alacaklıların yegane güvencesi olan şirket sermayesinin korunması hayati önem arz etmektedir⁶⁰.

Sermayenin korunması ilkesi⁶¹ olarak tarif edilebilecek ilkeyle, esas sözleşmede belirtilen ve sabit bir rakam olan esas sermaye miktarının korunması; daha geniş ifadeyle, şirketin herhangi bir zamanda sahip olduğu mal, hak, alacak ve borçların toplamı kabul edilen malvarlığının korunması amaç edinilmektedir⁶².

Sermayenin korunması ilkesi, en başta şirket alacaklılarının menfaatine hizmet eder. Bununla beraber, pay sahiplerinin hatta kamunun menfaatine hizmet ettiğini söylemek de yanlış olmayacaktır. Şöyle ki; sermayenin korunması, şirketin istikrarlı şekilde büyümesini, yatırımların artmasının sağlayacak ve böylece şirketin karlılığı artacaktır. Bu durumda pay sahiplerine kar dağıtımı yapılması da düzenli hale gelecektir. Ayrıca istikrarlı büyüme ve yatırımların artması ile istihdam alanları artacak ve işsizlik azalacaktır; dolayısıyla kamusal (devlet) menfaatine de hizmet etmiş olacaktır⁶³.

Çalışma konusu açısından bakıldığında; (dış kaynaklardan) sermaye artırımının, sermayenin korunması amacına hizmet ettiğini söylemek mümkündür. Çünkü bu şekilde

---

⁶⁰ Soykan, s. 12-13. Esasen burada tek korunan alacaklılar değildir. Alacaklılar yanında, şirketin kendisi, pay sahipleri, işçiler, hatta kamusal menfaat korunmaktadır. Bkz. Ö. Coşgun, “Anonim Şirketin Temel Nitelikleri ve Kuruluşu”, Şirketler Hukuku, ed. Sami Karahan, Mimoza Yayınları, 1. Baskı, Konya 2012, s. 344.

⁶¹ Sermayenin korunması ilkesi hakkında geniş bilgi için bkz. Ü. Tekinalp, “Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi”, Prof. Dr. Rona Serozan’a Armağan, C. II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2010, s. 1681 vd.

⁶² Yalçın, s. 21.

⁶³ Tekinalp, Sermayenin Korunması, s. 1693.

şirket yeni yatırımların yolunu açacak, belli ihalelere gidebilecek ve karlılık düzeyini artırarak malvarlığını, dolayısıyla sermayesini koruyacaktır. Nitekim TTK'da sermayenin korunması amacını güden birçok hükme rastlamak mümkündür. Bunlara örnek vermek gerekirse; en az sermaye tutarını öngören TTK m. 332, aynı sermayeye mahkemece atanan bilirkişi tarafından değer biçilmesini öngören TTK m. 343, nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce, gerisinin de şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmesini öngören TTK m. 344 sayılabilir⁶⁴.

2. Eşit İşlem İlkesi

Türk hukukuna bakıldığında, *eşit işlem ilkesi* ile ilgili TTK m. 357'de yasal bir düzenlemeye rastlanmaktadır⁶⁵. TTK m. 357⁶⁶, pay sahiplerinin aynı şartlar altında aynı işleme tabi tutulmalarını, aralarında olumlu veya olumsuz ayırım yapılmamasını, malvarlıksal haklarda sermaye katılma oranlarının esas alınmasını gerekli kılmaktadır⁶⁷. Limited ortaklık müdürlerinin ortaklara eşit işlem yapma yükümlülüğüne değinen, TTK m. 627⁶⁸ hükmü de benzer bir düzenleme içermektedir.

---

⁶⁴ Yalçın, s. 22.

⁶⁵ Eşit işlem konusunda ayrıntılı bilgi için Bkz. Ş. Yıldız, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Seçkin Yayınevi, Ankara 2004, s. 17 vd.; M. K. Omağ, "Anonim Şirketler Hukukunda Eşit İşlem İlkesi", Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. I, S. 1, 1986, s. 1-8; F. Nomer, Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, Beta Yayınları, İstanbul 1998, s. 469-490. Ayrıca bkz. Ü. Tekinalp / R. Poroy / E. Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden Yazılmış 13. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, N. 887-897; F. H. Şehirali Çelik / İ. Kırca / Ç. Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi Yayınları, 2. Baskı, 2017, s. 131-152; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 427.

⁶⁶ "Pay sahipleri *eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur.*" (TTK m. 357). Ayrıca yönetim kurulu kararlarının butlan sebepleri arasında, *eşit işlem ilkesine aykırılık* sayılmaktadır (TTK m. 391/2-a).

⁶⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 12-106.

⁶⁸ "Müdürler ortaklara *eşit şartlar altında eşit işlem yaparlar.*" (TTK m. 627). Ayrıca çıkmaya katılma hakkında, "Çıkan tüm ortaklar, esas sermaye payları ile orantılı olarak, *eşit işleme tabi tutulurlar.*" (TTK m. 639/3) denilmek suretiyle, bu ilkeye vurgu yapılmıştır.

Eşit işlem ilkesi, TTK'da hüküm olarak yerleşmiş bulunmakla beraber, anayasa hukuku (Kanun önünde eşitlik, AY m. 10), sermaye piyasası hukuku (Eşitlik ilkesine değinildiği 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu m.17/1, 18/5, 19/3, 50/1 hükümleri), ceza hukuku (Nefret ve ayırmıcılık, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m.122) ve iş hukuku (Eşit davranma ilkesi, 4857 sayılı İş Kanunu m. 5) gibi daha birçok hukuk dalında kendine yer bulan evrensel bir kural olarak kabul görmektedir⁶⁹.

Çalışma konusuna dönülecek olunursa, sermaye artırımını açısından işbu ilke yine gözetilmelidir. Şöyle ki; sermaye artırımına gidildiğinde katılım açısından pay sahipleri arasında haklı gerekçelere dayanmayan ayırmıcılık yapılmamalı, tüm pay sahiplerine eşit muamele edilmelidir⁷⁰.

3. Oransallık İlkesi

Türk anonim şirketler hukukunda, haklardan yararlanma konusunda genel olarak oransallık ilkesi benimsenmiştir. Bu ilkeye göre; kural olarak her pay sahibi şirket sermayesine katılma oranında haklardan yararlanır. Örneğin, eşit itibari değerdeki paylara aynı sayıda oy hakkı tanınması; ancak itibari değer yükseldikçe oy hakkının da aynı oranda yükselmesi bu ilkenin bir tezahürüdür. Kural bu olmakla beraber, imtiyazlı pay söz konusu olduğunda, imtiyazlı pay sahibi lehine bu ilkedен sapıldığı veya sermayeye katılma oranından bağımsız olarak iptal davası açma hakkı⁷¹ gibi bazı haklardan eşit oranda yararlanıldığı da görülmektedir. Dolayısıyla bu ilkenin uygulanmasında bazı istisnalar bulunmaktadır.

Sermaye artırımında gözetilmesi gereken ilkelerden bir diğeri de oransallık ilkesidir. Hem iç hem de dış kaynaklardan sermaye artırımında, bu ilkenin uygulama

---

⁶⁹ TBK'da açıkça düzenlenmese bile adi ortaklıklarda (örn. sermaye koyma borcunun istenmesinde), bu ilkenin uygulanmasından bahsedilmektedir. Bkz. Şener, s. 19 vd. Dolayısıyla eşit işlem ilkesi; kıyas yoluyla bütün ortaklıklarda, hatta bütün hukuk dallarında uygulama alanı bulmaktadır.

⁷⁰ Coşgun, s. 343; Yalçın, s. 22-23; 88 vd.

⁷¹ İptal davası ile ilgili detaylı bilgi için bkz. İmregün, s. 170-190; Şener, s. 509-520.

kabiliyeti bulunmaktadır. İç kaynaklardan sermaye artırımında, mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz (gratis) payları kendiliğinden iktisap ederler (TTK m. 462/3). Dış kaynaklardan sermaye artırımında ise, yeni paylar çıkarılır ve bunlar satılarak sermaye artırımı sağlanır. Pay sahiplerinin bu çıkarılan paylar üzerinde rüçhan hakkı bulunmaktadır. Rüçhan hakkı uyarınca, her pay sahibi yeni çıkarılan payları, mevcut payların sermayeye oranına göre alma hakkını haizdir (TTK m. 461/1). Genel kurulun, sermayenin artırımına ilişkin kararı ile pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir (TTK m. 461/2). Ancak rüçhan hakkının sınırlandırılmasında dahi oransallık ilkesi uygulanmalıdır⁷².

Oransallık ilkesinin, çoğunluk ilkesi ile doğrudan ilgisi bulunmaktadır⁷³. Nitekim paylarının itibari değeri arttığı oranda oy sayısı da artan pay sahibi belli bir zaman sonra oy çoğunluğunu elde edecek ve anonim şirket genel kurulunda alınan kararlara esastan etki edecektir. Ancak çoğunluk ilkesinin şirket içi demokrasiyi zedeleyecek şekilde kötüye kullanıldığı, sırf azlık veya bireysel pay sahiplerine zarar vermek amacıyla karar alındığı (Örn. kar dağıtımı için şartlar müsait iken dağıtılacak karın yedek akçeye aktarılmasına karar verilmesi) durumlarda; dürüstlük kuralı (TMK m. 2) devreye girebilecek ve yaptırım uygulanabilecektir. Sonuç olarak oransallık ilkesinin de dürüstlük kuralına uygun şekilde sermaye artırımında uygulanacağını söylemek mümkündür.

VI. Sermaye Artırımının Aşamaları

Sermaye artırımı; bir anda gerçekleşmesi mümkün olmayan, belirli aşamalardan geçerek sürece bağlı olarak gerçekleşen bir işlemdir. Sermaye artırımını türlerine göre, sermaye artırımının aşamaları farklılık göstermekle beraber, genel hatlarıyla bu kısımda değinilecektir. Çalışma konusunun ikinci bölümü ise, tümüyle dış kaynaklardan sermaye artırımının gerçekleşmesine ayrıldığı için, daha detaylı açıklamalar ilgili bölümde yapılacaktır.

---

⁷² Yalçın, s. 23-24.

⁷³ Çoğunluk ilkesi hakkında geniş bilgi için bkz. Coşgun, s. 341-342.

Sermaye artırımına geçilmeden önce, yönetim kurulu sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme tadil metni taslağını hazırlayarak yapacağı yönetim kurulu toplantısında bunu kabul eder. TTK m. 390/1 uyarınca, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Dolayısıyla esas sözleşme değişikliği taslağının kabulü için de bu yeter sayılar geçerlidir.

Kural olarak AŞ'nin kuruluşunda ve esas sermaye artırımında, Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmemektedir. Ancak TTK m. 333⁷⁴ gereği, yayımlanan Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ (kısaca "Tebliğ")⁷⁵'de, faaliyet alanları belirlenip ilan edilecek şirketlerin Bakanlıktan izin alması gerekmektedir.

Mevcut düzenlemeye göre, bankalar, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri, varlık yönetim şirketleri, sigorta şirketleri, anonim şirket şeklinde kurulan holdingler, döviz büfesi işleten şirketler, umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler, tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri, ürün ihtisas borsası şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, gözetim şirketleri, teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri, SPK'ya tabi (halka açık) şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketlerin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Bakanlığın iznine tabidir. Dolayısıyla Tebliğ'de sayılan şirketler arasında yer alan anonim şirketlerin esas sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişiklikleri için de ilgili Bakanlık'tan (Ticaret Bakanlığı'ndan) izin almak gerekecektir. Üstelik bu kararın, TTK m. 453 gereği genel kurul kararından önce alınması icap etmektedir. Bununla birlikte, TTK m.

---

⁷⁴ "Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketler Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni ile kurulur. Bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine bağlıdır. Bakanlık incelemesi sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılık bulunup bulunmadığı yönünden yapılabilir. Bunun dışında hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişiklikleri herhangi bir makamın iznine bağlanamaz." (TTK m. 333).

⁷⁵ RG: T. 15.11.2012, S. 28468.

456/2'nin ikinci cümlesinde, esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin izni alınmış bulunan değişik şeklinin genel kurulda tekrar değiştirilerek onaylanması halinde, bunun Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca onaylanmasının şart olduğu belirtilmiştir. Buradan hareketle, esas sözleşme değişikliği için TB izni gereken anonim ortaklıklarda, GK'nın YK tarafından hazırlanan ve Bakanlıktan izin alınan metninde değişiklik yapmış olması halinde, GK tarafından onaylanan son metin için tekrar Ticaret Bakanlığı izni alınması gerekmektedir⁷⁶. Burada, kanun koyucu GK'nın iradesinin YK kararı ile her zaman bağdaşmayabileceğini öngörerek, GK'ya izni alınmış taslak metninde değişiklik yapma yetkisi tanımıştır⁷⁷.

Esas sözleşmeyi değiştirme yetkisi münhasıran GK 'ya ait olup, bu yetki başka bir organa devredilemez. İzin gereken şirketlerde, Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınmış YK tarafından karara bağlanan değişiklik taslağı, GK'ya sunulur. Genel kurul toplantısına çağrı yetkisi, kural olarak YK'dadır. YK, bu yetkisini karar alarak kullanır. YK'nın görev süresi dolmuş olsa bile GK'yı toplantıya çağırabilir (TTK m. 410/1).

Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla yapılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir (TTK m. 410/1).

Sermaye artırımını için GK'da 3. derece nisapla karar almak gerekir. Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için

---

⁷⁶ Şener, s. 569; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 356.

⁷⁷ Ü. Tekinalp / R. Poroy / E. Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, Güncellenmiş ve Yeniden Yazılmış 14. Baskı, İstanbul 2019, N. 1324.

toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir. Bu fıkra da öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir (TTK m. 418/2).

İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar anılan pay sahiplerinin özel bir toplantıda alacakları bir kararla da uygun bulunması gerekir⁷⁸. Şöyle ki; AŞ’de kural olarak her pay birbirine eşit haklar sağlar. Bunun yanında TTK m. 478’e göre, esas sözleşmeye kurulda veya sonradan konulacak bir hükümle, bir grup paya; rüçhan hakkı, oy, kar ve tasfiye payına ilişkin haklarda imtiyaz tanınabilir. Oyda imtiyazda, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı tanınmaktadır. Bir paya en çok 15 oy hakkı tanınabilir. Oyda imtiyaz, esas sözleşme değişikliği, ibra ve sorumluluk davası açılması durumlarında uygulanmaz. Dolayısıyla paya tanınan imtiyazların sürdürülebilmesi ve korunması gerekmektedir.

İşte bu noktada TTK m. 454’de ihdas edilen imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu (kısaca “İPSÖK”) özel bir öneme sahiptir. Buna göre sermaye artırımı kararı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, İPSÖK’ün onamasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bununla beraber, tıpkı rüçhan hakkı hakkında olduğu gibi imtiyazlı payları temsil eden sermayenin en az yüzde altmışı (% 60), genel kurul toplantısına katılmış ve toplantıda temsil edilen bu payların çoğunluğu da genel kurulun sermaye artırımı kararına iştirak etmişse, ayrıca özel toplantı yapılmasına gerek bulunmamaktadır (TTK m. 454/3-4).

Yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır. Aksi halde, her imtiyazlı pay sahibi yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, on beş gün içinde, bu kurulun toplantıya çağrılmasını şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir (TTK m. 454/2). İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği sonucuna

---

⁷⁸ Şener, s. 558-559.

varılırsa karar gerekçeli bir tutanakla belirtilir. Tutanağın on gün içinde şirket yönetim kuruluna teslimi zorunludur. Tutanakla birlikte, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile bu maddenin sekizinci fıkrası hükmü gereği açılacak dava için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilir.

Tutanak, birlikte verilen bilgilerle beraber tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir. Bu hükümdeki şartlara uyulmadığı takdirde; İPSÖK kararı alınmamış sayılır. İPSÖK, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği sonucuna varılırsa karar gerekçeli bir tutanakla belirtilir. Tutanağın on gün içinde şirket yönetim kuruluna teslimi zorunludur. Tutanakla birlikte, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile bu maddenin sekizinci fıkrası hükmü gereği açılacak dava için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilir. Tutanak, birlikte verilen bilgilerle beraber tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir. Bu hükümdeki şartlara uyulmadığı takdirde, İPSÖK kararı alınmamış sayılır (TTK m. 454/3). İPSÖK toplantısında, Bakanlık temsilcisi de hazır bulunur ve tutanağı imzalar sayılır (TTK m. 454/6). Çağrıya rağmen, süresi içinde özel kurul toplanamazsa, genel kurul kararı onaylanmış sayılır sayılır (TTK m. 454/5).

TTK m. 459/1 uyarınca, artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamı ya değişik esas sözleşmede ya da iştirak taahhütnamelerinde taahhüt edilir. Bilindiği üzere pay sahiplerinin, sermaye artırımları sonucu çıkarılacak yeni paylardan, payları oranında alma konusunda öncelikli alım hakkı bulunmaktadır; buna rüçhan hakkı denilmektedir⁷⁹. Bu bağlamda her pay sahibinin, yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre, alma hakkını ifade eden TTK m. 461/1'de yasal rüçhan hakkı düzenlenmektedir.

---

⁷⁹ Rüçhan hakkı hakkında geniş bilgi için bkz. A. Kendigelen, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskıdan 3. (Tıpkı) Baskı, İstanbul 2016, s. 315-318; Şener, s. 585-592; Saraç, s. 549-560.

Bu düzenlemeyle sermaye oranının korunması sağlanarak, sermaye artırımlarında yaşanabilecek güç değişikliklerinin önlenmesi amaçlanmaktadır⁸⁰.

Rüçhan hakkının kullanılmasına izin verilmediği takdirde, bireysel pay sahibinin oy hakkı, kar ve tasfiye payı miktarı düşeceği gibi, oransallık ilkesi gereği azlık statüsünde ise bu statüyü kaybetme tehlikesi ile de karşı karşıya kalacaktır. Ancak pay sahiplerine tanınan bu hakkın kullanımı zorunlu olmayıp, pay sahibi dilerse bu hakkını kullanabilir. Pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler (Örn. halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları) bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Ayrıca eşit işlem ilkesinin bir görünümü olarak rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimse haklı görülmeyecek şekilde, yararlandırılmaz veya kayba uğratılamaz (TTK m. 461/2).

Rüçhan hakkı, YK'nın rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin esasları belirleyen kararının, Türk Ticaret Sicil Gazetesi'nde (kısaca "TTSG") ilanından itibaren 15 gün içinde kullanılır (TTK m. 461/3). Süresi içinde rüçhan hakkı kullanılmazsa, bu hak düşer. Bu durumda açıkta kalan paylar, diğer pay sahiplerine önerilir. Eğer burada da açıkta kalan paylar olursa, üçüncü kişilere satılır.

Görüldüğü üzere rüçhan haklarının kullanılmasından sonra, iştirak taahhütnameleriyle geriye kalan paylar taahhüt edilecektir⁸¹.

Sermaye artırımında, aynen kuruluş işlemlerinde olduğu gibi kısmi ödemelerin yapılması gerekmektedir. Buna göre, şirketin halihazırda pay sahiplerinin rüçhan hakkını kullanmasından veya pay sahibi olmayan kişilerin iştirak taahhüdünde bulunmasından sonra, nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin en az yüzde yirmi beşi tescilden

---

⁸⁰ Rüçhan hakkı sayesinde pay sahibi, esas sermaye katılma oranının aynı kalmasını sağlayarak bir yandan malvarlıksal haklarındaki azalma nedeniyle ortaya çıkacak maddi kayıplara karşı korunurken, diğer yandan pay sahibinin oy hakkı, dolayısıyla yönetimdeki etkinliği korunur. Bkz. Saraç, s. 550.

⁸¹ Yalçın, s. 31.

önce, gerisi de sermaye artırımının tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenmelidir. Payın itibari değerini aşan prim, yani payın itibari değeriyle arasında fark varsa, agiolu/primli pay söz konusudur. Bu tür (agiolu/primli) payların çıkarma primlerinin tamamı, tescilden önce ödenmelidir (TTK m. 344/1). Bu işlemlerin akabinde ise, yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre bir beyan imzalanır. YK beyanı, bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre hazırlanır (TTK m. 457/1)⁸². Nitekim sermaye artırımı, ticaret siciline tescil edilirken, istenen belgeler arasında, yönetim kurulunca düzenlenmiş beyan da bulunmaktadır (TSY m. 73/1-ç)⁸³.

Yönetim kurulunca düzenlenmiş beyanda; nakdi sermaye konuluyorsa; artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği; aynı sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu; devralınan aynı sermaye, aynı türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı; bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği; sermayeye dönüştürülen fonun veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği; gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı; kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği; rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiği (TTK m. 457/2-a); iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde var oldukları konusunda garanti (TTK m. 457/2-b); şartlı sermaye artırımının ve uygulamasının kanuna uygunluğu (TTK m. 457/2-c); emsaleriyle karşılaştırma yapılarak hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretler, sağlanan menfaatler hakkında bilgi verilir (TTK m. 457/2-d).

Son olarak özel bir esas sözleşme değişikliği kabul edilen ilişkin genel kurul kararı, yönetim kurulu tarafından, şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerin ticaret

---

⁸² Şener, dürüst resim (clear and fair view) ilkesine göre hazırlanan YK beyanının, birçok yönden kurucular beyanına benzediğini dile getirmektedir. Bkz. Şener, s. 571. Ayrıca bkz. Kendigelen, s. 310.

⁸³ RG: T. 27/1/2013, S. 28541.

siciline tescil edilir; ayrıca ilana bağılı hususlar ilan ettirilir; tescil ve ilan edilen karar şirketin internet sitesine konulur.

Değıştirme kararı, üçüncü kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmez (TTK m. 455). Tescilin, hukuki işleme etkisi bakımından; açıklayıcı (izhari) mı yoksa kurucu (ihdasi) mu etki yarattığı konusunda açıklık bulunmamaktadır. Ancak öğretime, tescilin kurucu etki yarattığı, yani sermaye artırımının sicile tescille beraber hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayacağı, bizce de isabetli olarak kabul edilmektedir⁸⁴.

Tescilin üçüncü kişilere etkisi bakımından ise, değıştirme kararının üçüncü kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmeyeceğı, TTK m. 455/1, son cümlede açıkça benimsenmiştir. Bu bağlamda üçüncü kişilerin iyiniyet iddiasını bertaraf etmek adına (sicilin olumlu/müspet etkisi)⁸⁵, durumun bir an evvel ticaret siciline tescili gerçekleştirilmelidir. Nitekim TTK m. 36/4'e göre, tescili zorunlu olduğu halde tescil edilmemiş veya tescil edilip ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus; ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiğı ispat edildiğı takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmektedir (sicilin olumsuz/menfi etkisi)⁸⁶.

§ 3. Sermaye Artırımı Türleri

Anonim şirketlerde sermaye artırımı türleri bakımından üç temel türe ayrılmaktadır: esas sermaye sistemine göre sermaye artırımı, kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımı ve şarta bağılı sermaye artırımı⁸⁷.

---

⁸⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 108; Yalçın, s. 33.

⁸⁵ Sicilin olumlu etkisi hakkında bkz. M. Bahtiyar, Ticari İşletme Hukuku, 12. Baskı, BETA Yayınları, İstanbul 2012, s. 173; S. Arkan, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, BTHAE Yayınları, Ankara 2011, s. 252; F. Bilgili / E. Demirkapı, Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2013, s. 163.

⁸⁶ Sicilin olumsuz etkisi hakkında bkz. Bahtiyar, Ticari İşletme Hukuku, s. 173,174; Bilgili / Demirkapı, Ticari İşletme Hukuku, s. 164.

⁸⁷ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 500.

Esas sermaye sistemine göre sermaye artırımı, mevzuatta ilk düzenlenen sermaye artırımı türü olmakla beraber, artırım usulünde yaşanan zorluklar sebebiyle zamanla ihtiyaca cevap vermemeye başlamıştır. Bu nedenle sermayenin sabit olmadığı kayıtlı sistemine geçilerek, şirkete kolayca sermaye sağlanabilmesinin yolu açılmıştır. Şarta bağlı sermaye artırımı ise, ancak esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile kullanılabilir.

Yukarıdaki temel türler yanında, her bir sermaye artırımını kendi içinde kategorize etmek de mümkündür. Şimdi sırasıyla bunlara değinilecektir⁸⁸.

I. Esas Sermaye Sistemine Göre Sermaye Artırımı

Esas sermaye tutarı, esas sözleşmede gösterilen sabit bir rakam olduğu için, sermaye artırımına gidildiğinde, sözleşme değişikliğine gidilmesi gerekeceği; dolayısıyla esas sermaye sistemine göre sermaye artırımının her şeyden önce özel bir esas sözleşme değişikliği olduğu söylenebilir (TTK m. 456 vd.).

Halka açık olsun olmasın, kayıtlı sermaye sistemini kuruluşta tercih etmemiş veya sonradan bu sisteme geçmemiş tüm AŞ'lerde, esas sermaye sistemi geçerlidir. Esas sermaye sistemine göre sermaye artırımı, anonim şirketin esas sözleşmesinde yer alan sermaye tutarının, mevzuatta öngörülen usul izlenmek suretiyle yükseltilmesidir.

TTK'da esas sözleşmenin değiştirilmesi, 452 ile 455. maddeler arasında düzenlenmekle beraber, özel bir önemi haiz sermayenin artırılması, TTK m. 456 vd. maddelerde düzenlenmiştir. Bu sonuçta, sermaye artırımının, şirkete ait ilanların yerel gazetede yayınlanma zorunluluğunun kaldırılması gibi basit bir değişikliği içermemesi, bilakis hem pay sahiplerini hem de şirket alacaklıları gibi üçüncü kişileri yakından ilgilendiren yönlerinin bulunması etkilidir⁸⁹.

---

⁸⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 5.

⁸⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358. Benzer yönde bkz. Bilgin, YK Üyeleri, s. 127.

1. Kaynağına Göre

A. Dış Kaynaklardan Artırım

Sermaye artırımları, artırılan sermaye kısmının hangi kaynaktan karşılandığı ölçüden hareketle, dış kaynaklardan artırım ve iç kaynaklardan artırım olarak ikiye ayırıp incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi, dış kaynaklardan sermaye artırımdır.

Çalışma konusunun ikinci bölümü, tümüyle dış kaynaklardan sermaye artırımının gerçekleştirilmesine ayrıldığı için, konuya ilişkin detaylı açıklamalar orada yapılacaktır. Ancak bu bölümde sermaye artırım türlerinin iyi anlaşılabilmesi açısından kısa da olsa değinilecektir.

Dış kaynaklardan artırımda, şirkete dışarıdan nakdi ve/veya aynı nitelikte yeni sermaye getirilmektedir.

Öğretide BAHTİYAR, dış kaynaklardan sermaye artırımının gerçekleştirilmesiyle hisse sayısı veya bu hisselerin itibari (nominal) değerinin artacağını ve aynı ölçüde esas sermaye tutarının da yükseleceğini, böylece şirket malvarlığının da artmış kabul edileceğini; bunun ise, efektif bir artırım olacağını dile getirmektedir⁹⁰.

SARAÇ ise, pay sahibi olan veya olmayan kimseler tarafından şirkete aynı veya nakdi yeni sermaye getirilmesi yoluyla sermaye artırılmasının söz konusu olduğunu, sermaye artışı, şirketin kendi öz kaynakları yerine sermaye artırımına katılmayı taahhüt eden kimseler tarafından, yani şirket dışından sağlandığı için, dış kaynaklardan veya efektif sermaye artırımını olarak anıldığını ifade etmektedir⁹¹.

---

⁹⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 195; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358; Şener, s. 539; Sumer, s. 235.

⁹¹ Saraç, s. 560.

Dış kaynaklardan artırım, TTK'nın 456 ile 458. maddeleri arasında sermayenin artırılması ile ilgili ortak hükümlerden hemen sonra 459. maddede düzenlenmiştir. Dış kaynaklardan artırımıyla ilgili şimdilik bu kadarıyla yetinilecektir.

B. İç Kaynaklardan Artırım

İç kaynaklardan artırım, TTK m. 462'de düzenlenmiştir. Bu artırım türünde, adından anlaşılacağı üzere, şirketin iç kaynaklarına başvurulmaktadır. Buna göre esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilanço'ya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir (TTK m. 462/1)⁹².

Dış kaynaklardan artırımdan farklı olarak, iç kaynaklardan sermaye artırımında, malvarlığında bir artış olmamakta; sadece bilançoda malvarlığını oluşturan kalemler arasında yapılan bir muhasebe işlemi ile esas sermaye miktarı artmaktadır⁹³. Dolayısıyla şirketin değişken yapıdaki malvalığında yer alan değerler, şirketin sabit yapıdaki sermayesine eklenmektedir. Şirkete dışarıdan kaynak girişi olmadığı için bu tür artırıma itibari (nominal) artırım diyen yazarlar da bulunmaktadır⁹⁴.

İç kaynaklardan artırım, yeni pay çıkarılıp çıkarılmaması ölçütüne göre iki usulde gerçekleştirilebilir. İç kaynaklardan sermaye artırımında payların nakdi bedelleri tamamen ödenmesi ön şartı (TTK m. 456/1) uygulanmadığı gibi, pay sahiplerinin sermaye taahhüdüne de ihtiyaç bulunmamaktadır⁹⁵. Ancak esas sözleşme değişikliğinde izlenen usul ve yöntem aynen uygulanacağı gibi, yönetim kurulunca hazırlanacak beyanla iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu

---

⁹² Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 136; Kendigelen, s. 318.

⁹³ Saraç, s. 575; Bilgin, YK Üyeleri, s. 121; Sumer, s. 237.

⁹⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 196; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358.

⁹⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 126.

kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde varoldukları konusunda garanti verilir (TTK m. 457/2-b).

2. Yeni Pay Çıkarılıp Çıkarılmamasına Göre

A. Yeni Pay Çıkarılarak Yapılan Artırım

Yeni pay çıkarılarak yapılan artırım türünün özelliklerinden bahsetmeden önce anonim şirketler hukukunun temelini oluşturan⁹⁶ “pay” kavramı üzerinde durmak gerekmektedir. Pay kavramı gerek kanuni düzenlemelerde gerekse öğretide, anonim şirket sermayesinin bir parçasını, pay sahipliği sıfatını ve pay senedini ifade edecek şekilde, üç farklı anlamda kullanılmaktadır⁹⁷.

Anonim şirket esas sermayesinin bir parçası olarak pay kavramı TTK m. 329/1’de tanımlanmaktadır. Buna göre pay, esas sermayenin belirli sayıda itibari değer parçasıdır⁹⁸. Bu durumda her bir pay, TTK m. 339/1-c uyarınca esas sözleşmede gösterilen belirli bir itibari değere karşılık gelmekte; tüm payların itibari değerlerinin toplamı ise şirketin esas sermaye tutarına denk gelmektedir⁹⁹. TTK m. 476/1 uyarınca, payın itibari değeri en az bir kuruş olup bu değer en çok birer kuruş ve katları şeklinde artırılabilir. TTK m. 487/1 uyarınca, payın itibari değeri esas sözleşmenin dışında pay senedi metninde de belirtilir. Bununla birlikte, Alman hukukunda olduğunun aksine, Türk-İsviçre hukukunda itibari değersiz pay senedi çıkarılmasına izin verilmemektedir¹⁰⁰.

Pay kavramı ayrıca pay sahipliği sıfatını da ifade etmektedir. Zira, anonim şirket sermayesinin belirli sayıda itibari değere bölünmesi sonucunda ortaya çıkan her bir pay,

---

⁹⁶ B. Aka, Hamiline Yazılı Pay Kavramı ve Hamiline Yazılı Paylar Üzerindeki Hukuki İşlemler, Yüksek Lisans Tez Serisi, Aristo Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2021, s. 1.

⁹⁷ Aka, s. 1-2.

⁹⁸ Aka, s. 2.

⁹⁹ Aka, s. 2.

¹⁰⁰ Aka, s. 3.

bir pay sahipliği sıfatı yaratmaktadır¹⁰¹. Pay sahipliği sıfatına bağlı pay sahipliği hakları ve borçları pay sahibinin şahsından bağımsız olarak paya bağlıdır¹⁰². Bu sebeple, payın başkasına devredilmesiyle pay sahipliği sıfatından kaynaklı hak ve borçlar da payı devralan kişiye geçmektedir¹⁰³.

Son olarak pay kavramı, payın bağlandığı kıymetli evrak niteliğindeki pay senetlerini ifade etmektedir¹⁰⁴. TTK m. 481/1 uyarınca, paylar ya nama ya da hamiline yazılı pay senetlerine bağlanabilmektedir. TTK m. 339/1-d uyarınca ise, anonim şirket paylarının hangi türde pay senedine bağlanacağının esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur. Bununla birlikte hemen ifade edelim ki, payın doğması için bir pay senedine bağlanması konusunda kanuni bir zorunluluk bulunmamaktadır¹⁰⁵. Diğer bir deyişle, payın senede bağlanması kurucu değil, açıklayıcı niteliktedir. Pay ve buna bağlı pay sahipliği sıfatı, anonim şirketin veya sermaye artırımının ticaret siciline tescili ile doğar¹⁰⁶. Her ne kadar TTK m. 486/2’ de hamiline yazılı payların bedelleri tamamen ödendikten sonra üç ay içinde senede bağlanmasının zorunlu olduğu belirtilmişse de öğretide bu hükmün, hamiline yazılı payın senede bağlanmaması sebebiyle tedavül kabiliyetinin azalmasının önüne geçilmesi amacıyla düzenlenmiş olduğu belirtilmektedir¹⁰⁷.

Burada payların hamiline yazılı pay senetlerine bağlanması konusuna değinmişken, “Hamiline Yazılı Pay Senetlerinin Merkezi Kayıt Kuruluşuna Bildirilmesi ve Kayıt Altına Alınması Tebliği¹⁰⁸”nin sermaye artırımlarına da uygulanacağı belirtilen 4. maddesi ile getirilen yakın tarihli değişiklikten de bahsetmekte fayda görüyoruz. Tebliğin

---

¹⁰¹ Aka, s. 4.

¹⁰² Aka, s. 4.

¹⁰³ Aka, s. 4.

¹⁰⁴ Aka, s. 5.

¹⁰⁵ Aka, s. 5.

¹⁰⁶ Aka, s. 5.

¹⁰⁷ Aka, s. 5.

¹⁰⁸ RG: T. 06.04.2021 S. 31446.

ilgili maddesi¹⁰⁹ ile getirilen düzenleme ile şirketi temsile yetkili kimselere hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması ve dağıtılmasında yönetim kurulu kararı ve bastırılacak her bir senedin dağıtılacağı hamiline yazılı pay sahibi hakkında maddede belirtilen bilgilerin¹¹⁰ Merkezi Kayıt Kuruluşu'na (kısaca MKK) bildirilerek bu amaçla oluşturulan sisteme kaydettirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir.

Pay kavramı ve payın pay senedine bağlanması hususlarına ilişkin yukarıdaki açıklamalarımız devamında, yeni pay çıkarılarak yapılan artırım türünden bahsetmek

---

¹⁰⁹ Söz konusu tebliğin sermaye artırımında da uygulanacağı belirtilen 4. Maddesinde yer alan düzenleme ile, hamiline yazılı pay senetlerinin dağıtılması ve bastırılması Yönetim kurulu kararı uyarınca, hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması ve dağıtılması gerçekleştirilirken şu aşamalar takip edilecektir:

Hamiline yazılı pay senetleri, pay bedellerinin tamamının ödenmesinin ardından yönetim kurulunun alacağı bir karara istinaden bastırılır. Yönetim kurulu tarafından alınacak kararda, bastırılacak pay senetlerinin; adedi, tertibi, itibari değeri, temsil ettiği pay adedi ve tutarı, grubu, şirket tarafından verilen sıra numarası ile toplam pay adedi ve bu paylara karşılık gelen toplam pay bedeli belirtilir.

Yönetim kurulu kararı ve bastırılacak her bir senedin dağıtılacağı hamiline yazılı pay sahibi hakkında maddede belirtilen bilgiler, şirketi temsile yetkili olanlarca Merkezi Kayıt Kuruluşu'na (kısaca MKK) bildirilerek bu amaçla oluşturulan sisteme kaydedilir. Yapılacak bildirimde şirketin iletişim bilgilerine de yer verilir. Pay senedi, sistemde ilgili şirketle ilişkilendirilerek özel algoritma ile üretilen tekil numara altında senet sahibi adına kaydedilir. Yapılan kayıtlar ve üretilen tekil numaralara ilişkin bilgiler MKK sisteminden elektronik ortamda alınır.

Pay senetleri, MKK tarafından her bir pay senedi için üretilen tekil numarayı içerecek şekilde şirket tarafından bastırılır. Pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin yönetim kurulu kararı tescil ve ilan edilir, ayrıca bağımsız denetime tabi şirketlerde şirketin internet sitesine konulur. Yönetim kurulu kararının tescilinden önce, hamiline yazılı pay senetlerinin MKK sistemine kaydedildiği ticaret sicili müdürlüğü tarafından teyit edilir.

Daha sonra, pay senetleri şirket adına imzaya yetkili olanlardan en az ikisi tarafından imzalanır ve gerekli kontrollerin yapılmasının ardından imza karşılığında pay sahiplerine dağıtılır.

Pay senetlerinin bastırılması, MKK'ye bildirilmesi ve pay sahiplerine dağıtılması işlemleri, pay bedellerinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde tamamlanır.

¹¹⁰ İlgili maddenin 2. Fıkrasında MKK'ye bildirileceği belirtilen, hamiline yazılı pay sahibi ile ilgili bilgiler şu şekildedir: Gerçek kişi ise; adı, soyadı, vatandaşlığı, yerleşim yeri, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değilse yabancı kimlik numarası, mavi kart numarası veya pasaport numarası, Tüzel kişi ise; unvanı, MERSİS numarası, vergi kimlik numarası veya kayıtlı bulunduğu ülkede verilen sicil numarası ile merkez adresi, iletişim bilgileri.

gerekirse; bu artırım türünde adından da anlaşılacağı üzere, sermaye artırımını neticesinde yeni paylar ortaya çıkmaktadır. Yeni pay çıkarılarak yapılan artırım hem dış kaynaklardan artırımda hem de iç kaynaklardan artırımda kendine yer bulmaktadır. Bununla beraber sermaye artırımını neticesinde çıkarılan yeni payların halka arzı yoluna gidilmesi sebebiyle, özellikle halka açık anonim ortaklıklarda daha çok başvurulan bir yöntemdir¹¹¹.

Dış kaynaklardan artırım açısından bakıldığında; konunun TTK m. 459'da düzenlendiği görülmektedir. Buna göre, taahhüt edilen yeni sermaye karşılığında, artırıma iştirak eden kişilere yeni oluşan paylar verilmekte, böylece hem esas sermaye hem de payların sayısı artmaktadır. Ancak bu artırım esnasında her pay sahibi, yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma hakkını, yani rüçhan hakkını da haiz olacaktır (TTK m. 461/1). Halka arzda bulunmadan yapılacak artırımda, artırılan esas sermaye kısmına katılmaya halk davet edilmeksizin, artırılan bedelin pay sahipleri veya üçüncü kişilerce taahhüt edilmesiyle gerçekleştirilen artırımdır. Kural olarak esas sözleşme değişikliğine uyularak gerçekleştirilir ve şu aşamalardan oluşur:

- Yönetim kurulunun sermaye artırım kararı ve esas sözleşme tadil metninin hazırlanarak genel kurula sunulması (TTK m. 453),
- Gerekli durumlarda ilgili Bakanlıktan izin alınması (TTK m. 456/2),
- Genel kurulun sermaye artırımına dair esas sözleşme değişikliği kararı alması (TTK m. 421; 456/2),
- Genel kurulun esas sözleşme değişikliği niteliğindeki sermaye artırım kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, İPSÖK kararı (TTK m. 454),
- Sermaye artırımının uygulanması, rüçhan haklarının kullandırılması, yeni çıkarılacak payların taahhüdü, kısmi ödemelerin gerçekleştirilmesi, aynı

---

¹¹¹ Bilgin, YK Üyeleri, s. 128.

sermayeye mahkemece atanan bilirkişi tarafından değer biçilmesi (TTK m. 459 vd.)¹¹²,

- YK'nın beyanı (TTK m. 457)
- Tescil ve ilan. (TTK m. 456/3-5; 455)¹¹³.

Halka arz yoluyla artırım da yeni pay çıkarılarak yapılan artırımın diğer bir türüdür. SerPK m. 3/1-f'de halka arz; *Sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan yapılan genel bir çağrıyı ve bu çağrı devamında gerçekleştirilen satışı* olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla halka kapalı bir anonim ortaklık, artıracığı sermaye kısmına katılması için halka başvurduğunda veya halka açık bir anonim ortaklık halkı davet ederek sermaye artırdığında, halka arz yoluyla artırım söz konusu olmaktadır¹¹⁴.

Yeni pay çıkarılarak halka arz yoluyla gerçekleştirilecek artırımda, öncelikle SerPK, sonra TTK ve diğer mevzuat hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Buna göre, SerPK m. 4 vd. ile ilgili Pay Tebliği¹¹⁵ öncelikle uygulanacak, geri kalan hususlarda ise, TTK m. 456 vd. hükümleri ile sair mevzuat hükümleri uygulanacaktır.

Halka arz yoluyla artırım şu aşamalardan oluşur¹¹⁶:

- Yönetim kurulunun sermaye artırım kararı ve esas sözleşme tadil metninin hazırlanması (TTK m. 453),
- SPK onayı (SerPK m. 4 vd. ile ilgili Pay Tebliği)
- İlgili Bakanlıktan izin alınması (TTK m. 333, 456/2 ve Bakanlık Tebliği),

---

¹¹² Resmi nitelik taşıyan değerlendirme raporunda, seçilen değerlendirme yönteminin, somut olayda herkese için en adil ve en uygun yöntem olduğunun, alacaklarda alacağın varlığının, tahsil yeteneğinin ve değerinin gerekçelerle ve ayrıntılı bir şekilde açıklanması şarttır. Bkz. Saraç, s. 562.

¹¹³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 130-131 vd.; Bahtiyar, Ortaklıklar s. 359; Saraç, s. 563; Bilgin, YK Üyeleri, s. 128.

¹¹⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 359.

¹¹⁵ RG: T. 22.06.2013, S. 28685.

¹¹⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 360.

- Genel kurulun sermaye artırımına dair esas sözleşme değişikliği kararı alması (TTK m. 421; 456/2),
- Genel kurulun esas sözleşme değişikliği niteliğindeki sermaye artırım kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, İPSÖK kararı (TTK m. 454),
- Sermaye artırımının uygulanması, rüçhan haklarının kullandırılması, yeni çıkarılacak payların taahhüdü, kısmi ödemelerin gerçekleştirilmesi, aynı sermayeye mahkemece atanan bilirkişi tarafından değer biçilmesi (TTK m. 459 vd.),
- Halka arz edilecek pay senetleri için aracılık sözleşmesi, izahname ve sirküler düzenlenmesi, izahnamenin SPK tarafından onaylanması, izahnamenin tescil ve ilanı (SerPK m. 6 vd.),
- Mevcut pay sahiplerine, varsa rüçhan haklarının kullandırılması (TTK m. 461),
- Halkın, yeni çıkarılacak pay senetlerinden almaya davet edilmesi, sirküler ve ilan yayınlanması,
- Halka arz ve satışın gerçekleştirilmesi, tam ve nakden ödemenin sağlanması, satılamayan payların tamamının satın alınacağı ve bedellerinin ödeneceğinin şirkete karşı taahhüt edilmesinin istenmesi (SerPK m. 12),
- Pay senetlerinin sahiplerine teslim edilmesi (SerPK m. 12/3; 13/4),
- YK'nın beyanı (TTK m. 457),
- Tescil ve ilan. (TTK m. 456/3-5; 455)¹¹⁷.

Kısa yoldan artırım, bu başlık altında inceleyen yazarlar¹¹⁸ olmakla birlikte; bu çalışmada, ayrı bir başlık altında incelenmesi tercih edilmiştir.

İç kaynaklardan artırım açısından bakıldığında ise, yeni pay çıkarılarak artırım yapmak yine mümkündür. Ancak burada dış kaynaklardan sermaye artırımından farklı

---

¹¹⁷ Bahtiyar, s. 360-361; Saraç, s. 563-564.

¹¹⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361.

olarak, çıkarılan yeni paylar bedelsiz bir şekilde mevcut pay sahiplerine dağıtılır. Halka açık ortaklıkların sermaye artırımlarında ise, bedelsiz paylar artırım tarihindeki mevcut paylara dağıtılır (SerPK m. 19/4 ve ilgili Pay Tebliği). Dolayısıyla halka açık ortaklıklar bakımından da bu usul geçerlidir¹¹⁹.

B. Mevcut Payların İtibari Değeri Yükseltilerek Yapılan Artırım

Dış kaynaklardan artırımın mevcut payların itibari değeri yükseltilerek yapılması mümkündür. Ancak konuyla doğrudan ilgili TTK m. 456 vd. hükümlerde açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla beraber, öğretide TTK m. 421/2-a'dan hareketle, bu yöntemin mümkün olduğu savunulmaktadır¹²⁰.

İlgili hükümde, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan esas sözleşme değişikliği kararlarının, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliğiyle alınacağı ifade edilmiştir. Anonim şirketlerde kural olarak, Kanun'da öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez (TTK m. 480/1). Bu ilkeye, tek borç ilkesi denilmektedir. Dolayısıyla bu tür bir artırım için bütün pay sahiplerinin ittifak etmesi gerekmektedir. Bu şart sağlandığında, artırım sonucunda mevcut payların adedinde bir değişiklik olmamakla birlikte, itibari değerleri yükselmiş olacaktır. Mevcut payların itibari değeri yükseltilerek yapılan artırımda, kendine özgü bu hususlar dışında, TTK m. 456 vd. hükümleri kural olarak uygulanmaktadır.

İç kaynaklardan artırım açısından bakıldığında ise, aynı şekilde yeni paylar çıkarılmaksızın mevcut payların itibari değeri yükseltilmesi suretiyle artırım mümkündür. Ancak yine sermaye artırım aşamalarının genel olarak izlenmesi gerekmektedir. Şöyle ki; mevcut payların itibari değeri yükseltilmesi suretiyle artırım için, YK kararı ve esas sözleşme tadil metninin hazırlanması, gerekiyorsa Ticaret Bakanlığı'ndan izin alınması,

---

¹¹⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 362-363. ETK dönemi için bkz. İmregün, s. 449.

¹²⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363; Bilgin, YK Üyeleri, s. 128.

GK'nın artırım kararı, yine gerekiyorsa İPSÖK kararı ve son olarak tescil ve ilan aşamalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Görüldüğü üzere, ister dış kaynaklı ister ise iç kaynaklı artırım türü olsun, artırım için genel kurulca esas sözleşme değişikliğine gidilmesi, bazen Bakanlıktan izne, bazen ise İPSÖK'dan onama kararına ihtiyaç duyulması, yapılacak işlemlere dair merasim ve uygulamadaki sıkıntılar düşünüldüğünde; kanun koyucuyu daha basit ve hızlı yöntemler üretmeye sevk etmiştir. Çünkü esas sermaye sistemine göre sermaye artırımında uygulanan ağır ve zor koşullar, şirketlerin manevra alanını kısıtlamakta, onları sermaye artırımı kararından caymaya itmektedir. Bu nedenle sermaye artırımında; kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımı ve şarta bağlı sermaye artırımı gibi alternatif türler geliştirilmiştir¹²¹.

II. Kayıtlı Sermaye Sistemine Göre Sermaye Artırımı

1. Genel Olarak

Kayıtlı sermaye sistemi, kapitalizmin egemen olduğu Anglo-Amerikan Hukuku kökenli bir sistem olup, daha sonra Kara Avrupası Hukuk sistemindeki başta Almanya, İsviçre olmak üzere birçok ülke tarafından da benimsenmiştir¹²². Ülkemizde ise, SerPK ile beraber tüm halka açık ortaklıklar ile paylarını halka arz etmek üzere, Sermaye Piyasası Kurulu'na (kısaca "SPK") başvurmuş olan ortaklıklarda uygulama alanı bulmuştur (SerPK m. 18; eSerPK m. 12)¹²³.

Kayıtlı sermaye sistemi, kural olarak isteğe bağlı olmakla beraber, istisnaları da bulunmaktadır. Nitekim yatırım ortaklıklarına kuruluş izni verilebilmesi için, kayıtlı sermayeli anonim ortaklık şeklinde kurulmaları şarttır (SerPK m. 49/1-a).

---

¹²¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363.

¹²² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363.

¹²³ Konu hakkında daha geniş bilgi için bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 321 vd.; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363 vd.; İmregün, s. 456.

Kayıtlı sermaye sisteminde, esas sözleşmenin değiştirilmesi için aranan prosedürlere uyulmasına gerek olmaksızın, YK kararı ile sermaye artırımına gidilebilmektedir¹²⁴. Bu sistemde belirli bir alt ve üst limit dahilinde sermaye artırılabilirdiği için kolay, hızlı ve masrafı daha azdır¹²⁵. Örneğin, halka açık anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye tavanı dahilindeki sermaye artırımlarında, ayrıca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz (SerPK m. 18/4)¹²⁶. İşte esas sermaye sisteminde AŞ'lerin kuruluş merasimine benzer şekilde usul ve esasların bulunması; buna nazaran özellikle sermaye piyasası hukuku bakımından daha hızlı bir sisteme ihtiyaç duyulması, kayıtlı sermaye sistemini doğurmuştur¹²⁷.

Anonim ortaklık kayıtlı sermaye sistemini benimsediği takdirde; ortaklığın esas sözleşmesinde yer alan sermaye tutarı, çıkarılmış sermaye olarak kabul edilecek ve esas sözleşmelerinde tespit edilen kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayelerini artırılabilir¹²⁸. Bu durumda yönetim kuruluna verilen artırım yetkisi genel kurul tarafından en çok beş yıl süre ile verilebilir. İsviçre hukukunda ise bu süre 2 yıldır (İsvBK m.651/1)¹²⁹. Bu yetkinin süresi azami beş yıllık dönemler itibarıyla genel kurul kararıyla uzatılabilir. (SerPK m.18/2)¹³⁰. Halka açık ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemine geçme, sistemden çıkma, SPK tarafından çıkarılmanın usul ve esasları ile pay sahiplerinin hakları ile yönetim kurulunun yetki ve sorumlulukları SPK tarafından belirlenir (SerPK m.18/10).

---

¹²⁴ T. Memiş / G. Turan, Sermaye Piyasası Hukuku, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2015, s. 127.

¹²⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363; Saraç, s. 574.

¹²⁶ Halka açık olmayan anonim ortaklıklar bakımından ise TTK m. 454/1 uygulanmaktadır. Buna göre halka kapalı anonim ortaklıklarda yönetim kurulunun sermayenin arttırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise artırım kararı İPSÖK onayı olmadıkça uygulanamaz.

¹²⁷ Şener, s. 580; Sumer, s. 234.

¹²⁸ Genel kurul kararında, kayıtlı sermayenin üst sınırı (tavanı) belirtilmemişse, bu genel kurul kararı geçersiz olur. Bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 504.

¹²⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 504.

¹³⁰ İlgili hükümde sadece sermaye artırımından bahsedildiği için, sermaye azaltımı yine TTK hükümlerine tabi olacaktır. Daha açık ifadeyle, yönetim kurulunun sermayeyi azaltma yetkisi yoktur. Bkz. Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 364-365. Ayrıca bkz. Kendigelen, s. 313.

2. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Artırım Türleri

Kayıtlı sermaye sisteminde, artırım söz konusu olduğunda; yönetim kurulu tarafından, sermayenin artırılmasına ilişkin yasal prosedüre tabi olunmaksızın, sermayenin artırılabilmesi aşıkardır. Bu sistemde kural olarak esas sözleşme değişikliğine ihtiyaç bulunmamakta; sadece sisteme geçişte veya sistemden çıkışta veyahut da kayıtlı (tavan) sermaye miktarı yükseltilirken esas sözleşme değişikliği söz konusu olmaktadır (TTK m.332/1; 452 vd.; SerPK. m. 18 ve ilgili Tebliğler).

Bilindiği üzere esas (sabit) sermaye sisteminde artırım kaynağına göre; dış ve iç kaynaklardan sermaye artırımını olarak gerçekleştirilmektedir. Benzer şekilde, kayıtlı sermaye sistemi kapsamında da iç kaynaklardan sermaye artırımını mümkün olabilmektedir¹³¹. O nedenle sırasıyla dış kaynaklardan artırıma ve iç kaynaklardan artırıma değinilerek, kayıtlı sermaye sisteminin açıklanmasına son verilecektir.

A. Dış Kaynaklardan Artırım

Kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş bir ortaklık, ortaklık dışı kaynaklara başvurarak yeni sermaye elde edebilir. Sermaye artırımına mevcut pay sahipleri rüçhan hakkını kullanmak suretiyle katılması, sermaye artırımının dış kaynaklı olma özelliğini değiştirmez.

Esas sermaye sisteminden farklı olarak, kayıtlı sermaye sisteminde dış kaynaklardan artırım; ancak yeni paylar çıkarılması suretiyle mümkün olup, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi, burada mümkün olmamaktadır. Şöyle ki; TTK m. 421/2-a gereği, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi, pay sahiplerinin yükümlülüklerini artırmak anlamına geldiğinden; toplantı ve karar yeter sayısı olarak oy birliğini içeren bir genel kurulu kararı gerektirmektedir. Halbuki kayıtlı sermaye sisteminde, TTK m. 456/2 gereğince artırımda genel kurul devre dışıdır. Ayrıca SerPK

---

¹³¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 370-371.

m. 18/3'de, kayıtlı sermaye sisteminde, sadece çıkarılan yeni paylardan bahsedilmek suretiyle, bu görüş zımninden de olsa doğrulanmaktadır. Öyleyse kayıtlı sermaye sisteminde hem dış hem de iç kaynaklardan artırım için, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yönteminin geçerli olmayacağını söylemek mümkündür. Nitekim halka açık anonim ortaklıklar, yeni paylar oluşturarak artırım gerçekleştirebilecektir.

Kayıtlı sermaye sisteminde dış kaynaklardan artırım, yani yeni pay çıkarılabilmesi için ön şart olarak çıkarılan payların tamamen satılarak bedelleri ödenmiş veya satılamayan açığıdaki payların iptal edilmiş olması gerektiği vurgulanmıştır (SerPK m. 18/3). Bu hükmün, esas sermaye sisteminde artırıma ilişkin ön şartın getirildiği TTK m. 456/1 ile paralellik içerdiği de aşıkardır. Artırım usulünün başlıca şu aşamalardan oluştuğu görülmektedir:

- Yönetim kurulunun sermaye artırım kararı ve esas sözleşme tadil metninin hazırlanması (TTK m. 456/2, 460; SerPK m. 3, 18 ve ilgili Tebliğler),
- İlgili Bakanlıktan izin alınması (TTK m. 460/2),
- Yönetim kurulunun sermaye artırım kararı alması (TTK m. 421; 456/2),
- Halka arz edilecek pay senetleri için aracılık sözleşmesi, izahname ve sirküler düzenlenmesi, izahnamenin SPK tarafından onaylanması, izahnamenin tescil ve ilanı (SerPK m. 12 ve ilgili Tebliğler)¹³²,
- Rüçhan haklarının kullandırılması (TTK m. 461; SerPK m. 3, 18 ve ilgili Tebliğler),
- İzahname ve sirküler yoluyla yeni payları almaya çağrı, halka arz ve satış, katılma taahhütlerinin alınması, senet bedellerinin nakden ve tamamen ödenmesi, senetlerin teslimi, satılamayan senetler için satın alma taahhütlerinin işletilmesi yoksa iptali, halka arz söz konusu değilse payların taahhüdü ile kısmen ödemenin gerçekleşmesi ve son olarak aynı sermayeye değer biçilmesi,
- YK'nın beyanı (TTK m. 457),

---

¹³² İzahname hakkında geniş bilgi için bkz. Memiş / Turan, s. 65-81.

- Tescil ve ilan. (TTK m. 456/3-5; 455)¹³³.

B. İç Kaynaklardan Artırım

Kayıtlı sermaye sisteminde, iç kaynaklardan sermaye artırımını da mümkündür. Ancak iç kaynaklardan artırımın şart ve usulleri, dış kaynaklardan artırımdan biraz farklıdır. İç kaynaklardan sermaye artırımında; TTK m. 456 ve SerPK m. 18/3 hükümleri uyarınca, payların nakdi bedelleri tamamen ödenmesini ön şart olarak düzenlenmesi şartı bulunmamaktadır. Yine bunun yanında, pay sahiplerinden katılma taahhüdü alınmamakta ve yalnızca bedelsiz pay ya da pay senetleri çıkarılarak yapılmaktadır.

Sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğu, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır (TTK m. 462/2). Artırım usulü başlıca şu aşamalardan oluşmaktadır:

- Yönetim kurulunun sermaye artırım kararı alması (TTK m. 456/2, 460; SerPK m. 3, 18 ve ilgili Tebliğler),
- Gerekliyse ilgili Bakanlıktan izin alınması (TTK m. 460/2),
- Halka açık anonim ortaklıklarda (kısaca HAAO”) bedelsiz pay senetlerinin ticaret siciline tescili için gerekli belgelerin verilmesi amacıyla SPK’ya başvuru (SerPK m. 4, 18 ve ilgili Tebliğ)
- YK’nın beyanı (TTK m. 457),
- Tescil ve ilan. (TTK m. 456/3-5; 460/6)¹³⁴.
- Bedelsiz payların sahiplerine teslim edilmesi (TTK m.462/3).

---

¹³³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369-370.

¹³⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 370-371; Kendigelen, s. 313-315.

III. Şarta Bağlı Sermaye Artırımı

1. Genel Olarak

Şarta bağlı sermaye artırımı, sermayenin üçüncü kişilerin alım veya değiştirme haklarını kullandığı ve sermaye borcunun takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden arttığı, artırım türüdür¹³⁵. Diğer sermaye artırım türlerinde olduğu gibi, şarta bağlı sermaye artırımı da esas itibariyle şirkete ek kaynak yaratmak için gerçekleştirilmektedir; aynı zamanda çalışanların şirkete ortak olması gibi sosyal amaçlara da hizmet etmektedir¹³⁶.

Şarta bağlı sermaye artırımında sermaye, değiştirme ve alım hakları olarak adlandırılan hakların kullanılması suretiyle azar azar artmaktadır¹³⁷. Bu bakımdan şarta bağlı sermaye artırımı, değiştirme veya alım hakkı veren tahvil veya benzeri borçlanma araçları sahiplerine verilecek payların temini konusunda da önemli avantajlar sağlamaktadır¹³⁸. Şarta bağlı sermaye artırımında artırım, zamana yayılmakta ve ihtiyaca göre yeni pay ihracına gidilebilmektedir¹³⁹. Bu yönüyle şarta bağlı sermaye artırımı değiştirme ve alım hakkı sahiplerinin menfaatlerine hizmet etmekte; bu kişiler bu haklarını kullanabilecekleri en uygun zamanı bekleme imkanına sahip olabilmektedir¹⁴⁰.

Bununla birlikte, uygulamada şarta bağlı sermaye artırımının tercih edilmesinin başlıca iki sebebi bulunmaktadır: Tahviller veya benzeri borçlanma araçları sebebiyle şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara pay senedi verilmesi ve işçilere pay senedi verilmesi¹⁴¹.

---

¹³⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 506.

¹³⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 124. Ayrıca bkz. Kendigelen, s. 320.

¹³⁷ L. Biçer, Anonim Şirketlerde Şartlı Sermaye, Beta Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2010, s. 50.

¹³⁸ M. İ. Kaya, Şartlı Sermaye Artırımı, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 31.

¹³⁹ T. Saraç, Anonim Şirketlerde Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, Asil Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2009, s. 30.

¹⁴⁰ Kaya, s. 31.

¹⁴¹ Kaya, s. 33.

Şarta bağlı sermaye artırımını TTK'nın 463 ile 472. maddeleri arasında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bu müessese ilk defa TTK'da düzenlenmiş olup, bu artırım türünün eTK'da karşılığı bulunmamaktadır¹⁴².

TTK m. 463 uyarınca, *“Genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir.”* Burada sermaye genel kurul kararı ile artmayıp, genel kurul kararı yalnızca hak sahiplerinin değiştirme veya alım haklarını kullanarak sermayeyi artırmaları için gerekli hukuki zemini oluşturmaya yaramaktadır¹⁴³. Yani bu sermaye artırım türünde sermaye, genel kurul kararı ile değil değiştirme veya alım hakkı sahiplerinin bu haklarını kullanmaları ile artmaktadır. Diğer bir deyişle, şarta bağlı sermaye artırımında genel kurul yalnızca şartlı sermaye artırımına karar vermektedir¹⁴⁴. Sermaye artırımını ise genel kurul kararı ile değil alım veya değiştirme haklarının hak sahiplerince kullanılması sonucunda gerçekleşmektedir.

Burada değiştirme hakkı, şirketten olan alacağı ile pay sahipliği sıfatının kazanılmasının değiştirilmesidir. Bu şekilde, şirkete borç para veren şirket alacaklıları alacaklı sıfatını kaybetmekte ve ortak olma hakkı kazanmaktadır¹⁴⁵. Bu hak, şirket alacaklılarına yeni çıkarılan tahviller, finansman bonoları, varlığa dayalı senetler gibi AŞ'nin borcunu içeren senetlerin itfa bedelleri karşılığında, senetleri çıkaran AŞ'nin paylarını iktisap etme hakkını vermektedir¹⁴⁶. Değiştirme hakkı, sadece yeni çıkarılan borçlanma senetlerine tanınabilir. İhraç sırasında bu hak tanınmazsa, sonradan tanınması

---

¹⁴² Konu hakkında geniş bilgi için bkz. K. Demir, Özel Esas Sözleşme Değişiklikleri: Şarta Bağlı Sermaye Artırımı ve Esas Sermayenin Azaltılması, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020, s. 1 vd.; Sermaye piyasası Mevzuatında ise, şarta bağlı sermaye artırımına dair SerPK m.18/10 ile Pay Tebliği m. 17/9 hükümleri dışında kapsamlı bir düzenleme bulmak mümkün değildir. Ayrıca bkz. Demir, s. 4 vd.

¹⁴³ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 33.

¹⁴⁴ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 33.

¹⁴⁵ Kaya, s. 33.

¹⁴⁶ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 42.

mümkün olmaz. Bu hakkı içeren senet, bedelinin ödeyerek belli bir AŞ'nin payını edinme hakkını verir. Değiştirme hakkı, ekonomik ve hukuki olmak üzere iki yönlü bir haktır. Tahvil sahibi, değiştirme hakkını kullanmak suretiyle, elindeki değiştirilebilir tahvilleri şirkete teslim ederek, alacağı karşılığında şirketin pay senetlerini iktisap eder¹⁴⁷. Böylece, değiştirme hakkının kullanılmasıyla, ekonomik bakımdan, tahvil ihracı sayesinde sağlanan yabancı sermaye öz sermayeye çevrilmiş olur¹⁴⁸. Değiştirme hakkının hukuki yönü ise, hem bu hakkın hukuk düzeninde korunması ve tanınması, hem de bu hakkın kullanılmasının şirketler hukuku bakımından AŞ'nin esas sermayesinin artmasını sağlamasıdır¹⁴⁹.

Değiştirme hakkı, aynı zamanda bir takas beyanını da içermektedir¹⁵⁰. Zira değiştirme hakkının kullanılmasıyla şirket alacaklıları elindeki değiştirilebilir tahvillerle şirkete ait pay senetleri takas edilmektedir¹⁵¹.

Şarta bağlı sermaye artırımında artırımın gerçekleşmesine imkân veren diğer hak ise alım hakkıdır. Alım hakkı, hak sahibi kişinin belirli bir şirketin pay senetlerini belirli şartlar altında, belli bir süre içinde ve belli bir fiyata alen iktisap etme ve bu şekilde şirketin sermayesini artırma hakkıdır¹⁵². Alım hakkı sahibi, şirketle yaptığı bir ön sözleşme ile sermaye artırımını sonucunda yeni çıkarılacak paylar üzerinde iştirak taahhüdünde bulunma hakkına sahip olur. Bu sözleşme ile şirket, tek taraflı olarak yükümlülük altına girmektedir¹⁵³. Alım hakkı ise sadece AŞ çalışanlarına tanınabilir. Çalışanlara alım hakkı tanınarak, emek ve sermaye arasındaki karşıtlık giderilerek bu sayede işçi ve işveren arasında bir ahenk oluşturmak amaçlanmaktadır¹⁵⁴.

---

¹⁴⁷ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 41.

¹⁴⁸ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 41.

¹⁴⁹ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 41.

¹⁵⁰ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 166.

¹⁵¹ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 42; Biçer, Şartlı Sermaye, s. 166.

¹⁵² Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 38.

¹⁵³ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 38.

¹⁵⁴ Biçer, Şartlı Sermaye Artırımı, s. 188.

Alım ve değiştirme hakları kullanılması tek taraflı ve varması gerekli olan bir irade beyanı ile kullanılmaktadır¹⁵⁵. Bu hakların kullanılmasıyla şirket sermayesi kendiliğinden ve hemen artmakta olduğundan bu haklar yarattıkları hukuki etki bakımından yenilik doğuran haklardır. Bu hakların kullanılması şirket sermayesini değiştirici bir etkiye sahip olduğundan söz konusu hakların değiştirici yenilik doğuran haklardan olduğunu söyleyebiliriz¹⁵⁶.

2. Özellikleri

şarta bağlı sermaye artırımı, netice itibariyle sermayenin artırılması olduğu için, TTK'nın konuya ilişkin ortak hükümleri burada da uygulama alanı bulacaktır. şarta bağlı sermaye artırımına genel kurul karar vermektedir (TTK m. 463/1). Bu yönüyle kayıtlı sermaye sisteminden farklılık göstermekte; esas sermaye sistemine yaklařmaktadır¹⁵⁷. Çünkü kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna yetki devri söz konusudur. Halbuki bu artırım türünü benimsemek için, esas sözleşmenin değiştirilmesi gerekmektedir¹⁵⁸. Buna karar verecek olan ise GK'dır¹⁵⁹. Ancak DEMİR'in dediği gibi, burada genel kurul kararı ve esas sözleşme değişikliği, sermayeyi o an artırmak yerine, aynen kayıtlı sermayede olduğu gibi, sermayenin artırılması için gerekli alt yapının hazırlanması ve hukuki dayanağın oluşturulması için gerekmektedir¹⁶⁰. Bu yönüyle de esas sermaye sistemine yaklaşmaktadır.

Buna karşılık, bu artırım türünde sermaye artırımını mümkün kılacak karar genel kurul tarafından alınıyorsa da değiştirme veya alım hakkına sahip kişiler bu haklarını

---

¹⁵⁵ Saraç, şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 42.

¹⁵⁶Biçer, şartlı Sermaye, s. 164; Saraç ise, bu hakların sermayeyi değiştirici özelliğinden ziyade hak sahiplerini pay sahibi konumuna getirmesi bakımından bu hakların kurucu yenilik doğuran haklar olarak nitelendirilmesinin doğru olacağını da belirtmektedir. Saraç, şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 43.

¹⁵⁷ PULAşLI ise, şbSA'nın, hem amaç hem de metodik olarak olağan ve kayıtlı sermaye sistemlerinden önemli ölçüde ayrıldığını dile getirmektedir. Krş. Pulaşlı, şirketler Hukuku, s. 506-510.

¹⁵⁸ Saraç, şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 33.

¹⁵⁹ Kaya, s. 34; Saraç, şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 33.

¹⁶⁰ Demir, s. 10. Krş. Saraç, s. 577; Saraç, şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 33.

kullanmadıkça sermaye artırımını gerçekleştirmeyecektir¹⁶¹. Sermaye, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar (TTK m. 463/2).

Bu bakımdan şarta bağlı sermaye artırımını diğer sermaye artırım türlerinden ayıran en önemli özelliklerinden birisi, şirketin organları dışındaki üçüncü kişilerin sermayenin ne zaman ve ne kadar artacağını belirliyor olmasıdır¹⁶². Genel kurul esas sözleşme değişikliği ile şartlı sermayeyi kabul etmişse; sermayenin artırılması, değiştirme ve alım hakkı sahiplerinin bu haklarını kullanması ve sermaye borcunu ifa etmesi ile gerçekleşir¹⁶³. Şarta bağlı sermaye artırımına karar veren genel kurul, bu kararı ile bağlıdır. Bununla birlikte şarta bağlı sermaye artırımına karar verilmesi artırımın muhakkak gerçekleşeceği anlamına gelmez. Zira, TTK'nın TTK m. 463'ten anlaşılan, değiştirme veya alım hakkına sahip kişilere sadece pay senedi edinme hakkı tanındığıdır. Bu kişilerin bu haklarını kullanma yükümlülüğü bulunmadığı gibi bu haklarını kullanacakları zamana karar verme konusunda da özgürdürler¹⁶⁴. Dolayısıyla daha önce de belirttiğimiz gibi, şarta bağlı sermaye artırımında artırım genel kurul kararının alınması ile gerçekleşmiş olmaz; şarta bağlı sermaye artırımında sermaye, değiştirme ve alım hakkı kullanıldığında artar¹⁶⁵. Yani şarta bağlı sermaye artırımında sermayenin artacağı ya da ne zaman, ne kadar oranda artacağı kesin değildir¹⁶⁶. Bu artırım türünün şarta bağlı olması da bu sebeptendir¹⁶⁷. Zira, bu artırım yönteminde genel kurul sermaye artırımına karar verse de sermayenin artması, değiştirme veya alım hakkı sahibi kişilerin iradesine bağlıdır.¹⁶⁸ Dolayısıyla pay sahipliği hakkı da takas beyanının bankaya yapılması (değiştirme hakkı) veya alım senedi bedelinin bankaya ödenmesi (alım hakkı) ile doğar. AŞ'nin kabulüne gerek yoktur.

---

¹⁶¹ Kaya, s. 34.

¹⁶² Kaya, s. 35.

¹⁶³ Kaya, s. 34; Biçer, Şartlı Sermaye, s. 78.

¹⁶⁴ Kaya, s. 32.

¹⁶⁵ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 78.

¹⁶⁶ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 50.

¹⁶⁷ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 34.

¹⁶⁸ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 34.

Şarta bağlı sermaye artırımının diğer artırım türlerinden ayıran temel özelliklerinden biri de sermayenin damla damla ve sürekli olarak artmasıdır¹⁶⁹. Tahviller veya benzeri borçlanma araçları sebebiyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanların veya şirket çalışanlarının değiştirme veya alım haklarını kullanmaları ile birlikte sermaye damla damla ve sürekli olarak artmaktadır¹⁷⁰. Bu sayede şirket, pay senetlerini ihtiyaca göre çıkarabilmektedir¹⁷¹.

Şarta bağlı sermaye artırımını diğer sermaye artırım türlerinden ayıran diğer bir özelliği de bu tür sermaye artırımında rüçhan hakkının bulunmamasıdır. Zira, bu sermaye artırımında pay senedi alabilecek kişiler sınırlı sayıda belirlenmiş olduğundan, mevcut pay sahiplerine yeni çıkarılacak paylar için rüçhan hakkı tanınması sistemin temel yapısına aykırı olacaktır¹⁷². Ancak şartlı sermaye artırımında pay sahiplerinin rüçhan haklarının tamamen ortadan kaldırılması pay sahipleri için oldukça dezavantajlı bir durum yarattığından, TTK m. 466/1 hükmü ile bu konuda bir çözüm getirilmiştir. Buna göre, şarta bağlı sermaye artırımında, tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetler ihraç edildiği takdirde, bunlar önce, mevcut payları oranında, pay sahiplerine önerilir (TTK m. 466/1). Bu önerilmeye muhatap olma hakkı, haklı sebeplerin¹⁷³ varlığında kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir (TTK m. 466/2). Şarta bağlı sermaye artırımını için gerekli olan rüçhan ve önerilmeye muhatap olma haklarının kaldırılması veya sınırlandırılmasından dolayı, hiç kimse haklı görülmeyecek bir şekilde yararlandırılamaz veya kayba uğratılamaz (TTK m. 466/3).

Kanun koyucu getirdiği bu düzenleme ile pay sahibinin korunmasını amaç edinmiştir. Şöyle ki; bu hükümle rüçhan hakkı ile bağdaşmayan ŞbSA'nın uygulanmasında, mevcut pay sahiplerinin haklarının ihlalini engellemek ve bu doğrultuda

---

¹⁶⁹ Kaya, s. 35.

¹⁷⁰ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 50.

¹⁷¹ Kaya, s. 35; Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 30.

¹⁷² Kaya, s. 37.

¹⁷³ TTK m. 461/2 uyarınca; haklı sebeplere halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları örnek verilebilir. Bunlar yanında; TTK m. 461'in madde gerekçesinde yer alan, şirketin finansal menfaatleri, ödeme dar boğazından kurtulma ve teknoloji alınması da sayılabilir.

işlevsel olarak rüçhan hakkına eş değer önerilmeye muhatap olma hakkına yer vermek amaçlanmaktadır¹⁷⁴. Bu sayede pay sahiplerinin malvarlıksal hakları ile katılma hakları korunmaktadır¹⁷⁵.

Bununla birlikte, şarta bağlı sermaye artırımında TTK m. 466 uyarınca, pay sahiplerinin önerilmeye muhatap olma hakları vardır ¹⁷⁶. Önerilmeye muhatap olma hakkı¹⁷⁷, şarta bağlı sermaye artırımında değiştirme veya alım hakkı veren tahvil veya benzeri borçlanma araçlarının pay sahiplerine ve payları oranında önerilmesidir¹⁷⁸. Buna göre söz konusu tahviller¹⁷⁹ öncelikle ve oransallık ilkesine göre pay sahiplerine önerilir¹⁸⁰. Aksi halde ilgili YK kararı batıldır; zira pay sahipleri açısından vazgeçilmez nitelikte bir hak söz konusudur. Önerilmeye muhatap olma hakkının kullanılmasında rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin hükümler kıyasen uygulanır¹⁸¹.

TTK m. 466 uyarınca, bu hak sadece haklı sebeplerin varlığı halinde genel kurul kararı ile kaldırılabilir veya sınırlandırılabilir. Madde gerekçesinde bu hakkın genel kurul kararıyla kaldırılabilmesi belirtilse de bu konuda yönetim kurulunun yetkilendirilip yetkilendirilemeyeceğine ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. BİÇER, bu konuda yönetim kuruluna yetki tanınabileceğini ve bu sayede yönetim kurulu piyasanın hızla değişen koşullarına uyum sağlayabileceğini belirtmektedir¹⁸².

---

¹⁷⁴ Saraç, s. 587; Demir, s. 61.

¹⁷⁵ Bkz. Kaya, s. 143-146.

¹⁷⁶ Önerilmeye muhatap olma hakkı hakkında geniş bilgi için bkz. Demir, s. 64-73. Ayrıca bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 140.

¹⁷⁷ BİÇER'e göre, bu kavram şarta bağlı sermaye artırımında rüçhan hakkının yerine geçen kavramı çok iyi yansıtmamaktadır. Yazar, önerilmeye muhatap olma kavramı yerine, "önce taahhütte bulunma hakkı" veya "öneri bekleme hakkı" kavramlarından birinin bu pay sahipliği hakkını daha iyi açıklayacağını belirtmektedir (Biçer, Şartlı Sermaye, s. 232).

¹⁷⁸ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 232.

¹⁷⁹ Tahvil kavramı hakkında geniş bilgi için bkz. Demir, s. 22 vd.

¹⁸⁰ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 232.

¹⁸¹ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 234.

¹⁸² Biçer, Şartlı Sermaye, s. 238.

Kendilerine nama yazılı payları iktisap etme hakkı tanınmış bulunan değiştirme veya alım hakkını haiz alacaklılar veya çalışanlar, bu tür payların devirlerinin sınırlandırılmış olduğu gerekçesiyle, söz konusu hakları kullanmaktan engellenemezler; meğerki, bu husus, esas sözleşmede ve izahnamede saklı tutulmuş olsun (TTK m. 467/1)¹⁸³. Değiştirme veya alım hakları, sermaye artırımını yapılması, yeni değiştirme veya alım hakları tanınması veya başka bir yolla kayba uğratılamaz; meğerki, değiştirme fiyatı indirilmiş veya hak sahiplerine uygun bir denkleştirme sağlanmış ya da aynı şekilde, pay sahiplerinin hakları da kayba uğratılmış olsun (TTK m. 467/2).

şarta bağlı sermaye artırımının gerçekleştirilmesi ile ilgili son olarak belirtilmesi gereken önemli bir husus, TTK m. 464 ile getirilen sınırlamadır. TTK m. 464 uyarınca, *“şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibari değeri, sermayenin yarısını aşamaz”*. şarta bağlı sermayenin toplam itibari değeri, esas sermaye ve katılma intifa senetleri sermayesinin toplamının yarısı kadar olup genel kurul bu miktara kadar serbestçe şartlı artırılacak sermaye tutarını belirleyebilir¹⁸⁴.

3. Sermaye Artırımının Gerçekleştirilmesi

şarta bağlı sermaye artırımını, belli aşamalar takip edilerek gerçekleştirilir. şarta bağlı sermaye artırımında da genel kurulun şarta bağlı sermaye artırımını mümkün kılacak bir esas sözleşme değişikliği için karar alması gerekmektedir (TTK m. 463/1). TTK m. 463 uyarınca, genel kurulun almış olduğu şarta bağlı sermaye artırımını kararı esas sözleşmenin içeriğini oluşturur ve şarta bağlı sermaye artırımına da yasal dayanak oluřturur¹⁸⁵. Genel kurulun şarta bağlı sermaye artırımına karar verebilmesi için ise yönetim kurulunun şarta bağlı sermaye artırımının özellikleri ve şirketin ulaşmak istediği amaçları da göz önünde bulundurarak bir öneri hazırlayıp TTK m. 390’da belirtilen nisaplara uygun şekilde karara bağlayarak genel kurula sunması gerekmektedir¹⁸⁶.

---

¹⁸³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 374.

¹⁸⁴ Biçer, şartlı Sermaye, s. 128.

¹⁸⁵ Biçer, şartlı Sermaye, s. 77.

¹⁸⁶ Kaya, s. 109; Biçer, şartlı Sermaye, s. 77.

Yönetim kurulu bu öneride şartlı olarak artırılacak sermayenin ulaşması gerekli olan en yüksek itibari değerinin ne olması gerektiği, hangi sebeplerle sermaye artırımına gerek duyulduğu, şirkete ortak olma hakkının alacaklılara mı yoksa şirket çalışanlarına mı tanınacağı, çalışanlara tanınacaksa hangi çalışanlara tanınacağı, alım ve değiştirme haklarının kullanılacağı süre gibi hususlarda görüşünü bildirir¹⁸⁷.

Genel kurul şartlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliğine gündemde yer alması koşuluyla olağan genel kurul toplantısında karar verebileceği gibi olağanüstü genel kurul toplantısında da karara bağlayabilir¹⁸⁸. Burada da esas sözleşme değişikliği kararı TTK'nın 421/1'de öngörülen toplantı ve karar yeter sayılarına tabidir¹⁸⁹.

TTK m. 465/1, şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliği yapılması durumunda, esas sözleşmenin içermesi gereken zorunlu bilgileri içermektedir. Buna göre şarta bağlı sermayenin esas sözleşme metni; a) Şarta bağlı sermaye artırımının itibari değerini, b) Payların sayılarını, itibari değerlerini, türlerini, c) Değiştirme veya alım hakkından yararlanabilecek grupları, d) Mevcut pay sahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılmış bulunduğunu ve bunun miktarını, e) Belli pay gruplarına tanınacak imtiyazları, f) Yeni nama yazılı payların devrine ilişkin sınırlamaları içerir. Bunlar her ŞbSA'da bulunması gereken asgari zorunluluklardır¹⁹⁰.

Bunun dışında, TTK m. 465/2 ise, tahviller ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı değiştirme ve alım haklarını içeren borçlanma araçlarının, öncelikle pay sahiplerine önerilmemesi halinde esas sözleşmenin içermesi gereken zorunlu (ek) unsurları içermektedir. Buna göre bu halde şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme metni ayrıca şu unsurları da içermelidir: a) Değiştirme veya alım haklarının kullanılma şartları, b) İhraç bedelinin hesaplanmasına ilişkin esaslar. Buna göre, pay sahiplerinin önerilmeye muhtaç olma haklarının kaldırılmış olması veya bu hakkın tanınmış olmasına

---

¹⁸⁷ Kaya, s. 109.

¹⁸⁸ Kaya, s. 109.

¹⁸⁹ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 77.

¹⁹⁰ Demir, s. 48.

göre şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme metninin içermesi gerekli zorunlu unsurlar değişiklik göstermektedir¹⁹¹. Şarta bağlı sermaye artırımına karar verilebilmesi için esas sözleşmeye yazılması gereken hususların kanunda bu kadar ayrıntılı şekilde düzenlenmesinin amacı, öncelikle üçüncü kişileri, özellikle ortaklık alacaklılarını, sonra ortaklık ve ortakları korumaktır¹⁹².

Şarta bağlı sermaye artırımına olanak tanıyan esas sözleşme değişikliğinin genel kurul tarafından karar bağlanmasından sonra sırasıyla şu işlemler gerçekleştirilir¹⁹³:

- Şirketin, tahvil ve benzeri borçlanma araçları ile borçlandığı alacaklılara ve çalışanlara değiştirme veya alım hakkı tanınması (TTK m. 463/1)¹⁹⁴,
- Değiştirme ve alım haklarının, esas sözleşmenin şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmüne gönderme yapan yazılı bir beyan ile kullanılması ve sermaye borcunun takas veya ödeme yoluna yerine getirilmesi (TTK m. 463/2),
- Hesap döneminin kapanmasından sonra veya yönetim kurulunun istemi üzerine daha önce, bir işlem denetçisinin yeni payların ihracının kanuna, esas sözleşmeye ve gerekiyorsa ihraç izahnamesine uygunluğunun incelenmesi. Uygunluk hâlinde işlem denetçisinin bunu yazılı olarak onaylaması (TTK m. 469),
- İşlem denetçisinin yazılı doğrulamasını aldıktan sonra, yönetim kurulunun sermaye artırımını beyannamesinde yeni çıkarılan payların sayısını, itibari değerini, türlerini, belirli gruplara tanınan imtiyazları veya hesap döneminin sonundaki veya denetleme tarihindeki sermayenin durumunu belirlemesi ve esas sözleşmeyi mevcut duruma uyarlaması (TTK m. 470),
- Yönetim kurulunun hesap döneminin kapanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde esas sözleşme değişikliğini ticaret siciline tescil ettirmesi ve sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu beyannamesi ile denetleme doğrulamasını ticaret siciline tevdi etmesi (TTK m. 471),

---

¹⁹¹ Kaya, s. 111.

¹⁹² Biçer, Şartlı Sermeye, s. 78.

¹⁹³ Kaya, s. 125-126.

¹⁹⁴ Şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme hükmünün tescil edilmesinden sonra ancak bu hakların tanınması mümkündür. Bkz. TTK m. 465/3.

- Değiştirme ve alım hakları sona erip bu husus işlem denetçisi tarafından bir raporla doğrulanınca, yönetim kurulunun girişimiyle, şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmün esas sözleşmeden çıkarılması (TTK m. 472).

Ayrıca, genel kurulun şarta bağlı sermaye artırımını kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarına zarar verecek nitelikte ise, bu halde artırım kararının geçerliliği için ayrıca İPSÖK onayı da gerekmektedir (TTK m. 453). Bu halde genel kurul kararı, İPSÖK onayı alınıncaya kadar askıda hükümsüzdür¹⁹⁵.

Şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliğinden sonra sermaye, değiştirme veya alım hakkı sahibi kişilerin bu haklarını kullanmaları sonrasında artmış olur¹⁹⁶. Değiştirme ve alım hakları, esas sözleşmenin şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmüne gönderme yapan yazılı bir beyan ile kullanılır; mevzuat, ihraç izahnamesinin yayımlanmasını gerekli gördüğü takdirde, buna da göndermede bulunulur¹⁹⁷.

Taahhüdün ifası, para yatırılması veya takas yoluyla bir mevduat veya katılım bankası aracılığıyla gerçekleştirilir. Pay sahipliği hakları sermaye taahhüdünün ifası ile doğar (TTK m. 468)¹⁹⁸. Esas sözleşmenin ise mevcut duruma uygun hale getirilmesi gerekmektedir; bu nedenle yönetim kurulu, sermaye artırımını beyannamesinde, yeni çıkarılan payların sayısını, itibari değerini, türlerini, belirli gruplara tanınan imtiyazları veya hesap döneminin sonundaki sermayenin durumunu belirler ve esas sözleşmeyi mevcut duruma uyarlar (TTK m. 470)¹⁹⁹.

---

¹⁹⁵ Biçer, Şartlı Sermaye, s. 109.

¹⁹⁶ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 31; Biçer, Şartlı Sermaye, s. 78.

¹⁹⁷ Değiştirme ve alım haklarının yazılı bir beyanla kullanılması çok önemlidir. Sözlü beyan yeterli değildir. Beyanın ŞbSA'nı gerçekleştiren şirkete mi yoksa TTK m. 468/2'de geçen banka ya da bankalara mı yöneltileceği konusunda Kanun'da açıklık yoktur. Ancak beyanın her iki muhataba da yöneltilmesinde sakınca yoktur. Bkz. Demir, s. 82.

¹⁹⁸ Alım hakkı kullanılırken yazılı beyanla birlikte pay bedelinin nakden karşılığı tek seferde bankaya ödenmeli ve ödenen para da gecikmeksizin şirkete ulaştırılmalıdır. Bkz. Demir, s. 84.

¹⁹⁹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 141.

Şirket esas sözleşmesinde yer alan sermaye tutarının ve ŞbSA'nın kabulüne yönelik hükmün her defasında değiştirilmesi veya güncellenmesi aşırı güçlük yarattığından olsa gerek, esas sözleşmenin değiştirilmesi GK'nın münhasır yetkisi iken burada YK'ya yetki bırakılmıştır²⁰⁰. Mevcut duruma uyarlanan esas sözleşme, ticaret siciline tescil ettirilir ve aynı zamanda sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu beyannamesi de sicile tevdi edilir (TTK m. 471). Olağan sermaye artırımında olduğunun aksine burada tescil açıklayıcı niteliktedir²⁰¹. Zira, olağan sermaye artırımında yeni paylar tescille doğarken, şarta bağlı sermaye artırımında yeni payların doğumu alım veya değiştirme hakkı sahiplerinin bu haklarını kullanması sonucu pay bedellerinin ödenmesi ile doğmaktadır²⁰². Bu noktada DEMİR, uygulamada hesap döneminin takvim yılı ile örtüştüğünden hareketle esas sözleşme güncellemelerinin en geç 31 Mart itibarıyla tescil edilmesi gerektiğini tescilin ise açıklayıcı nitelikte olduğunu ileri sürmektedir²⁰³.

Bizce de tescil kural olarak açıklayıcı etki yarattığı ve hükmün lafzı itibarıyla düzen hükmü olduğu açık olduğu için söz konusu işlemin açıklayıcı etki yarattığına katılmaktayız. Dolayısıyla söz konusu hukuk işlemin geç tescil edilmesinin işlemin geçerliliğine olumsuz bir etkisi bulunmamaktadır.

Son olarak değiştirme ve alım haklarının sona ermesi üzerine yönetim kurulu, şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmü esas sözleşmeden çıkarır²⁰⁴. Hüküm sicilde de silinir (TTK m. 472)²⁰⁵.

---

²⁰⁰ Demir, s. 86.

²⁰¹ Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 35.

²⁰² Saraç, Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, s. 35.

²⁰³ Demir, s. 87. Aynı yönde bkz. Kendigelen, s. 325.

²⁰⁴ Demir, s. 88-89; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 141.

²⁰⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 376.

İKİNCİ BÖLÜM:

DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI USULÜ

§ 1. Genel Olarak Tüm Sermaye Artırımı Türlerinde Ortak Hükümler

Sermaye artırım türlerinin tümüne uygulanacak ortak hükümler kanunun 456 ila 458. maddelerinde düzenlenmiştir. Kanunun 456. maddesi, tüm sermaye artırım türlerinin tümü için geçerli ön şartları²⁰⁶ ve sermaye artırımına ilişkin genel esasları düzenlemektedir. 457. maddede ise, sermaye artırımının bir aşaması olarak yönetim kurulu beyanı hükmüne bağlanmıştır.

Ayrıca, kanunun “denetçi raporu” başlıklı mülga 458. Maddesi 26.06.2012 tarihli kanun değişikliği ile yürürlükten kaldırılmıştır.

I. Sermaye Artırımına Karar Verecek Organ

Sermaye artırımına karar verecek organ şirketin benimsemiş olduğu sermaye sistemi türüne göre değişiklik göstermektedir. TTK’nın 456/2. maddesinde, sermaye artırımına esas sermaye sisteminde GK; kayıtlı sermaye sisteminde ise YK tarafından karar verileceği belirtilmiştir. İlgili hükmün ifade edilişinden sermaye artırım kararı vermeye yetkili organın bu yetkisinin devredilemez olduğu sonucuna varmak mümkündür²⁰⁷.

---

²⁰⁶ Tüm sermaye artırım türleri için sermaye artırımının ön şartlarına ilişkin kanunun ilgili maddesinde yer alan düzenlemeler birinci bölümde ayrıntılı şekilde açıklandığından bu hususlara bu bölümde ayrıca değinilmeyecek olup sermaye artırımına ilişkin kanunda aranan ön şartlar için bkz. Birinci Bölüm, s. 16-20.

²⁰⁷ S. Serder Yılmaz, TTK’da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2013, s. 192.

Esas sermaye sisteminde sermaye artırımı işlemi, esas sözleşme değişikliğini gerektirmektedir²⁰⁸. Bu bakımdan, bu sistemde sermaye artırımı esas sözleşmenin sermayeye ilişkin hükmünün değiştirilmesi suretiyle gerçekleştirilir²⁰⁹. Sermaye artırımına ilişkin değişiklik metni şirket yönetim kurulunca hazırlanarak genel kurula sunulur. GK, sermaye artırımına ilişkin değişiklik metninin onaylanması için yönetim kurulunca toplantıya çağırılır (TTK m. 410). Sermaye artırımına ilişkin değişiklik metni, olağan genel kurulda görüşülebileceği gibi olağanüstü genel kurul toplantısında da karara bağlanabilir²¹⁰.

Kanunda genel kurulun sermaye artırımı kararı alabilmesi için özel bir nisap öngörülmemiştir²¹¹. Bununla birlikte, esas sermaye sisteminde sermaye artırımının aslında esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü²¹² olması sebebiyle, GK sermaye artırımı kararını kanunda esas sözleşmenin değiştirilmesi bakımından aranan nisaplara uyarak almalıdır²¹³. Esas sözleşmenin değişikliğinde uygulanacak nisaplar bakımından genel kural TTK m. 421’de belirtilmiştir. Buna göre, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse GK, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda bulunan oyların salt çoğunluğu ile sermaye artırımı kararı alır²¹⁴. TTK m. 421/2’de ise esas sözleşme değişikliği bakımından oy birliği aranan istisnai durumlar düzenlenmiştir. Buna göre, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan esas sözleşme değişikliği kararları ile şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar bakımından oy birliği aranmaktadır.

Kayıtlı sermaye sisteminde ise sermaye artırımına karar verecek organ YK’dır. TTK’nın 460. maddesi ile YK’ya esas sözleşmede belirtilmiş kayıtlı sermaye tavanına

---

²⁰⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

²⁰⁹ H. Pulaşlı, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı”, BATİDER, C. 23, S. 4, 2006, s. 54.

²¹⁰ Yalçın, s. 26.

²¹¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 356.

²¹² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 356; Yalçın, s. 10.

²¹³ Yalçın, s. 26; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

²¹⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131; Şener, s. 569.

kadar sermayeyi artırma yetkisi tanınmıştır. Bu yetki, esas sözleşmeye buna ilişkin bir hüküm konulması ile ve en fazla beş yıl için verilebilecektir. Kanun hükmünde en çok beş yıldan bahsedildiği için, esas sözleşme ile daha az bir süre kararlaştırılması mümkündür²¹⁵. Bu sayede YK, GK kararına ihtiyaç duymadan, TTK'daki hükümler çerçevesinde ve esas sözleşmede öngörülen yetki sınırları içinde gerçekleştirebilecektir.

Öte yandan, öğretide YK tarafından sermaye artırımına karar verilmesinin esas sözleşme değişikliği niteliğinde olup olmadığı konusunda fikir ayrılığı bulunmaktadır. Buna göre, bir görüş²¹⁶ sermaye artırımına YK'nın karar verdiği hallerde, artırım kararının bir esas sözleşme değişikliği niteliğinde olmadığını savunmaktadır. Öğretideki diğer görüşe ise, sermaye artırımını, kayıtlı sermaye sisteminde de esas sözleşme değişikliğini gerektirmekle birlikte burada esas sözleşmeyi değiştiren YK'dır²¹⁷. Kanaatimizce de kayıtlı sermaye sisteminde YK'nın kayıtlı sermaye tavanına kadar yapacağı sermaye artırımlarında YK kararı esas sözleşme değişikliği niteliğinde değildir. Zira esas sözleşme değişikliği yetkisi münhasıran GK'ya aittir.

Yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararında; artırılan sermayenin tutarı, çıkarılacak yeni payların itibari değerleri, sayıları, cinsleri, primli ve imtiyazlı olup olmadıkları, rüçhan hakkının sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı, kullanılma şartları ile süresi ile gerekli görülen diğer hususlar belirtilmelidir²¹⁸.

Özetle, TTK m. 456/2 uyarınca, esas sermaye sisteminin benimsendiği hallerde sermaye artırımına karar verecek organ genel kurul iken kayıtlı sermaye sisteminin benimsendiği hallerde bu kararı verecek organ yönetim kuruludur.

II. Gerekiyorsa İlgili Bakanlığın İzni

---

²¹⁵ Şener, s. 578.

²¹⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 359; Soykan, s. 393.

²¹⁷ Şener, s. 577.

²¹⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 135.

TTK'nın 333. maddesinde, Ticaret Bakanlığınca (kısaca "TB") yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları belirlenip, ilan edilecek anonim şirketlerin kuruluşunda Ticaret Bakanlığının izninin gerekli olduğu belirtilmiştir. Devamında da bu şirketlerin esas sözleşme değişikliklerinin de Bakanlık iznine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Buna göre, Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle faaliyet alanlarına göre belirlenerek ilan edilecek olan anonim şirketlerin esas sözleşme değişikliklerinde TB izni alınması gereklidir.

İlgili kanun hükmü sermaye artırımını açısından değerlendirildiğinde çıkarılacak sonuç, esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü olan esas sermaye artırımında TB iznine tabi olduğu şeklindedir²¹⁹.

Bunun dışında, TTK m. 456/2'nin ikinci cümlesinde, esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin izni alınmış bulunan değişik şeklinin genel kurulda tekrar değiştirilerek onaylanması halinde, bunun Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca onaylanmasının şart olduğu belirtilmiştir. Buradan hareketle, esas sözleşme değişikliği için TB izni gereken anonim ortaklıklarda, GK'nın YK tarafından hazırlanan ve Bakanlıktan izin alınan metninde değişiklik yapmış olması halinde, GK tarafından onaylanan son metin için tekrar Ticaret Bakanlığı izni alınması gerekmektedir²²⁰. Burada, kanun koyucu GK'nın iradesinin YK kararı ile her zaman bağdaşmayabileceğini öngörerek, GK'ya izni alınmış taslak metninde değişiklik yapma yetkisi tanımıştır²²¹.

Sonuç olarak, GK tarafından karar verilecek olan esas sermaye artırımının, esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü olması sebebiyle, bu sermaye sistemindeki artırımda TB izninin şart olduğu açıktır. Kayıtlı sermaye sistemindeki sermaye artırımının da TB iznine tabi olup olmadığı konusunda ise öğretide görüş ayrılığı bulunmaktadır. Öğretideki bir görüş, TTK'nın 460/2. maddesindeki "*Sermayenin artırılabilmesi için, yönetim*

---

²¹⁹ Şener, s. 569; Soykan, s. 383; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 68.

²²⁰ Şener, s. 569; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 356.

²²¹ Ü. Tekinalp / R. Poroy / E. Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, Güncellenmiş ve Yeniden Yazılmış 14. Baskı, İstanbul 2019, N. 1324.

kurulu, esas sözleşmenin sermayeye ilişkin hükümlerinin, 333. madde uyarınca gerekli olması hâlinde, Gümrük ve Ticaret Bakanlığından izni alınmış şekillerini... yayımlar.” şeklindeki hükümden yola çıkarak, gerekli olması halinde, kayıtlı sermaye sistemi tavanı içerisinde yapılacak olan sermaye artırımında da Ticaret Bakanlığının iznin gerekli olduğunu savunmaktadır²²².

Öğretideki diğer görüş ise²²³, kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımının bir esas sözleşme değişikliği olmaması sebebiyle esas sözleşme değişikliği için öngörülen bakanlık izni düzenlemesinin kayıtlı sermaye tavanı içinde kalan sermaye artırımlarına uygulanamayacağını savunmaktadır. Bu görüşü savunan yazarlar ayrıca, KST m. 6/1’de kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye tavanı içinde yapacakları sermaye artırımlarında Bakanlık izni aranmayacağını açıkça belirtilmiş olması sebebiyle, bu tür sermaye artırımında kayıtlı sermaye tavanı içinde yapılacak artırımlarda TB’nin iznine ihtiyaç olmadığını belirtmektedir²²⁴.

Kanaatimizce, TTK m. 460/2 hükmünün açıkça belirtilmiş olması sebebiyle, YK’nın esas sözleşmedeki kayıtlı sermaye tavanına kadar yapacağı sermaye artırımlarında da gerekli olduğu hallerde Bakanlık izni gereklidir. Bu bakımdan, biz de bu hususta öğretilerdeki ilk görüşe katılmaktayız.

Öte yandan, sermaye artırımında kural, TB iznine gerek olmamasıdır²²⁵. Ancak, ortaklık TB tarafından yayımlanacak Tebliğde belirtilen ortaklıklardansa, bu halde TB izni gerekecektir²²⁶. İlgili Bakanlık, TTK’nın 333. Maddesi gereğince esas sözleşme değişikliği ve esas sermaye artırımları izne tabi olan anonim şirketleri 15 Kasım 2012

---

²²² Şehirali Çelik / Kırca / Manavgat, Anonim Şirketler, s. 181; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 135; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1398. Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369; Cenkcı, Kayıtlı Sermaye, s. 294-296.

²²³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 359.

²²⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 359; Soykan, s. 393.

²²⁵ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1310.

²²⁶ Şener, s. 569; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1310; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 501, dn. 20.

tarıhli Resmi Gazetede yayımlanan tebliğinde ilan etmiş olup ilgili tebliğın 5. maddesi uyarınca kuruluşu, esas sözleşme değışiklikleri ve sermaye artırımları Bakanlık iznine tabii olan anonim şirketler şu şekildedir²²⁷:

- Bankalar,
- Finansal kiralama şirketleri,
- Faktoring şirketleri,
- Tüketici finansmanı ve kart hizmetleri şirketleri,
- Varlık yönetim şirketleri,
- Sigorta şirketleri,
- Anonim şirket şeklinde kurulan holdingler,
- Döviz büfesi işleten şirketler,
- Umumi mağazacılıkla uğraşan şirketler,
- Tarım ürünleri lisanslı depoculuk şirketleri,
- Ürün ihtisas borsası şirketleri,
- Bağımsız denetim şirketleri,
- Gözetim şirketleri,
- Teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketleri,
- Sermaye Piyasası Kanununa tabi şirketleri,
- Serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketleri.

Ayrıca 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi şirketler ile serbest bölge kurucusu ve işleticisi şirketlerin... esas sözleşme değışiklikleri Bakanlığın iznine tabidir.

Yukarıda sayılan şirketlerin kuruluşunda, esas sözleşme değışikliğinde ve sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararında ticaret siciline tescil başvurusundan önce Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü'ne müracaat edilerek izin alınması gerekmekte olup ilgili işlemler Bakanlık izni alınmadan ticaret sicili müdürlüğüne tescil

---

²²⁷ RG. T. 15 Kasım 2012, Sayı 28468, s. 52-53.

edilemeyecektir²²⁸ (Tebliğ, m. 6/f.3). TB izni GK kararından önce alınmalıdır²²⁹ ve YK'nın genel kurulu toplantıya çağırma için yapacağı ilanlarda bu izne de yer verilmelidir²³⁰.

Ayrıca, Bakanlık izninin esas sözleşme değişikliklerinde ve dolayısıyla sermaye artırımlarında genel kurulun toplanmasından önce alınması gerekse de genel kurul kararının Bakanlığın izninden önce alınmış olması, daha sonradan Bakanlıkça onaylanmış olması koşuluyla, sermaye artırım kararı ve esas sözleşme değişikliğinin geçerliliğini etkilemeyecektir²³¹.

Öte yandan, TTK'nın 333. maddesi uyarınca, Ticaret Bakanlığınca yapılacak olan inceleme, sadece kanunun emredici hükümlerine aykırılığın bulunup bulunmadığı hususu ile sınırlı olup²³², Bakanlık bu hususlar dışında bir inceleme yapamayacaktır²³³. Bakanlığın emredici hükümlere aykırılık gerekçesiyle izinden kaçınması durumunda, izin talebinin reddine ilişkin Bakanlık kararının iptali idari yargıda dava ve talep edilebilir. Bununla birlikte, Moroğlu gerek kuruluştaki ve gerekse esas sözleşme değişikliklerinde Bakanlığın, izin taleplerine ilişkin ret kararlarına karşı daha süratli bir kazai itiraz prosedürünün geliştirilmesi gerektiğini, böylece bakanlığın izin işleminin etkili bir denetime tabi tutulacağı gibi iznin kriterlerine ilişkin tespitin de mümkün olacağını savunmaktadır²³⁴.

---

²²⁸ S. Altaş, “Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişiklikleri Bakanlık İznine Tabi Şirketlere Dair Değerlendirmeler ve Öneriler”, Mali Çözüm Dergisi, 2015, s. 89.

²²⁹ Yalçın, s. 25.

²³⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²³¹ MOROĞLU, Bakanlıkça sonradan onay verilmiş olması halinde, sermaye artırımına ilişkin önceden alınmış genel kurul kararının geçerliliğini koruyacağını savunmaktadır. Bkz: Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 58.

²³² M. Bahtiyar, “6102 Sayılı TTK’da Anonim Şirketin Kuruluşu”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 11.

²³³ Bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 58. Ayrıca bkz: E. Moroğlu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, 2016, s. 142; Soykan, s. 384; Altaş, Anonim Şirketler, s. 632.

²³⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 360.

III. Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı

Tüm sermaye artırım türleri bakımından sermaye artırım kararının tescil ve ilanına düzenleyen TTK m. 456/5 hükmü, kanunun özel hükümleri dışında, sermayenin artırılması kararının tescil ve ilanına 455. maddenin uygulanacağını belirtmiştir.

Buna göre, sermaye artırım, YK tarafından, *şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan edilecek, ayrıca varsa şirketin internet sitesine konulacaktır*. Artırım kararının tescili ve ilanı için gerekli işlemlerin yapılması yükümlülüğü YK’ya aittir²³⁵. TTK m. 456/3’te sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının üç ay içinde tescil edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu süre içinde tescil edilemeyen sermaye artırım kararı ve alınmışsa TB izni geçersiz hale gelecektir²³⁶. Bu durumda, ortaklığa ödenen pay bedellerinin sahiplerine geri verilmesi gerekmektedir²³⁷.

Öte yandan, TTK m. 456/4’te kanunun 354 ve 355. maddelerinin sermaye artırımlarına kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir. Atıfta bulunulan 345. maddede tescil süresi otuz gün olarak hükme bağlanmış olmakla birlikte bu hüküm, m. 456/3’te belirtilen üç aylık süre ile çelişmektedir²³⁸. Ayrıca, bu hükme atıfta bulunulması, öğretide tescil ve ilana tabi hususların kuruluş ve sermaye artırım bakımından farklılıklar göstereceği gerekçesiyle eleştirilmektedir²³⁹.

TTK m. 456/4’te atıfta bulunulan bir hüküm de TTK m. 355 hükmüdür. İlgili hüküm şirketin tescille tüzel kişilik kazanmasını düzenlemektedir. Bu maddeye yapılan atıf ise, öğretide birinci fıkra dışındaki hükümlerinin sermaye artırımına uygulanmasının tüzel kişilikle bağdaşmayacağı²⁴⁰ ve m. 456/5 uyarınca artırım kararının tesciline m. 455.

---

²³⁵ Yalçın, s. 32.

²³⁶ Şener, s. 571.

²³⁷ Yalçın, s. 32.

²³⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

²³⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

²⁴⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357.

maddenin uygulanacak olması sebebiyle, ilgili maddeye yapılan atfın anlamsız olduđu²⁴¹ şeklindeki gerekçelerle eleştirilmektedir.

Sermaye artırım işlemlerinin tamamının gerçekleştirilmesinin ardından son aşamada, TSY m.27/1 uyarınca, YK tarafından ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicili müdürlüğüne bir dilekçe ile başvurularak artırımın ticaret siciline tescili²⁴² talep edilecektir²⁴³.

---

²⁴¹ Şener, s. 571.

²⁴² YK tarafından yapılacak tescil başvurusunun TSY m. 74/2 kapsamında tescili yapılacak hususlar şu şekildedir: “Artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamının değişik esas sözleşme ile ya da iştirak taahhütnameleriyle taahhüt edildiği, esas sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı, kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulu kararı, sermaye artırımından sonraki esas sermaye veya kayıtlı sermaye sisteminde kayıtlı sermaye tavanı ve çıkarılmış sermayenin tutarı, sermaye artırımından sonra sermayeyi oluşturan payların türleri, itibari değeri ve sayısı ile pay senetlerinin hamiline veya nama yazılı oldukları, esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin sermaye artırımından sonraki yeni metni, sermaye artırımının şirketin serbestçe tasarruf edebileceği iç kaynaklardan yapılması halinde bu husus, varsa oy hakkında imtiyazlı paylar ve bunlara bağlı imtiyaz konuları, varsa pay devri sınırlandırmaları, rüçhan haklarının sınırlandırılması, kaldırılması veya primli hisse senedi çıkarılması halinde bunların; gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini ve primin nasıl hesaplandığını gösterir yönetim kurulu raporu, varsa imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı ile birlikte genel kurul kararına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile ortak bir tebligat adresi.”

²⁴³ Tescil talebi ile birlikte müdürlüğe sunulması gerekli belgeler TSY m. 73’te sayılmış olup ilgili madde uyarınca bu belgeler şunlardır:

“Esas sözleşme değişikliği bakanlık veya diğer resmi kurumların iznine veya uygun görüşüne tabi olan şirketler için bu izin veya uygun görüş yazısı, esas sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının, kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulu kararının noter onaylı örneği, artırılan sermayeyi oluşturan payların tamamının taahhüt olunduğunu gösterir değişik şirket sözleşmesi metni, sermaye artırımının türüne göre düzenlenmiş YK beyanı, sermaye artırımı sadece iç kaynaklardan veya sermaye taahhüdü yoluyla ya da sermaye taahhüdü ile birlikte iç kaynaklardan yapılıyorsa, sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu, konulan aynı sermaye ile sermaye artırımı sırasında devralınacak işletmeler ve ayınların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerlendirme raporları, konulan aynı

Nihayet, sermaye artırım kararının tescilinin iç ve dış ilişkideki etkileri hususuna değinecek olursak:

Yukarıda, TTK m. 456/3 hümküne ilişkin yapmış olduğumuz açıklamalarımızda, artırım kararının geçerliliğinin süresi içinde tescil edilmiş olmasına bağlı olduğunu belirtmiştik. Bu bakımdan, artırım kararının hem esas sermaye sisteminde hem de kayıtlı sermaye sisteminde tescille birlikte hüküm doğuracağı açıktır²⁴⁴. Ancak, TTK m. 544’de kanun koyucu tarafından **“değiştirme kararının üçüncü kişilere karşı tescilden önce hüküm ifade etmeyeceği”** şeklinde ifade edilen cümlenin öğretide değişik şekillerde yorumlanması sebebiyle, sermaye artırımının ticaret siciline tescilinin yaratacağı etkiler konusunda farklı görüşler açıklanmaktadır.

Öğretide savunulan bir görüşe göre, değiştirme kararı dış ilişkide tescil edildiği tarihten, iç ilişkide ise kararın alındığı tarihten itibaren hükümlerini doğuracaktır. Bu görüşü savunan yazarlar, eTK m. 390’da bir ayırım yapılmaksızın, esas sözleşmenin

---

sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair ilgili sicilden alınacak yazı, aynı sermaye olarak konulan taşınmazın, fikri mülkiyet haklarının ve diğer değerlerin kayıtlı bulundukları sicillere şerh verildiğini gösteren belge, rüçhan haklarının sınırlandırılması veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini ve primin nasıl hesaplandığını gösterir yönetim kurulu raporu, esas sözleşme ve SerPK’nın pay bedellerinin ödenmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, pay bedellerinin en az yüzde yirmi beşinin Kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını gösterir banka mektubu, genel kurulun şirket sözleşmesinin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararı ile yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici mahiyette ise, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun alacağı kararın noter onaylı örneği ile genel kurul kararına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ve ortak bir tebligat adresi, RKHK M.39/1- (c) ’ye göre yapılacak ödemenin gerçekleştirildiğini gösterir belge.” İlgili Yönetmeliğin 34/1-(c) maddesinde, sayılan belgelerden birinin eksik olması halinde artırım kararının ticaret siciline tescil edilemeyeceği belirtilmiştir. İlgili maddenin ikinci fıkrasında ise, ortaklığa eksikliği gidermesi için otuz günden fazla olmamak üzere uygun bir süre verileceği; işin mahiyetine göre bu sürenin yine aynı uzunlukta olması şartıyla en çok iki defa uzatılabileceği ve uzatılan bu süre içinde eksikliğin giderilmemesi halinde tescil talebinin reddedileceği belirtilmiştir.

²⁴⁴ Yalçın, s. 33; Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 570.

değiştirilmesine ilişkin kararın tescille hüküm doğuracağı düzenlenmişken, TTK'da kanun koyucunun bilinçli olarak bu şekilde bir ayrıma gitmiş olduğunu belirtmektedir²⁴⁵.

Bizim de katıldığımız ikinci görüşe göre ise, artırım kararı hem iç ilişkide hem de dış ilişkide tescille birlikte hüküm doğuracak olup artırım kararının kurucu işlevi bakımından iç ve dış şeklinde bir ayrıma gidilmesi doğru değildir²⁴⁶. Şöyle ki: TTK m. 456/5 hükmü uyarınca sermayenin artırılması kararının tesciline uygulanacağı belirtilen 455. maddenin dışında, TTK m. 456/4'te ayrıca m. 355/1 hükmünün de sermaye artırımına kıyasen uygulanacağı hususu hükme bağlanmış olup buna göre, sermaye artırımını kararı tescille birlikte hüküm doğuracaktır²⁴⁷. Gerçekten de kanun koyucunun ayrıca bu şekilde bir düzenlemede bulunmak suretiyle TTK m. 355/1 hükmünün artırım kararının tesciline kıyasen uygulanacağını düzenlemesindeki amaç sermaye artırımının tescilinin iç ve dış ilişkide doğuracağı hukuki sonuçlara ilişkin bir uyum sağlamaktır²⁴⁸. Kaldı ki, TTK'nın 465/5. madde gerekçesinde de 455. maddeye yapılan atfın sebebinin tescilin kurucu etkisini ifade etmek olduğu belirtilmiştir²⁴⁹. Bu bakımdan, sermaye artırımını açısından tescil, kurucu etkiye²⁵⁰ sahiptir²⁵¹. Artırım kararı tescille kesinleşir ve paylar da tescille doğar²⁵². Ancak tescilden sonra ortaklık, artırılan sermaye miktarı ile alacaklılara karşı sorumlu olur²⁵³.

---

²⁴⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 351.

²⁴⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 108, Soykan, s. 565-569.

²⁴⁷ Soykan, s. 565.

²⁴⁸ Soykan, s. 565-569.

²⁴⁹ Yalçın, s. 33; Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu 1/324, TBMM Yasama Yılı 2, Sıra Sayısı 96, m. 456/5 Gerekçesi, s. 217.

²⁵⁰ Tescilin kurucu etkisi, bir hakkın doğumunun ancak hakkın dayandığı hukuki işlemin ticaret siciline tescili ile gerçekleşeceğini ifade eder. Tescilin etkileri bakımından detaylı bilgi için bkz. Y. Karayalçın, Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri, BATİDER, C. 8, 1975, s. 7-14. Ayrıca bkz. Mehmet Bahtiyar, "Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi," Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 1, S. 4, 1996, s.11-31.

²⁵¹ Yalçın, s. 33; Cenkcı, Kayıtlı Sermaye, s. 379; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 501.

²⁵² Cenkcı, Kayıtlı Sermaye, s. 379; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 764.

²⁵³ İ. Akın, "Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımında Pay Sahiplerinin Hakları", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 26, S. 106, 2013, s. 19.

Sonuç olarak, sermaye artırımının tesciline ilişkin TTK m. 456/4, m. 355/1 ve m. 455 hükümlerinin birlikte yorumlanması ile ulaşılabilecek sonuç, gerek esas sermaye sisteminde ve gerekse kayıtlı sermaye sisteminde, sermaye artırımının iç ilişkide de dış ilişkide de tescille birlikte hüküm doğuracağı yönündedir²⁵⁴.

Sermaye artırım kararı ilan edilmesi gereken kararlardan olup²⁵⁵, artırım kararının alınmasından itibaren üç ay içinde TTSG’de ilan edilir. Ayrıca, TTK m. 1524/1 ve m. 397/4 uyarınca internet sitesi açmakla yükümlü olan ortaklıklarda, tescil ve ilan edilmiş olan artırım kararı YK tarafından şirketin internet sitesinde yayınlanmalıdır.

IV. Sermaye Artırımında Fesih Davası

Sermaye artırımında fesih davasına ilişkin TTK’daki tek düzenleme m. 456/4 ile atıfta bulunulan m. 353’teki düzenlemeden ibarettir. TTK m. 353 uyarınca şirketin kuruluşunun tescil ve ilanından sonra üç aylık süre içinde şirketin feshi talep edilebilecektir. Buna göre, ortaklığın kuruluşu esnasında mevcut bulunan önemli eksiklik ve sakatlıkların her nasılsa gözden kaçırılması ile kuruluşun tescil ve ilan edilmesinden sonra başvurulabilecek bir yol olarak fesih davası düzenlenmiştir²⁵⁶. Kanun koyucu tarafından kuruluştaki sakatlıkların varlığı halinde fesih davasını düzenlemiş olmasının sebebi bu davanın “*ex nunc*”²⁵⁷ etkiyi sağlamasıdır²⁵⁸. Diğer yandan, Sermaye artırımına ilişkin genel ve ortak hükümleri düzenleyen TTK. m. 456/4’te, kanunun 353. maddesinin sermaye artırım konusunda kıyasen uygulanacağını söylemektedir.

---

²⁵⁴ Soykan, s. 565; Yalçın, s. 33; Pulaşlı da esas sözleşme değişikliğinin sermaye artırım işlemlerinin tamamlandıktan sonra YK tarafından ticaret siciline tescil edilmesiyle gerçekleştiğini belirtmektedir. Bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 501, dn. 18.

²⁵⁵ Yalçın, s. 33.

²⁵⁶ Bahtiyar, Kuruluş, s. 27.

²⁵⁷ Davanın “*ex nunc*” etkisi ileriye etkili olması anlamına gelmektedir.

²⁵⁸ Bahtiyar, Kuruluş, s. 27.

Atıfta bulunulan TTK'nın 353. maddesi şirketin feshini düzenlemekte olup, doktrinde ilgili maddenin sermaye artırımına kıyasen uygulanması sonucunda açılacak olan davanın niteliği ve sonuçlarına ilişkin olarak görüş ayrılıkları bulunmaktadır.

Bu hususa ilişkin olarak MOROĞLU, ilgili maddenin sermaye artırımına kıyasen uygulanması sonucunda, ortaklığın sermaye artırımında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olursa, YK'nın, GTB'nin, ilgili alacaklının veya pay sahibinin istemi üzerine ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesince ortaklığın sermaye artırım işlemlerinin bir bütün olarak hükümsüzlüğüne (feshine) karar verileceği şeklinde bir sonucun ortaya çıktığını söylemektedir²⁵⁹.

Ayrıca TTK m. 353/1'in ilk cümlesinde yer alan, anonim şirketin butlanına veya yokluğuna karar verilemeyeceği yönündeki düzenlemenin sermaye artırımına kıyasen uygulanması ile çıkan sonucun tüm sermaye artırım işlemlerinin bir bütün olarak butlanının veya yokluğunun dava yahut defi yoluyla ileri sürülemeyeceği yönünde olduğunu belirten MOROĞLU, sermaye artırım işlemlerine kıyasen uygulanacağı belirtilen m. 353/1 hükmünün kuruluş bakımından doğru olsa da, sermaye artırımına uygulanmasının uygulamada çelişkiye yol açabileceği şeklinde haklı eleştirilerde bulunmuş olup uygulamadaki sorun ve çelişkilerin giderilebilmesinin çözümü olarak, sermaye artırım işlemlerinin münferiden ve bir bütün olarak butlanını ve yokluğunu özel bir hükümle ayrıca düzenlemek ve hukuk güvenliği gereği olarak butlanının veya yokluğunun ileri sürülebilmesini herhalde artırım kararının veya artırım işleminin ticaret siciline tescilinden itibaren işlemeye başlayacak olan üç ay gibi kısa bir hak düşürücü süreye bağlamasında fayda olacağını savunmaktadır²⁶⁰.

Örneğin SOYKAN, ilgili madde hükümlerinin amaca uygun yorum ilkesine göre yorumlayarak madde gerekçelerinden yola çıkılması ve kanun koyucunun amacına

---

²⁵⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 317.

²⁶⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 317.

bakarak yapılacak yorumla uygulamadaki sorun ve çelişkilerin giderilebileceğini savunmaktadır²⁶¹. Kanaatimizce de sorunun çözümüne yönelik özel bir düzenleme getirilinceye kadar ilgili madde hükümlerinin gerekçelerinden yola çıkılarak kanun koyucunun amacına yönelik bir yorum yapılmak suretiyle sorun ve çelişkilerin giderilmesi yaklaşımı doğru olacaktır.

SOYKAN, ilgili kanun maddelerinin gerekçelerine bakıldığında kanun koyucunun amacının TTK m. 353'teki üç aylık hak düşürücü süre geçtikten sonra hangi sebeple olursa olsun artık gerek artırım kararının gerekse bir bütün olarak sermaye artırımının hükümsüzlüğünün iddia edilememesini ve böylece işlem güvenliğini sağlamak olduğunu; yanı sıra, sermaye artırım işleminin feshine ilişkin mahkeme kararının gerçek hayatta yerine getirilebilmesinin oldukça güç olabileceği bu sebeple kanun koyucunun amacına uygun şekilde yapılacak yorum sonucunda sermaye artırımına (işlem bütününe) karşı TTK m. 353 kapsamında açılacak davanın bir fesih davası değil, mahkemece kabulü halinde işlem bütünü geriyeye etkili olarak hükümsüz kılınması sonucunu verecek olan bir iptal davası olduğunu ve bu davanın da üç aylık hak düşürücü süreye tabi olduğunu savunmaktadır²⁶².

Sermaye artırımının feshi davasına ilişkin bu üç aylık hak düşürücü süre TTK ve TSY'de sürelerin derhal işleyeceğine ilişkin özel bir hüküm bulunmaması dolayısıyla TTK m. 36/1 ve TSY m. 30/1 gereği tescilin sicil gazetesinde ilan edildiği günü izleyen iş gününden itibaren başlayacaktır²⁶³. Sermaye artırımının feshine ilişkin davanın açıldığı tarihte mahkeme gerekli gördüğü tüm önlemleri alır ve gerekirse hukuka aykırılıkların giderilebilmesi için süre de verebilir²⁶⁴.

---

²⁶¹ Soykan, s. 617.

²⁶² Soykan, s. 617-619.

²⁶³ Soykan, s. 626; aynı görüşte Ömer Korkut, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sermaye Artırımının Geçersizliği, Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 1, 2014, s. 276.

²⁶⁴ Arabacı, s. 60.

Doktrinde KIRCA / ŞEHİRALİ ÇELİK / MANAVGAT da kanunda belirtilen fesih ibaresinin sermaye artırımı konusunda da kullanılmasının isabetli olmadığını açıkça ifade ederek, TTK m. 353'ün işlem güvenliği yararına ortaklığın ileriye etkili biçimde sona erdirilmesi amacının sermaye artırımı için geçerli olmadığını; sermaye artırımının ileriye etkili olarak sona erdirilmesinin bir anlamının bulunmadığını belirtmektedir. Ve o da ve SOYKAN'ın görüşü ile paralel olarak o da kanundaki fesih ibaresi yerine “*sermaye artırımıyla ilgili bütün işlemlerin ortadan kaldırılması*” ifadesini kullanmaktadır²⁶⁵. Ancak KIRCA, sermaye artırımında TTK m. 353/1'deki gibi bir aykırılığın bulunması halinde amaca en uygun hükümsüzlük türünün butlan²⁶⁶ olduğunu belirtse de öğretide SOYKAN, netice açısından bir farklılık meydana getirmeyeceğini düşünse de burada sermaye artırımı işlemlerinin bir bütün olarak iptalinden söz edilmesi gerektiğini savunmaktadır²⁶⁷.

KORKUT da konu ile ilişkili olarak sermaye artırımının ticaret siciline tescil edilerek kesinleşmesinden sonra artırımdan dönülmesinin mümkün olmayacağını ancak sermayenin artırımı bakımından da geçerli olan tescilin her türlü sakatlığı onarması ilkesi gereğince sermaye artırımının tescilinden sonra yokluğu veya butlanına hükmedilemeyeceğini lakin sermaye artırımında, kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle, alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaatleri önemli bir şekilde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş olması halinde fesih davasındaki usul uyarınca sermaye artırımının iptali söz konusu olabileceğini belirtmektedir²⁶⁸.

Biz de SOYKAN'ın görüşü ile paralel olarak, kuruluştaki fesih düzenlemesinin sermaye artırımı kararı bakımdan kıyasen uygulanması yerine, sermaye artırımına ilişkin yapılan tüm işlemlerin geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasına ilişkin ayrı ve özel bir düzenleme getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

---

²⁶⁵ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Anonim Şirketler, s. 283.

²⁶⁶ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Anonim Şirketler, s. 283.

²⁶⁷ Soykan, s. 621.

²⁶⁸ Korkut, s. 276.

Sermaye artırımının feshine ilişkin olarak atıfta bulunulan TTK m. 353 hükmüne göre, sermaye artırımında kanun hükümlerine aykırı hareket edilmek suretiyle alacaklıların, pay sahiplerinin veya kamunun menfaati önemli ölçüde tehlikeye düşürülmüş veya ihlal edilmiş ise, açılacak dava ile sermaye artırımının feshi talep edilebilecek olup bu kapsamda sermaye artırımının feshinin talep edilebilmesi için 353. madde anlamında ağır ve önemli ölçüde bir kanuna aykırılık mevcut olmalıdır²⁶⁹. Bunun dışında sermaye artırımının feshine ilişkin talepte bulunmak için ayrıca bir menfaat ihlali aranmadığı gibi bir zarar meydana gelmiş olması şartı da aranmamaktadır²⁷⁰.

V. Yönetim Kurulu Beyanı

Yönetim Kurulu Beyanı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun sermaye artırımı bakımından getirdiği yeniliklerden biridir²⁷¹. Sermaye artırımına ilişkin hazırlanacak YK beyanı, kanunun sermaye artırımına ilişkin Ortak Hükümler başlığı altındaki TTK'nın 457. maddesinde düzenlenmiş olup bu bakımdan tüm sermaye artırım türleri için geçerlidir. Sadece, sermaye artırım türüne göre beyanın içeriği değişecektir²⁷².

Buna göre, YK tarafından sermaye artırım türüne göre ve bilgiyi açık eksiksiz, doğru ve dürüst şekilde verme ilkesine göre bir beyan hazırlanır²⁷³ (TTK m. 457). Bu beyanın asıl amacı pay sahiplerinin bilgilendirilmesidir²⁷⁴. Bu sebeple, YK beyanı ortaklık, pay sahipleri ve üçüncü kişilerin menfaatlerini ilgilendiren her türlü sermaye

---

²⁶⁹ Korkut, s. 276.

²⁷⁰ Fesih talebinin şartlarına ilişkin bkz: Korkut, s. 277.

²⁷¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²⁷² Soykan, s. 547; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 357; Cencki, Kayıtlı Sermaye, s. 375.

²⁷³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 104; Şener, s. 571.

²⁷⁴ Cencki, Kayıtlı Sermaye, s. 294; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131; Soykan, s. 548; Buna karşılık, ALTAŞ, bu beyanın asıl amacının kamuyu aydınlatarak sermayenin korunmasını sağlamak, sermaye artırımının denetlenmesini kolaylaştırmak, sorumluluk davalarına akışkanlık kazandırmak ve yolsuzlukların önüne geçebilmek olduğunu belirtmiştir. Bkz. Altaş, Anonim Şirketler, s. 648.

artırımı işlemini içerecek şekilde detaylı hazırlanmalıdır²⁷⁵. TSY²⁷⁶ m. 73/1- (ç) uyarınca, sermaye artırımının tescili sırasında diğer belgelerle beraber YK beyanı da Ticaret Sicil Müdürlüğü tarafından talep edilecektir. YK beyanının yanlış, sahte, hileli ve gerçeğe aykırı olması halinde, TTK m. 549 uyarınca YK üyelerinin hukuki sorumluluğu söz konusu olacaktır²⁷⁷. Bununla birlikte, TEKİNALP bu durumda GK iptalinin de söz konusu olabileceğini belirtmektedir²⁷⁸.

Öte yandan, SOYKAN, artırımına ilişkin yönetim kurulu beyanının hukuki niteliğine ilişkin olarak; bu beyanın, hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin bir gereği olarak pay sahiplerinin bilgilendirilmesi, artırım işlemlerinin hukuka uygun olarak yapılıp yapılmadığının denetlenmesini kolaylaştırma, bu sürecin herhangi bir aşaması ile ilgili dava açan pay sahiplerine delil yönünden yardımcı olma gibi amaçlara hizmet eden bir “sermaye artırım belgesi” olduğunu söylemektedir²⁷⁹.

---

²⁷⁵ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 375.

²⁷⁶ 27.01.2013 tarih ve 2841 sayılı RG’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ticaret Sicil Yönetmeliği.

²⁷⁷ Şener, s. 571; MOROĞLU, bu durumda YK üyelerinin TTK m. 562 uyarınca ayrıca hapis cezasıyla da cezalandırılacağını belirtmiştir. Bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 104.

²⁷⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²⁷⁹ Soykan, s. 548.

Yönetim kurulu beyanında bulunması gereken hususlar TTK m. 457/2’de tek tek sayılmış olmakla birlikte²⁸⁰, YK beyanında bulunması gereken bunlarla sınırlı değildir²⁸¹. Zira, YK’nın eksiksiz ve doğru bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Ayrıca, YK beyanı, bir rapor düzeninde, yazılı şekilde ve herhangi bir belgeden bağımsız şekilde hazırlanır²⁸²; başka bir belgenin içinde bir bölüm olarak yer alamaz²⁸³. Bu beyan, bir YK kararı sonucunda ortaya çıkar ve YK adına yapılır²⁸⁴.

Diğer yandan, öğretide sermaye artırımı kararının gerekçesinin de beyanda açıklanmasının gerekli olup olmadığı konusunda bir görüş²⁸⁵, artırım gerekçesinin de YK beyanında mutlaka bulunması gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşü savunan TEKİNALP, sermaye artırımının gerekçesinin YK beyanında açıklanmasının, artırımın TMK m. 2’deki dürüstlük kuralına uygunluğunun anlaşılması için şart olduğunu belirtmektedir²⁸⁶. Öğretideki aksi görüş²⁸⁷ ise kanunda bu hususa ilişkin açık bir hüküm

---

²⁸⁰ TTK m. 457/2’uyarınca, yönetim kurulu beyanında şu hususlara mutlaka yer verilmelidir:

“Nakdi sermaye konuluyorsa, artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği, aynı sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara verilecek karşılığın uygun olduğu ve 349’uncu maddede yer alan hususların somut olayda mevcut bulunması halinde bunlara ilişkin açıklamalar, devralınan aynı sermaye, ayın türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı, bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği, sermayeye dönüştürülen fonun veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği, gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı, kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği, rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı, kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin ne fiyatla verildiği hakkında, belgeli ve gerekçeli açıklamalar.”

²⁸¹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 375. TEKİNALP, sermaye artırımı kararının gerekçesinin de beyanda açıklanması gerektiğini belirtmektedir. Bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²⁸² Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²⁸³ Soykan, s. 549; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1343; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

²⁸⁴ Soykan, s. 549.

²⁸⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131; Serder Yılmaz, s. 209-210; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1345.

²⁸⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 126.

²⁸⁷ Soykan, s. 549.

olmaması sebebiyle, sermaye artırımının gerekçesine beyanda yer verilmesinin, ilgili kanun hükmü anlamında bir zorunluluk olmadığını ve bu hususa yer verilmemiş olmasının beyanın geçerliliğini etkilemeyeceğini belirtmektedir. Kanatımızca de kanunda sermaye artırım gerekçesinin YK tarafından hazırlanacak beyanın içeriğinde mutlaka yer verilmesi gerektiğine ilişkin bir düzenleme bulunmadığından, gerekçeye yer verilmemiş olmasının beyanın geçerliliğine bir etkisi bulunmayacaktır.

Ayrıca, YK beyanı ile ilgili öğretide tartışma konusu olan bir husus da beyanın YK üyelerinin hepsi tarafından imzalanması zorunlu olup olmadığına ilişkindir. Öğretideki çoğunluklu görüş²⁸⁸, yönetim kurulu beyanın tüm yönetim kurulu üyeleri tarafından imzalanması gerektiğini savunsa da öğretideki diğer görüşe göre, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse, yönetim kurulu üye tam sayısı üzerinden hesaplanacak olan karar nisabını sağlayan sayıda YK üyesinin imzalaması imza bakımından aranan şekil şartını sağlayacaktır²⁸⁹. Öte yandan, bu görüşe göre²⁹⁰, beyanın kabulüne ilişkin YK kararında yönetim kurulu üyelerinden birine veya birkaçı beyanın imzalanması konusunda yetkilendirilmişse beyanın kararda yetkilendirilen üye veya üyeler tarafından imzalanması yeterli olacaktır.

Biz de öğretideki baskın görüşle paralel şekilde, bu beyanın YK üyelerinin hepsi tarafından imzalanması gerektiği görüşündeyiz.

YK, beyanın hazırlanmasında yardım alabilecektir. Ancak, yardımcının varlığı YK üyelerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz²⁹¹. Yönetim kurulu beyanı hiç veya gereği gibi hazırlanmamışsa TSY m. 73/1-(ç) uyarınca bu durumda ticaret sicil müdürlüğünün

---

²⁸⁸ Altaş, Anonim Şirketler, s. 648; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1344; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 126.

²⁸⁹ Soykan, s. 550.

²⁹⁰ Soykan, s. 550.

²⁹¹ Altaş, Anonim Şirketler, s. 648. Ayrıca, yazar yardımcının sorumluluğunun ise somut olayın özelliklerine göre belirleneceğini belirtmiştir.

artırımın tesciline ilişkin talebi reddederek tescili gerçekleştirmemesi gerekir²⁹². Bununla birlikte, YK beyanı olmadığı veya gereği gibi hazırlanmamış olduğu halde sermaye artırımını bir şekilde ticaret siciline tescil edilmişse, bu durumda bu hususun sermaye artırımının geçerliliğini ne şekilde etkileyeceği konusunda öğretide bir fikir birliği bulunmamaktadır.

Bu hususa ilişkin olarak öğretideki bir görüş²⁹³, beyanın açık, doğru ve dürüst şekilde hazırlanarak ticaret sicili müdürlüğüne tevdi edilmesi yükümlülüğünün emredici nitelikte olması sebebiyle, beyanın yokluğunun sermaye artırımının butlanına; içeriğindeki eksiklik veya açık olmayan anlatımların ise iptale neden olacağını belirtmektedir.

Buna karşılık, öğretideki bir diğer görüş²⁹⁴ ise, YK beyanının hiç veya gereği gibi hazırlanmamış olmasının artırım kararının geçerliliğine hiçbir şekilde etkide bulunmayacağını, buna göre yönetim kurulu beyanının sermaye artırımının geçerlilik unsuru olmayıp, YK beyanının hiç veya gereği gibi hazırlanmaması durumunda pay sahiplerinin bilgi alma hakkını sınırlayan işlem de artırım kararı olmadığını,²⁹⁵ bu sebeple, beyanın hukuka aykırılığının artırım kararına bir etkisi olmayacağını savunmaktadır. Bu görüşe göre YK beyanı hiç hazırlanmamasına rağmen sermaye artırımını bir şekilde ticaret siciline tescil edilmişse TTK m. 353'e dayanılarak sermaye artırımını işleminin bütünü geriye dönük olarak iptali istenebilecektir²⁹⁶.

---

²⁹² Soykan, s. 550.

²⁹³ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1344; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 126-131; CENKÇİ de pay sahiplerinin sermaye artırımını ile ilgili bilgi alma haklarının kanuni, güvencesini oluşturan bu beyan olmadan ya da gereği gibi hazırlanmadan alınan sermaye artırımını kararının butlanla malul olacağını belirtmektedir. Bkz. Cenkcı, Kayıtlı Sermaye, s. 294.

²⁹⁴ Soykan, s. 555.

²⁹⁵ Soykan, s. 555.

²⁹⁶ Soykan, s. 555.

Bu husus da biz de öğretideki birinci görüşe katılıyoruz. YK beyanının açık, doğru ve dürüst şekilde hazırlanmaması durumunda, sermaye artırımının kanunun emredici hükümlerine aykırılığı sebebiyle iptali gündeme gelebilecektir.

Yargıtay ise bu hususa ilişkin vermiş olduğu bir kararında, beyanın amacının pay sahiplerinin sermaye artırımını hakkında açıkça ve eksiksizce bilgilendirilmesi olduğunu belirterek, beyan olmadan ya da yanlış bilgiler içeren beyana istinaden verilen sermaye artırımını kararının iptal edilebileceği şeklinde hüküm kurmuştur²⁹⁷.

§ 2. Esas Sermaye Sistemine Göre Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı

I. Dış Kaynaklı Sermaye Artırımının Türleri

1. Yeni Pay Çıkarılarak Yapılan Artırım

Daha önce de belirttiğimiz gibi, esas sermaye sisteminde yeni pay çıkarılarak yapılan sermaye artırımını, TTK'nın "Ticaret Şirketleri" başlıklı ikinci kitabının "Anonim Şirketler" başlıklı Dördüncü Kısımının, "Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi" başlıklı Beşinci Bölümünün, "Özel Değişiklikler" başlıklı İkinci Ayrımında, 459 vd. maddelerinde düzenlenmekte olup bu bakımdan, esas sermaye sisteminde bu artırım türü, esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü niteliğindedir²⁹⁸. Çalışmamızın birinci bölümünde bu yolla yapılan sermaye artırımına ilişkin bilgilendirmede bulunduğumuz için, burada yalnızca halka arz yoluyla ve harka arz olmaksızın yeni pay çıkarılarak yapılan artırım usullerine ilişkin genel bilgilendirmede bulunulmakla yetinilecektir.

Öğretide bu artırımın halka arzda bulunmadan yapılan olağan artırım, halka arz yoluyla artırım ve kısa yoldan artırım olmak üzere²⁹⁹ üç usulde gerçekleştirileceği belirtilse de biz bu çalışmada kısa yoldan sermaye artırım türünü ayrı bir başlık altında

²⁹⁷ Y11. HD, 30.05.2017-2015-15791/2015-3203, anıldığı yer: Soykan, s. 555, dn. 558.

²⁹⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1302; Soykan, s. 28.

²⁹⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 5.

incelemeyi tercih ediyoruz. Bu sebeple, aşağıda yeni pay çıkarılarak yapılan sermaye artırımını halka arz olmadan (olağan) artırım usulü ile halka arz yoluyla artırım usulü bakımından inceleyeceğiz.

A. Halka Arz Olmadan Yapılan (Olağan) Artırım

Bu artırım usulünde artırım, sermayenin artırılan kısmı halka arz edilmeyip pay sahipleri veya pay sahiplerinin rüçhan haklarının tamamen kaldırılmasıyla, belli üçüncü kişiler tarafından sermaye taahhüdünde bulunması suretiyle gerçekleştirilmektedir³⁰⁰. SerPK'nın 2/1. maddesinde, halka açık olmayan anonim ortaklıkların halka arz edilmeyen pay ihraçlarında SerPK hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmektedir. Bu bakımdan, halka arz olmadan yapılan bu artırım usulünde sadece TTK ve TTK'nın ilgili ikincil mevzuat hükümleri uygulanacaktır³⁰¹.

Esas sermaye sisteminde, halka arz olmadan yapılan sermaye artırım usulü aşağıda, **“Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı”** başlığı altında tüm aşamalarıyla ve ayrıntılı şekilde anlatılacaktır. Bu bakımdan burada bu artırım türü ile ilgili bu açıklamalarımızla yetinilmektedir.

B. Halka Arz Yoluyla Yapılan Artırım

Esas sermaye sisteminde sermaye taahhüdü yoluyla dış kaynaklardan sermaye artırımında uygulanacak diğer bir usul ise, artırılan sermayenin halka arz edilmesi yoluyla yapılan artırım usulüdür³⁰². Halka arz yoluyla yapılan artırım, halka kapalı bir ortaklığın artıracığı sermaye kısmını halka arz etmek istemesi veya halka açık bir ortaklığın halkı davet ederek sermaye artırımına gittiği durumlarda söz konusu olmaktadır³⁰³.

---

³⁰⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 359.

³⁰¹ Yalçın, s. 20.

³⁰² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 359.

³⁰³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 359.

Halka arz yoluyla yapılan artırım usulü, halka arz olmadan yapılan esas sermaye artırım usulünden, artırım kararını takiben yapılacak olan yeni payların halka arzı ve satışı aşamalarının da varlığı sebebiyle ayrılmaktadır³⁰⁴. Yani bu artırım usulünde de halka arz olmadan yapılan artırım usulünde gerçekleştirilen tüm aşamalar bulunmakla birlikte, burada ilkindan farklı olarak ayrıca payların halka arz ve satışı aşamaları da bulunmaktadır. İşte tam da bu sebeple, halka arz olmadan yapılan artırım usulüne uygulanan ilgili TTK hükümleri bu usul içinde aynı şekilde geçerli olmakla birlikte, yeni payların halka arzı ve satışı aşamalarına ise SerPK'nın ilgili hükümleri uygulanacaktır³⁰⁵.

Bu bakımdan, konu ile ilgili açıklamalarımıza başlamadan önce belirtmek gerekir ki: aşağıda esas sermaye sisteminde sermaye artırım usulünü incelediğimiz kısımda; Esas Sözleşme Taslağının Hazırlanması, İlgili Bakanlığın İzni, Genel Kurulun Sermaye Artırım Kararı, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Tasdik Kararı, Rüçhan Hakkının Kullanılabilmesi ve İştirak Taahhütlerinin Toplanması, Kısmi Ödemelerin Yapılması, Yönetim Kurulu Beyanının Hazırlanması, Tescil ve İlan alt başlıkları altında yapacağımız açıklamalarımız, aksi belirtilmediği sürece halka arz yoluyla yapılan sermaye artırım kararları için de geçerli olacaktır³⁰⁶. Bunlar dışında, artırımın payların halka arzı ve satışı ise sermaye piyasası mevzuatına göre yapılır³⁰⁷.

Sermaye artırım sonucunda artırımı temsil eden payların halka arzı kısaca şu şekilde gerçekleştirilir³⁰⁸: Payların halka arz edileceği esas sözleşmenin değişik halinde öngörülür. Artırılan sermayeyi temsil eden ve halka arz edilmesi düşünülen paylar, pay sahiplerinin biri, birkaçı ya da tümü tarafından taahhüt edilir³⁰⁹. Ancak, bu payların TTK m. 344 uyarınca ödenmesi gereken peşin tutarı bankaya yatırılmaz. Çünkü halka arz

---

³⁰⁴ Altaş, Anonim Şirketler, s. 664.

³⁰⁵ Yalçın, s. 20; Altaş, Anonim Şirketler, s. 655.

³⁰⁶ Altaş, Anonim Şirketler, s. 655.

³⁰⁷ Altaş, Anonim Şirketler, s. 655.

³⁰⁸ Altaş, Anonim Şirketler, s. 654.

³⁰⁹ Altaş, Anonim Şirketler, s. 654.

edilen bu payların bedellerinin tamamı halka satış süresinin bitiminde halktan satış karşılığında alınacak hasılatтан ödenecektir³¹⁰.

2. Mevcut Payların İtibari Değerinin Yükseltilmesi Suretiyle Yapılan Artırım

Çalışmanın birinci bölümünde, sermaye artırım türlerinin yeni pay çıkarılıp çıkarılmamasına göre ayırımından bahsetmiş olup bu ayırımın ikinci başlığında, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılan artırım türünü genel hatlarıyla ele almıştık. Bu başlık altında ise, esas sermaye sisteminde mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla dış kaynaklardan sermaye artırımında özellik arz eden birtakım hususlar ile bu tür sermaye artırımının uygulamadaki avantaj ve dezavantajları üzerinde durulacaktır.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılan sermaye artırım türüne ilişkin TTK'da bir hüküm bulunmamaktadır³¹¹. Buna karşılık öğretide genel görüş, TTK m. 421/2-(a)'dan hareketle, bu yolla sermaye artırımının mümkün olacağı yönündedir³¹². Gerçekten ilgili madde hükmünde “...Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar için...” denilmek suretiyle mevcut payların itibarının yükseltilmesi yoluyla sermaye artırımına gidilebileceğinin öngörülmüş olduğunu söyleyebiliriz³¹³.

Mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılan sermaye artırım usulü, bazı farklılıklar dışında, yeni paylar çıkarılarak yapılan sermaye artırım usulü ile aynıdır³¹⁴. Bunun yanı sıra, mevcut payların itibarının yükseltilmesi yoluyla yapılan

---

³¹⁰ Altaş, Anonim Şirketler, s. 654.

³¹¹ Yalçın, s. 20.

³¹² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 363; Bilgin, YK Üyeleri, s. 128.

³¹³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 191.

³¹⁴ Soykan, s. 37; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 192-193; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Kooperatif Hukuku, N. 1393.

sermaye artırımını yeni paylar çıkarılarak yapılan artırımdan ayıran ve özellik arz eden iki önemli husus bulunmaktadır:

Birincisi, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılan sermaye artırımında yeni pay senetleri çıkarılmasının söz konusu olmayıp sermaye artırım işleminin sadece mevcut payların itibari değerinin yükseltilerek yapılmasıdır. Bu değer yükseltme işlemi ya mevcut pay senetlerinin, yükseltilen itibari değere göre damgalanması veya yeni itibari değere göre bastırılmış olan yeni pay senetleri ile değiştirilmesi suretiyle gerçekleştirilir³¹⁵. Damgalama ve değiştirme işlemleri ancak artırımın ticaret siciline tescilini takiben yapılabilir³¹⁶. Bu artırım türünde, sermaye, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla artırılır ve artırılan kısım için ödemeler ise pay sahipleri tarafından yapılır³¹⁷.

Mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla sermaye artırımında özellik arz eden diğer bir husus ise, bu yolla sermaye artırımında artırım kararının alınmasında tüm pay sahiplerinin oybirliğinin aranmasıdır. TTK m. 421/2-(a) uyarınca, Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar için sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliği aranmaktadır³¹⁸. Bu oybirliği hem toplantı hem karar için zorunlu olup ilgili hükmün anonim ortaklığı karakterize eden sınırlı sorumluluk ilkesiyle alakalı olması ve bu haliyle de mutlak emredici nitelikte olması sebebiyle bu şarta uyulmadan alınan sermaye artırım kararı hükümsüzdür³¹⁹. Nitekim, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi de konuya ilişkin 04.12.2009 tarih ve 2009/11369 Esas, 2009/ 12817 Karar No.lu kararında; sermaye artırımının mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılması halinde, bu

---

³¹⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 194.

³¹⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 194.

³¹⁷ Yalçın, s. 20.

³¹⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 193.

³¹⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 193. Daha ayrıntılı bilgi için bkz: E. Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, On İki Levha Yayıncılık, Güncellenmiş 9. Baskı, İstanbul 2020. s. 33 vd.

durumun ortakların şirkete ve şirket alacaklılarına karşı paylarıyla sınırlı olarak sorumlu olmaları şeklindeki taahhütlerinin artırılması anlamına geleceğinden bahisle, bu nitelikteki sermaye artırım kararının TTK m. 381/1 uyarınca oybirliği ile alınabileceğini belirtmiş ve oy çokluğuyla alınan sermaye artırım kararının geçersizliğine hükmetmiştir³²⁰.

Bunun dışında, payların itibari değerinin artırılmasında eşitlik ilkesine uyulmaması veya artırım kararının çoğunluğun çıkarları uğruna ve azınlık pay sahiplerinin haklarını zarara uğratabilecek nitelikte olması halinde, bu sermaye artırım kararının iptal edilebilirliği söz konusu olur³²¹.

Mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla dış kaynaklardan sermaye artırımının sağladığı avantajlarla ilgili olarak MOROĞLU, eski pay senetlerinin yenileriyle değiştirilmesi zorunluluğu olmayan durumlarda yeni pay senedi çıkarma masraf ve külfetinin olmaması; pay sahiplerinin yeni bir pay almaya yetmeyen artık rüçhan haklarının alım satımı gibi uğraştırıcı formalitelere yol açmaması ve son olarak mevcut çok sayıdaki farklı itibari değerdeki payların itibari değerlerini bir veya birkaç rakama çevirme imkanı vermesi gibi başlıca avantajlarından bahsetmektedir³²².

---

³²⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi ilgili kararında davacıların karar düzeltme talebinin kabulü bakımından şu gerekçelere yer vermiştir: “...Bu durumda, sermaye artışının hem payların itibari değerlerinde artış yapılmak suretiyle ve hem de efektif artış yoluyla, karma bir yöntem benimsenerek gerçekleştirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ancak alınan kararda, öngörülen sermaye artışının ne kadarlık bölümünün efektif, ne kadarlık bölümünün ise nominal artış suretiyle gerçekleştirileceğine ilişkin bir açıklık bulunmadığından, bu yöndeki bir kararın şirket ana sözleşmesinin 14. Maddesi ve TTK’nun 388/1. Maddesi uyarınca oy birliği ile alınması gerektiğinde duraksanmamalıdır. Bu durumda, mahkemece oy çokluğu ile alınmış kararın geçersizliğine hükmetmek gerekirken, bir taraftan öngörülen sermaye artışının ortakların taahhütlerini artırıcı nitelikte olduğu kabul edilip diğer taraftan da TTK’nın 381/3. Maddesinde belirtilen çoğunlukla alınmasının yeterli olduğuna ilişkin gerekçeyle davanın reddedilmesi yerinde olmadığından, bir kısım davacılar vekilinin bu yöne ilişkin karar düzeltme itirazının kabulüyle Dairemizin 12.03.2009 tarihli onama kararının kaldırılarak yerel mahkemece kararın bozulmasına karar vermek gerekmiştir.” Y11.HD, 04.12.2009-2009-11369/12817 (yayımlanmamış).

³²¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 238 vd.

³²² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 192.

Uygulamada ortaklara sağladığı bu avantajların yanı sıra, mevcut payların itibari değerlerinin yükseltilmesi yoluyla sermaye artırımı uygulamada birtakım sakıncalar da yaratmaktadır³²³. Bunlardan en önemlisi bu yolla sermaye artırımına gidebilmek için genel kuruldaki tüm üyelerin oy birliğinin aranması şartı olup bu şart dolayısıyla ortak sayısı çok ve bunların çeşitli çevrelere mensup olduğu halka açık anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin tamamının toplanarak oy birliğiyle karar alması oldukça güçtür. Bu sebeptendir ki uygulamada bu tür sermaye artırımına oldukça az rastlanmaktadır³²⁴.

Bu artırım şeklinin uygulamadaki sakıncalarından bir diğeri ise, artırım sonucu pay senetlerinin nominal ve efektif değerlerinin artması sonucu tedavül kabiliyetlerinin azalması sebebiyledir³²⁵.

II. Dış Kaynaklı Sermaye Artırım Usulü

Daha önce de belirttiğimiz gibi, kanunda dış kaynaklı esas sermaye artırımı esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü olarak hükme bağlanmıştır³²⁶. Esas sözleşme değişikliğinin bir türü olmasına rağmen, kanun koyucunun dış kaynaklı esas sermaye artırımını ayrıca hükme bağlamış olması, sermaye artırımlarında ortaklık alacaklarını ve ortaklıkları koruyabilmek adına bu konuyu özel ve ayrıntılı şekilde düzenlemek istemesi sebebiyledir³²⁷. Bu amaçla, kanunda her bir sermaye artırımı bakımından da özel düzenlemeler getirilmiştir³²⁸. Dış kaynaklı esas sermaye artırımı ise kanunun 459 vd. maddelerinde hükme bağlanmıştır.

Öte yandan, dış kaynaklardan esas sermaye artırımının bir esas sözleşme değişikliği olması sebebiyle, artırıma uygulanacak usulde kanunun esas sözleşme değişikliğine

---

³²³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 193.

³²⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 193.

³²⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 193.

³²⁶ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1302; Soykan, s. 28.

³²⁷ Şener, s. 568.

³²⁸ Şener, s. 568.

ilişkin maddeleri ile esas sermaye artırımına ilişkin olan 456 vd. maddelerinde yer alan özel hükümlerin birlikte uygulanması gerekmektedir³²⁹.

Çalışmanın birinci bölümünde, esas sermaye sisteminde sermaye artırımı usulüne ilişkin aşamalara ismen değinilmiş olup, bu bölümde ise dış kaynaklı esas sermaye artırımında izlenecek usul, tüm aşamalarıyla ayrıntılı şekilde açıklanacaktır.

1. Esas Sözleşme Taslağının Hazırlanması ve Kabulü

Esas sermaye sisteminde de kayıtlı sermaye sisteminde de sermaye artırımının ilk aşaması, YK tarafından sermaye artırımına ilişkin değişiklik metninin hazırlanarak genel kurula sunulmasıdır. Buna göre, TTK m. 456/1'deki ön şartların gerçekleşmiş olması koşuluyla yönetim kurulu tarafından, esas sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliği taslağının³³⁰ hazırlanıp karara bağlanması gerekir³³¹. Değişiklik taslağında esas sözleşmenin eski metni ve değişiklik metnine karşılıklı olarak ya da yan yana olacak şekilde yer verilmelidir. Metnin uzun olması durumunda iki metin, eski metin üstte olacak şekilde, alt alta da koyulabilir³³².

Artırıma ilişkin değişiklik taslağının içeriği, her somut olayda gerçekleştirilmek istenen sermaye artırımının özelliklerine göre hazırlanmalıdır³³³. Bu bakımdan, değişiklik taslağında; artırılabilecek sermaye tutarı, artırımla birlikte ulaşılabilecek yeni sermaye miktarı, artırıma konu sermayenin nakit ve/veya aynı sermaye mi olduğu, anılan sermaye karşılığında çıkarılacak payların sayıları ve itibari değerleri, nakdi sermaye açısından

---

³²⁹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 130-131; Soykan, s. 356.

³³⁰ Soykan, s. 356; Bununla birlikte, öğretide bu kavram “*değişiklik taslağı*” [Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1319; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 295], “*değişiklik metni*” (Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 64), “*esas sözleşmenin değişik/yeni şekli*” [Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1381] gibi farklı şekillerde ifade edilmektedir.

³³¹ Yalçın, s. 25.

³³² H. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Hükümleriyle Güncelleştirilmiş 2. Baskı, C. 2, Ankara 2014, s. 1778.

³³³ Soykan, s. 357.

sermayenin ödenme şekli ve şartları, artırım sonucunda çıkarılacak yeni payların nama ve/veya hamiline yazılı pay senetlerine bağlanacakları, anılan payların imtiyazlı olmaları halinde bu imtiyazlar, devir sınırlamaları, paylar primli iseler prim miktarları, bir işleme, ayın veya hakkın devralınması söz konusuysa bunların ne olduğu ve bedeli gibi unsurlar ile esas sözleşmede yer alması TTK m. 340 uyarınca mümkün olup ihtiyaç duyulan diğer hususlara yer verilmelidir³³⁴.

Yönetim kurulu tarafından hazırlanıp karara bağlandıktan sonra genel kurula sunulacak olan değişiklik taslağı, genel kurul tarafından alınacak sermaye artırım kararının başlıca içeriğini oluşturmakta olup bu yönüyle, esas sermaye artırımında pay sahiplerinin haklarının korunabilmesi için oldukça önem arz etmektedir³³⁵.

Sermaye artırımına ilişkin değişiklik taslağı bir YK kararına dayanmaktadır³³⁶. Esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemiş veya bazı pay gruplarına veto hakkı tanınmamışsa³³⁷, YK esas sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliği taslağını TTK m. 390/1’de belirtilen nisabın sağlanmasıyla onaylayacaktır. Buna göre onaylama kararı, YK üyelerinin çoğunluğuyla alınır³³⁸. Taslağın YK tarafından karara bağlanması sırasında YK üyelerinin fiziken bir araya gelmelerine ilişkin kanuni bir zorunluluk bulunmayıp değişiklik taslağı, elektronik ortamda yapılacak toplantı ile veya hiç toplantı yapılmadan TTK m. 390/4’te öngörülen elden dolaştırma yoluyla karara bağlanabilir³³⁹.

Öte yandan, öğretide pay sahiplerinin yapılması amaçlanan değişiklik konusunda yeterince bilgilendirilebilmesi için, YK’nın ilgili değişiklik taslağını karara bağlamasının ardından genel kurulu sermaye artırımını görüşmek üzere toplantıya çağırarak için TTK m.414/1-c.1 ve TemY m. 11 hükümleri uyarınca yapacağı ilanlar ile TTK m. 414/1-c. 3

---

³³⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 64.

³³⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 79; Soykan, s. 357.

³³⁶ Yalçın, s. 25.

³³⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131.

³³⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131; Yalçın, s. 25.

³³⁹ Soykan, s. 359.

uyarınca pay sahiplerine göndereceği mektuplarda, değiştirilmesi planlanan eski esas sözleşme metni ve maddeleri ile değişiklik taslağına birlikte yer vermesinin faydalı olacağı belirtilmektedir³⁴⁰.

2. Gerekiyorsa İlgili Bakanlığın İzni

Anonim ortaklığın kuruluşuna ilişkin, kanunun “İzin” başlıklı 333. maddesinde yer alan kanun hükmünde, Ticaret Bakanlığınca yayımlanacak tebliğle, faaliyet alanları kapsamında belirlenerek ilan edilecek anonim şirketlerin kuruluşunun ve esas sözleşme değişikliklerinin Ticaret Bakanlığının iznine tabi olduğu belirtilmiştir³⁴¹. Esas sermaye artırımının esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü olması dolayısıyla, kanunun ortaklığın kuruluşuna ilişkin 333. maddesi esas sermaye artırımları bakımından da geçerli olacaktır³⁴². Ayrıca, TTK m. 543’te TB izninin genel kurul kararından önce alınacağı belirtilmektedir.

Buna göre, artırım usulünde YK’nın sermaye artırımına ilişkin değişiklik taslağını karara bağlamasından sonra gelinecek aşamada iki itimal söz konusu olur³⁴³: Eğer şirket, TTK m. 333 uyarınca Bakanlıkça çıkarılacak Tebliğde belirtilen şirketlerdense, artırım taslağınının yönetim kurulunca karara bağlanmasını izleyen aşamada TB izninin alınması gerekecektir. Şirket ilgili tebliğde belirtilen şirketlerden değilse, bu durumda sermaye artırımını için Bakanlık iznine gerek olmayacaktır³⁴⁴.

Diğer yandan, esas sermaye artırımında bakanlık iznine ilişkin m. 456/2 ile getirilen olduğu özel düzenleme ile, esas sözleşmenin önceden izin alınmış değişik şeklinin genel

---

³⁴⁰ Kendigelen, s. 352; Soykan, s. 359; Şener, s. 549.

³⁴¹ Bu hüküm, öğretide kanunda genel kural olarak öngörülmüş “anonim şirketlerin esas sözleşme değişikliklerinin hiçbir makamın iznine bağlanamayacağı” düzenlemesiyle bağdaşmamakta olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir. Bkz. Altaş, Anonim Şirketler, s. 611.

³⁴² Şener, s. 563; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 131; Soykan, s. 383; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 68; Pulaşlı, Şerh II, s. 1799.

³⁴³ Şener, s. 549.

³⁴⁴ Şener, s. 549.

kurulda değiştirilerek kabul edilmesi halinde, bunun Ticaret Bakanlığınca onaylanmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Buna göre, TB izni alınarak GK'ya sunulan artırım taslağınının genel kurulca uygun görülmeyen maddeleri üzerinde değişiklik yapılması durumunda, değiştirilen hususlar için tekrardan TB izni alınması gerekecektir. Örneğin, TB izni esas sermayeyi 200.000.000 TL'ye çıkarmak için alınmış olmasına rağmen GK esas sermayenin 210.000.000 TL'ye çıkarılmasına karar vermişse, bu durumda tekrardan TB iznine gerek duyulur³⁴⁵.

Her ne kadar öğretilerde TTK m. 546/2 ile getirilen bu düzenlemenin esas sermaye artırımının sağlamış olduğu pratik faydasını azalttığı³⁴⁶, TB'nin izin yetkisini sınırlandırdığı³⁴⁷ şeklinde eleştiriler bulunsada biz, bu hükümle GK'ya izni alınmış artırım taslağı üzerinde değişiklik yapabilme imkanı tanınması suretiyle esas sermaye artırımını bakımından bir kolaylık sağlanmış olduğu kanaatindeyiz³⁴⁸. Daha önce de belirttiğimiz gibi, kanun koyucu burada YK'nın hazırladığı değişiklik taslağının GK tarafından her durumda aynen kabul edilmeyeceği ihtimalini düşünerek, konuya TB izni bakımından³⁴⁹ bir çözüm getirebilmek amacıyla böyle bir düzenlemeye gitmiştir³⁵⁰.

Ticaret Bakanlığı izni, sermaye artırımının görüşülüp karara bağlanacağı genel kurul toplantısından önce alınmalı (TemY m.7/2; İTAŞT³⁵¹ m.6/3) ve izin yazısı genel kurul toplantı yerinde fiziki ve/veya elektronik ortamda hazır bulundurulmalıdır [TemY m.15/1-(g)]. Eğer izin alınmamışsa, sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliği genel kurulda görüşülemez (TemY m.27/2; İTAŞT m.6/2). Sermaye artırımını, TB izni olmaksızın her nasılsa görüşülüp bir şekilde karara bağlanmış olsa bile bu karar ticaret

---

³⁴⁵ Soykan, s. 386.

³⁴⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369.

³⁴⁷ Altaş, Anonim Şirketler, s. 634.

³⁴⁸ Soykan, s. 387.

³⁴⁹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1324.

³⁵⁰ Soykan, s. 387.

³⁵¹ 15.11.2012 tarih ve 28468 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Anonim Ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine Ve Kuruluşu Ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ.

siciline tescil edilemez [İTAŞT 6/3; TSY m.34/1-(f), TSY m. 34/2, TSY m.73/1-(a)]. Bununla birlikte, TB iznine ilişkin şartın sonradan sağlanmış olması koşuluyla, genel kurul kararının izinden önce alınmış olması sermaye artırımı kararının geçerliliğini etkilememesi gerekmektedir³⁵².

Daha önce de belirttiğimiz gibi, TB'nin izin için yapacağı inceleme hukukidir³⁵³. Bu husus, TTK m. 333/1'in üçüncü cümlesinde TB tarafından yapılacak incelemenin kanunun emredici hükümlerine aykırı bulunup bulunmadığı yönünde olabileceği şeklinde ifade edilmiştir. Buna göre, TB yedek kanun hükümlerine aykırılık gerekçesiyle izin vermekten kaçınamayacağı gibi³⁵⁴, sermaye artırımının dürüstlük kuralına aykırılığı bakımından da bir inceleme yapamayacaktır³⁵⁵.

Diğer taraftan, başvurunun hukuka uygun olmasına rağmen Bakanlıkça izinden haksız olarak kaçınılması durumunda, TB'nin izin talebinin reddine ilişkin kararına karşı idari yargıda iptal davası açılabilir³⁵⁶. Mahkemece TB'nin red kararının iptaline ilişkin hüküm verilmesi halinde, mahkeme kararı izin yerine geçmez. Çünkü İYUK³⁵⁷ m. 2/2'de belirtildiği üzere, hakim idarenin takdir yetkisinin ortadan kaldırılması sonucunu doğuracak şekilde karar veremez. Bu durumda, TB tarafından mahkeme kararına uygun şekilde tekrar karar verilmesi gerekir³⁵⁸.

3. Genel Kurulun Sermaye Artırım Kararı

---

³⁵² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 58.

³⁵³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 183; Soykan, s. 383; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 295; Altaş, Anonim Şirketler, s. 613.

³⁵⁴ Altaş, s. 613.

³⁵⁵ Soykan, s. 384.

³⁵⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 59; H. Domaniç, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, TTK. Şerhi II, Temel Yayınları, İstanbul 1988, s. 246; Soykan, s. 385.

³⁵⁷ 2577 sayılı ve 06.01.1982 tarihli İdari Yargılama Usulü Kanunu.

³⁵⁸ Domaniç, s. 246; Soykan, s. 385.

YK tarafından artırıma ilişkin taslağın karara bağlanmasının ve gerekliyse TB iznin ardından GK artırım taslağını karara bağlaması için toplantıya çağrılır. GK'yı toplantıya çağırma görevi YK'ya aittir³⁵⁹. Artırım kararı, ortaklığın sermaye artırımına ilişkin irade açıklamasıdır³⁶⁰. Bu yönüyle GK tarafından alınacak artırım kararı, birçok işlemten meydana gelen esas sermaye artırımında “merkezi işlem” niteliğindedir³⁶¹.

GK toplantısı, TTK m. 410-412 ile TemY m. 9 hükümleri uyarınca, GK toplantısı, TTK m. 414 ve m. 453'te öngörülen şekle uyularak, genel kurulun yönetim kurulunca toplantıya çağrılması suretiyle yapılabileceği gibi; çağrısız bir genel kurul toplantısı ile alınması da mümkündür³⁶². Genel kurul fiziki olarak toplanabileceği gibi TTK m. 1527/1 uyarınca, şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede belirtilmiş olması koşuluyla, toplantının tamamen elektronik ortamda yapılması ya da bazı üyelerin fiziken katıldığı bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılmasıyla da yapılabilir³⁶³. Bu hâllerde de Kanunda veya şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülen toplantı ile karar nisaplarına ilişkin hükümler aynen uygulanır. Esas sözleşmede kararlaştırılmış olması şartıyla elektronik ortamda genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme, fiziki katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur (TTK m. 1527/2).

Ayrıca, TB iznine bağlı olup olmadığına bakılmaksızın, tüm anonim şirketlerin esas sermaye artırımına ilişkin genel kurul toplantılarında TB temsilcisinin hazır bulunması gereklidir [TTK m. 407/3 ile TemY m. 32/1-(a)]. TemY m. 32/4'de temsilcinin katılmadığı genel kurul toplantısında alınan sermaye artırım kararı geçersiz olacağı belirtilmiştir. Yine TTK m. 422/1 ve TemY m. 26/5 maddeleri uyarınca TB temsilcisi

---

³⁵⁹ Yalçın, s. 26.

³⁶⁰ Soykan, s. 399.

³⁶¹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1399; Soykan, s. 399.

³⁶² Yalçın, s. 26; Soykan, s. 401; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 145.

³⁶³ I. Özer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, BATİDER, C. 25, S. 4, 2009, s. 635.

toplantı başkanlığı ile birlikte toplantı tutanağını imzalar, aksi halde toplantı tutanağı geçersizdir.

TB temsilcisinin GK toplantısında bulunması zorunluluğuna ilişkin ilgili kanun hükümleri yukarıda açıkladığımız şekilde olmakla birlikte; gerek öğretide hâkim olan³⁶⁴ ve gerekse Yargıtay tarafından benimsenen³⁶⁵ görüş, TB temsilcisi katılmaksızın gerçekleştirilen GK toplantısında veya temsilcinin toplantıya katılmış olmasına rağmen tutanağı imzalamadığı toplantıda alınan sermaye artırımı kararının yoklukla malul olacağı yönündedir. Bunun dışında, öğretide TB temsilcisinin hazır bulunmadığı veya terk ettiği genel kurul toplantılarında alınan kararların yoklukla malul olacağı; temsilcinin hazır bulunmasına rağmen tutanağı imzalamaması durumunda ise, ilgili genel kurul kararının geçersizliğinin söz konusu olacağını savunan farklı bir görüş de mevcuttur³⁶⁶. Kanaatimizce de TB temsilcisinin katılımı olmadan gerçekleştirilen veya temsilcinin toplantıya katılmış olmasına rağmen toplantı tutanağını imzalamadığı GK toplantısı ile alınan kararlar yok hükmündedir.

Esas sermaye artırımı kararı, esas sözleşmede daha ağır nisaplar öngörölmüş olmadıkça, esas sözleşme değişikliğine ilişkin TTK m. 421/1’de düzenlenen toplantı ve karar nisaplarına uyularak alınır³⁶⁷. Buna göre, genel kurulca yapılacak ilk toplantıda

---

³⁶⁴Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Kooperatif Hukuku, N. 721; İmregün, s. 125; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 74-78; Pulaşlı, Şerh II, s. 1013; Şener, s. 531.

³⁶⁵ Y11. HD, 26.11.1981-1981-4607/1981-5042, anıldığı yer: G. Eriş, Açıklamalı ve İçtihatlı TTK, Seçkin Yayıncılık, Tümüyle Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara 2010, s. 2633; Y11.HD, 05.04.1982-1982-1512/1982-1507, www.kazanci.com, e.t. 01.02.2021. Daha güncel tarihli kararları için ayrıca bkz. YHGK, 02.04.2014-2013-1048/2014-430, www.yargitay.gov.tr, e.t. 01.02.2021; Y11.HD, 21.03.2016-2015-15625/2015-3083, BATİDER, C. 17, S. 2, (2016), s. 303, 308.

³⁶⁶ TTK m. 422/1’in, temsilci toplantıya katılmasına rağmen tutanakları imzalamadığı takdirde alınan kararlar geçersizdir demek suretiyle bu ihtimaldeki yaptırımın butlan izlenimi yaratmakta olduğu yönündeki açıklamalarıyla bkz. Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 191. Yargıtayın da bu yöndeki kararı için ayrıca bkz. YTD, 14.05.1964-1963-4265/1775, anıldığı yer: Moroğlu/Kendigelen, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Levha Yayıncılık, Tümüyle Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Baskı, İstanbul 2010, s. 244.

³⁶⁷ Y11.HD, 08.06.2016-2016-155/2016-6336, anıldığı yer: Soykan, s. 405 dn. 151.

“sermayenin en az yarısını temsil eden pay sahiplerinin oyu”; bu çoğunluğun sağlanamaması halinde en geç bir ay içinde yapılacak ikinci toplantı için ise *“sermayenin üçte birini temsil eden pay sahiplerinin oyu”* aranmaktadır. Kanunda öngörülen bu nisapların sağlanamaması durumunda artık bu sebeple üçüncü toplantı yapılması söz konusu olmayıp bu durumda süreç başa dönecek ve sermaye artırım kararı alınabilmesi için toplantı nisabı olarak kanunda ilk toplantı için öngörülen toplantı nisabı aranacaktır³⁶⁸.

Sermaye artırım kararı alınabilmesi için kanunda öngörülen karar nisabı ise *“toplantıda mevcut oyların çoğunluğu”*dur. Bu karar nisabı hem ilk toplantı için hem de ilk toplantıda gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde yapılacak olan ikinci toplantı için geçerlidir. Ayrıca, TTK m. 479/3-(a) hükmü uyarınca, esas sözleşme değişikliğinin bir türü olan esas sermaye artırım kararı bakımından da oyda imtiyaz söz konusu olamaz.

TTK m. 421/1’in son cümlesinde, bu fıkra da öngörülen nisapları düşüren veya nispi çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümleri geçersiz olacağı hususu açıkça belirtilmiş olup bu sebeple, kanunda “en az” olacak şekilde düzenlenmiş olan bu nisapların esas sözleşme ile ağırlaştırılması ve hatta oybirliğine bile bağlanması mümkünken³⁶⁹, bu nisapları hafifleten esas sözleşme hükümleri geçersiz olacaktır³⁷⁰.

Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin kararının içeriğinde bulunması gereken hususlara ilişkin TTK’da bir düzenleme bulunmamasının yanı sıra, öğretide artırım kararının içeriğinde yer alması gerektiği belirtilen birtakım hususlar üzerinde durulmaktadır³⁷¹.

---

³⁶⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 76; Soykan, s. 406.

³⁶⁹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1338.

³⁷⁰ Pulaşlı, Şerh II, s. 1780.

³⁷¹ Öğretideki yazarlar tarafından GK’nın sermaye artırım kararının içeriğinde bulunması gerekli görülen birtakım hususlar şu şekilde açıklanmıştır: *“Artırım miktarı ve artırım neticesinde ulaşılabilecek esas sermaye rakamı, yeni payların sayısı ve itibari değeri ile bunların ödenmesinin şekil ve şartları, yeni payların bağlanacağı pay senetlerinin türü, belirli paylara tanınan imtiyazlar ve devir sınırlamaları, paradan başka sermaye olarak getirilen hak ve ayınlar ile bunların değerleri, bunlara karşılık verilecek payların miktarı*

GK tarafından artırım kararı verilmiş olmasıyla ortaklığın sermayesi artmış olmaz³⁷². Aynı şekilde pay sahipliği sıfatı da GK'nın artırım kararı neticesinde kazanılmaz. Bu sonuçlar, ancak artırım kararının ticaret siciline tescili ile doğar³⁷³. Çünkü, daha önce de belirttiğimiz gibi, sermaye artırımında tescil kurucudur.

Buna karşılık, öğretide genel kurulun artırım kararının iç ilişkide tescilden önce birtakım hukuki neticeler doğuracağı belirtilmektedir³⁷⁴. Buna göre, bu karar neticesinde, kararın alındığı toplantıya katılıp katılmadığına ve olumlu oy kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın, bütün pay sahiplerini ve ortaklığı bağlayan; şartları dahilinde iptali dava ve talep edilebilir bir genel kurul kararı ortaya çıkmaktadır³⁷⁵. Öğretide artırım kararının iç ilişkide doğuracağı diğer bir hukuki neticesi ile ilgili olarak; GK'nın YK'yı bu kararın yerine getirilmesi ve devamında sermaye artırımını için gerekli işlemlerin yapılması için YK'yı yetkilendirmiş ve görevlendirmiş olması halinde, YK'nın sermaye artırımını kararından, GK tarafından artırım kararı geri alınmadıkça, vazgeçemeyecek olması şeklinde belirtilmiştir³⁷⁶.

4. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Tasdik Kararı

Anonim ortaklıklarda bazı paylara ilk esas sözleşmeyle veya sonradan yapılacak değişiklikle birtakım imtiyazlar sağlanabilir (TTK m. 478/1). Uygulamada şirketler,

---

ile bir işletme ve ayın devralınıyorsa bunların bedeli, artırımla beraber bazı kimselere esas sözleşmeyle bazı menfaatler sağlanması ve intifa senetleri çıkarılması öngörüliyorsa, bunlara ilişkin esaslar, yeni paylar itibari değerinden yüksek bir bedelle ihraç edilecekse buna ilişkin, hazırlık dönemi faizi ödenecekse anılan hususa dair ve yeni payların kâr payına hak kazanmaya başlangıç zamanına yönelik belirlemeler, rüçhan hakkı sınırlandırılıyor veya kaldırılıyorsa, bu sebeple pay sahiplerinin mahrum kaldıkları rüçhan haklarının kime/kimlere ve nasıl kullandırılacağına ilişkin esaslar.” Bkz. Soykan, s. 413-414.

³⁷² Soykan, s. 418; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 80.

³⁷³ Soykan, s. 565; Yalçın, s. 33; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 501, dn. 18.

³⁷⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 108, Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 764; Soykan, s. 419.

³⁷⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 81; Soykan, s. 420.

³⁷⁶ Soykan, s. 419-423.

yatırımcıları şirkete yatırımda bulunmaya teşvik etmek için bazı pay gruplarına imtiyaz tanıyarak bu sayede finansal açıdan güçlenmeyi amaçlamaktadırlar³⁷⁷. TTK m. 478’de “*esas sözleşme ile ya da esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir.*” denilmektedir. Bu maddeden de anlaşılacağı üzere, imtiyaz kişilere değil paylara tanınmaktadır³⁷⁸. TTK m. 478’de imtiyazın kanunda yer alan pay sahipliği haklarında tanınabileceği gibi kanunda öngörülme­yen yeni bir pay sahipliği hakkı olarak da tanınabileceği belirtilmiştir. Buna göre imtiyaz kâr payı, tasfiye payı, oy hakkı, genel kurula katılma hakkı ve rüçhan hakkı gibi kanundan kaynaklı pay sahipliği hakları üzerinde tanınabilmektedir³⁷⁹.

Bununla birlikte, sermaye ortaklıklarında pay sahipleri kural olarak sermayeye katılma oranlarına göre haklardan yararlandırılmaktadır³⁸⁰. Buna oransallık ilkesi denilmektedir. Bu bakımdan paylara tanınan imtiyaz, oransallık ilkesinin bir istisnasını oluşturmaktadır. Zira imtiyazlı pay sahibi, tanınan imtiyaz sayesinde sermayeye katılma oranına göre sahip olabileceği haklardan daha fazla yararlandırılmaktadır³⁸¹.

Tanınan imtiyazların anlam ifade edebilmesi için korunması gerekmektedir. Aksi durumda, çoğunluk pay sahipleri azınlık pay sahiplerinin bu haklarını kullanmalarına engel olmak isteyebilir³⁸². Kanun koyucu bu amaçla, sermaye artırımının bir aşaması olarak İPSÖK onayını hükme bağlamıştır³⁸³.

Sermaye artırımında İPSÖK kararına ilişkin düzenlemeler, TTK’nın 454. maddesinde hükme bağlanmıştır. İlgili maddenin ilk fıkrasında genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesi ve yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararının veya yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin

---

³⁷⁷ B. Aktaş, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, On İki Levha Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2019, s. 21.

³⁷⁸ Aktaş, s. 22; L. Biçer, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s. 104.

³⁷⁹ Aktaş, s. 37.

³⁸⁰ Biçer, İmtiyaz, s. 119.

³⁸¹ Biçer, İmtiyaz, s. 120.

³⁸² Yalçın, s. 27; Aktaş, s. 76.

³⁸³ Yalçın, s. 27.

kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması halinde, bu kararın İPSÖK'ün onama kararı olmadıkça uygulanmayacağı belirtilmiştir. Buna göre hem esas sermaye sisteminde hem de kayıtlı sermaye sisteminde ancak imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edecek nitelikteki sermaye artırım kararları için İPSÖK'ün onama kararı aranmaktadır³⁸⁴. Bununla birlikte öğretilde, sermaye artırım kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilecek nitelikte olmadığı sürece, YK'nın İPSÖK'ü toplantıya çağırma yükümlülüğünün bulunmadığı³⁸⁵ ve artırım kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olmaması durumunda İPSÖK'ün toplanmayacağı³⁸⁶ belirtilmektedir.

Kanaatimizce de sermaye artırımında İPSÖK kararının devreye girebilmesi için artırım kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması şarttır³⁸⁷. Aksi alde, İPSÖK'ün toplantıya çağırılmasına ihtiyaç duyulmaz. Nitekim, bu husus, TTK m. 454/1'de artırım kararının bu kimselerin haklarını ihlal edebilecek nitelikte olması halinde İPSÖK kararına gerek olacağı şeklinde açıkça hükme bağlanmıştır. Bu bakımdan, İPSÖK sermaye artırımını hiçbir sebep göstermeksizin engelleyemeyecektir³⁸⁸.

---

³⁸⁴ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 801-802; Soykan, s. 456; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 132; Aktaş, s. 81.

³⁸⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 121; Soykan, s. 456.

³⁸⁶ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 801,802; Kendigelen, s. 357; H. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C. 3, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2018, s. 2261; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 120-121; Soykan, s. 455-457; Aksi görüşte DURAL ise, İPSÖK'ün toplanabilmesi için sermaye artırım kararının varlığının yeterli olacağını; mefaatlerinin ihlal edilip edilmediğini İPSÖK'ün kendisinin değerlendirmesi gerektiğini belirtmektedir. Yazara göre, TTK m. 454 hükmünün ortaklık ile imtiyazlı pay sahipleri arasındaki menfaat dengesine uygun olmaması sebebiyle, burada bir kanun boşluğunun bulunduğu varsayılarak, bu boşluk yargı içtihatlarıyla giderilecektir. Bkz. eTK dönemine ait görüş için bkz. H. Ali Dural, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu (TTK m. 454), GÜHFD, C.12, S. 2, 2013, s. 142-146.

³⁸⁷ Soykan, s. 456.

³⁸⁸ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 804.

Bu bakımdan İPSÖK toplantısının yapılabilmesinin temel şartlarından biri olan ihlal konusunun iyi anlaşılması gerekmektedir³⁸⁹. Sermaye artırımlarında ihlal kavramından anlaşılması gereken, artırım işlemlerinin herhangi birinin yapılması sırasında, yeni oluşan hukuki durumun bir imtiyazlı pay grubunun mevcut hukuki durumunu kötüleştirmesidir³⁹⁰. İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlali; bu hakkın, imtiyazın tamamen ortadan kaldırılması, imtiyazın sağladığı yararın azaltılması, imtiyazın kullanılmadığı kararların artırılması, imtiyazın kullanılmasının esas sözleşme ile süreye ve zor koşullara bağlanması şeklinde gerçekleşebilir³⁹¹. Bu durumlarda sermaye artırım kararının İPSÖK tarafından onaylanması gerekecektir.

Diğer yandan, İPSÖK'ün tasdik kararının sermaye artırım kararı üzerindeki hukuki etkisi bakımından öğretide görüş ayrılığı bulunmaktadır. Öğretideki çoğunluklu görüşe göre, İPSÖK onayı sermaye artırım kararının uygulanabilme koşuludur³⁹². Şartları olduğu halde İPSÖK onayı alınmaksızın karar verilen sermaye artırım, TTK m. 454 maddedeki bu koşulun yerine getirilmemiş olması sebebiyle infaz edilemeyecektir³⁹³. Yargıtayın da görüşü bu yöndedir³⁹⁴. Öğretideki diğer görüş ise İPSÖK onayının alınan sermaye artırım kararının geçerlilik şartı olduğunu, İPSÖK onayının eksikliğinin sermaye artırım kararını sakatlayacağını belirtmektedir³⁹⁵. Kanaatimizce, TTK m. 454/1 lafzında yer alan “*uygulanamaz*” ibaresinden de anlaşılabileceği üzere, İPSÖK onayı sermaye

---

³⁸⁹ Aktaş, s. 112.

³⁹⁰ Aktaş, s. 112.

³⁹¹ Soykan, s. 457, Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 804; İhlal sayılabilecek durumlar için ayrıca bkz. Aktaş, s. 113-124.

³⁹² Soykan, s. 452; Aktaş, s. 240.

³⁹³ Soykan, s. 452.

³⁹⁴ Y.11.HD, 20.01.1986-1986-5903/19867424, anıldığı yer: E. Moroğlu/A. Kendigelen, İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Levha Yayıncılık, Tümü ile Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 10. Baskı, İstanbul 2014, s. 358, Y11.HD, 07.07.1998-1988-3462/1982-5229, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 359; Y.11.HD, 28.10.2004-2003/13857-2004/10355, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 359-360; Y11.HD, 08.02.2005-2004/2665-2005/385, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 360; Y11.HD, 21.06.2013-2013-4301/13049, anıldığı yer: Aktaş, Anonim Şirketler, s. 628.

³⁹⁵ İmregün, s. 324.

artırımı kararının sadece uygulanabilme şartı olup kararın geçerliliğine bir etkisi olmayacaktır.

Ayrıca, İPSÖK onayı sermaye artırımı kararının uygulanabilmesi için hukuki geciktirici şart niteliğindedir³⁹⁶. Bu bakımdan, alınan sermaye artırımı kararı İPSÖK onayı alınıncaya kadar geçen sürede askıda hükümsüz olacaktır³⁹⁷. Nitekim MOROĞLU, İPSÖK onayı olmaksızın yapılan sermaye artırımı kararı ve onu takip eden tüm sermaye artırımı işlemlerinin askıda hükümsüz olacağı, askıda hükümsüzlüğün dava veya def'i olarak ileri sürülmesinin de herhangi bir süreyle sınırlı olmadığını ifade etmektedir³⁹⁸.

Kanunun 454. maddesinin ikinci fıkrası, İPSÖK'ün toplantıya çağrılmasını düzenlemektedir. Buna göre, İPSÖK'ü toplantıya çağırarak olan YK'dır. YK'nın İPSÖK'ü toplantıya çağırma yetkisi, aynı zamanda kanundan doğan bir yükümlülüktür³⁹⁹. YK, bu yükümlülüğünü ***en geç genel kurul kararının ilan tarihinden itibaren bir ay içinde*** yerine getirmelidir. Bununla birlikte, kanunda bahsedilen ***“genel kurul kararının ilanı”*** ibaresinden ne anlaşılması gerektiği hususunda öğretide farklı görüşler mevcuttur.

Bir görüş, kanunda genel kurul kararının ilanı şeklinde belirtilen bu ilanın, genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin kararının ticaret siciline tescilini takiben yapılacak olan ilan olduğunu savunmaktadır⁴⁰⁰.

İkinci görüş ise, ilgili madde hükmünün lafzından yola çıkarak, burada ***“genel kurul kararının ilanı”*** ibaresi ile kastedilenin esas sözleşmenin karara bağlanacağı GK toplantısına ilişkin çağrı ilanı olduğunu belirtmektedir⁴⁰¹.

---

³⁹⁶ Aktaş, s. 243.

³⁹⁷ Aktaş, s. 243.

³⁹⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 83,88.

³⁹⁹ Kendigelen, s. 354; Soykan, s. 467; Şener, s. 561.

⁴⁰⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 123; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 806.

⁴⁰¹ Kendigelen, s. 354.

Öğretideki üçüncü görüşe göre ise, kanunda belirtilen “genel kurul kararının ilan tarihi” ibaresi ile anlatılmak istenen, genel kurul kararının alındığı tarih olup, bu bakımdan kanunda belirtilen bir aylık sürenin genel kurul kararının alındığı tarihten itibaren başlayacak olmasının kabulü gerekmektedir⁴⁰².

Kanaatimizce, genel kurul kararının tescil ve ilan edilmesi bu kararın kesinleşmesi anlamı taşıyacağından İPSÖK’ün onama kararının tescil ve ilandan önce alınmış olması gerekmekte⁴⁰³ olup bu bakımdan biz de kanunda belirtilen bir aylık sürenin başlangıcının genel kurul kararının alındığı tarihten başlaması gerektiğini savunan üçüncü görüşe katılmaktayız.

İPSÖK’ün toplantıya çağırılmasını düzenleyen TTK m. 454/2 hükmü devamında, İPSÖK’ün YK tarafından kanunda belirtilen sürede toplantıya çağırılmaması durumunda, her imtiyazlı pay sahibinin yönetim kurulunun çağrı süresinin son gününden başlamak üzere, on beş gün içinde mahkemeden bu kurulun toplantıya çağırılmasını isteyebileceği hükme bağlanmıştır. Bu istem, şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine yapılacaktır.

Öğretide İPSÖK’ün YK tarafından süresinde toplantıya çağırılmaması sonucunda mahkemeden bu hususta talepte bulunulması ihtimalinde, bu durumda İPSÖK’ü toplantıya kimlerin çağırabileceği hususu tartışılmaktadır. Bu hususa ilişkin olarak, bir görüş, TTK m. 412’nin kıyasen uygulanmasıyla, bu durumda İPSÖK’ün mahkemece atanacak olan kayyum vasıtasıyla toplantıya çağırılmasının isabetli olacağını belirtmektedir⁴⁰⁴. Öğretideki ikinci görüşe göre ise, TemY m.9/7 hükmü kapsamında, burada toplantıya çağrının mahkemeye başvuran imtiyazlı pay sahibi tarafından yapılması daha doğru olacaktır⁴⁰⁵.

---

⁴⁰² Soykan, s. 470.

⁴⁰³ Soykan, s. 470.

⁴⁰⁴ Şener, s. 561.

⁴⁰⁵ Bilgili / Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 448.

Öte yandan, öğretide bu iki ihtimalin de mümkün olabileceğini savunan bir görüşün⁴⁰⁶ yanında, bu iki ihtimalin yanı sıra mahkemenin çağrısı YK'nın yapmasına hükmedebileceğine ilişkin farklı bir görüş⁴⁰⁷ de mevcuttur.

Ayrıca, TTK m. 454'te, İPSÖK'ün toplantıya nasıl çağrılacağı konusunda bir hüküm bulunmaması sebebiyle, çağrı prosedürü konusunda TTK m. 414 kıyasen uygulanacaktır⁴⁰⁸.

İPSÖK toplantısına ilişkin toplantı ve karar nisapları ise TTK m. 454/3 ile özel hükme bağlanmıştır. İlgili hükümde belirtildiği üzere, İPSÖK, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla karar alır. TTK m. 454/4'te imtiyazlı pay sahipleri veya temsilcilerinin esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin genel kurul toplantısında m. 454/3'te öngörülen nisaplara uygun olarak oy vermiş olması halinde, ayrıca İPSÖK toplantısı yapılmayacağını düzenlemiştir.

TTK m. 454/4 düzenlemesiyle kanun koyucu, sermaye artırımı kararıyla hakları ihlal edilecek olan imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının genel kurul toplantısında hazır bulunması ve bunların çoğunluğunun sermaye artırımına ilişkin olumlu oy kullanması halinde, hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin sermaye artırımını kararını zaten önceden onaylamış olduğu şeklinde bir varsayımdan yola çıkarak⁴⁰⁹, bu halde ayrıca İPSÖK toplantısı yapılmayacağını hükme bağlamıştır. Bu halde, sermaye artırımını kararının onaylanması amacıyla ayrıca İPSÖK toplantısı yapılmayacak olup imtiyazlı pay sahiplerinin, haklarını ihlal edecek nitelikteki bu artırımı kararını onayladıkları kabul edilecektir⁴¹⁰. Toplantı sırasında imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiği anlaşılırsa, buna ilişkin karar gerekçeli bir tutanakla belirtilir ve

---

⁴⁰⁶ Dural, İPSÖK, s. 150, dn. 32.

⁴⁰⁷ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 805.

⁴⁰⁸ Soykan, s. 476.

⁴⁰⁹ Şener, s. 563.

⁴¹⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.123-124; Soykan, s. 465.

bu tutanak on gün içinde YK'ya teslim edilir. GK kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile m. 454/8 uyarınca açılacak davada geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de tutanakla birlikte YK'ya verilir. Bu belgeler ve tutanak, ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan edilir. Bu hükümdeki şartlara uyulmazsa, İPSÖK kararı alınmamış sayılır⁴¹¹ (TTK m. 454/3). Ayrıca, toplantıda Bakanlık temsilcisinde hazır bulunarak tutanağı imzalaması gerekmektedir (TTK m. 454/6).

TTK m. 454/5'te İPSÖK'ün çağrıya rağmen süresi içinde toplanmaması halinde genel kurul kararını onaylanmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. eTK'da bulunmayan bu yeni hükmün amacı, çağrıya rağmen İPSÖK'ün aranan nisaplara ulaşamaması sebebiyle GK kararının sürüncemede bırakılmasına engel olmaktır⁴¹². Burada, İPSÖK'ün süresi içinde toplanamaması ihtimali üzerinde durulmuş olmasına karşılık, ilgili madde hükmünde İPSÖK'ün çağrıdan itibaren ne kadarlık bir süre içerisinde toplanması gerektiğine ilişkin bir düzenleme getirilmemiştir. Öte yandan, öğretide TTK m. 414/1'de genel kurul toplantılarına ilişkin iki haftalık sürenin İPSÖK toplantıları içinde kıyasen uygulanacağı belirtilmektedir⁴¹³.

Son olarak, yönetim kurulu İPSÖK'ün onaylamama kararı aleyhine, karar tarihinden itibaren bir ay içinde şirketin merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilecektir. Açılacak davada imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının GK kararı ile ihlal edilmediği ispatlanacaktır. İptal davası, genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullananlara karşı yöneltilecektir. Ayrıca, açılacak dava ile İPSÖK kararının iptali ve GK kararının tescili talep edilir (TTK m. 454/7-8).

---

⁴¹¹ ALTAŞ, YK'nın maddede belirtilen tescil ve ilan görevini ihmal etmesi halinde İPSÖK kararının alınmamış sayılacak olmasının hakkaniyete aykırı olacağını belirtmektedir. Ayrıca, yazar kanun maddesinde şartlar bakımından bir ayırım yapılmamış olması sebebiyle, konunun yargı içtihatlarıyla açıklığa kavuşturulacağını söylemektedir. Bkz. Altaş, Anonim Şirketler, s. 625.

⁴¹² Altaş, Anonim Şirketler, s. 623.

⁴¹³ Şener, s. 561; Bilgili / Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 447; Soykan, s. 477.

5. Rüçhan (Yeni Pay Alma) Hakkının Kullanılabilmesi ve İştirak Taahhütlerinin Toplanması

Sermaye taahhüdü yoluyla dış kaynaklardan yapılan esas sermaye artırımında, İPSÖK’ün artırım kararını onamasından sonra gelinecek aşama, iştirak taahhütlerinin toplanması aşamasıdır⁴¹⁴. Pay sahipliği sıfatının kazanılabilmesi için iştirak taahhüdünde bulunması şarttır⁴¹⁵. TTK m. 461’de her pay sahibine tanınan rüçhan hakkının hak sahiplerince kullanılması da bu aşamada söz konusu olmaktadır⁴¹⁶. Sermaye taahhüdü, ortaklarca rüçhan hakkının kullanılması yoluyla yapılabileceği gibi, pay sahiplerinin bu hakkını hiç kullanmaması ya da bu haklarının GK kararı ile kaldırılması koşuluyla üçüncü kişiler tarafından yapılabilir⁴¹⁷.

Hemen belirtelim ki, çalışmamızda rüçhan hakkını ayrı bir başlık altında değerlendirecek olmamız sebebiyle burada sadece iştirak taahhütlerinin toplanmasına ilişkin açıklamalarda bulunacağız.

TTK m. 459/1’de sermaye taahhüdünde bulunulabilmesi için iki usul öngörülmüştür. Buna göre sermaye taahhüdü ya taahhütte bulunacak kişilerce esas sözleşmenin imzalanması suretiyle ya da iştirak taahhütnamesi düzenlenmesiyle yapılacaktır. Bu durum hem aynı sermaye taahhütleri hem de nakdi sermaye taahhütleri için geçerlidir⁴¹⁸. Hangi yolla yapılırsa yapılsın iştirak taahhüdü, artırılması istenen sermayenin tamamına ilişkin olmalıdır. Artırılan sermayenin sadece bir kısmının taahhüt edilmesiyle artırımın diğer aşamalarına geçilemez⁴¹⁹. Değişik esas sözleşmenin imzalanmasıyla yapılan iştirak taahhüdünde, taahhütte bulunanların ad-soyadları ile

⁴¹⁴ Soykan, s. 484.

⁴¹⁵ Soykan, s. 484.

⁴¹⁶ Yalçın, s. 28; Pulaşlı, Şerh II, s. 1780; Şener, s. 570.

⁴¹⁷ Şener, s. 570.

⁴¹⁸ Moroğlu, *Sermaye Artırımı*, s. 141; Soykan, s. 497.

⁴¹⁹ Moroğlu, *Sermaye Artırımı*, s. 98-99; Soykan, s. 485.

ünvanları esas sözleşmenin değişik haline yazılarak⁴²⁰ altı taahhütte bulunanlarca imzalanır. Esas sözleşmenin değişik halinin genel kurulca onaylanması ile de paylar taahhüt edilmiş sayılır⁴²¹.

İştirak taahhüdü, öğretide tanımlandığı şekliyle, ortaklığa yöneltilen ve ortaklığa varması gereken bir irade beyanıdır⁴²². İştirak taahhütnamesi ise bu beyanın yazılı hale getirilmesiyle oluşturulan metindir⁴²³. İştirak taahhütnamesinde bulunması gereken hususlar, TTK m. 459/2’de düzenlenmiştir. Buna göre iştirak taahhütnamesi, taahhüt edilen payların sayılarını, itibari değerlerini, cinslerini, gruplarını, peşin ödenen tutarı, taahhütle bağlı olunulan süreyi, varsa çıkarma primini ve sahibinin imzasını içerir. Kanunda, bizzat pay sahibinin imzası arandığından taahhütnamenin temsilci aracılığıyla imzalanması mümkün değildir⁴²⁴. Ayrıca, iştirak taahhütnamesinde taahhütnamenin verilmesine neden olan sermaye artırımını da belirtilmelidir (TTK m. 459/2). Öte yandan, iştirak taahhüdü, rüçhan hakkına ilişkin TTK m. 461 hükmüne uygun şekilde, kayıtsız, şartsız ve yazılı yapılır (TTK m. 459/2). Belirtilen şekle uyulmadan ya da şarta bağlı olarak yapılan taahhütler geçersizdir⁴²⁵.

İştirak taahhüdünde bulunan kimse, bu taahhüt aracılığıyla, belirli miktardaki payın bedeli olan sermaye tutarını ödemeyi taahhüt ederek ortaklığa katılmak istediğini açıklar⁴²⁶. Bu bakımdan öğretide iştirak taahhüdünün hukuki niteliğiyle ilgili olarak, iştirak taahhüdünün ortaklığa yöneltilmiş ve artırılmasına karar verilen sermayenin belirli bir kısmının taahhüt edilmesini konu alan bir öneri (icap) niteliğinde olduğu belirtilmektedir⁴²⁷.

---

⁴²⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133.

⁴²¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133.

⁴²² Soykan, s. 525.

⁴²³ Soykan, s. 525.

⁴²⁴ Altaş, Anonim Şirketler, s. 651.

⁴²⁵ Şener, s. 570.

⁴²⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 92.

⁴²⁷ Soykan, s. 525-529; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 92.

ETK’da iştirak taahhütnamelerinin iki nüsha olarak düzenleneceği hükme bağlanmışken, yeni kanunda böyle bir kural öngörülmemiştir⁴²⁸. Bu bakımdan, öğretide her bir iştirak müteahhidi için ayrı iştirak taahhütnamesi düzenlenmesine gerek olmadığı; iştirak müteahhitlerinin sayısı birden fazla ise, her birinin taahhüdü açısından TTK m. 459/2’deki unsurları içeren tek bir belgenin iştirak müteahhitlerinin hepsi tarafından imzalanması ile tüm iştirak taahhütlerinin tek bir belgede toplanması mümkün olduğu belirtilmektedir⁴²⁹. Nitekim İstanbul Ticaret Odası’nın (kısaca “İTO”) internet sayfasındaki örnek iştirak taahhütnamesi de bu şekilde tek bir belge olarak hazırlanmıştır⁴³⁰.

Kanunda öngörüldüğü şekle uygun biçimde ortaklığa yöneltilen iştirak taahhüdünün ortaklık tarafından kabulüyle, iştirak sözleşmesi kurulmuş olur. Öte yandan, iştirak sözleşmesinin kurulmuş olması iştirak müteahhidine pay sahibi sıfatı kazandırmaz. Pay sahibi sıfatının kazanılması ancak artırımın ticaret siciline tescil ettirilerek kesinleşmesiyle olur⁴³¹.

İştirak taahhüdüne ilişkin değinilmesi gereken önemli bir husus, aynı sermaye taahhüt edilmesi halinde TTK m. 182/2 uyarınca, ilgili maddede belirtilen tamamlayıcı merasimlerin yapılması gerektiğine ilişkindir. Sermaye artırımında bir aynı sermaye taahhüt ediliyorsa, bu durumda iştirak taahhütlerinin düzenlenmesinden sonra TTK m. 128/2’deki tamamlayıcı merasimlerin de yapılması gereklidir⁴³². Buna göre, aynı sermaye taahhüdünün kabulü için, taşınmazların tapuya şerh verilmesi; fikri mülkiyet hakları ile diğer değerlerin, varsa özel sicillerine kaydedilmesi ve taşınırın ise güvenilir bir kişiye tevdi gerekmektedir. Aynı sermaye taahhüdünün geçerliliği bu yükümlülüğün yerine

---

⁴²⁸ Soykan, s. 518.

⁴²⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 93; Soykan, s. 518.

⁴³⁰ <https://www.ito.org.tr>, e.t. 01.02.2021.

⁴³¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 93-94; Soykan, s. 539.

⁴³² Soykan, s. 545.

getirilmiş olmasına bağılı olup aksi takdirde iştirak taahhüdünün “noksanlığı” söz konusu olur. Ancak noksalığın giderilmesiyle işlem hükümlerini doğurmaya başlar⁴³³.

İştirak taahhüdünün irade bozuklukları sebebiyle, TBK⁴³⁴ m. 30-39 hükümlerine dayanılarak iptalinin mümkün olup olmadığı konusunda TTK’da açık bir hüküm bulunmamakla birlikte, öğretide artırımın ticaret siciline tescilinden sonra artık bu sebeplerle iptalinin istenemeyeceğı belirtilmektedir⁴³⁵.

6. Kısmi Ödemelerin Yapılması

TTK’nın esas sermaye artırımında bedellerin ödenmesine ilişkin m. 459/3’te asgari kısmının ve primli pay ihracında çıkarma primlerinin tamamının ödenmesi konusunda kanunun 344 ve 345. maddelerinin uygulanacağı belirtilmektedir.

Atıfta bulunulan TTK m. 344/1’de nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin **en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce**, gerisinin ise şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde, payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenmesi gerektiğı belirtilmektedir. Buna göre taahhüt edilen nakdi sermayenin ilk etapta dörtte biri peşin olarak bankadaki bir blokeli hesaba yatırılacaktır. Kalan tutar ise sermaye artırım kararı tescilini izleyen yirmi dört ay içinde ödenecektir. Ayrıca artırılan sermayeyi temsil eden payların ihraç primlerinin tamamı tescilden önce ödenir (TTK m. 459/3). Ödemelerin Türk Lirası şeklinde yapılması gerekli olup, bono, çek, poliçe tahvil vs. ile yapılacak ödemeler, kural olarak kabul edilemez⁴³⁶.

---

⁴³³ Soykan, s. 546.

⁴³⁴ 6098 sayılı ve 11.01.2011 tarihli Türk Borçlar Kanunu.

⁴³⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 96; eTK dönemine ait görüş için bkz. Arslanlı, Umumi Hükümler, s. 57; Buna karşılık, eTK döneminde Yargıtay, ortaklığın tüzel kişilik kazanmasından sonra dahi esas sözleşmenin yanılma sebebiyle iptal edilebileceğine karar vermiştir. Bkz. Y11.HD, 15.04.2009-2018/6185-2019/4688, BATİDER, C. 15, S. 2, 2009, s. 457-460.

⁴³⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 102.

Madde hükmünde nakden taahhüt edilen payların itibari değerinin “**en az**” yüzde yirmi beşinin tescilden önce yatırılması gerektiğinin belirtilmiş olması sebebiyle, esas sözleşmede veya genel kurulun artırım kararında, tescilden önce ödenecek tutara ilişkin daha yüksek bir oran da belirlenmesi mümkün olup⁴³⁷, bu durumda da belirlenen oranın tescilden önce yatırılması gereklidir. Yapılması gerekli bedel ödemeleri yapılmaksızın artırımın ticaret siciline tescili mümkün değildir [TSY m. 73/1-(h)].

Yapılacak olan bu ödemelerin yapılma zamanı bakımından öğretide iki ihtimal üzerinde durulmaktadır:

Birinci ihtimalde, YK’nın rüçhan haklarının kullanılabilmesinin esaslarını belirleyen ve TTGS’de de ilan edilen kararında, TTK m. 344/1 uyarınca yapılması gereken ödemelerin iştirak taahhüdünde bulunduğu sırada gerçekleştirilmiş olması ve devamında ödeme belgesi ile ortaklığa müracaat edilmesi öngörülebilir⁴³⁸.

İkinci ihtimal ise, TTK m. 344/1 kapsamında yapılacak olan peşin ödemenin, artırımın ticaret sicilinden önce olmak şartıyla, taahhütte bulunanların mektup veya gazete ilanı yoluyla belirli bir sürede ödemeye davet edilmeleri suretiyle talep ve tahsil edilmesidir⁴³⁹.

TTK m.345/1 uyarınca, taahhüt nakdi sermaye, taahhüt edilen nakdi sermaye özel bir bankadaki ortaklık adına açılmış blokeli hesaba yatırılacaktır⁴⁴⁰. Taahhüt edilen payların, kanunda veya esas sözleşmede öngörülmüş bulunan ve kanunda yazılı olandan daha yüksek tutarı ödenmişse, bunun ticaret siciline yöneltilecek bir banka mektubu ile ispatlanması gerekir. Bu durumda, bu tutar artırımın tescil edildiğini bildiren bir sicil

---

⁴³⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 92; Soykan, s. 517.

⁴³⁸ Soykan, s. 518.

⁴³⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 101.

⁴⁴⁰ Altaş, Anonim Şirketler, s. 653.

müdürlüğü yazısının kendisine sunulması üzerine, banka tarafından şirkete ödenir⁴⁴¹ (TTK m. 345/1).

Sermaye artırımına ilişkin kararın üç ay içerisinde tescil edilmemesi sebebiyle artırım kararı ve alınmışsa TB izni geçersiz hale gelecektir. Bunun sonucunda bu hususu doğrulayan sicil müdürlüğü yazısının ortaklığa sunulması şartıyla, ödenen bedeller banka tarafından sahiplerine iade edilecektir (TTK m. 345/2).

7. Yönetim Kurulu Beyanının Hazırlanması

Tüm sermaye artırımını türlerinde TTK m. 457 uyarınca, YK tarafından artırıma ilişkin bir beyan hazırlanması gerektiğini daha önce belirtmiştik. Bu beyan, artırılan sermayenin tamamen taahhüt edilmesinden sonra ve artırımın ticaret siciline tescilinden hemen önce hazırlanır⁴⁴². Bu beyan, YK tarafından artırım talebiyle birlikte ticaret sicil müdürlüğüne tevdi edilir.

Yönetim Kurulu tarafından hazırlanacak olan beyanın hukuki niteliği, içeriği ve hukuki sonuçlarına ilişkin hususlar, çalışmanın bu bölümünün başında, tüm sermaye artırım türlerine ilişkin ortak hükümleri değerlendirdiğimiz kısımda detaylı şekilde değerlendirilmiş olup ilgili kısımda yapmış olduğumuz açıklamalarımız dış kaynaklı esas sermaye artırımını bakımından da aynen geçerlidir⁴⁴³. Bu sebeple, tekrara düşmemek adına, burada bu konuya ilişkin daha önce yapmış olduğumuz açıklama ve değerlendirmelerimize atıfta bulunmakla yetiniyoruz.

8. Tescil ve İlan

---

⁴⁴¹ Altaş, Anonim Şirketler, s. 653; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 102-103.

⁴⁴² Soykan, s. 547.

⁴⁴³ İkinci Bölüm, s. 57-60.

Artırım kararının tescil ve ilanı sermaye artırım usulünde gelinen son aşama olup, sermaye artırım kararı hem iç ilişkide hem de dış ilişkide bu kararın ticaret siciline tescili ile hüküm doğurmaya başlar⁴⁴⁴.

Sermaye artırımının tescilini düzenleyen TTK m. 456/5 hükmünün kanunda tüm sermaye artırım türlerine uygulanması öngörülen “Ortak Hükümler” başlığı altında hükme bağlanmış olması sebebiyle, çalışmanın başında “**Tüm Sermaye Artırım Türlerine Uygulanacak Ortak Hükümler**” başlığı altında sermaye artırımının tesciline ilişkin yaptığımız açıklamalar, dış kaynaklı esas sermaye artırımını için de aynen geçerlidir. Bu bakımdan, tekrara düşmemek adına burada sadece tescilin kurucu etkisine bir kez daha değinmekle yetiniyoruz.

§ 3. Kayıtlı Sermaye Sistemine Göre Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı

I. Dış Kaynaklı Sermaye Artırımının Türleri

1. Yeni Pay Çıkarılmak Suretiyle Yapılan Artırım

Esas sermaye sisteminde yeni pay çıkarılmak suretiyle yapılan artırım türünü anlatırken, esas sermaye sisteminde bu artırım türünün esas sözleşme değişikliğinin özel bir türü niteliğinde olduğunu belirtmiştik. Kayıtlı sermaye sisteminde yeni pay çıkarılarak yapılan sermaye artırımının hukuki niteliğinin ne olduğu konusu ise öğretide tartışmalıdır.

---

⁴⁴⁴ Yalçın, s. 33; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 379; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 764.

Bir görüşe göre, kayıtlı sermaye sisteminde esas sözleşmede belirtilen artırım tavanına kadar yapılacak olan sermaye artırımı esas sözleşme değişikliği niteliğinde olmayıp, bir YK işlemidir⁴⁴⁵.

Diğer görüşe göre ise, yeni pay çıkarılması suretiyle yapılan sermaye artırımı, kayıtlı sermaye sisteminde de bir esas sözleşme değişikliği niteliğindedir⁴⁴⁶.

Kanatımızca de YK'nın kayıtlı sermaye tavanı içerisinde yapacağı artırımlarda sermaye artırımı esas sözleşme değişikliğini gerektirmediğinden, YK tarafından gerçekleştirilen sermaye artırımı bir esas sözleşme değişikliği değildir.

Öncelikle, belirtmek gerekir ki, halka açık olmayan anonim ortaklıklarda kayıtlı sermaye artırımı usulü, halka arz olmadan esas sermaye artırım usulü ile benzerlik göstermekle birlikte şu aşamalardan oluşur⁴⁴⁷: YK tarafından artırım kararının alınması ve ilanı, İPSÖK'ün tasdik kararının alınması, rüçhan hakkının kullanılması, artırılan sermayenin taahhüt edilmesi, yönetim kurulunun beyanı, tescil ve ilan. Buradan anlaşılacağı üzere, kayıtlı sermaye sisteminde yeni pay çıkarılarak dış kaynaklardan artırım usulünün esas sermaye sistemindeki artırım usulünden temel farkı, burada artırım kararı alacak olan organın GK değil YK olması sebebiyledir. Bu artırım türünde, YK'ya esas sözleşme ile, burada belirtilen miktara kadar sermayeyi artırabilme yetkisi verilmektedir.

Öte yandan, artırım kararını alacak organın YK'nın kendisi olması sebebiyle, kayıtlı sermaye artırım usulünde YK'nın artırım taslağını hazırlamasına gerek

---

⁴⁴⁵ M. Bahtiyar, Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, Beta Basım Yayım Dağıtım, C. 253, İstanbul 1996, s. 98; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 39; Saraç, s. 606; Serder Yılmaz, s. 189.

⁴⁴⁶ Ç. Manavgat, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunundaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, BATİDER, C. 19, S. 1, 2013, s. 63; Manavgat / Kırca / Şehirli Çelik, Anonim Şirketler, s. 324; Soykan, s. 29; Cenkeci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 135-141; Şener, s. 578.

⁴⁴⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369-370.

bulunmamaktadır. Sermaye artırımında aynı sermaye taahhüt edilmiş olmadıkça YK doğrudan doğruya nakdi sermaye artırımını kararı alabilir⁴⁴⁸. Bu sebeple esas sermaye artırımından farklı olarak kayıtlı sermaye artırımında, artırım usulü YK'nın artırım kararı ile başlar.

Yönetim kurulu esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse, üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıda bulunanların çoğunluğu ile artırım kararı alır (TTK m. 390). Ayrıca, internet sitesi oluşturmakla yükümlü ortaklıklarda YK bu kararını ortaklığın internet sitesinde yayınlar.

YK'nın artırım kararı almasından sonra esas sermaye artırımında olduğu gibi bu artırım türünde de Ticaret Bakanlığı izninin gerekli olup olmadığı hususunda öğretide⁴⁴⁹ görüş ayrılığı bulunmakla birlikte biz, YK'nın esas sözleşmedeki kayıtlı sermaye tavanına kadar yapacağı sermaye artırımlarında Bakanlık izninin gerekli olmadığı kanaatindeyiz.

Bunun dışında, kayıtlı sermaye artırımını kararının da İPSÖK tarafından onaylanması gerekmektedir birlikte TTK m. 454/4'te, ilgili maddede İPSÖK için öngörülen toplantı ve karar nisaplarının sermaye artırımını kararının alınması sırasında imtiyazlı pay sahiplerince sağlanarak, sermaye artırımını kararının alınmış olması halinde ayrıca İPSKÖK toplantısı yapılmayacağını öngören hükmü, kayıtlı sermaye artırımını usulünde uygulama alanı bulamayacaktır⁴⁵⁰. Kayıtlı sermaye artırımını usulündeki bu farklılık da yine artırım kararını alan organın YK olmasından kaynaklıdır.

Ayrıca, Kayıtlı sermaye sisteminde, esas sözleşme ile YK'ya imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar alabilme yetkisi verilmesi de mümkündür. YK'ya böyle bir yetki verilmesi halinde, kanunun sermaye artırımında İPSÖK tasdikini

---

⁴⁴⁸ Soykan, s. 359; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369.

⁴⁴⁹ İkinci Bölüm s. 56-57.

⁴⁵⁰ Soykan, s. 466.

öngören TTK m. 454 hükmü devreden çıkarılmış olacak⁴⁵¹ ve bu durumda YK tarafından imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte karar alınması halinde dahi İPSÖK onayı aranmadan bu kararlar uygulanabilecektir.

Kayıtlı sermaye artırımı usulünde de son aşama, artırımının ticaret siciline tescili ve TTSG’de ilanıdır. Kayıtlı sermaye artırımında YK, esas sözleşmenin artırılan sermayeye ilişkin değişik şeklini (çıkarılmış sermayeyi) Ticaret Siciline tescil ettirir⁴⁵². YK’nın sermaye artırımına ilişkin tescil ve ilan gerekmez⁴⁵³.

2. Mevcut Payların İtibari Değerinin Yükseltilmesi Suretiyle Yapılan Artırım

Daha önce çalışmanın birinci bölümünde, sermaye artırım türlerinden bahsederken de belirttiğimiz şekliyle, bu tür bir artırım için bütün pay sahiplerinin ittifak etmesi gerekmekte olup ancak bu şart sağlandığında, artırım sonucunda mevcut payların adedinde bir değişiklik olmamakla birlikte, itibari değerleri yükselmiş olacaktır⁴⁵⁴. Kayıtlı sermaye sisteminde ise sermaye artırım kararını verecek olan organın YK olması sebebiyle, bu artırım türünün kayıtlı sermaye sisteminde uygulanması kayıtlı sermaye sisteminin kendine has yapısı sebebiyle mümkün değildir⁴⁵⁵.

II. Dış Kaynaklı Sermaye Artırım Usulü

Kayıtlı sermaye sisteminde, artırımda uygulanacak mevzuat hükümleri ve bunun bir sonucu olarak, sermaye artırımı usulü değişiklik göstermektedir. SerPK’nın 2.

---

⁴⁵¹ Cenkeci, Kayıtlı Sermaye, s. 344 -345; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 807; Soykan, s. 466.

⁴⁵² Şener, s. 582; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.136; Pulaşlı, Şerh II, s. 1789; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 402; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1399.

⁴⁵³ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1399.

⁴⁵⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369.

⁴⁵⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 369.

maddesinde halka açık olmayan anonim ortaklıkların bu kanunun kapsamı dışında olduğu belirtilmektedir. Bu sebeple, halka açık olmayan anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye artırımlarında sadece TTK hükümleri uygulanacaktır. Buna karşılık, halka açık anonim ortaklıkların yapmış olduğu kayıtlı sermaye artırımları ilgili TTK hükümlerinin yanı sıra sermaye piyasası mevzuatına da tâbidir. Çalışmamızın bu kısmında dış kaynaklı kayıtlı sermaye artırımını usulünü halka açık anonim ortaklıklar bakımından inceleyeceğiz.

1. İlgili Belgelerin Hazırlanması ve SPK'dan Onay Alınması

Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen halka açık anonim ortaklıkların paylarını halka arz edebilmeleri için, şirket yönetim kurulu tarafından SerPK m.4/1 uyarınca bir izahname düzenlemesi ve hazırlanan bu izahnamenin de SPK tarafından onaylanması gerekmektedir. Hazırlanacak izahnamede yer alan bilgilerin yatırımcılar tarafından kolaylıkla anlaşılabilir ve değerlendirilebilecek şekilde sunulması gerekmektedir (SerPK m. 4/2).

SerPK m. 5 uyarınca SPK, izahnamede bulunması gereken asgari bilgilere, garantöre ve garantinin niteliğine, izahnameyi oluşturan belgelere, izahnamenin şekline, kamuya duyurulmasına, yayımlanmasına, ilan ve reklamlara, izahnamede önceden yayımlanmış bilgilere atıfta bulunulmasına, satış şartlarına, onaylanan izahnamede değişiklik yapılmasına ve izahname hazırlama ve yayımlanmasından kısmen veya tamamen muafiyete ilişkin usul ve esasları belirleyecektir.

İzahnamenin hazırlanmasından sonra onayı için SPK'ya yapılacak başvuru, YK tarafından kurula dilekçeyle başvurulmasıyla gerçekleştirilir. Dilekçeye eklenecek hususlar SPK'nın VII 128.1 sayılı Pay Tebliğinin 3 No.lu ekinde belirtilmiş olup burada sayılı belgelerin⁴⁵⁶ de dilekçeye eklenmesiyle izahnamenin onayı için SPK'ya sunulması gerekir. SPK, izahnamede yer alan bilgilerin tutarlı, anlaşılabilir ve kurulca belirlenen izahname standartlarına göre noksansız olduğunu tespit ederse izahnamenin

---

⁴⁵⁶ Dilekçeye eklenmesi gereken belgeler hakkında bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 363-366.

onaylanmasına karar verir⁴⁵⁷. Ancak izahnamenin onaylanmış olması, izahnamede yer alan bilgilerin SPK tarafından kabulü anlamına gelmez (SerPK m. 6/1). Ayrıca, halka arz edilmeyen ihraçlarda izahname yerine ihraç belgesi düzenlenir⁴⁵⁸.

TTK' m. 456/2'de tescil başvurusu için öngörülen üç aylık süre kayıtlı sermaye sisteminde yapılacak artırım için de geçerli olmakla birlikte; SerPK m.12/5 uyarınca, sermaye artırımını nedeniyle SPK'ya yapılan başvurularda Kurulda geçen inceleme süresi, bu üç aylık sürenin hesabında dikkate alınmaz.

2. Yeni Payların Satışı İçin Aracılık Sözleşmesi ve Konsorsiyum Düzenlenmesi

Ortaklıkların yeni payların halka satışını bizzat kendilerinin yapması; komisyon ödenmeyecek olması ve ihraç masraflarının da daha düşük olması gibi avantajlar sağlamakla birlikte, daha geniş kitlelere ulaşmakta zorluk çekilmesi ve satış süresinin de uzaması sonucunu doğuracağı için uygulamada genelde ortaklıklar payların halka arzı konusunda aracı kuruluşlarla anlaşmaktadır⁴⁵⁹.

Pay senetlerinin halka arz ve satışı konusunda bir aracı kuruluşun görevlendirilmesi, SPK tarafından ayrıca istenmediği sürece zorunlu değildir⁴⁶⁰. Ancak ortaklık hisse senetleri bedellerinin kısa sürede peşin ve nakden ödenmesini sağlayabilmek için isterse bir aracı kuruluşla anlaşabilir⁴⁶¹. Bununla birlikte bir aracı kurum veya bankaya böyle bir görevlendirilmede bulunulmuşsa, bu durumda SPK'nın V-46 sayılı Tebliği'nin 41. maddesi uyarınca, aracı kuruluşla ortaklık arasında yazılı bir aracılık sözleşmesinin yapılması zorunludur.

---

⁴⁵⁷ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 350.

⁴⁵⁸ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 350.

⁴⁵⁹ H. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C.1, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Ankara 2014, s. 567.

⁴⁶⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 367; Pulaşlı, Şerh I, s. 567.

⁴⁶¹ Pulaşlı, Şerh I, s. 567.

Ayrıca, gerekli görülmesi ve ortaklığın da onayının alınması şartıyla aracılık sözleşmesinde veya ayrı olarak bir de aracılık konsorsiyumu sözleşmesi yapılabilir⁴⁶². İlgili Tebliğde bu sözleşmelerde yer alması gerekli olan asgari hususların SPK tarafından belirleneceği belirtilmiştir.

3. Mevcut Pay Sahiplerinin Rüçhan Haklarını Kullanabilmesi

Kayıtlı sermaye artırımında da TTK m. 461 hükmü uyarınca her ortak kendi payı oranında rüçhan hakkına sahiptir. Rüçhan hakkının kullanılması ve sınırlandırılmasına ilişkin esaslara aşağıda ayrı bir başlık altında değinilecek olup ilgili başlık altındaki açıklamalarımız halka açık olmayan anonim ortaklıklardaki kayıtlı sermaye artırımında aynen geçerli olacaktır. Bu bakımdan bu başlık altında ayrıca halka açık anonim ortaklıklarda, kayıtlı sermaye sistemine göre sermaye artırımında rüçhan hakkına uygulanacak ilgili SerPK hükümlerini incelemek gerekmektedir.

SerPK'nın 18. maddesinde dış kaynaklardan kayıtlı sermaye artırımına ilişkin iki hüküm bulunmaktadır. Bunlardan ilki ilgili maddenin beşinci fıkrasında düzenlenmiş olup buna göre, rüçhan hakkını sınırlama yetkisinin pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açacak şekilde kullanılamayacağı şeklinde düzenlemedir. SerPK m.18/2'de YK'nın ortakların rüçhan haklarını sınırlandırabilmesi veya kaldırabilmesi için bu hususta esas sözleşme ile yetkilendirilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. İlgili madde hükmünün devamında ayrıca, TTK'nın yeni rüçhan hakkını düzenleyen 461. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının halka açık ortaklıklar için uygulanmayacağı da belirtilmiştir. Buna göre, kayıtlı sermayeli halka açık anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin rüçhan hakları YK tarafından esas sözleşme ile yetkilendirilmiş olduğu haller dışında sınırlandırılmaz veya kaldırılamaz⁴⁶³.

Rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin SerPK'da ki bu iki düzenleme dışında ayrıca, SPK'nın VII-128.1 sayılı Pay Tebliğinin 22. maddesi ile, mevcut pay sahipleri ve

---

⁴⁶² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 367.

⁴⁶³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 375.

halkın rüçhan hakkının kullanılma süresi ve şekline ilişkin birtakım ikincil düzenlemeler getirilmiş olup bu sebeple halka açık anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye artırımlarında rüçhan hakkı konusunda ilgili hükümler uygulama alanı bulmaktadır. İlgili Pay Tebliğin bu hususa ilişkin düzenlemelerine⁴⁶⁴ kısaca değinecek olursak:

Pay Tebliğinin 22. maddesinin ilk fıkrasında, rüçhan hakkının kullanılma süresine ilişkin olarak, bu hakkın kullanılmasının izahnamenin ilanını takip eden on gün içinde başlatılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Rüçhan hakkının kullanılma şekline ilişkin olarak ise ilgili tebliğin 22/5. maddesinde, *“Rüçhan hakları, payları borsada işlem görmeyen halka açık ortaklıklar için on beş günden az yüz yirmi günden fazla olmamak üzere yeni pay alma kuponları karşılığında ve payları borsada işlem gören ortaklıklar için ise on beş günden az altmış günden fazla olmamak üzere izahnamede belirlenen süre ve esaslar dahilinde kullanılır. Ortaklar bu süre içinde pay bedellerinin tamamını bir bankada açılan ve izahnamede belirtilen özel hesaba veya MKK tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde ilgili hesaba yatırarak, sermaye artırımına katılabilir veya yeni pay alma haklarını bedelli ya da bedelsiz olarak devredebilirler. Kuruldan izin almak suretiyle, yeni pay alma hakkı kullanım süresi uzatılabilir.”* denilmiştir.

4. Payların Satışı

Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımıyla çıkarılan payların halka arz edilmek suretiyle veya halka arz edilmeden satışı mümkündür (SPK'nın II-5.2 sayılı Tebliği m.6/1). Payların halka arz ve satışı bu hususta bir aracı kurum ile anlaşılmamışsa ortaklık tarafından, ikinci ihtimalde ise bu aracı kurum tarafından gerçekleştirilir⁴⁶⁵.

İlgili Tebliğin 10. maddesinin ilk fıkrası ile onuncu fıkrası uyarınca, payların halka arz yoluyla satışına en erken izahnamenin ve fiyat tespit raporunun yayımlanmasını izleyen üçüncü gün başlanır. Rüçhan hakkının kullanılmasından sonra kalan payların

---

⁴⁶⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 367-369.

⁴⁶⁵ Pulaşlı, Şerh I, s. 567.

satışına ise, rüçhan hakkının kullanım süresi bitiminden itibaren on iş günü içinde başlanır.

II-5.2 sayılı Tebliğin 13-16 vd. maddelerinde, artırılan sermayeyi temsil eden payların halka arzı konusunda, talep toplama yoluyla satış, talep toplamaksızın yapılan satış ve borsada satış yöntemleri olmak üzere farklı satış yöntemleri öngörülmüştür.

Talep toplama yoluyla satış yöntemi; öğretilde tanımlandığı şekliyle, *“yatırımcıların halka arz edilen paylarına ilişkin taleplerin toplanarak bu taleplerin önceden belirlenmiş esas ve usuller çerçevesinde karşılanan kısmına ilişkin satışı”*nı ifade eder⁴⁶⁶. Bu yöntemde, II-5.2 sa. Tebliğin 12. Maddesinin ilk ve ikinci fıkraları uyarınca, yatırımcıların satışa sunulan paylara ilişkin talepleri talep formu düzenlenmesi suretiyle toplanır ve talep toplandıktan sonra satış işlemi izahnamede belirlenen usule ve esaslar doğrultusunda yapılır.

Payları borsada işlem görmeyen halka açık anonim şirketlerin başvurabileceği talep olmaksızın satış yönteminde ise; paylar, ortaklık veya aracı kurum tarafından belirli bir fiyattan ve izahnamede belirtilen usule uygun şekilde halka arz edilmesi suretiyle satılmaktadır. Bu satış yönteminde yatırımcılar, pay bedellerinin satış duyurusunda belirtilen süre içinde izahnamede belirtilen özel banka hesabına yatırılması yoluyla artırıma katılırlar. Son olarak borsada satış yöntemi ise; sermaye artırımını sonucunda çıkarılan payların, borsa düzenlemeleri çerçevesinde borsada satışını ifade etmektedir. Payların satış koşulları izahname ve sirkülerde belirtilir⁴⁶⁷. Buna göre, aracı kurumlar ve ortaklık payların halka satışını izahname ve sirkülerde belirtilen satış koşullarına ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirmekle yükümlü⁴⁶⁸ olup aksi halde bu sebeple doğacak zararlardan sorumlu olacaklardır⁴⁶⁹.

---

⁴⁶⁶ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 362.

⁴⁶⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 370.

⁴⁶⁸ Pulaşlı, Şerh I, s. 567.

⁴⁶⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 370.

5. Satılan Pay Bedellerinin Ödenmesi

SerPK m.12/1 uyarınca, halka arz yoluyla satılan pay bedellerinin “**tam olarak ve nakden**” ödenmesi şarttır. Bununla birlikte öğretide, pay bedellerine ilişkin bu kuralın halka arz olmadan gerçekleştirilen satışta da geçerli olduğu belirtilmektedir⁴⁷⁰.

İlgili Pay Tebliğinin 12. maddesinin 4. fıkrasında, muaccel olması kaydıyla, sadece nakden konulan ve nakden konulduğu mali müşavir raporu ile tespit edilen fonlar sebebiyle oluşan borçların sermaye koyma borcuna mahsup edilebilebileceği; halka açık ortaklıkların sermaye artırımlarındaki nakit sermaye koyma borcunun, ortaklığa nakit dışındaki varlık devrinden kaynaklanan borçlarına mahsubuyla yerine getirilemeyeceği belirtilmiştir. Buna göre halka açık ortaklıkların yapacağı sermaye artırımında nakit sermaye koyma borcunun tek istinası muaccel olması ve nakden konulduğunun mali müşavir raporu ile tespit edilen fonlar sebebiyle oluşan borçların sermaye koyma borcuna mahsup edilmesidir.

Satılan payların bedelleri izahnamede belirtilen, ortaklık adına açılmış ve bloke edilmiş bir özel banka hesabına ödenir⁴⁷¹. Öte yandan, ödemelerin iştirak taahhüdünün imzalanmasından önce, taahhüt sırasında veya daha sonra yapılması öngörülebilir. İştirak taahhüdünde bulunanlar belirtilen süre içinde ödeme yapmazlarsa, bu durumda ortaklık veya varsa aracı kurum bu kimselerin iştirak taleplerinin reddedebileceği gibi bu kimseleri ifaya zorlama hakkına da sahiptir⁴⁷². Bankadaki hesaba olan pay bedelleri üzerindeki blokaj, ortaklık tarafından sermaye artırımının tamamlandığına ilişkin belgelerin ilgili İl Ticaret Müdürlüğüne iletilmesini takiben bu müdürlüğün yazısı üzerine kaldırılır⁴⁷³.

---

⁴⁷⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 362.

⁴⁷¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 371.

⁴⁷² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 372.

⁴⁷³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 372.

Nihayet, SerPK m. 12/6 hükmü ile, TTK'nın 346. maddesinin halka açık ve halka açılmak üzere SPK'ya başvurmuş olan ortaklıklara uygulanamayacağı belirtilmekle, bedeli tamamen ödenmeyen payların halka arz edilmesinin önüne geçilmiştir⁴⁷⁴.

6. Payların Teslimi

Sermaye piyasası araçlarının sahiplerine teslimine ilişkin SerPK m.12/3'da, payların satışı anında alıcıya teslim edileceği belirtilmiştir. İlgili kanun hükmünün lafzından, bir sermaye piyasası aracı olarak pay senetlerinin de satış esnasında sahiplerine tesliminin zorunlu olduğu sonucu çıkarılsa da⁴⁷⁵ bu hüküm, öğretideki yazarlarca farklı şekillerde yorumlanmaktadır. Konunun daha iyi şekilde anlaşılması adına, pay senetlerinin teslimine ilişkin öğretideki görüşlerin açıklanmasından önce bu hususa ilişkin 2499 sa. SerPK'da öngörülen düzenlemeler ile SerPK'nın hükümlerinin kıyaslanarak açıklanmasında fayda görmekteyiz.

2499 sa. SerPK'nın 7/4. maddesi ile pay senetlerinin teslimi konusunda sermaye piyasası araçlarının satış anında alıcıya tesliminin şart olduğu belirtildikten sonra devamında, pay sahipliği hakkının kazanılma anının da hisse senetlerinin teslim anı olduğu ve bu halde sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan hisse senetlerinin geçersiz olduğuna ilişkin 6762 sa. TTK'nın 395. maddesinin üçüncü cümlesi ile 412. maddesi (TTK m. 468/1) hükümlerinin uygulanamayacağı şeklinde bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre, SerPK'nın sermaye piyasası araçlarının satış esnasında alıcıya tesliminin şart olduğunu⁴⁷⁶ hükme bağlamakla yetinmiş olan 12/3. madde hükmü ile bu

---

⁴⁷⁴ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 363.

⁴⁷⁵ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1402.

⁴⁷⁶ Bu hüküm eski SerPK döneminde de eleştirilmiştir. BAHTİYAR, artırımın tescilinden önce tamamlanmamış sayılacağı için henüz pay sahipliği haklarının kazanılamayacağını; hak daha oluşmadan bu hakkı temsil eden pay senetlerinin alıcıya teslim edilmesinin kıymetli evrakın temel ilkeleriyle örtüşmeyeceğini belirtmiştir. Bkz. Bahtiyar, Tescil, s. 20.

hususla ek düzenlemeler de içeren 2499 sayılı eski SerPK'nın m. 7/4 hükmünün farklılıklar içerdiği a ıktır⁴⁷⁷. Şöyle ki:

Pay sahipliği haklarının kazanılması anının tespitine ilişkin olarak 2449 sayılı SerPK'da, hisse senetlerinin anında alıcıya tesliminden itibaren pay sahipliği hakkının kazanılacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiş olmasına rağmen SerPK'da sadece sermaye piyasası araçlarının satış anında alıcıya teslim edilmesinin şart olduğu hususunun hükme bağlanmasıyla yetinilmi tir⁴⁷⁸. Buna göre, SerPK'da kanun koyucu tescilden önce pay sahipliği sıfatının kazanılmasına müsaade etmemektedir⁴⁷⁹.

Ayrıca, 2499 sayılı SerPK'da, tescilden önce çıkarılan payların geçersiz olacağına ilişkin 6762 sayılı TTK hükümlerinin kayıtlı sermaye sisteminde uygulanmayacağı açıkça belirtilmi ken, SerPK'da ilgili düzenlemelerin TTK'daki karşılığı olan m. 486 hükmünün kayıtlı sermaye sisteminde uygulanmayacağı hususunda bir düzenlemede bulunulmamı tır⁴⁸⁰.

Yukarıdaki açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere, 2449 sayılı SerPK ile SerPK, pay senetlerinin alıcılara teslimi ve özellikle de pay sahipliğinin kazanılma anına ilişkin farklı düzenlemeler i ermektedir⁴⁸¹. Buna göre, 2449 sayılı SerPK'nın konuya ilişkin ilgili hükümleri uyarınca, pay senetlerinin satışı anında pay senetlerinin alıcıya teslimiyle pay sahipliği hakları kazanılacak olup buna göre sonradan yapılacak olan tescil işlemi kurucu değil açıklayıcı niteliktedir⁴⁸². Buna karşılık SerPK m.12/3 hükmünde, pay sahibi haklarının kazanılması anı ve TTK m. 486/1'deki şirketin ve sermaye artırımının

---

⁴⁷⁷ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 366.

⁴⁷⁸ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 366.

⁴⁷⁹ Manavgat / Kırca /  ehirali  elik, Anonim  irketler, s. 321; Cenkci Kayıtlı Sermaye, s. 367.

⁴⁸⁰ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 367.

⁴⁸¹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 367.

⁴⁸² Nitekim, 24499 sayılı SerPK döneminde AYTAÇ, pay senetlerinin satış anında alıcılara tesliminin gerektiğini, eTK m. 395 ve 412 maddelerinin kayıtlı sermaye sistemi ile bağda madığını belirtmiş ve buradan hareketle, pay kayıtlı sermaye sisteminde artırımına tescilinin açıklayıcı nitelikte olduğunu açıklamıştır. Bkz. Z. Aytaç, Sermaye Piyasası Hukuku ve Hisse Senetleri, Ankara 1988, s. 151, 152.

tescilden önce çıkarılan paylar geçersiz olduğuna ilişkin hükmün kayıtlı sermaye sisteminde uygulanamayacağına ilişkin ayrıca bir düzenlemeye yer verilmiş olmaması sebebiyle, pay senetlerinin teslimi ve bunun sonucunda pay sahipliği haklarının kazanılması anı konusunda TTK'nın tescile ilişkin 455 ve 486/1. madde hükümleri uygulama alanı bulacaktır⁴⁸³.

Buna göre, mevcut SerPK düzenlemeleri kapsamında sermaye artırımının tescili kurucu etkiye sahip olduğundan, pay sahipliği sıfatı ve buna bağlı haklar artırım kararının tescili ile doğacaktır⁴⁸⁴. Biz bu sebeple, pay senetlerinin tesliminin de tescilden sonra gerçekleştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Nitekim, bizimle aynı görüşü paylaşan CENKCI de, 2499 sayılı eski SerPK 'nın konuyla ilgili hükümleri ile SerPK'nın öngörmüş olduğu düzenlemenin farklılığına değinerek, burada kanun koyucunun amacının aslında pay senetlerinin tescilden önce teslim edilmesi olamayacağını; SerPK m. 12/3'te sermaye piyasası araçlarının satış esnasında alıcıyla tesliminin şart olduğu belirtilen ilgili hükmün pay senetlerinin teslimine uygulanmaması ve buna göre kayıtlı sermaye artırımına da uygulanacak TTK m. 455 hükmü gereğince, pay senetlerinin tescilden sonra sahiplerine teslim edilmesi gerektiğini belirtmiştir⁴⁸⁵.

Bu hususta MANAVGAT ise; SerPK 12/3 hükmünün tüm sermaye piyasası araçlarını kapsadığı ancak pay senetlerine özgü bir düzenleme olmadığını, bu sebeple sırf bu düzenlemeye dayanılarak pay senetlerinin tescilden önce teslim edilemeyeceğini belirtmiştir⁴⁸⁶.

PULAŞLI ise; pay senedinin açıklayıcı kıymetli evrak niteliğinde olması sebebiyle üzerinde tescil tarihi, esas sermaye miktarı gibi hususların bulunmamasının senedi

---

⁴⁸³ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 367.

⁴⁸⁴ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 370.

⁴⁸⁵ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 369-370.

⁴⁸⁶ Manavgat / Kırca / Şehirali Çelik, Anonim Şirketler, s. 321.

geçersiz kılmayacağını belirtmektedir. Yazar bu gerekçesine dayanarak pay sahipliği haklarının, pay senedinin çıkarılıp satılmasıyla, sermaye artırımının tescili geciktirici şartına bağlı olarak doğacağı şeklinde görüş bildirmektedir⁴⁸⁷. Lakin, biz bu durumun, sermaye piyasasına olan güvenin azalmasına yol açacak olması sebebiyle, sermaye piyasasını olumsuz etkileyeceği görüşündeyiz⁴⁸⁸.

7. Satılamayan Payların İptali

SerPK m.18/3'te ortaklığın yeni sermaye artırımını kararı alabilmesi için satılamayan payları iptal etmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre ortaklığın izahnamede belirtilen süre içinde satılamayan payları, satış süresinin sona ermesini izleyen altı iş günü içinde iptal etmesi gerekir [Pay Tebliği m.21/1-(a)]. Ancak SerPK m. 12/ hükmü uyarınca; pay sahipleri, kurucular veya aracı kurumun satılamayan paylar için satın alma taahhütnamesi vermesi de mümkündür⁴⁸⁹.

Pay tebliği m. 25/1-(b) uyarınca, satılamayan payların satış süresinin bitiş tarihinden itibaren üç iş günü içinde, halka arz fiyatının ortalamasından aşağı olmamak üzere bedellerinin tam olarak ve nakden ödenerek satın alınacağına ilgili kimselerce bir taahhütname ile taahhüt edilmesi gerekir. Taahhütname bir tüzel kişi tarafından veriliyorsa, yetkili organ tarafından karar verilmesi şarttır (Pay Tebliği m. 25/3) ⁴⁹⁰. Satış süresinin bitiminden itibaren üç iş günü içinde satılamayan paylar için satın alma taahhüdünde bulunanlara başvurularak satış gerçekleştirilir (Pay Tebliği m. 25/1). Ancak böyle bir satın alma taahhüdü bulunmuyorsa, satış süresinin bitiminden hemen sonra satılamayan payların altı iş günü içinde iptal ettirilmesi ve yapılan satış tutarına ilişkin belgeler ve yönetim kurulu kararı ile SPK'ya başvurularak tescile dayanak olacak belgenin alınması gerekir (SPK'nın VII-128.1 sayılı Tebliği m. 25).

---

⁴⁸⁷ Pulaşlı, Şerh II, s. 1817 vd.

⁴⁸⁸ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 370.

⁴⁸⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 373.

⁴⁹⁰ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 374.

Önemle belirtmeliyiz ki, satılamayan payların artırımın tescilinden iptal edilebilmesi, bu payların tescilden önce çıkarıldığı anlamına gelmemektedir. Satılamayan payların iptal edilmesi, sadece bu payların çıkarılmış sermayenin hesabında dikkate alınmayacağı anlamına gelir⁴⁹¹. Bu bakımdan, satılamayan payların iptali payın tescilden önce çıkarılamayacağına ilişkin kuralla çelişmez⁴⁹².

8. Tescil ve İlan

TTK m. 460/6 ile SerPK m. 18/7 hükümleri uyarınca, YK çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin yeni şeklini tescil ettirir. Tescil işlemi m. 455 hükmüne göre gerçekleştirilir. İlgili madde ile ilgili ayrıntılı açıklamalarımıza çalışmanın ikinci bölümünün başında, tüm sermaye türlerine uygulanacak hükümlere değindiğimiz kısımda “**Sermaye Artırımının Tescil ve İlanı**” alt başlığı altında⁴⁹³ yer verilmiş olup aşağıda açıklacağımız hususlar dışında ilgili başlık altında sermaye artırımının tescil ve ilanına ilişkin açıklamalarımızın tamamı kayıtlı sermaye artırımının tescil ve ilanı için de aynen geçerlidir.

Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımının tescili, yukarıda da belirttiğimiz gibi, esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin yeni şeklinin tescil ettirilmesiyle olur⁴⁹⁴; YK’nın sermaye artırımına ilişkin kararı tescil edilmez⁴⁹⁵. Halka açık anonim şirketlerde, SPK’nın esas sözleşmenin artırıma ilişkin değişik maddesi, SPK’nın uygun bulmasının ardından, on gün içinde tescil edilir [TTK m.460/7; II-18.1 sayılı Tebliği m.12/2; Pay Tebliği m. 25/1-(ç)]. Sermaye artırımını işlemlerinin gerçekleştirilmesinden sonra YK, artırım işlemlerinin mevzuat hükümlerine uygun şekilde tamamlandığına ilişkin bir karar alarak; satış tutarına ilişkin belgelerle birlikte, bu kararını uygun görüş

---

⁴⁹¹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 374; Manavgat / Şehirali / Çelik, Anonim Şirketler, s. 321.

⁴⁹² Manavgat / Şehirali / Çelik, Anonim Şirketler, s. 321.

⁴⁹³ Bu husustaki ayrıntılı açıklama ve değerlendirmelerimiz için bkz: İkinci bölüm s. 67-71.

⁴⁹⁴ Şener, s. 582; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 136; Pulaşlı, Şerh II, s. 1789; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 402; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1399.

⁴⁹⁵ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1399.

almak için SPK'ya sunar (SerPK m. 33/2; Pay Tebliği m. 25/1). Esas sözleşmenin artırıma ilişkin değişik maddesinin SPK'tarafından uygun bulunması, artırımın ticaret siciline tescilinin ön şartıdır⁴⁹⁶.

Ayrıca kayıtlı sermaye artırımında, tescili talep dilekçesi ekinde halka açık sermaye artırımına özgü belgelerin (izahname, sirküler, aracılık sözleşmesi, pay senetleri örneği, SPK'nın tescil belgesi vb.) ticaret sicil müdürlüğüne verilmesi gereklidir⁴⁹⁷.

Öte yandan, TSY m. 71/3'te sermaye artırımının tescilinde kayıtlı sermaye sistemi bakımından özel bir düzenleme öngörülmüştür. Buna göre, kayıtlı sermaye artırımının tescil edilebilmesi İPSÖK'ün onayına bağlıdır. Bu maddenin TTK m. 454/1'den bağımsız şekilde değendirilmesiyle; kayıtlı sermaye artırımını kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması halinde, bu artırımın tescilinin İPSÖK onayına bağlı olduğunu söyleyebiliriz⁴⁹⁸.

Bu hususlar dışında, ikinci bölümün başında sermaye artırımının tescil ve ilanına ilişkin yapmış olduğumuz açıklamalar, halka açık anonim ortaklıklardaki kayıtlı sermaye artırımının tescili bakımından da geçerlidir⁴⁹⁹.

§ 4. Rüçhan Hakkı

I. Genel Olarak

Anonim ortaklıkta rüçhan hakkı, ortaklara sermaye artırımını sonucunda ortaya çıkan yeni paylardan payları oranında öncelikle alma imkânı veren haktır⁵⁰⁰. Ortakların rüçhan

---

⁴⁹⁶ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 374.

⁴⁹⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 373.

⁴⁹⁸ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 377.

⁴⁹⁹ İkinci Bölüm, s. 67-71.

⁵⁰⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 573; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 302.

hakkı ile ilgili olarak, öğretilde “*yeni pay alma hakkı*⁵⁰¹”, “*ön alım hakkı*⁵⁰²”, “*önce alım hakkı*⁵⁰³”, “*öncelik hakkı*⁵⁰⁴”, “*önerilmeye muhatap olma hakkı*⁵⁰⁵” şeklinde farklı terimler kullanılmaktadır. Bununla birlikte, ortakların sermaye artırımı sonucunda çıkarılan paylardan öncelikli alabilmelerine imkân veren bu hak yeni Türk Ticaret Kanunu’nda (TTK m. 461) ve uygulamada “*rüçhan hakkı*” şeklinde anılmaktadır⁵⁰⁶. Kanun koyucu ortakların artırılan sermayeden yeni pay almadaki önceliğini vurgulamak için ilgili maddenin kenar başlığında *rüçhan hakkı* ifadesini kullanmıştır⁵⁰⁷.

Rüçhan hakkı, TTK m. 478 vd. maddelerinde düzenlenen imtiyaz hakkından farklıdır. İmtiyaz hakkı TTK m. 478/2’de tanımlanmıştır. Buna göre imtiyaz; tasfiye payı, kâr payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır. Buradaki “*üstün hak*” kavramından anlaşılması gereken, imtiyaz hakkının sahibine şirkete getirdiği sermayeye oranla pay sahipliği haklarından daha fazla veya daha önce yararlanma hakkı tanıyan bir hak niteliğinde olduğu şeklindedir⁵⁰⁸. TTK m. 478/2’de açıkça belirtildiği üzere, kanunda her pay sahibine tanınmış olan rüçhan hakkına da imtiyaz tanınması mümkündür. Rüçhan hakkı, TTK m. 461 ile her pay sahibine tanınmış olan ve pay sahiplerine sermaye artırımı sonucunda çıkarılan yeni paylardan öncelikle alma imkânı veren haktır. TTK m. 478 sayesinde rüçhan hakkına imtiyaz tanınması ile oransallık ilkesinden ayrılmak mümkün olabilmektedir⁵⁰⁹. TTK m. 461/2’de rüçhan hakkının kısıtlanabileceği haklı sebepleri düzenleye TTK m. 461/2’de rüçhan hakkında imtiyazlı paylar sayılmış olmasa da rüçhan hakkında imtiyaz tanınmasıyla imtiyaz hakkı tanınmamış paylar bakımından pay

---

⁵⁰¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 302-303; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 142.

⁵⁰² İmregün, s. 445.

⁵⁰³ T. Ansay, Anonim Şirketler Hukuku, BATİDER, S. 143, 6. Baskı, Ankara 1982, s. 218.

⁵⁰⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 142; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1348.

⁵⁰⁵ Pulaşlı, Tasarı, s. 81.

⁵⁰⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 573.

⁵⁰⁷ Bkz. TTK m. 461 gerekçesi; Altaş, Anonim Şirketler, s. 666.

⁵⁰⁸ Biçer, s. 102.

⁵⁰⁹ Biçer, İmtiyaz, s. 163.

sahiplerinin rüçhan hakkı kısıtlanmış olmaktadır⁵¹⁰. Bu hususta BİÇER, TTK m. 478 hükmünün rüçhan hakkının ancak sermaye artırımı kararının alındığı genel kurulda alınacak bir kararla sınırlandırılabilmesine ilişkin TTK m. 461 hükmünün ciddi bir istisnasını oluşturduğunu belirtmiştir⁵¹¹. Ayrıca yazar, imtiyazlı payların bulunduğu bir ortaklıkta tüm pay sahiplerine rüçhan hakkı kullandırılması halinde, bu durumun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarına zarar vereceğini ve bu halde artırıma ilişkin GK kararının İPSÖK tarafından onaylanması gerekeceğini, aksi halde GK'nın sermaye artırımına ilişkin kararının uygulanamayacağını belirtmektedir⁵¹².

Rüçhan hakkı, TTK m. 461/1 ile açıkça hükme bağlanmıştır. Buna göre, her pay sahibinin, artırım sonucu ortaya çıkan yeni paylardan mevcut sermayedeki payları oranında ve öncelikli olarak alabilme hakkı bulunmaktadır⁵¹³. Kanun koyucunun ortaklara böyle bir hak tanımasının başlıca nedeni, ortakların pay sahipliği sıfatından kaynaklanan haklarının (oy, kar, tasfiye bakiyesi gibi) sermaye artırımı sebebiyle *sınırlandırılmasının*⁵¹⁴ önüne geçmektir⁵¹⁵. Bu hakkın diğer bir amacı da azınlık pay sahiplerinin sermaye artırımı sonucunda zarara uğrayacağı endişesiyle artırıma mâni olmalarının önüne geçilerek, ortaklığın korunmasını sağlamaktır⁵¹⁶.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, ortakların bu hakları yalnızca dış kaynaklı sermaye artırımlarında söz konusu olup; bunun dışında, ortaklığın sürekli ve geçici olarak elinde bulundurduğu kendi paylarının YK tarafından satışı halinde böyle bir hakları söz konusu değildir⁵¹⁷.

---

⁵¹⁰ Biçer, İmtiyaz, s. 163.

⁵¹¹ Biçer, İmtiyaz, s. 163.

⁵¹² Biçer, İmtiyaz, s. 163-164.

⁵¹³ Soykan, s. 498; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1348; Yalçın, s. 28.

⁵¹⁴ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1349.

⁵¹⁵ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1349; Soykan, s. 499; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 143; Şener, s. 586.

⁵¹⁶ S. Epçeli, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Yeni Pay Alma Hakkı ile İlgili Olarak Getirdiği Düzenleme, Eleştiriler ve Öneriler, İstanbul Barosu Dergisi, C. 84, S. 6, 2010, s. 3591.

⁵¹⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı s. 143.

Son olarak, çıkarılan yeni payların ihraç bedelinin eski payların mevcut borsa rayicine uygun olması için kanuni bir gereklilik bulunmaması sebebiyle, bu şekilde bir sermaye artırım kararının alınması kanuna aykırılık teşkil etmemektedir⁵¹⁸. Ayrıca, bu durum TMK m. 2'deki dürüstlük kuralına da aykırılık teşkil etmez⁵¹⁹. Zira, ortaklara tanınan bu hak ile, ortakların sermaye artırımını sebebiyle hak kaybına uğramalarına engel olunmak istenmektedir.

Nitekim, Yargıtay Ticaret Dairesinin konuya ilişkin vermiş olduğu bir kararında bu görüşü benimsediği görülmektedir. İlgili kararda, yeni pay senedinin itibari değerinin yazılı değerinden yüksek bulunduğu hallerde, yeni pay senedi çıkarmak suretiyle esas sermaye artırılması sebebiyle ortakların uğrayacağı zararın kanunun 461. maddesindeki hüküm ile giderilmesinin amaçlandığı; bu sebeple bu suretle alınan artırım kararının objektif iyi niyet kurallarına aykırılık teşkil etmediği belirtilmiştir⁵²⁰.

II. Rüçhan Hakkının Hukuki Niteliği

Ortakların rüçhan hakkı paya bağlı bir hak olmakla birlikte, artırımın kesinleşmesiyle artık üzerinde hukuki işlemde bulunulması mümkün⁵²¹ olan somut ve bağımsız bir alacak hakkına dönüşür⁵²². Artırım kararının kesinleşmesiyle rüçhan hakkı artık alma talebi, satılabilir, rehnedilebilir, haczedilebilir, bağışlanabilir, miras bırakılabilir⁵²³. Diğer taraftan rüçhan hakkı, sadece ortaklığa karşı ileri sürülebilmesi bakımından nispi hak niteliğindedir⁵²⁴.

---

⁵¹⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s.146.

⁵¹⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 146; Arslanlı, Umumi Hükümler, s. 111.

⁵²⁰ YTD, 06.01.1966-1965/2583-1966/57, BATİDER, C. 4, S. 2, 1967 s. 353 vd.

⁵²¹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1348.

⁵²² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 14; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, N. 1349; Y11.HD, 14.01.1982-1982-4988/1982-5387 anıldığı yer Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, N. 1352

⁵²³ E. Türkmen, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017, s. 2325.

⁵²⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 143; Soykan, s. 499; Cenkcı, Kayıtlı Sermaye, s. 225; Şener, s. 586.

Öte yandan, öğretide, bu hakkın hukuki niteliği konusunda, mali veya kişisel hak olması yönünden ve adi veya müktesep hak olması yönünden bir ayrıma gidilmektedir:

Öğretide rüçhan hakkının bir mali hak mı yoksa kişisel hak mı olduğu konusunda bir görüş, bu hakkın içerisinde hem kişisel hem de mali unsurlar barındıran “*karma nitelikte*” bir hak olduğunu savunmaktadır⁵²⁵. Buna karşılık, öğretideki baskın görüş, rüçhan hakkının “*mali hak*” niteliğinde olduğu yönündedir⁵²⁶. Rüçhan hakkının karma nitelikte olduğunu savunan görüşe göre, bu görüşünü bu hakkın mali nitelik taşımasının yanında paydan doğan kişisel hak niteliğindeki oy hakkını da içeriyor olmasına hususuna dayandırmaktadır⁵²⁷. Bizce de rüçhan hakkı, mali nitelikte bir hak olmasının yanı sıra, pay sahipliğinden kaynaklı oy hakkını da içerdiğinden karma nitelikte bir haktır.

Rüçhan hakkının bir adi hak mı yoksa müktesep hak mı olduğu konusunda ise öğretideki çoğunluklu görüş, rüçhan hakkının müktesep hak olarak kabul edilemeyeceğini savunmaktadır⁵²⁸. Kanaatimizce de TTK m. 461/2, rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasına imkân verdiğinden rüçhan hakkının müktesep hak olarak kabul edilmesi doğru değildir.

III. Rüçhan Hakkının Türleri

Rüçhan hakkı; kaynağına göre, kullanılma şekline göre ve ödemeyi gerektirip gerektirmemesine göre türlere ayrılmaktadır⁵²⁹.

---

⁵²⁵ Bkz: Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 148. Hemen belirtelim ki Moroğlu, bu hakkın sırf mali nitelikte bir hak olmadığını savunurken aynı zamanda rüçhan hakkının genel itibariyle ve özellikle uygulamada mali niteliğinin ağır bastığı görüşündedir.

⁵²⁶ İmregün, s. 290; Teoman Akünel, Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Yeni Pay Alma Hakkı, İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 3, S. 5, 1969, s. 257-260; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1349; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 298.

⁵²⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 148.

⁵²⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 148; Taşdelen, s. 236; Cenkci, Rüçhan Hakkı, s. 317.

⁵²⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 150.

Kaynağına göre rüçhan hakkı, “**kanuni rüçhan hakkı**” ve “**sözleşmeden doğan rüçhan hakkı**” olmak üzere ikiye ayrılmakta⁵³⁰ olup birincisi yukarıda anlatmış olduğumuz, her pay sahibine TTK m. 461 uyarınca payıyla orantılı olarak tanınmış olan rüçhan hakkıdır. Bu hak kanundan kaynaklandığı için kanuni rüçhan hakkı denilmektedir⁵³¹. Buna karşılık sözleşmeden doğan rüçhan hakkı, kaynağını ortaklık esas sözleşmesinden veya ortaklığın bunun dışında yaptığı bir sözleşmeden almaktadır⁵³². Uygulamada özellikle kapalı ve aile tipi anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde ortaklık paylarının üçüncü kişilere satışı halinde diğer ortaklara rüçhan hakkı tanıyan maddelere yer verildiğine sıklıkla rastlanmaktadır⁵³³. Halka kapalı ve aile tipi anonim şirketlerde sık görülen bu uygulamanın amacı, ortaklığa katılması arzu edilmeyen kişilerin katılımını önlemek ve yabancılaşmanın önüne geçmektir⁵³⁴. Kanuni rüçhan hakkı kaynağını kanun hükmünden aldığı için üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi mümkünken, sözleşmesel rüçhan hakkı sahibinin bu hakkını üçüncü kişilere karşı ileri sürebilmesi mümkün değildir⁵³⁵. Esas sözleşmede kararlaştırılan rüçhan hakkı ihlal edilen taraf, payın mülkiyeti henüz kendisine geçirilmemişse, bu hakkını yalnızca taahhütte bulunan ortağa karşı ileri sürebilir ve yalnızca tahhütte bulunan ortağın esas sözleşme hükümlerine aykırılık sebebiyle sorumluluğu doğar⁵³⁶. Ayrıca belirtmek gerekir ki, sözleşmesel rüçhan hakkı çalışmamızın kapsamı dışında kaldığından çalışmanın devamında yalnızca kanuni rüçhan hakkına ilişkin incelemede bulunulacaktır.

Kullanılma şekline göre rüçhan hakları ise “**doğrudan rüçhan hakkı**” ve “**dolaylı rüçhan hakkı**” olmak üzere ikiye ayrılır⁵³⁷. Doğrudan rüçhan hakkı, kaynağına

---

⁵³⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 150.

⁵³¹ Yalçın, s. 29; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 150; M. Bahtiyar, “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Tanıyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”, BATİDER, C. 21, S. 2, 2001, s. 84.

⁵³² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 150.

⁵³³ Bahtiyar, Önalım Hakkı, s. 85.

⁵³⁴ Bahtiyar, Önalım Hakkı, s. 88.

⁵³⁵ Bahtiyar, Önalım Hakkı, s. 92-93.

⁵³⁶ Bahtiyar, Önalım Hakkı, s. 93.

⁵³⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 152.

bakılmaksızın, hakkın doğrudan doğruya ortaklık tarafından dağıtıldığı hallerde söz konusu olur⁵³⁸. Dolaylı rüçhan hakkında ise, pay, şirketin payların halka arzı konusunda anlaştığı aracı kuruluşlar tarafından dağıtılır. Bu tür rüçhan hakkında, GK tarafından pay sahiplerinin rüçhan hakkı kaldırılarak bu hak üçüncü bir kişiye veya bir konsorsiyuma bırakılmaktadır. Pay sahipleri, ortaklıkla arzı üstlenen kişi arasındaki sözleşme⁵³⁹ gereği, rüçhan haklarını bu üçüncü kişiye veya konsorsiyuma karşı ileri süreceklerdir⁵⁴⁰. Yani kısaca burada vasıtalı bir artırım söz konusudur⁵⁴¹..

Son olarak, rüçhan hakkı ödemeyi gerektirip gerektirmemesine göre, **“bedelsiz rüçhan hakkı”** ve **“ödemeli rüçhan hakkı”** olmak üzere ikiye ayrılır⁵⁴². Bedelsiz rüçhan hakkında, pay sahipleri yeni payları iktisap ederken herhangi bir bedel ödemezler. Bu tür rüçhan hakkının kullanılması iç kaynaklardan yapılan sermaye artırımlarında söz konusu olur⁵⁴³. Ödemeli rüçhan hakkında ise, hak sahipleri bu haklarını yeni payın ihraç değeri kadar bir bedeli sermaye olarak ortaklığa taahhüt etmek şartıyla kullanırlar.

IV. Rüçhan Hakkının Kullanılması

Kanuni rüçhan hakkı, TTK m. 461/1 ile tüm pay sahiplerine tanınmıştır. Kanun hükmünde açıkça belirtildiği şekilde, rüçhan hakkı bir yükümlülük değil pay sahiplerine tanınmış bir haktır⁵⁴⁴. Bu sebeple pay sahipleri, kendileri TBK’nın 26. ve 27. maddeleri çerçevesinde buna ilişkin ayrıca bir taahhütte bulunmuş olmadıkça, bu haklarını

---

⁵³⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 152.

⁵³⁹ Bu sözleşme, TBK m. 129 anlamında bir üçüncü kişi lehine bir sözleşmedir.

⁵⁴⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 152.

⁵⁴¹ N. Taşdelen, Anonim Ortaklıkta Rüçhan Hakkı, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 5, 1991. s. 238.

⁵⁴² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 154.

⁵⁴³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 154.

⁵⁴⁴ Şener, s. 587; Soykan, s. 510; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 155.

kullanmaya hiçbir şekilde zorlanamayacakları⁵⁴⁵ gibi sırf bu haklarını kullanmamaları dolayısıyla da hiçbir müeyyideye tabi tutulamazlar⁵⁴⁶.

Hak sahipleri tarafından rüçhan hakkının kullanılabilmesinin iki ön şartı bulunmaktadır⁵⁴⁷: GK'nın esas sermaye artırımı kararı⁵⁴⁸ ve pay sahiplerinin bu haklarının GK veya YK kararıyla kaldırılmamış olması. Bu şartların oluşmasıyla pay sahipleri, rüçhan hakkını kullanabilecektir.

Yukarıda da bahsettiğimiz gibi ortaklar rüçhan hakkını kullanıp kullanmama konusunda ve artırıma katılıp katılmama konusunda özgürdür. Yönetim kurulunca tanınacak süre içinde rüçhan hakkını kullanmayan ortakların bu hakkı sürenin bitimi ile düşer⁵⁴⁹. Bununla birlikte, süresi içinde kullanılmayan rüçhan haklarının akıbetinin ne olacağı konusunda kanunda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda SerPK'da da bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Yalnızca SPK'nın VII/128.1 sayılı Pay Tebliğinin 22/5. maddesinde izahnamede belirtilmesi şartıyla, rüçhan hakkının kullanılmasından sonra kalan payların halka arz olmadan satılmasının mümkün olduğu belirtilmiştir.

Diğer yandan, öğretide pay sahiplerinin kullanılmayan rüçhan hakları üzerinde hak iddia edemeyecekleri savunulmaktadır⁵⁵⁰. Nitekim, Yargıtay da bir kararında kanunda birden fazla rüçhan hakkı öngörülmediğinden bahisle pay sahiplerinin kullanılmayan

---

⁵⁴⁵ Yalçın, s. 29; Şener, s. 587.

⁵⁴⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 155.

⁵⁴⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 156.

⁵⁴⁸ Kısa yoldan sermaye artırımında bu hak, en geç GK'nın sermaye artırımı kararına kadar kullanılmalıdır. Bkz. İkinci Bölüm, s. 92-93.

⁵⁴⁹ Soykan, s. 510; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378g.

⁵⁵⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 90; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378h; Z. Aytaç, "Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkı", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler-Tartışmalar II, Ankara 1985, s. 308-309; Ş. Yıldız, Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 1996, s. 249; Epçeli, s. 3600; Soykan, s. 511.

rüçhan hakları üzerinde hakkı olamayacağına karar vermiştir⁵⁵¹. Buna göre, esas sözleşmede ya da genel kurul kararı ile kullanılmayan rüçhan haklarının ne olacağı konusunda özel bir düzenlemeye gidilmedikçe YK kullanılmayan rüçhan haklarının dağıtımında serbesttir⁵⁵². Yani YK, kullanılmayan rüçhan haklarını mevcut pay sahiplerine önerebileceği gibi pay sahibi olmayan üçüncü kişilere de dağıtabilir⁵⁵³.

Diğer yandan, rüçhan hakkının nasıl kullanılacağı konusuna değinecek olursak: TTK m. 461/3 uyarınca, GK'nın artırıma karar vermesinden sonra YK, alacağı kararla rüçhan hakkının kullanımına ilişkin esasları belirler. YK kararı Ticaret Siciline tescil ve TTSG'de ilan edilir. Ayrıca bu karar varsa şirketin internet sitesinde de duyurulur. YK bu kararında pay sahiplerine bu haklarını kullanabilmeleri için en az⁵⁵⁴ on beş günlük süre verir. Bu süre YK kararının TTSG'de ilanı ile başlar ve hak düşürücüdür⁵⁵⁵.

İlanı takiben yapılacak artırım işlemlerinin ve özellikle de iştirak taahhütlerinin geçerliliği YK tarafından bu ilanın yapılmış olmasına bağlıdır. İlan hiç veya gereği gibi yapılmışsa tüm sermaye artırımı işlemleri geçersiz olur⁵⁵⁶. Bu durumda iştirak taahhütleri geçersiz olan kimselerin uğramış oldukları zararın giderilmesi için ortaklığa ve YK üyelerine karşı tazminat talep etme hakları bulunmasının yanında, bu durumda TTK m.461/3'te öngörülmüş olan hak düşürücü sürenin geçtiğine ilişkin olarak hak sahiplerine karşı bir itirazda bulunulamaz⁵⁵⁷.

---

⁵⁵¹ Bkz. Y11.HD, 21.10.1994, 1994-3494/1994-8202, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 371.

⁵⁵² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 90-91; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378h; Aytaç, Rüçhan Hakkı, s. 308-309; Yıldız, Yeni Pay Alma Hakkı, s. 249, Yıldız, Eşit İşlem İlkesi, s. 81-82; Soykan, s. 510.

⁵⁵³ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378h; Aytaç, Rüçhan Hakkı, s. 308-309; Yıldız, Yeni Pay Alma Hakkı, s. 249; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 90.

⁵⁵⁴ Şener, s. 588; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 158; Soykan, s. 508; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 304; Bahtiyar, Kayıtlı Sermaye, s.113; Cenkeci, Kayıtlı Sermaye, s. 353.

⁵⁵⁵ Şener, s. 588.

⁵⁵⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 158.

⁵⁵⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 158.

Kanunda rüçhan hakkının kullanılma usulüne ilişkin açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Yargıtay 11. HD'nin 06.02.1992 tarihli ve 1992-230/990 sayılı kararı rüçhan hakkının kullanılma usulü konusunda yol gösterici niteliktedir. Buna göre rüçhan hakkı, hisse senedi üzerindeki rüçhan hakkı kuponları karşılığında veya hisse senedi ibraz ederek ya da iştirak taahhütnamesi imzalanması suretiyle tek taraflı irade beyanı ile kullanılmaktadır⁵⁵⁸. Bununla birlikte, bu kararın rüçhan hakkının kullanılmasında aynen uygulanması şart değildir, fakat karar rüçhan hakkının kullanılmasında yol göstericidir⁵⁵⁹. YK, rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin esasları açıklayan kararında rüçhan hakkının kullanılma usulünü (ne kadar süre içinde, hangi belgelerle, nereye, hangi saatlerde müracaat edileceğini) ve süresini belirtir⁵⁶⁰. Sonuçta, ortaklar rüçhan haklarını iştirak taahhütnamesi düzenlemek suretiyle, tek taraflı irade beyanıyla, yönetim kurulunca belirlenecek süre ve esaslar çerçevesinde kullanabilir⁵⁶¹.

Rüçhan hakkı, pay sahibinin ortaklığa karşı yönelteceği tek taraflı irade beyanı ile kullanılmaktadır ve bu hakkın kullanılması ortaklığın kabulüne bağlı değildir⁵⁶². Yargıtay kararı da bu yöndedir⁵⁶³. Ancak öğretide iştirak sözleşmesinin kurulabilmesi için ortağın rüçhan hakkını kullandığına ilişkin tek taraflı irade beyanının yeterli olmayacağı, ayrıca ortaklığın örtülü veya açık kabulünün de iştirak sözleşmesinin kurulması için şart olduğu belirtilmektedir⁵⁶⁴. Bu bakımdan öğretide genel görüş, rüçhan hakkının kullanılmasının,

---

⁵⁵⁸ Soykan, s. 515; Y11.HD, 06.02.1992, 1992-230/1992-990, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 371.

⁵⁵⁹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378a.

⁵⁶⁰ Soykan, s. 505.

⁵⁶¹ Soykan, s. 504; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 159.

⁵⁶² Soykan, s. 516; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 159; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1378a; Aytaç, Rüçhan Hakkı, s. 321; Epçeli, s. 3601; E. Cenkeci, "Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkının Sınırlandırılması Bağlamında Genel Kurulun Yetkileri," Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 2, S. 122, 2016, s. 317; Yıldız, Yeni Pay Alma Hakkı, s. 134.

⁵⁶³ Bkz. Y11HD, 14.12.1982, 1982-4988/1982-5387, YKD, C. 9, S. 3, 1983, s. 378-383.

⁵⁶⁴ Soykan, s. 517.

ortaklığa yöneltilen bir icap niteliğinde olduğu yönündedir⁵⁶⁵. Bununla birlikte, öğretide bu hakkın kullanılmasının ortaklığın tarafından yöneltilen icaba kabul niteliğinde olduğu ve iştirak sözleşmesinin bu hakkın tek taraflı irade beyanı ile kullanımı ile kurulmuş sayılacağını savunan bir görüş de bulunmaktadır⁵⁶⁶.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, rüçhan hakkının pay sahiplerince kullanılmasının ortaklığın benimsemiş olduğu sermaye sisteminden bağımsız olması sebebiyle, rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin TTK m. 463 hükmü kayıtlı sermaye sistemi için de uygulanacaktır. Öte yandan TTK m. 460/2 ‘de kayıtlı sermaye sisteminde, YK’nın artırım kararında rüçhan haklarının kullanılmasına ilişkin esaslar da belirlenir denilmektedir. Bu sebeple kayıtlı sermaye sisteminde YK’nın rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin, esasları belirleyecek şekilde ayrıca bir karar almasına gerek yoktur⁵⁶⁷.

Bunun dışında, Kanunda YK’nın rüçhan hakkının kullanılmasına ilişkin kararının içeriğinde bulunması gerekli hususlar hakkında bir düzenleme bulunmamakla birlikte, öğretide bu kararda bulunması gerekli görülen bazı hususlar şu şekildedir⁵⁶⁸: *Bu hakkın kullanılacağı ve nakdi sermaye taahhütleri açısından ödemelerin yapılacağı yer, vekaleten kullanmanın şartları, kullanma saatleri.*

Rüçhan hakkının kullanılabileceği süreye ilişkin olarak ise, kanunda YK tarafından pay sahiplerine tanınacak asgari süre olarak on beş günlük süreden bahsedilmiş olup hakkın kullanılabileceği azami süre kanunda belirtilmemiştir. Buna karşılık artırımın TTK m. 456/3’te belirtilen üç aylık süre içinde tescil edilmemesi halinde artırım kararı geçersiz olacağından, YK’nın tescil için öngörülen bu süreyi de dikkate alarak bir süre tayin etmesi gerekir⁵⁶⁹. Öte yandan, sürenin tayininde YK tarafından, rüçhan hakkının kullanılma koşulları da dikkate alınmalıdır. Buna göre tayin edilecek süre hakkın

---

⁵⁶⁵ Soykan, s. 516-517.

⁵⁶⁶ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi s. 354, dn. 179.

⁵⁶⁷ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 351.

⁵⁶⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 132-133; Soykan, s. 505.

⁵⁶⁹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 352; Soykan, s. 509.

kullanılmasını zorlaştıracak kadar kısa veya hakkın kullanılmasını gereğinden fazla geniş zamana yayacak kadar da uzun olmamalıdır⁵⁷⁰. Yönetim kurulunca yapılacak ilanda süre belirtilmemesi halinde, öğretide kanunda öngörülmüş olan on beş günlük sürenin geçerli olacağını kabul edilmektedir⁵⁷¹. Nitekim Yargıtay da bu konuda aynı görüşü benimsemektedir⁵⁷².

Nihayet, nama yazılı pay senedi sahipleri ile pay senedi tevdi edilen adres bildiren hamile yazılı pay senedi sahiplerine, taahhütlü mektupla bildirme zorunluluğu bulunup bulunmadığına ilişkin olarak öğretide bir görüş⁵⁷³, esas sözleşmede özel olarak belirtilmiş olmadıkça böyle bir bildirimde gerek olmadığını savunurken; diğer bir görüşe⁵⁷⁴ göre, esas sözleşmede düzenlenmemiş olsa dahi bu kimselere taahhütlü mektupla bildirilmesi gerekmektedir. Bu hususta biz de bu şekilde bir bildirimin kanun koyucu tarafından gerekli görülmemesi sebebiyle⁵⁷⁵ 461. maddede düzenlenen merasimde bu hususa ayrıca yer verilmemiş olduğu görüşündeyiz.

V. Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması ve İhlali

Pay sahiplerine tanınan kanuni rüçhan hakkı, kaynağının kanun olması sebebiyle mutlak olup kanunda yer alan istisnalar dışında, genel kurul kararıyla veya esas sözleşme ile sınırlandırılması veya kaldırılması mümkün değildir⁵⁷⁶. Öte yandan, TTK ‘nın çeşitli maddelerinde pay sahiplerinin rüçhan hakkının sınırlandırılabilceğini öngören dört istisnai düzenleme öngörülmüş olup bunlar şu şekildedir⁵⁷⁷: TTK m. 461/2 uyarınca rüçhan hakkının hakkının haklı nedenlerin varlığı şartıyla genel kurul kararıyla

---

⁵⁷⁰ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 352.

⁵⁷¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 158.

⁵⁷² Y11.HD, 24.10.1989-1989-17832/1989-5656, anıldığı yer: G. Eriş, Açıklamalı İçtihatlı TTK., 2. Baskı, S. 1231, İçt. No.7.

⁵⁷³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s.156.

⁵⁷⁴ İmregün, s. 455-456.

⁵⁷⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 156.

⁵⁷⁶ Soykan, s. 449; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 183.

⁵⁷⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 183.

sınırlandırılması veya kaldırılması, TTK m. 478/2’de düzenlenmiş olan yeni pay alma konusunda bazı paylara imtiyaz tanınması ve TTK m. 503’e göre rüçhan hakkı tanıyan intifa senetleri çıkarılması, TTK m. 463 vd. düzenlenen, şirket alacaklıları veya çalışanlarına alım veya değiştirme hakları tanınması suretiyle şarta bağlı sermaye artırımına gidilmesi.

Rüçhan hakkının sınırlandırılabilmesi bakımından istisnai düzenlemeler içeren getiren TTK m. 478 düzenlemesi ile şarta bağlı sermaye artırımını düzenleyen m. 463 vd. düzenlemelerini daha önce ilgili kısımlarda izah etmiş olduğumuzdan, burada sadece TTK m. 461/2’de düzenlenmiş olan, rüçhan hakkının haklı nedenlerle ve genel kurul kararıyla sınırlandırılması veya kaldırılması üzerinde duracağız.

Haklı nedenler bulunması halinde genel kurul kararıyla rüçhan hakkının sınırlandırılabilmesi veya kaldırılabilmesine hükmeden ilgili madde hükmü uyarınca, bu hak ancak haklı nedenlerin varlığı halinde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Burada rüçhan hakkının GK tarafından sınırlandırılabilmesi için iki şart öngörülmüştür:

Kanunda öngörülen ilk şart haklı nedenlerin varlığıdır. Buna göre GK, ancak haklı nedenlerin varlığı halinde rüçhan hakkını kaldırabilir veya sınırlandırabilir⁵⁷⁸. TTK m. 461/’nin devamında, rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması bakımından gerekçe oluşturabilecek birtakım durumlar hükme bağlanmıştır. Buna göre,” özellikle halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları” haklı neden kabul edilir. Madde hükmündeki “özellikle” ibaresinden de anlaşılacağı üzere, burada kanun koyucu rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin tahdidi olmayan örnekleyici bir düzenleme getirmiştir⁵⁷⁹. Bu

---

⁵⁷⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 184; Şener, s. 589; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1361; Ş. Kayıhan, Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2020, s. 240.

⁵⁷⁹ Soykan, s. 501; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 184; Şener, s. 589; Kayıhan, s. 240; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1365.

bakımdan, bu örnekleri artırmak mümkündür. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus ortaklık ve pay sahipleri arasındaki menfaat dengesinin korunması ve sınırlama sebeplerinin gerçek ve önemli nedenler içermesidir⁵⁸⁰. Sınırlama nedenin haklı olup olmadığına her somut olaya göre mahkeme karar verecektir⁵⁸¹.

Somut olayda haklı sebebin varlığının denetlenebilmesi için genel kurulun rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin kararının gerekçesi olarak haklı sebepleri belirtmesi gerekir⁵⁸². Böylelikle hukuk güvenliği ve şeffaflığın sağlanması ile hak sahiplerinin hak kaybına uğramasının önüne geçilebilir⁵⁸³.

Rüçhan hakkının sınırlandırılabilmesi veya kaldırılabilmesi için kanunda öngörülen şartlardan diğeri ise, bu sınırlandırma veya kaldırma kararının esas sermayenin en az yüzde altmışının olumlu oyu ile alınmış olmasına ilişkindir. Kanun koyucu burada rüçhan hakkının GK kararı ile sınırlandırılması bakımından ağırlaştırıcı bir nisap öngörmüştür⁵⁸⁴. Kanunda öngörülen bu nisabın esas sözleşme ile düşürülmesi olanaklı değildir⁵⁸⁵. Burada kanun koyucu sermayenin en az yüzde altmışı olarak belirlediği nisabı hem toplantı hem de karar sayıları için aramaktadır⁵⁸⁶. Bu çoğunluk hem karar hem de yeter sayılarının her ikisi bakımından sağlanamadığı takdirde rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması mümkün olmayacaktır⁵⁸⁷.

Bunun yanı sıra, rüçhan hakkının sınırlandırılmasına karar verilebilmesi için bu konunun genel kurul gündeminde ayrıca yer alması gerekip gerekmediği konusunda

---

⁵⁸⁰ F. Özsungur, “Rüçhan Hakkının Kullanılmaması ve Sermaye Artırımında Pay Taahhütlerinin Kısmen Yerine Getirilmesi Sorunu”, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 4, S. 2, 2014, s. 148.

⁵⁸¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 184.

⁵⁸² B. Olçum Bilgin, “Kayıtlı Sermaye Sisteminde Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması ve Yönetim Kurulunun Sorumluluğu”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 158, 2019, s. 1920; Şener, s. 591.

⁵⁸³ Bilgin, Rüçhan Hakkı, s. 584.

⁵⁸⁴ Soykan, s. 501; Şener, s. 590.

⁵⁸⁵ Kayıhan, s. 240.

⁵⁸⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 185; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1372.

⁵⁸⁷ Şener, s. 590.

TTK’da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargıtay’ın eTK dönemine ait bir kararında bu hususla ilgili olarak, sermaye artırımını sonucu çıkarılan yeni paylara ilişkin rüçhan hakkının sınırlandırılması ya da kaldırılması hususunun sermaye artırımını konusunun tabi ve zaruri bir sonucu olduğu, bu nedenle GK gündeminde ayrıca yer almasa bile, bu hususta alınan genel kurul kararının gündem dışı bir karar olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna varılmıştır⁵⁸⁸. Ancak bu karar eTK dönemine aittir. 6102 sa. TTK’nın 413/2 maddesinde kanuni istisnalar dışında gündemde bulunmayan konuların genel kurulda karara bağlanamayacağı düzenlenmiş ve eTK’nın aksine rüçhan hakkının sınırlandırılmasına da bu kuralın bir istinası olarak yer verilmemiştir. Bu sebeple, yeni TTK ile birlikte ve m. 413/2 hükmü gereğince, rüçhan hakkının sınırlandırılmasının genel kurulda görüşülebilmesi ve karara bağlanabilmesi konunun gündemde açıkça gösterilmiş olmasına bağlıdır⁵⁸⁹. Kanuni istisnalar saklıdır Ayrıca, TTK m. 461/2 uyarınca GK, her toplantıda değil, sadece sermaye artırımına karar verdiği toplantıda rüçhan hakkını sınırlandırabilecektir⁵⁹⁰.

Rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasında kanunda aranan bu şartların yanında dürüstlük kuralı da önem teşkil etmektedir ve bu hakkı kısıtlayan organ bunu yaparken dürüstlük kuralına uygun hareket etmekle yükümlüdür⁵⁹¹. Öte yandan rüçhan hakkının sınırlandırılmasına karar verilirken bunun ortaklığın yararına olmasına dikkat edilmelidir⁵⁹². Hakkın sınırlandırılmasında bir yandan hak sahibinin kişisel menfaati karşısında ortaklığın menfaati daha üstün tutularak hareket edilmeli diğer yandan da pay sahipleri ile azınlığın yararı göz önüne alınmalıdır⁵⁹³.

---

⁵⁸⁸ YTD, 02.06.1959, 1959-07/1959-1637, İ. Doğanay, İzahlı ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ile Tatbikat Kanunu ve Tahkim Müessesesi, Ankara 1964, s. 323.

⁵⁸⁹ Ş. Yıldız, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 815.

⁵⁹⁰ Yıldız, Rüçhan Hakkı, s. 814.

⁵⁹¹ O. Atay, Anonim Şirkette Rüçhan Hakkı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020, s. 52.

⁵⁹² Yıldız, Yeni Pay Alma Hakkı, s. 287.

⁵⁹³ Y. Göksoy “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Yeni Pay Alma Hakkının Kaldırılması”, Bilgi Toplumunda Hukuk Prof. Dr. Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, İstanbul 2003, s. 398.

Öte yandan, kanun koyucu rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin TTK m. 461/2 hükmünde, bu hakkın sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimsenin haklı görülmeyecek şekilde, yararlandırılamaz veya kayba uğratılamayacağını emretmektedir. Kanun koyucu bu hüküm ile, rüçhan hakkının kaldırılması veya sınırlandırılması konusunda öğretide eşit işlem ilkesi olarak tabir edilen ilkeye dikkat çekmektedir⁵⁹⁴. Buna göre eşit işlem ilkesine uyma yükümlülüğü esas sermaye sisteminde genel kurul kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kuruluna ait olup bunlar rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması konusunda tüm hak sahiplerine eşit muamelede bulunmak zorundadır⁵⁹⁵. Yararlandırılmama veya kayba uğratılmama yasağı aynı zamanda hakların sakınılarak kullanılması ilkesinin de bir uzantısıdır⁵⁹⁶. Ek olarak, TTK m. 461/2 hükmü gereğince, rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin işlemler dürüstlük kuralına ve kanuna da aykırı olmamalıdır. Aksi takdirde bu tür işlemlerin iptal edilebilirliği söz konusu olacaktır⁵⁹⁷.

Rüçhan hakkının genel kurul kararı ile sınırlandırılması veya kaldırılmasına ilişkin TTK m. 461/2'nin devamında bu sınırlandırma veya kaldırmada izlenilecek usule yer verilmiştir. Buna göre yönetim kurulu; rüçhan hakkının sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini, primin nasıl hesaplandığını bir rapor ile açıklar⁵⁹⁸. Bu rapor da tescil ve ilan edilir. YK'nın bu yükümlülüğü kayıtlı sermaye sistemi içinde esas sermaye sistemi için de geçerlidir⁵⁹⁹. Kanunda belirtilmemişse de konunun genel kurulda görüşüldüğü sırada dikkate alınması için yönetim kurulunca hazırlanan bu raporun GK' da sunulması şeffaflığın sağlanması ve pay sahiplerinin yeterli şekilde bilgi edinmeleri için önem arz etmektedir⁶⁰⁰.

---

⁵⁹⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 186; Ş. Kayıhan, s. 240; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1375.

⁵⁹⁵ Eşit işlem ilkesine aykırılık oluşturabilecek örnekler için bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 186.

⁵⁹⁶ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1375.

⁵⁹⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 221 vd.

⁵⁹⁸ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1373.

⁵⁹⁹ Soykan, s. 501.

⁶⁰⁰ M. Yavuz, "Sermaye Artırımında Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Tamamen Kaldırılması", Vergi Raporu, Makaleler, 2013, S. 165, s. 92.

Diğer yandan, bu hakkın GK kararı ile sınırlandırılması veya kaldırılmasını düzenleyen TTK m. 461/2 hükmünün, nisaba ilişkin düzenleme dışında kayıtlı sermaye sistemine de uygulanacağı hususu ilgili maddede belirtilmiştir.

Son olarak, rüçhan hakkının sınırlandırılması veya kaldırılması kararı sebebiyle pay sahiplerinin rüçhan hakları ihlal edilmiş olabilir. Bu durumda hakları ihlal edilmiş olan kimselerce artırıma ve sınırlamaya ilişkin kararın iptali⁶⁰¹ veya (şartları varsa) butlanı dava ve talep edilebilir⁶⁰². Bu dava ile birlikte hak sahipleri, sermaye artırımını ve sınırlandırma veya kaldırmaya ilişkin YK veya GK kararının uygulanmasının ertelenmesine karar verilmesini de TTK m. 449 gereğince talep edebilirler⁶⁰³.

Rüçhan hakkının ihlali bu hakkın sınırlandırılması veya kaldırılması dışında başka bir nedenden de kaynaklanmış olabilir. Örneğin, kendisine bu hak hiç tanınmamış olan pay sahibinin, hakkı kasten veyahut yanlışlıkla başkasına kullandırıldığı için mağduriyet yaşayan pay sahibinin ya da TTK m. 461/2'deki haksız yere yararlandırılmama ve zarara uğratılmama yasağına aykırılık sebebiyle hak kaybına uğramış olan pay sahibinin de rüçhan hakkı ihlal edilmiştir⁶⁰⁴. Bu hallerde hakkı ihlal edilen pay sahibi ihlalin tespiti ile hakkın tanınması, TTK m. 461/2'deki yasağa aykırılığın giderilmesi, hakkın başkasına kullandırılması durumunda tecavüz edilen payların iadesi ve sahibi adına kaydedilmesi için dava açılabilir⁶⁰⁵ gibi zarar varsa ayrıca yönetim kuruluna ve haksız pay edinen kişiye karşı tazminat davası da açılabilir⁶⁰⁵. Nitekim, Yargıay da bir kararında sermaye artırımını kararı ve hak sahibinin tek taraflı irade beyanı ile kullanılabilir hale gelmiş olan rüçhan hakkının ihlal edilmesi halinde, mağdur edilen pay sahiplerinin ortaklık ve

---

⁶⁰¹ Türkmen, s. 2336.

⁶⁰² Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1374; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 186.

⁶⁰³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 186; İhlal sebeplerine örnek oluşturabilecek durumlar için ayrıca bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 238-245.

⁶⁰⁴ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1376.

⁶⁰⁵ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1376.

yararlandırılan kişiye karşı genel hükümler uyarınca tazminat davası açabileceği yönünde karar vermiştir⁶⁰⁶.

Pay sahiplerinin kanuni rüçhan haklarının ihlalinin, onlara sermaye artırımına iştirak taahhüdünde bulunma imkânı verilmemesinden kaynaklanması durumunda, öğretide bu hakları ihlal edilen pay sahiplerinin, paylarının ve pay senetlerinin başkalarının mülkiyetine geçmesini engellemek için mahkemeden ihtiyati tedbir isteminde bulunma ve bunun yanı sıra yeni pay ve pay senetlerinin kendilerine verilmesini de talep haklarının bulunduğu belirtilmektedir⁶⁰⁷. Yargıtay 11. HD'nin bu hususa ilişkin vermiş olduğu bir kararı da öğretideki bu görüşle paraleldir⁶⁰⁸.

§ 5. Dış Kaynaklı Sermaye Artırımında Özel Durumlar

I. Kısa Yoldan Sermaye Artırımı

Bu artırım türü TTK m. 459/1'den çıkarılmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi, TTK m. 459/1'de iştirak taahhüdünde bulunulabilmesi için iki usul öngörülmüştür: İştirak taahhütnamesi hazırlanması ya da değişik esas sözleşmenin imzalanmasıyla taahhütte bulunulması. İşte, bahsettiğimiz ikinci yolla taahhütte bulunulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artırımını kısa yoldan sermaye artırımını şeklinde ifade edilmektedir⁶⁰⁹.

Bu tür artırımda sermaye taahhüdü; taahhütte bulunan kimselerin ad-soyad ve ünvanlarının değiştirilen esas sözleşmeye yazılarak, taahhütte bulunan kimselerce

---

⁶⁰⁶ Y.11.HD, 14.12.1982-1982-4988/1982-5387, YKD, C. 9, 1983, S. 3, s. 378 vd.

⁶⁰⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 188.

⁶⁰⁸ Y.11HD, 14.12.1982- 1982-4988/1982-5387, YKD, C. 9, S. 3, 1983, s. 378 vd. Ayrc bkz: Y11.HD, 11.10.1988-1988-2820/1988-5815, anıldığı yer: G. Eriş, Açıklamalı ve İctihatlı Türk Ticaret Kanunu, Seçkin Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, Ankara 2004, s. 2371.

⁶⁰⁹ Soykan, s. 487; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 137.

imzalanması suretiyle yapılır⁶¹⁰. GK'nın artırıma ilişkin kararıyla taahhüte bulunulmuş olur⁶¹¹. Yani burada sermaye taahhüdü artırım kararının öncesinde ve en geç artırım sırasında yapılır⁶¹². Bu bakımdan, kısa yoldan sermaye artırımı yalnızca esas sermaye sistemine özgü olup kayıtlı sermaye sisteminde uygulanması mümkün değildir⁶¹³. Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye taahhüdünde bulunulması yalnızca iştirak taahhütnamesi düzenlenmesi ile mümkündür⁶¹⁴.

Buna göre, kısa yoldan sermaye artırımı, sermayenin artırılan kısmının tamamının pay sahipleri veya üçüncü kişiler tarafından, en geç GK'nın artırıma karar verdiği sırada taahhüt edilmesi ve taahhütün ödenmesi zorunlu kısmının peşin olarak ödenmesi suretiyle yapılan artırım türüdür⁶¹⁵. Taahhüt ve tespit işlemlerinin hepsinin sermaye artırımına karar veren genel kurulca ve aynı oturumda tamamlanması sebebiyle, kısa yoldan sermaye artırımı usulü gerçekten kısa ve de pratiktir⁶¹⁶.

Bu tür artırımda da üçüncü kişiler tarafından taahhütte bulunulabilmesi, ortakların rüçhan haklarının GK kararı ile sınırlandırılmış veya kaldırılmış olması ya da bu hakkın pay sahiplerince hiç kullanılmaması şartına bağlıdır⁶¹⁷. Öte yandan, bu artırım türünde rüçhan haklarının kullanılması GK'nın artırım kararından önce olur⁶¹⁸.

---

⁶¹⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133; Altaş, Anonim Şirketler, s. 650.

⁶¹¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1381; Soykan, s. 41.

⁶¹² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 137.

⁶¹³ Soykan, s. 487.

⁶¹⁴ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, N. 1381; Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 356; Soykan, s. 487; Altaş, Anonim Şirketler, s. 650.

⁶¹⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 137; Soykan, s. 488.

⁶¹⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361.

⁶¹⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361.

⁶¹⁸ Pulaşlı, Şerh III, s. 2255; Soykan, s. 492, dn. 388.

Ayrıca öğretide ortakları çoğunluk kararı ile sermaye taahhüdünde bulunmaya zorlanılamayacağı ifade edilmektedir⁶¹⁹. Bu bakımdan, kısa yoldan sermaye artırımına karar verilmesi ancak tüm ortakların oy birliği ile olacak; bir ortağın dahi karşı çıkması halinde bu artırım türü uygulanamayacaktır⁶²⁰. Nitekim Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında kısa yoldan sermaye artırımına oybirliği ile karar verilebileceğine hükmetmiştir⁶²¹.

TTK m. 407/1-2 ve 432/2. maddeleri uyarınca GK'ya katılarak oy verebilecek kişiler yalnızca pay sahipleri veya temsilcileri ile pay üzerinde intifa hakkı bulunanlardır. Bunlar dışındaki kimselerin dinleyici olarak genel kurula katılmaları mümkünse de oylamaya katılmaları halinde, alınacak genel kurul kararı TTK'nın 445. vd. maddelerine göre iptal edilebilecektir⁶²². Bu sebeple, bu kimselerin esas sözleşmede iştirak taahhüdünde bulunabilmeleri de olanaksızdır⁶²³.

Bu hususlar dışında, kısa yoldan sermaye artırımını usulünde de izlenecek prosedür, yukarıda açıkladığımız (olağan) esas sermaye artırımını usulü ile aynıdır ve aynı aşamaları gerektirir⁶²⁴. Ayrıca belirtmek gerekir ki, ortaklığın halka açık olması halinde, bu artırım türünde de sermaye piyasasına ilişkin mevzuat hükümleri öncelikli olarak uygulanacaktır⁶²⁵.

II. Sermaye Artırımının Sorumluluk Davalarına Etkisi

TTK m. 553 vd. maddelerinde YK ve üyelerinin hukuki sorumluluğuna ilişkin genel düzenlemelere yer verilmiştir. Sermaye artırımından doğan sorumluluk hali ise,

---

⁶¹⁹ Soykan, s. 493.

⁶²⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133; Soykan, s. 492.

⁶²¹ Y11.HD, 04.12.2009-2009-11369/12817, (yayımlanmamış).

⁶²² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 141.

⁶²³ Soykan, s. 497.

⁶²⁴ Soykan, s. 495.

⁶²⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361.

TTK'nın 549. maddesinde özel hükme bağlanmıştır. Buna göre, sermayesinin artırılması ile ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin; yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı halinde bunlara katılanlar sorumlu olacaktır.

Bu hükme göre örneğin, YK tarafından TTK m. 457 uyarınca hazırlanacak beyanın yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olması veya başka şekilde kanuna aykırı olması halinde, ilgililerin bu sebeple uğrayacağı zararlardan TTK m. 549 hükmü uyarınca beyanı hazırlayan YK üyeleri sorumlu olacaktır⁶²⁶.

Öte yandan, TTK m. 549 hükmünün sermaye artırımından doğan sorumluluğu konusunda genel hüküm niteliğindeki TTK m. 553 vd. hükümleri de uygulama alanı bulacaktır⁶²⁷. Buna göre TTK m. 553/3 uyarınca, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal eden YK üyeleri, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olacaktır. Diğer bir deyişle, kanunla veya esas sözleşme hükümleri ile öngörülmüş olan yükümlülüklerine kusurlarıyla aykırı davranan YK üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilecektir. YK üyelerinin hukuki sorumluluğu kusura dayanmakta olup kusurun varlığını ispat yükü davacı tarafa aittir.

Bu bağlamda, TTK m. 533/3 uyarınca yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilmesi için, kanundan ya da esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerine kendi kusurlarıyla aykırı davranışları sonucunda zarara sebebiyet vermiş olmaları gerekmektedir. Diğer bir deyişle, hem esas sermaye sisteminde hem de kayıtlı sermaye sermaye sisteminde sermaye artırımlarında, YK tarafından yerine getirilmesi gerekli olan artırım taslağının ve artırıma ilişkin beyanın hazırlanması, artırım kararının tescil ve ilan edilmesi gibi artırım işlemlerinin kanuna ve esas sözleşme hükümlerine uygun şekilde yerine getirilmesi şeklindeki yükümlülüklerin YK üyelerince gereği gibi yerine

---

⁶²⁶ Bilgin, YK Üyeleri, s. 195.

⁶²⁷ Bilgin, YK Üyeleri, s. 224.

getirilmemesi halinde, YK üyelerinin hukuki sorumluluğu gündeme gelebilmektedir. Öte yandan, kayıtlı sermaye sisteminde karar alma yetkisinin de YK'ya ait olması sebebiyle, YK üyeleri artırım kararının kanuna ve esas sözleşmeye uygun şekilde alınması konusunda da sorumludurlar. YK üyeleri, bu yükümlülüklerini kanuna ve esas sözleşme hükümlerine uygun şekilde yerine getirmezlerse, bu sebeple zarara uğramış olan ilgililer, YK üyeleri aleyhine sorumluluk davası açabilecektir⁶²⁸.

YK üyelerinin kanundan doğan yükümlülükleri ile ilgili üzerinde durulması gereken bir husus ise, TTK m. 369'da hükme bağlanmış olan özen ve bağlılık yükümlülüğüne ilişkindir. İlgili hüküm uyarınca YK, kanundan ve/veya esas sözleşmeden doğan görev ve yükümlülüklerini yerine getirirken tedbirli bir yöneticiden beklenen özeni göstererek, hareket etmek ve dürüstlük kuralına uygun şekilde şirketin menfaatini gözetmek zorundadır. Burada tüm yöneticiler için objektif bir özen ölçüsü getirilmiş⁶²⁹ olup YK'nın da görevlerini yerine getirirken, bu ölçüye uygun şekilde hareket etmesi gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre, YK, sermaye artırım işlemlerinin yerine getirilmesi ve kayıtlı sermaye sistemindeki sermaye artırım kararının alınması bakımından üzerine düşen görev ve yükümlülüklerini yerine getirirken dikkatli bir yöneticiden beklenen özeni göstererek hareket etmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kuralına⁶³⁰ uyarak gözetmek zorundadır. YK üyelerinin bu yükümlülüklerine aykırı davranması sebebiyle ilgililerin zarara görmesi halinde de YK üyelerinin hukuki sorumluluğu gündeme gelecektir⁶³¹.

Öte yandan YK üyelerinin özen ve sadakat yükümlülüğü, genel kurulun sermaye artırım kararının uygulanması konusunda da geçerlidir. Buna göre, YK üyeleri GK

---

⁶²⁸ Bilgin, YK Üyeleri, s. 224.

⁶²⁹ Bahtiyar, Ortaklıklıklar, s. 250.

⁶³⁰ Bilgin, buradaki dürüstlük kurallarına uygunluk ifadesinin, sermaye artırımının açık, şeffaf ve kanunilik ilkesine uygun şekilde gerçekleştirilmesi şeklinde anlaşılması gerektiğini belirtmektedir (Bilgin, YK Üyeleri, s. 194).

⁶³¹ Yalçın, s. 120.

tarafından alınan sermaye artırımı kararını uygulamadan önce basiretli bir yönetici gibi hareket ederek bu kararın hukuka uygunluğunu incelemeli ve yoklukla veya butlanla malul olan kararları yerine getirmekten kaçınmalıdır⁶³². Bu durumda YK'nın yapması gereken, sermaye artırımı kararının yokluğunun veya butlanının tespiti için dava açmak ve mahkemeden kararın icrasının geri bırakılmasını talep etmektir⁶³³.

Öğretide, iptal edilebilir kararlar bakımından da YK üyelerinin bu kararı uygulamasından dolayı sorumlu tutulması gerektiği belirtilmektedir⁶³⁴. Buna göre, kanunda kişisel sorumluluklarına yol açabilecek olması halinde YK üyelerinin, iptal edilebilir nitelikteki GK kararlarına karşı, iptal davası açabileceği düzenlenmiştir. Kendisine böyle bir hak tanınmış olmasına rağmen batıl karar aleyhine iptal davası açmak yerine, bu kararı uygulayan YK üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılabilecektir⁶³⁵.

Ayrıca öğretilde YK üyelerinin iptal edilebilir kararların uygulanmasından doğan sorumluluğu bakımından, kanun ve esas sözleşmeye aykırı kararlar ile dürüstlük kuralına aykırı kararlar arasında bir ayırım yapılmaktadır⁶³⁶. Buna göre, YK'nın sermaye artırımı kararının kanuna ve esas sözleşmeye uygunluğunu inceleme yükümlülüğü bulunduğu; bu tür kararların uygulanması, YK üyelerinin hukuki sorumluluğuna yol açacaktır. Ancak dürüstlük kuralına aykırılığının tespiti her durumda kolay değildir. Bu sebeple, somut olayın şartlarına göre bir değerlendirme yapılarak⁶³⁷ dürüstlük kuralına aykırılığın açıkça anlaşılabilecek nitelikte olması halinde YK özen ve sadakat yükümlülüğünün bir gereği olarak bu kararı uygulamaktan kaçınmalıdır⁶³⁸.

---

⁶³² Çamoğlu / Poroy / Tekinal, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722f; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 192; Yalçın s. 120.

⁶³³ Yalçın, s. 120.

⁶³⁴ E. Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile), Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2010, s. 59; Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 82.

⁶³⁵ Çamoğlu, YK Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s. 60; Yalçın, s. 120.

⁶³⁶ Yalçın, s. 121; Çamoğlu, YK Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s. 61.

⁶³⁷ Yalçın, s. 122.

⁶³⁸ Çamoğlu, YK Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s. 62.

III. Sermaye Artırımından Vazgeçilmesi

Ortaklığın artırım işlemlerine başlamış olması, onu artırımı tamamlamakla yükümlü hale getirmez. Bu bakımdan sermaye artırımı işlemlerine başlamış olan bir ortaklık, bu artırımdan serbestçe vazgeçme hakkına sahiptir⁶³⁹. Öte yandan sermaye artırımından vazgeçilmesi, vazgeçme iradesinin açık şekilde ortaya konulması ya da işlemlere devam edilmemesi şeklinde görülebilir⁶⁴⁰.

Esas sermaye sistemine tabi anonim ortaklıklarda YK'nın sermaye artırımından vazgeçebilmesi, GK tarafından sermaye artırımına karar verilinceye kadar mümkündür. Buna göre, GK tarafından sermaye artırımına henüz karar verilmediği süreçte YK, bu hususta alabileceği bir karar ile ya da artırım işlemlerine devam etmemek suretiyle sermaye artırımından vazgeçebilir. Ancak GK sermaye artırımına karar verdikten sonra YK'nın, sermaye artırımından cayması mümkün değildir⁶⁴¹. Yani esas sermaye sisteminde yönetim kurulunun artırımdan vazgeçme yetkisi, genel kurul kararı ile son bulmaktadır. Bu durumun en temel nedeni ise esas sermaye sistemine tabi anonim ortaklıkların, yaptığı işlemlerin temelinde genel kurul kararının yer alması ve bu sebeple YK tarafından alınan herhangi bir kararın, GK kararları bakımından değiştirici bir etkiye sahip olamayacak olmasındandır⁶⁴².

Öte yandan esas sermaye sisteminde genel kurulun sermaye artırımı kararından vazgeçebilmesi, artırım kararının ticaret siciline tesciline kadar mümkündür⁶⁴³. Karar ticaret siciline tescil edilmekle artık keşinleşmiş olacağından, tescilden sonra bu karardan dönülebilmesi mümkün olmayacaktır.

---

⁶³⁹ Soykan, 73; Pulaşlı, Şerh III, s. 2332.

⁶⁴⁰ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 320.

⁶⁴¹ Soykan, s. 574.

⁶⁴² Soykan, s. 574.

⁶⁴³ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N.1 416c; Soykan, 575; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 319-320; Pulaşlı, Şerh III, s. 2333; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 136.

Buna göre, ortaklığın yürütme organı olarak görev yapan ve genel kurul kararlarını uygulamakla yükümlü olan yönetim kurulunun, genel kurulun sermaye artırımı kararını herhangi bir nedene dayanmaksızın uygulamaması sermaye artırımından cayma olarak kabul edilemez. Diğer yandan, YK'nın sermaye artırımı kararını TTK m. 456/3 'te belirtilen üç aylık hak düşürücü süre içinde tescil ettirmemesinin sonucunda, artırım kararı ve alınan Bakanlık izni bu sebeple geçersiz hale gelmişse, bu durum da sermaye artırımından vazgeçildiği anlamına gelmeyecektir. Bu halde, genel kurul kararlarını sebepsiz yere icra etmeyen YK aleyhine, TTK m. 553 hükmü uyarınca sorumluluk davası açılabileceği gibi durumun şartlarına göre yönetim kurulunun azlinin istenmesi dahi söz konusu olabilecektir⁶⁴⁴.

Kayıtlı sermaye sisteminde ise, artırımdan vazgeçebilme yetkisi sadece YK'ya ait olup YK, sermaye artırımı kararından açıkça veya örtülü şekilde vazgeçebilir. Bununla birlikte öğretideki baskın görüş⁶⁴⁵, kayıtlı sermaye sisteminde de artırımdan vazgeçilebilmesinin, en geç artırımın ticaret siciline tescil edildiği zamana kadar mümkün olduğunu belirtmektedir. Buna karşılık öğretide bir görüş ise, vazgeçmenin artırım kararının ilan edilmesine kadar mümkün olduğunu belirtmektedir. Bu görüşe göre⁶⁴⁶, yönetim kurulu artırım kararı aldığı halde bu kararını ilan ettirmemişse karardan vazgeçmesi mümkündür.

Kanaatimizce artırım kararının ticaret siciline tesciliyle karar kesinleşmemiş olacağından, artırım kararının ilanının kararın kesinleşmesi bakımından bir etkisi bulunmamaktadır. Bu sebeple kayıtlı sermaye sisteminde de esas sermaye sisteminde de artırım karardan dönülebilmesi, en geç artırımın tesciline kadar mümkündür.

Sermaye artırımından vazgeçilebilmesi bakımından öğretide tartışma konusu olan bir başka husus ise iştirak taahhütnamelerinin imzalanmış olmasının, artırımdan

---

⁶⁴⁴ Soykan, s. 574.

⁶⁴⁵ Soykan, s. 575; Moroğlu, Sermaye Artırım, s. 319-320; Pulaşlı, Şerh III, s. 2332-2333.

⁶⁴⁶ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c.

vazgeçme konusunda etkili olup olmayacağına ilişkindir. Öğretideki bir görüş⁶⁴⁷, tescil işleminden önce iştirak taahhütlerinin imzalanmış olması, payların itibari değerlerinin ve primlerinin ödenmesinin artırım kararından vazgeçilmesi konusunda, etkili olmadığını savunmaktadır. Bu görüşe göre, artırımdan vazgeçilmesi müteahhitlerin kabulüne de bağlı olmayıp ortaklık, her halükârda serbestçe artırımdan vazgeçebilecektir.

Öğretideki aksi görüşe göre ise, iştirak taahhütlerinin kabulüyle ortaklık, kararlaştırılan sermaye artırımının tamamlanmasını taahhüt ettiğinden, iştirak taahhütlerinin şirketçe imzalanmasından sonra artırımdan vazgeçilebilmesi ancak iştirak müteahhitlerinin onayı ile mümkündür⁶⁴⁸.

Bu hususta biz de artırımdan vazgeçilebilmesi için iştirak müteahhitlerinin onayına bağlı olmadığı yönündeki görüşe katılmakla birlikte, iştirak taahhütlerinin imzalanmasından sonra sermaye artırımından vazgeçilmesi durumunda TTK m. 344/ uyarınca, iştirak müteahhitlerinin yaptığı tüm ödemelerin faizleriyle birlikte kendilerine ödenmesiyle⁶⁴⁹ artırımdan cayılabileceği kanaatindeyiz. Bu durumda ayrıca bu kimselerin, aşkın zararlarının da şartları dahilinde karşılanması gerekmektedir⁶⁵⁰.

Nihayet sermaye artırımından vazgeçilmesi hususunu TTK'da öngörülen nisaplar bakımından ele alacak olursak:

Sermaye artırımından vazgeçmeye ilişkin karar, esas sözleşmede bir değişiklik meydana getirmemektedir. Bu bakımdan artırımdan vazgeçme kararının alınmasında, nisaba ilişkin TTK m. 418 hükmünün dikkate alınacağı düşünülse de öğretide,

---

⁶⁴⁷ Soykan, s. 575-576.

⁶⁴⁸ Z. Aytaç, Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımından Dönülmesi Sorunu, Mali Sorunlara Çözüm Dergisi, S. 5, 1985, s. 70; Pulaşlı, Şerh III, s. 2333; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c.

⁶⁴⁹ Soykan, s. 576.

⁶⁵⁰ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c; Soykan, s. 576; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 320; Aynı yönde Yargıtay kararı için ayrıca bkz. Y11.HD, 08.02.1993-1993-6967/1993-785, anıldığı yer: Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 101.

kaldırılmak istenen kararın, esas sözleşmede değişiklik yapan bir karar olması sebebi ile bu kararın kaldırılmasına ilişkin kararın da aynı nisaplara tabi olması gerektiği belirtilmektedir⁶⁵¹. Buna göre artırımdan vazgeçilmesine ilişkin kararın, TTK m. 421’de öngörülen nisaplara uyularak alınması gerekmektedir⁶⁵². Öte yandan, esas sözleşmede sermaye artırımının vazgeçilmesine ilişkin daha ağır bir nisap öngörülmüşse, bu durumda vazgeçme kararının bu nisaplara uygun şekilde alınması gerekir⁶⁵³.

Kayıtlı sermaye sisteminde ise artırımdan vazgeçilmesine ilişkin karar, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemiş olması şartıyla, TTK m. 390/1’ de öngörülen nisaplara uyularak alınmalıdır⁶⁵⁴.

IV. Sermaye Artırımının Tamamlanamaması

Çalışmanın birinci ve ikinci bölümlerinde bahsettiğimiz üzere sermaye artırımı, YK’nın artırım taslağını hazırlaması ile başlayıp çeşitli aşamalardan geçerek en sonunda artırım kararının tescili ve ilanı ile tamamlanmış olur. Artırımın tamamlanmasına kadar geçen aşamalardan birinin gerçekleştirilememiş olması halinde bile sermaye artırımını tamamlanmış olmaz.

Buna göre, şu durumların gerçekleşmesi halinde sermaye artırımını tamamlanamayacaktır⁶⁵⁵: TB ve/veya halka açık anonim şirketlerde SPK sermaye artırımına onay vermezse, esas sermaye sisteminde genel kurul sermaye artırımını önerisini reddederse, artırıma yeterli ilgi gösterilmezse, artırımın tescili talebi ticaret sicil müdürlüğü tarafından reddedilirse ve müdürlüğün bu kararına karşı yapılan itirazdan bir

---

⁶⁵¹ Soykan, s. 577.

⁶⁵² Soykan, s. 577; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 82; Aytaç, Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımından Dönülmesi Sorunu, s. 69; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c.

⁶⁵³ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c; Soykan, s.577; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 82.

⁶⁵⁴ Soykan, s. 578; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N. 1416c.

⁶⁵⁵ Bkz. ve karşı. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 318-319, 408; Soykan, s. 578-579.

sonuç alınamazsa, artırım kararının hükümsüzlüğüne karar verilirse, artırım kararının ticaret siciline tescilinden önce şirketin iflasına hükmedilirse.

Anlaşılabacağı üzere, sermaye artırımından vazgeçilmesinden farklı olarak artırımın tamamlanamaması hali, şirket organlarının açık veya iradesinin bir sonucu değildir⁶⁵⁶. Aksine burada artırımın gerçekleştirilmesi istenmesine rağmen çeşitli sebeplerle tamamlanamamaktadır.

Öte yandan, artırımın tamamlanamamasına kusuruyla sebebiyet veren YK üyeleri; bu ortaklığın, pay sahiplerinin ve ortaklık alacaklılarının bu sebeple uğradığı zararlar bakımından bu kimselere karşı sorumlu olurlar⁶⁵⁷.

Ayrıca dış kaynaklı sermaye artırımının tamamlanmasının imkânsız hale gelmesi durumunda iştirak taahhütleri de hükümsüz hale geleceğinden, iştirak taahhüdünde bulunmuş olan pay sahipleri ve üçüncü kişiler bu taahhütlerinden kurtulmakla birlikte yaptıkları ödemeleri, TTK m. 344/1 hükmü uyarınca faiziyle birlikte geri isteyebileceklerdir⁶⁵⁸. Yargıtay⁶⁵⁹ da bu hususa ilişkin vermiş olduğu bir kararda, sermaye artırımının tamamlanamaması halinde artırımla ilgili tüm işlemlerin hükümsüz olacağını ve artırım için şirkete yatırılan paraların iadesi bakımından YK üyelerinin şirkete, ortaklara ve üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumlu olacağını belirtmiştir.

Öte yandan, SOYKAN⁶⁶⁰, şartları oluşmuşsa bu kişilerin aşkın zararlarının da TBK m. 122 hükmü çerçevesinde karşılanması gerektiğini belirtmektedir.

---

⁶⁵⁶ Soykan, s. 579.

⁶⁵⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 319.

⁶⁵⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 319, 408; Soykan, s. 579.

⁶⁵⁹ Y.11.HD, 18.01.1992-1992-9599/1992-9987, anıldığı yer: Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 550-551.

⁶⁶⁰ Soykan, s. 579.

V. Vergi Hukuku Yönünden Dış Kaynaklı Sermaye Artırımı

1. Yeni Paylar İçin Pay Senedi Çıkarılmasının Vergisel Avantaj ve Yararları

Anonim ortaklıkların pay senedi çıkarma kararı alması ve pay senedi çıkarma sürecinin işleyişi özellikle kanun koyucu tarafından yapılan olumlu düzenlemelerle teşvik edilmek istenilmiştir⁶⁶¹. Bu hususla ilgili olarak yapılan düzenleme, Gelir Vergisi Kanunu'na 4444 Sayılı Kanun ile eklenen geçici 56.maddesinin (d) -1 bendi ve yine aynı kanunun 4369 sayılı kanunla değişik mülga 81. maddesinin 5. bendinde yer almaktadır. Maddeye göre; *“İvazsız olarak iktisap edilenler hariç olmak üzere; hisse senetlerinin iktisap tarihinden başlayarak üç ay içinde veya iktisaptan evvel elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar ile diğer menkul kıymetlerin (menkul kıymetler yatırım fonlarının katılma belgeleri hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar”* değer artışı olarak kabul edilmektedir.

Yine aynı kanunun 81. maddesinin 5. bendi uyarınca, *“Dar mükelleflerin (kurumlar dahil), yabancı sermaye mevzuatına göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle, Türkiye'ye bizzat getirdikleri nakdî veya aynî sermaye karşılığında iktisap ettikleri menkul kıymetler ile iştirak hisselerini elden çıkarmalarından doğan değer artışı kazançlarının hesabında, kur farkından doğan kazançlar dikkate alınmaz.”*

İlgili hükümlere ilk bakışta anonim ortaklıkların yeni payların senede bağlanması suretiyle pay senedi çıkarmasının gerçek kişilere vergisel avantajı, yapılan işlemin değer artışı kazançlarından sayılmaması, bu kazançların hesabında kur farkından oluşan kazançların hesaba alınmaması ve yine gelir vergisinden muaf tutulması olarak kabul edilebilir.

---

⁶⁶¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114.

Payların devri işleminde payın hisseye bağlanıp bağlanmaması hususu da vergisel avantaj sağlama bakımından önemlidir. Buna göre hisse senedine bağlanmamış payların devri, Gelir Vergisi Kanunun mükerrer 80. maddesinin 1. fıkrası hükmüne göre ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artış kazancı kapsamında gelir vergisine tabi tutulmuştur.

Yine aynı maddenin 1. fıkrasına göre ivazsız olarak iktisap edilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazançların değer artış kazancından muaf tutulmaları söz konusu olacaktır. Yine Katma Değer Vergisi Kanunu'n 17/4-(g)'de yer alan düzenleme "...6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Türkiye'de kurulu borsalarda işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında el değiştirmesi, döviz, para, damga pulu, değerli kâğıtlar, ..." şeklindedir. Buna göre anonim şirketlerin çıkardıkları senetlerin ve ilmuhaberlerin 2 yıl boyunca elde bulundurmasına bakılmaksızın, tesliminde KDV'ye tabi tutulmayacaklardır. Genel olarak Türk Ticaret Kanunu'na ile getirilen pay senedi çıkarma yükümlülüğü gerek KDV gerek Gelir Vergisi açısından avantaj sağlamaktadır.⁶⁶².

2. Nakit Sermaye Artırımlarında Faiz İndirimi Teşviki

07.04.2015 tarihinde 29319 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8. maddesinde yer alan düzenleme ile 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10. maddesine sermaye şirketlerinin nakit sermaye artırımını ile ilgili ekleme yapılmış olup ilgili madde aşağıdaki gibidir:

"Finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki

---

⁶⁶² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114.

nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından indirimden yararlanılan yıl için en son açıklanan ‘Bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı’ dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50’si.”

İşbu düzenleme ile kurumlar vergisi avantajı getirilmiş olup sermaye şirketlerinin nakit sermaye artırımını konusunda teşvik edilmesi amaçlanmıştır. İlgili düzenlemeden yalnızca sermaye şirketleri (anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket) faydalanabilmektedir⁶⁶³. Bununla birlikte sermaye şirketi niteliğindeki finans, bankacılık ve sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren kurumlar ve kamu iktisadi teşebbüsleri bu düzenlemenin kapsamı dışında bırakılmış olup bu kurumlar ve kamu iktisadi teşebbüsleri bu indirimden faydalanamayacaktır⁶⁶⁴.

Kanun maddesinin ruhuna bakıldığında, sermaye şirketlerinin kredi, fon gibi borçlanma araçlarına başvurmalarından ziyade sahip oldukları ana/öz kaynaklara yönelmeleri ve böylece şirketin mevcut mali yapısını güçlü tutmaları⁶⁶⁵ istenmiştir⁶⁶⁶. Getirilen yenilik ile ana kaynaklara yönelmeyip dış kaynaklar ile ticari hayatına devam eden şirketlerin borçlanma araçları olarak kullanılan kredileri gider olarak gösterip vergi matrahından düşen kurumlar ile oluşacak haksız rekabetin önüne geçilmek istenmiştir⁶⁶⁷.

Bununla birlikte, bu sermaye şirketleri için belirtilen şartlara göre hesaplanan tutarın en fazla 50’ye kadar olan kısmı için bir vergi avantajı sağlanması söz konusudur. Örnek verecek olursak⁶⁶⁸:

---

⁶⁶³ TÜRMOB, Nakit Sermaye Artırımlarında Faiz İndirimi Teşviki, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, Sirküler No: 7, Nisan 2021, s. 10.

⁶⁶⁴ Altaş, Anonim Şirketler, s. 642; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114; TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 10.

⁶⁶⁵ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 11-13.

⁶⁶⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114.

⁶⁶⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114.

⁶⁶⁸ Altaş, Anonim Şirketler, s. 643-646; TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 12.

B şirketinin 5.000.000 TL tutarında sermaye artırımını 2020 Temmuz ayında yaptığını ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (kısaca “TCMB”) tarafından en son açıklanan ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranının ise yüzde 20 olarak kabul edersek:

Nakden Artırılan Sermaye Tutarı x TCMB Faiz Oranı x İndirim oranı x süre =
Yıllık indirim tutarı⁶⁶⁹

Yıllık İndirim Tutarı / 12 x Ay Sayısı = Dönem indirim tutarı

5.000.000 x 0,20 x 0,50= 500.000 TL

500.000/12 x 6 = 250.000 TL İlgili kurumun vergi matrahında 250.000 Türk Lirası tutarında indirim söz konusu olacaktır.

Diğer yandan, taahhüt edilen sermayenin yalnızca ortaklarca şirketin banka hesabına nakit olarak yatırılan kısmı indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Bununla birlikte, Hazine ve Maliye Bakanlığının 10 sayılı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde belirtildiği üzere, artırıma konu edilmeyen sermaye avansı niteliğindeki tutarlar indirimin hesaplanmasına dikkate alınmayacaktır. Aynı şekilde, “Diğer Sermaye Yedekleri” hesabında izlenmeyen tutarlar için ilgili hesap döneminde bu tutarlara ilişkin artırım gerçekleştirilse dahi indirim uygulamasından avantajından yararlanılması mümkün olmayacaktır.

Bu şekilde düzenleme ile getirilen “artırımın avansın banka hesabına yatırıldığı hesap dönemi sonuna kadar sermayeye eklenmesi gerekliliğine ilişkin süre şartının hukuki dayanağı bulunmamaktadır⁶⁷⁰. Kaldı ki, uygulamada GK toplantılarının ilanlı yapılması, artırım için SPK, BDDK gibi idari kurumlardan izin alınması gerekliliği gibi birçok sebeple ilgili düzenlemenin uygulanma olasılığı bulunmamaktadır. Bu durumda yapılması en uygun olan, ihtirazi kayıtlı beyanda bulunulmasıdır⁶⁷¹.

---

⁶⁶⁹ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 12.

⁶⁷⁰ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 16.

⁶⁷¹ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 17.

Sermaye şirketlerinin bu indirimden yararlanması artırım kararının ticaret siciline tescil edildiği hesap döneminden itibaren söz konusu olacaktır⁶⁷². Sermaye artırımında tescil kurucu etkiye haiz olup yeni paylar tescil ile geçerlilik kazanır. Bu bakımdan hesaplamada, artırım kararının tescilinden önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihi, tescilden sonra yatırılan tutarlar için ise banka hesabına yatırılma tarihi dikkate alınır⁶⁷³.

İndirim oranı kanuni düzenlemede genel itibariyle %50 olarak belirlenmiş olsa da, Kurumlar Vergisi Kanununu m. 10/1- (ı) maddesi ile Bakanlar Kuruluna, yeni anayasal düzende Cumhurbaşkanına, ortaklığın ve somut olayın özelliklerine göre sermayenin kullanıldığı alanlar itibariyle ya da sektörler, bölgeler ve iş kolları itibariyle farklılaştırma yetkisi tanınmıştır⁶⁷⁴. Bu yetki 26.06.2015 tarih ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu kararı⁶⁷⁵ ile kullanılmıştır.

İlgili Bakanlar Kurulu kararında indirim oranı genel itibariyle %50 olarak belirlenmiş olmakla birlikte, sermaye şirketleri duruma göre bu orana aşağıdaki oranları eklemekle indirimden faydalanabilirler⁶⁷⁶:

- Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde indirim oranı, indirimden yararlanılan yılın son günü itibariyle izlenen payların nominal tutanının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı;
  - %50 ve daha az olan şirketler için 25 puan,
  - %50'nin üzerinde olan şirketler için ise 50 puan,ilave edilmek suretiyle uygulanacaktır.

---

⁶⁷² TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 18.

⁶⁷³ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 18.

⁶⁷⁴ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 23-24.

⁶⁷⁵ 30.06.2015 tarihli 29402 sayılı Resmi Gazete.

⁶⁷⁶ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 24-25.

- Nakdi olarak artırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında velveya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere 25 puan ilave edilmek suretiyle söz konusu indirim uygulanacaktır.

Aynı zamanda anılan Bakanlar Kurulu kararına göre belirtilen indirim oranı bazı hallerde %50 ile sınırlı iken bazı hallerde sıfır olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır⁶⁷⁷.

Bunun dışında, nakdi sermaye artırımında indirim avantajından Kurumlar Vergisi Beyannamesinde ilgili satırda belirtilmek suretiyle de faydalanılabilir⁶⁷⁸. Ayrıyeten, indirimden yararlanmak isteyen sermaye şirketlerinin taahhüt ediln sermaye artırım tutarının şirketin banka hesabına nakit olarak ve fiilen yatırdıklarına dair ilgili banka tarafından onaylanmış hesap özetini ilgili dönem kurumlar vergisi beyannamesi verme süresi içerisinde bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz etmeleri gereklidir⁶⁷⁹.

Son olarak ilgili değişikliği içeren Kanun 01.07.2015 tarihinde yürürlüğe gireceği kararlaştırılmış olup nakit sermaye artırımını yürürlük tarihinden sonra gerçekleştiren sermaye şirketlerinin kurumlar vergisi avantajından yararlanması mümkün olacaktır⁶⁸⁰.

---

⁶⁷⁷ Altaş, Anonim Şirketler, s. 642; TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 25-27.

⁶⁷⁸ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 27.

⁶⁷⁹ TÜRMOB, Mali Mevzuat Yorum / Uygulama Sirküleri, s. 27.

⁶⁸⁰ Altaş, Anonim Şirketler, s. 643; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 114.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ KAYNAKLI SERMAYE ARTIRIMI KARARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

§ 1. Genel Olarak Hükümsüzlük Halleri

I. Genel Olarak

Sermaye artırım işleminin esasında bir hukuki işlem niteliğinde olması sebebiyle⁶⁸¹, çalışmanın asıl konusunu oluşturan sermaye artırımının hükümsüzlüğü hususundaki açıklamalarımıza geçmeden önce, bir hukuki işlemin TMK ve TBK anlamında genel hükümsüzlük hallerinden bahsetmekte fayda görmekteyiz.

Bir hukuki işlemin, hukuk düzenince tanınabilmesi ve hukuki sonuçlarını geçerli şekilde doğurabilmesi için hukuk düzeni tarafından aranan belirli şartlara uygun olması gerekmektedir⁶⁸². Aksi halde hukuka aykırılığın sonucu olarak, hukuki işlemin hükümsüzlüğü söz konusu olacaktır. Geniş anlamıyla hükümsüzlük kavramı, hukuki işlemin eksiklik ve sakatlıkları ile hukuki işlemin sonradan etkisizleştiği bütün halleri kapsar⁶⁸³. İşte bu hükümsüzlük halleri genel itibariyle; yokluk, butlan, iptal edilebilirlik, askıda hükümsüzlük ve nispi hükümsüzlük halleri olmak üzere değişik şekillerde ortaya çıkmaktadır.

---

⁶⁸¹ Hukuki işlem, belli bir hukuki sonucu gerçekleştirmeye yönelik iradenin dışa vurulması ve dışarı vurulan bu irade beyanının da dış dünyada bir hukuki sonuç doğurması ile ortaya çıkar (M. Dural / S. Sarı, Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri, Filiz Kitabevi, C.1, 8. Baskıdan Tıpkı 9. Baskı, İstanbul 2014, s. 195); İster YK tarafından ve isterse GK tarafından karar veriliyor olsun, dış dünyada hukuki sonuç doğuran ve hukuk düzenince tanınan irade beyanlarının bir sonucu olan sermaye artırım kararının kendisi hukuki işlem niteliğini haizdir. Bkz: Şener, s. 525.

⁶⁸² M. Oğuzman / T. Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Vedat Kitapçılık, C.1, Gözden Geçirilmiş 13. Baskı, İstanbul 2015, s. 173.

⁶⁸³ Oğuzman / Öz, s. 173.

II. Yokluk

Bir hükümsüzlük hali olan yokluk, hukuki işlemin kurucu unsurlarının bir veya birkaçının eksik olması halinde söz konusu olur⁶⁸⁴. Buna göre, bir hukuki işlemin kurucu unsurlarından olan birbirine uygun irade beyanlarının bulunmaması veya bu irade beyanlarına hukuk düzeninde herhangi bir sonuç bağlanmamış olması halinde hukuki işlemin yokluğu söz konusu olur⁶⁸⁵.

Öte yandan diğer kurucu unsurlar, hukuk düzeni tarafından her hukuki işlem için ayrı ayrı belirlenmiş olup bunlardan birinin bile bulunmaması halinde hukuki işlemin yokluğundan bahsedilir. Yokluk halinde bir hukuki işlemin varlığından bahsedilemeyeceği gibi hukuki işlem meydana getirilirken bulunmayan kurucu unsurların daha sonradan tamamlanması halinde de hukuki işlem varlık kazanamaz⁶⁸⁶. Yoklukla hükümsüz olan bir hukuki işleme dayanılarak bir talepte bulunulması mümkün değildir⁶⁸⁷.

Kurucu unsurların eksikliği sebebiyle hukuki işlem kendiliğinden yoklukla hükümsüz olacağından bu hususun ayrıca beyan edilmesine gerek olmadığı gibi hukuki işlemin yokluğunun hâkim tarafından da re'sen dikkate alınması gerekir⁶⁸⁸. Diğer yandan bir hukuki işlemin yokluğu, çıkarı olan herkes tarafından ve her zaman⁶⁸⁹ ileri sürülebilir⁶⁹⁰.

Son olarak bir hukuki işlemin yokluğu, o hukuki işlem uyarınca elde edilecek hakkın doğumuna da engel olmaktadır⁶⁹¹. Hukuki işlemin yokluğuyla, dayanağı bu

---

⁶⁸⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Şener, s. 505; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309.

⁶⁸⁵ Dural / Sarı, s. 211.

⁶⁸⁶ Dural / Sarı, s. 211.

⁶⁸⁷ Oğuzman / Öz, s. 174.

⁶⁸⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310; Dural / Sarı, s. 211.

⁶⁸⁹ İstisnai bir hüküm olarak bkz. SerPK. m. 92/1.

⁶⁹⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁶⁹¹ Dural / Sarı, s. 211.

hukuki işlem olan hak da hiç var olmamış sayılacaktır. Bu bu yönüyle hukuki işlemin yokluğu, davaya karşı savunma araçları yönünden bir itiraz⁶⁹² niteliğindedir⁶⁹³.

III. Geçersizlik Halleri

Hükümsüzlük hallerinden yokluk halinde, yukarıda anlatıldığı üzere hukuki işlem kurucu unsurların yokluğu sebebiyle hiç yapılmamış sayılmaktadır. Bunun dışında bir hukuki işlem kurucu unsurlarında bir eksiklik bulunmamakla birlikte; kanunun emredici hükümlerine aykırılığı, dürüstlük kuralına aykırılığı, ahlak ve adaba aykırılığı gibi sebeplerle geçersiz olabilir. Hukuki işlemin geçersizliği ise; butlan (kesin hükümsüzlük), iptal edilebilirlik, noksanlık, nispi etkisizlik veya askıda hükümsüzlük şeklinde ortaya çıkabilir.

1. Butlan

Bir hukuki işlemin butlanı, bu hukuki işlemin hukuk düzeninde geçerli şekilde sonuç doğurabilmesi için aranan belli şartlara aykırı olması sebebiyle hükümsüzlüğünü ifade etmektedir. Bir başka deyişle butlan halinde, hukuki işlem kurucu unsurlarının varlığına rağmen geçerlilik şartlarına aykırılığı sebebiyle hükümsüzdür⁶⁹⁴.

Bununla birlikte, hukuk düzenince aranan her geçerlilik şartına aykırılık hukuki işlemin butlanı sonucunu doğurmaz⁶⁹⁵. Ancak öğretide, butlan müeyyidesi ile koruma altına alınanın kamu düzeni olduğu ve buna göre kamu düzenini korumak için öngörülen geçerlilik şartlarına aykırılığın sonucunun butlan sonucunu doğuracağı belirtilmektedir⁶⁹⁶. Bu bakımdan, geçerlilik şartına aykırılığın müeyyidesinin

---

⁶⁹² Davaya karşı savunma araçlarından olan itiraz, bir borcun hiç doğmadığının ya da sona erdiğinin öne sürülmesidir.

⁶⁹³ Dural / Sarı, s. 211; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁶⁹⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309.

⁶⁹⁵ Oğuzman / Öz, s. 174.

⁶⁹⁶ Dural / Sarı, s. 213; Oğuzman / Öz, s. 174.

belirtilmediği durumlarda, geçerlilik şartı öngören kanun hükmünün yorumlanması ile butlan sonucunu doğurup doğurmayacağına hususunda bir sonuca ulaşılabacaktır.

Öte yandan, TBK m. 27/1’de butlan sonucunu doğuracak bazı durumlar belirtilmiş olup bunları şu şekilde sıralayabiliriz: Kanunun emredici hükümlerine aykırılık, kamu düzenine, kişilik haklarına ve genel ahlak kurallarına aykırılık, hukuki işlemin konusunun imkânsız olması, ehliyetsizlik, kanunda öngörülen şekil şartlarına aykırılık, hukuki işlemi yapan kişinin tasarruf yetkisini haiz olmaması. Bunlar dışında yürürlükteki mevzuatın çeşitli hükümlerinde, her hukuki işlem için butlan müeyyidesini doğuracak farklı geçerlilik şartları da aranmış olup bunlara aykırılık halinde de hukuki işlemin butlanı söz konusu olacaktır⁶⁹⁷.

Butlan olan hukuki işlem, yapıldığı andan itibaren geçersiz olup hiçbir hukuki sonuç doğurmaz. Hukuki işlemin butlan olması, kamu düzeni ile yakından alakalı olması sebebiyle, sadece taraflarca değil menfaatleri butlan olan hukuki işleme bağlı olan herkes tarafından ve herkese karşı ileri sürülebilecektir⁶⁹⁸. Öte yandan hukuki işlemin butlan olması kendiliğinden sonuç doğurmakta olup bu sebeple, kural olarak bu hususun ayrıca ileri sürülmesine gerek olmaksızın hâkim tarafından re’sen dikkate alınacaktır⁶⁹⁹.

Hukuki işlemin butlan olması hali, yine kamu düzeniyle yakından ilişkili olması sebebiyle tarafların iradesinden bağımsızdır. Yani butlan olan bir hukuki işlem taraf iradelerinin birleşmesiyle geçerli hale getirilemeyeceği gibi geçerlilik şartının hukuki işlemin yapılmasından sonra yerine getirilmesi ile de butlan olan hukuki işlem, geçerli hale gelmiş olmaz. Bu durumda, taraflar isterlerse aynı hukuki işlemi baştan ve tekrardan yapabileceklerdir.

Nihayet, kanun koyucu bazı hallerde hukuki işlemin butlan olup olmadığına karar verilmesi konusunda hâkime takdir yetkisi tanımış olabilir. Bu halde somut olayda

---

⁶⁹⁷ Dural / Sarı, s. 213.

⁶⁹⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁶⁹⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310; Oğuzman / Öz, s. 174; Dural / Sarı, s. 213.

geçerlilik şartına uyulmamasının butlan teşkil edip etmediğine, hâkim karar verecek olup, hâkimin hukuki işlemin butlan olduğuna karar vermesi halinde ise hukuki işlem baştan itibaren hükümsüz sayılacaktır⁷⁰⁰.

2. İptal Edilebilirlik

Diğer bir hükümsüzlük olan iptal edilebilirlik halinde de bir hukuki işlemin geçerlilik şartlarındaki eksiklik söz konusudur. Ancak bu halde geçerlilik şartlarındaki eksiklik kamu düzeniyle ilişkili olmayıp hukuki ilişkinin taraflarıyla ilişkilidir. Yani iptal edilebilirlik müeyyidesi ile korunan hukuki değer kamu düzeni değil taraflardan birinin menfaatidir. Bu sebeple, hukuki işlemin butlanından farklı olarak iptal edilebilirlik halinde hukuki işlem kendiliğinden kesin hükümsüzlük teşkil etmemekle birlikte, hukuki işlemin taraflarından birinin hukuki işlemin iptalini talep hakkı söz konusudur. İptal hakkının kullanılmasıyla hukuki işlem, kesin olarak ve yapıldığı andan itibaren geçersiz hale gelir. Bu bakımdan, hukuki işlemin eksik olan geçerlilik şartı ile korunan tarafına tanınan iptal hakkı bozucu yenilik doğuran haktır⁷⁰¹.

Öte yandan, iptal hakkı bulunmayan diğer taraf, hukuki işlemle iptal hakkının kullanılmasına kadar geçen süre ile bağlıdır. İptal hakkının kullanılmasıyla hukuki işlem baştan itibaren ve kesin olarak hükümsüz olacağından, iptal hakkı bulunmayan diğer taraf da ancak bu hakkın kullanılmasıyla hukuki işlemle bağlı olmaktan kurtulacaktır. İptal hakkı bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olması sebebiyle, kural olarak⁷⁰² karşı tarafa yöneltilen tek taraflı irade beyanı ile kullanılmakta olup bu beyanın karşı tarafa ulaşması ile sözleşme kesin olarak ve yapıldığı andan itibaren hükümsüz olacaktır. Yenilik doğuran hakların kullanılmasından sonra bundan dönmek mümkün değildir. Bu sebeple

---

⁷⁰⁰ Bu durumda takdiri butlanın varlığından söz eden yazarın görüşü için bkz: Dural / Sarı, s. 212.

⁷⁰¹ Bkz: Dural / Sarı, s. 215.

⁷⁰² İptal hakkı, kural olarak tek taraflı irade beyanının karşı tarafa ulaşması ile hüküm doğurmakla birlikte, kanunda bazı durumlarda iptal hakkının dava yoluyla kullanılması ve hukuki işlemin de hâkim kararı ile geçersiz sayılacağı düzenlenmiş olabilir.

iptal hakkının kullanılmasıyla sözleşme butlan sayılacak ve bundan dönmek mümkün olmayacaktır.

Bunun dışında, hukuki işlemin geçersizliğine bağlanan butlan yaptırımından farklı olarak hukuki işlemin iptal edilebilirliğinin söz konusu olduğu durumlarda, hukuki işlemin iptali yalnızca bu hakkın tanındığı tarafça ileri sürülebilecek olup bu husus hâkim tarafından da kendiliğinden dikkate alınmamaktadır.

Bir hükümsüzlük hali olan iptal edilebilirlik yaptırımına ilişkin yaptığımız bu genel açıklamalarımızın dışında, iptal edilebilirlik halleri de tanıdığı iptal hakkının içeriği ve kullanılış şekline göre birtakım özellikler arz etmektedir. Buna göre, iptal edilebilirlik hallerinin de kendi içerisinde “düzelebilir hükümsüzlük” ve “bozulabilir hükümsüzlük” halleri şeklinde ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

A. Düzelebilir Hükümsüzlük

Bir iptal edilebilirlik hali olan düzelebilir hükümsüzlük halinde, iptal hakkı tanınan taraf hukuki işlemin yapıldığı andan itibaren bu hukuki işlemle bağlı olmamakla birlikte, kanunda iptal hakkının kullanılabileceği belirtilen süre içinde bu hakkını kullanmadığı takdirde hukuki işlemle bağlı hale gelecektir⁷⁰³. Yani bu hükümsüzlük halinde iptal hakkı tanınan tarafın, bunun için kanunda kendisine tanınan süre içinde iptal hakkını kullanarak sözleşmeyle bağlı olmadığını beyan etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde süresi içinde iptal hakkını kullanmayan veya bu hakkından feragat ettiğini belirten taraf, hukuki işlemle yapıldığı tarihten itibaren geçerli olacak şekilde bağlı hale gelecektir⁷⁰⁴.

Sözleşme kurulduğu sırada taraflardan birinin iradesinin hata, hile veya korkutma ile sakatlandığı durumlarda düzelebilir hükümsüzlük hali söz konusu olur⁷⁰⁵. Bu durumda

---

⁷⁰³ Dural / Sarı, s. 215.

⁷⁰⁴ Dural / Sarı, s. 215; K. Oğuzman / N. Barlas, Medeni Hukuk, Giriş-Kaynaklar-Temel Kavramlar, BETA Yayıncılık, 10. Baskı, İstanbul 2003, s. 148.

⁷⁰⁵ Oğuzman / Öz, s. 178; Dural/Sarı, s. 215.

iradesi hata hile veya korkutma ile sakatlanmış olan kişi sözleşmeyle baştan itibaren bağlı olmamakla birlikte, hata veya hileyi öğrendiği yahut korkutmanın etkisinin geçtiği tarihen itibaren bir yıl içerisinde iptal hakkını kullanmalıdır (TBK m. 39). Aksi halde iptal hakkı bulunan kişi, yapıldığı tarihten itibaren sözleşmeyle bağlı hale geleceği gibi bu saatten sonra sözleşmenin geçersizliğini de ileri süremeyecektir.

B. Bozulabilir Hükümsüzlük

Düzelebilir hükümsüzlük halinden farklı olarak bozulabilir hükümsüzlük halinde hukuki işlem yapıldığı andan itibaren iki taraf için de geçerli olmakla birlikte, kendisine iptal hakkı tanınan taraf yine kanunda öngörülen süre içinde iptal hakkını kullanarak hukuki işlemin baştan itibaren ve kesin olarak geçersiz hale gelmesini sağlamaktadır⁷⁰⁶.

Bununla birlikte, TBK m.28’de düzenlenen aşırı yararlanma (gabin)⁷⁰⁷ halinde tam da böyle bir iptal edirlilik hali söz konusudur⁷⁰⁸. Buna göre, sözleşme kurulduğu andan itibaren her iki taraf içinde bağlayıcı olmakla birlikte gabine uğrayan tarafın iptal hakkını kullanarak sözleşmeyi baştan itibaren ve kesin olarak geçersiz hale getirme imkânı bulunmaktadır. Bu halde de iptal hakkının sonuç doğurabilmesi kanunda öngörülen süre içinde kullanılmış olmasına bağlıdır. İlgili madde uyarınca, gabine maruz kalan taraf düşüncesizlik veya deneyimsizliğini öğrendiği, zor durumda kalma halinde ise bu durumun ortadan kalktığı tarihten itibaren beş yıl içinde iptal hakkını kullanmak zorundadır. Aksi takdirde bu beş yıllık sürenin bitiminden itibaren sözleşmenin geçersizliği ileri sürülemeyecek olup sözleşme kesin şekilde geçerliliğini koruyacaktır.

---

⁷⁰⁶ Dural / Sarı, s. 215; Oğuzman / Barlas, 2003, s. 148.

⁷⁰⁷ Aşırı yararlanma (gabin), iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde, bir tarafın düşüncesizliği, deneyimsizliği veya zor durumda kalması durumlarından faydalanılması suretiyle edimler arasında açık bir orantısızlığın meydana getirilmesi durumudur.

⁷⁰⁸ Oğuzman / Öz, s. 178; Dural / Sarı, s. 215-216.

3. Noksanlık (Eksiklik)

Yukarıda bahsettiğimiz gibi, bir hukuki işlemin geçerli şekilde kurulabilmesi ve hüküm doğurabilmesi için gerekli tüm kurucu unsurlarının ve geçerlilik şartlarının işlemin yapıldığı sırada bulunması gerekmektedir. Ancak bazı hallerde kanun koyucu, yapıldığı sırada kurucu unsurları tam olan hukuki işlemin geçerlilik şartlarından bazılarının hukuki işlemin yapılmasından sonra tamamlanabilmesine imkân tanımıştır. İşte hukuki işlemin sonradan tamamlanabileceği öngörülen bazı geçerlilik şartlarının yoksunluğu durumunda hukuki işlemin noksanlığından bahsedilmektedir⁷⁰⁹.

Noksanlığın giderilmesine kadar geçen sürede hukuki işlem askıda hükümsüz olmakla birlikte, hukuki işlemin yapıldığı sırada yerine getirilmemiş olan geçerlilik şartının tamamlanması ile birlikte hukuki sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır. Bununla birlikte hukuki işlemin yapıldığı andan mı yoksa eksikliğin giderildiği andan itibaren mi hüküm doğuracağı hususu ise tamamlanan geçerlilik şartının niteliğine göre değişiklik göstermektedir. Buna göre, tamamlanan geçerlilik şartı başlangıçtaki eksikliği gideriyorsa, şartın yerine getirilmesiyle sözleşme yapıldığı andan itibaren geçerli sayılacaktır⁷¹⁰. Başlangıçtaki eksikliğe örnek vermek gerekirse: Temyiz kudretine sahip küçük ve kısıtlıların, ancak yasal temsilcilerinin izni gerektiği halde onların iznini almaksızın yaptıkları sözleşmeler gerekli iznin alındığı zamana kadar askıda hükümsüz olup yasal temsilci tarafından izin verilmesiyle birlikte baştan itibaren geçerli hale gelecek ve sözleşmenin iki tarafını da bağlayacaktır.

Aynı şekilde temsilci ile yapılan işlerde de temsil olunanın rıza gösterdiği zamana kadar askıda hükümsüz olan sözleşme, temsil olunanın izin vermesinden sonra baştan itibaren geçerli olacak şekilde sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır. Bunların onay verip vermeyeceği hususunun bilinmediği durumlarda, sözleşmedeki noksanlık hakim tarafından re'sen dikkate alınır.

---

⁷⁰⁹ Oğuzman / Öz, s. 178; Dural / Sarı, s. 216.

⁷¹⁰ Oğuzman / Öz, s. 178.

Bunun dışında, sözleşmenin hükümlerini doğurması için taraflarca bir şart öngörülmüş de olabilir. Bu durumda, taraflarca öngörülen geciktirici şartın gerçekleşmesiyle, sözleşme şartın gerçekleşmesinden itibaren sonuç doğurmaya başlayacaktır. Şartın hiç gerçekleşmemesi halinde ise sözleşme baştan itibaren ve kesin olarak hükümsüz sayılacaktır.

Aynı şekilde, sözleşmenin hüküm doğurmasının taraflarca bir vadeye bağlanması halinde de sözleşme belirtilen sürenin bitiminden itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır.

4. Nisbi Etkisizlik

Diğer geçersizlik hallerinden farklı olarak nisbi etkisizlik halinde, hukuki işlem taraflar arasında geçerli iken diğer üçüncü kişilere karşı geçersiz sayılmaktadır. Bir başka deyişle, bu geçersizlik halinde hukuki işlem tarafları arasında geçerli şekilde sonuç doğurmakla birlikte, bu hukuki işlemin diğer kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün olmamaktadır⁷¹¹. Bu bakımdan öğretide, nisbi etkisizlik müeyyidesinin düzenleniş amacının, işlemde bulunan hak sahibinin tasarrufları karşısında üçüncü kişilerin menfaatlerinin korunması olduğu belirtilmektedir⁷¹². Nisbi etkisizlik yaptırımına birkaç örnek verecek olursak:

TBK m. 186’da uyarınca, alacağın devrinin devreden veya devralan tarafından kendisine bildirilmemiş olması halinde borçlunun eski alacaklıya borcunu ödeyerek borçtan kurtulması borçlu açısından nisbi etkisizliğe bir örnek teşkil etmektedir⁷¹³. Burada, alacağın devrine ilişkin tasarruf işlemi devreden ve devralan arasında geçerli iken, bu hususta borçluya bir bilgilendirmede bulunulmamış olması şartıyla borçluya karşı ileri sürülebilmektedir.

---

⁷¹¹ Dural / Sarı, s. 218.

⁷¹² R. Serozan, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2008, s. 19.

⁷¹³ Dural / Sarı, Türk Özel Hukuku, s. 218.

Aynı şekilde TMK m. 766 uyarınca, hükmen teslimle zilyetliğin devrinin üçüncü kişileri zarara sokmak veya taşınır rehni kurallarından kurtulmak için yapılması halinde, bu devir işlemi üçüncü kişiler için sonuç doğurmaz. Burada da zilyetliğin hükmen devri taraflar arasında geçerli olacakken belirtilen amaçlarla yapıldığının anlaşılması halinde üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyecektir.

§ 2. Sermaye Artırım Kararının Hükümsüzlük Halleri

I. Genel Olarak

Bir sermaye artırım kararı, kanuna ve/veya esas sermaye hükümlerine aykırılık taşıdığı takdirde, hukuken sakatlanır. Sermaye artırım kararının hukuki sakatlığı, yokluk, butlan, askıda hükümsüzlük veya iptal edilebilirlik şeklinde ortaya çıkabilir⁷¹⁴.

Bununla birlikte, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin TTK m. 445 ila 451. maddelerinde sadece butlan ve iptal edilebilirlik müeyyideleri hükme bağlanmıştır. Ancak, öğretide bu durumun, kanun koyucu tarafından YK ve GK kararları için yokluk yaptırımına yer vermek istemediği şeklinde değil, esas ve kural olarak iptal edilebilirliği öngörmüş olduğu şeklinde anlaşılması gerektiği belirtilmektedir⁷¹⁵.

Diğer yandan, sermaye artırım kararı ister YK tarafından karar verilsin isterse GK tarafından karar verilmiş olsun, bir hukuki işlem niteliğindedir. Bu bakımdan, hukuki işlemlerin hükümsüzlüğüne ilişkin genel hükümler sermaye artırım kararlarındaki sakatlıklar için de geçerlidir⁷¹⁶.

---

⁷¹⁴ M. Topaloğlu, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Davalarında Islah”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s. 644.

⁷¹⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 37.

⁷¹⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 309; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309.

Buna göre, sermaye artırımına ilişkin bir GK veya YK kararının, içeriğindeki eksiklik ve hukuka aykırılığın niteliğine göre yokluğu, butlanı veya iptal edilebilirliği söz konusu olabilir.

II. Yokluk Yönünden

Yukarıda da açıkladığımız şekilde bir hukuki işlemin yokluğu, o hukuki işlemin kanunda öngörülen şekli/kurucu unsurlarında eksiklik bulunması halinde söz konusu olmaktadır. Buna göre, ister YK ve isterse GK tarafından karar verilmiş olsun, kanunda öngörülen şekli/kurucu unsurlarında eksiklik barındıran sermaye artırım kararı yoklukla malul olacaktır⁷¹⁷.

Esas sermaye sisteminde GK tarafından verilen sermaye artırım kararı için kanunun emredici hükümleri ile öngörülen iki kurucu unsur bulunmaktadır: Genel Kurul ve sermaye artırım kararı⁷¹⁸. Aynı şekilde kayıtlı sermaye sisteminde YK tarafından verilen sermaye artırım kararı için kanunda öngörülen iki unsur, Yönetim Kurulu ve sermaye artırım kararıdır. Bu iki unsorda eksiklik olması halinde, alınan sermaye artırım kararı yok hükmündedir. Buna göre bir toplantı yapılmadığı halde yapılmış gibi gösterilmesi veya sermaye artırım kararı alınmadığı halde böyle bir karar alınmış gibi gösterilmesi durumunda sermaye artırım kararı yok hükmünde olacaktır⁷¹⁹.

Bunun dışında öğretide, sermaye artırımının yokluğu sonucunu doğabilecek birtakım hususlar üzerinde durulmuştur. Buna göre, aşağıdaki durumlarda sermaye artırım kararının yokluğu söz konusu olacaktır:

---

⁷¹⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309.

⁷¹⁸ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722a; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 77; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 343; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 351; Topaloğlu, s. 644; YHGK da bir kararında genel kurul kararlarının varlık kazanabilmesi için bu iki unsura dikkat çekmiş olup ilgili karar için bkz. YHGK, 02.04.2014- 2013/11-1048-2014/430, www.kazanci.com, e.t. 03.02.2021.

⁷¹⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 351.

Esas sermaye sisteminde, Genel Kurulun yetkili olmayan kişi veya organ tarafından toplantıya çağırılması veya hiç çağrı yapılmaksızın toplanmış olması halinde, bu şekilde gerçekleştirilen GK toplantısında alınan sermaye artırım kararı da yok hükmündedir⁷²⁰. Aynı şekilde kanunda veya esas sözleşmede öngörülen usule uygun şekilde oylama yapılmaksızın alınan sermaye artırım kararı da yoklukla maluldür⁷²¹. Yine, Bakanlık temsilcisinin de katılımı zorunlu olduğu halde o katılmaksızın gerçekleştirilen toplantıda alınan sermaye artırım kararının da yok hükmünde olacağı belirtilmektedir⁷²².

Ayrıca, öğretideki baskın görüş⁷²³ ve Yargıtay⁷²⁴ da kanunda veya esas sözleşmede öngörülen toplantı ve karar nisaplarına uyulmaksızın alınan sermaye artırım kararının yok hükmünde olduğunu savunmakla birlikte, öğretideki diğer bir görüş⁷²⁵ ise; toplantı ve karar nisaplarına ilişkin hükümlerin yalnızca pay sahiplerinin menfaatlerini korumaya yönelik olması sebebiyle öngörülen nisaplara uyulmaksızın alınan sermaye artırım kararının iptal edilebilirliğinin söz konusu olacağını belirtmektedir.

Öğretide tartışma konusu olan diğer bir husus ise genel kurul toplantı tutanağının tutulmamasının veya Bakanlık temsilcisinin imzalanmamasının genel kurul kararı üzerinde ne tür bir hükümsüzlüğe yol açacağına ilişkindir. Öğretideki bir görüş, toplantı

---

⁷²⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 351; Topaloğlu, s. 644.

⁷²¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 79.

⁷²² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 199; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 132 vd; Topaloğlu, s. 644.

⁷²³ Soykan, s. 581-582; Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 534; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 199; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 351.

⁷²⁴ Kanunda veya esas sözleşmede öngörülen nisaplara uyulmaksızın alınan kararların yok hükmünde olduğu yönünde Yargıtay kararı için bkz: YHGK, 20.11.2002-11-825/998 anıldığı yer: E. Moroğlu/A. Kendigelen, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Levha Yayıncılık, 10. Baskı, İstanbul 2014, s. 314; Y11.HD de 09.10.2001 tarih ve 5691/7567 sayılı yayımlanmamış bir kararında, esas sözleşmedeki nisaplar oluşmadan toplanan bir GK'da alınan kararların yok hükmünde olduğunu belirtmiştir (Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 352).

⁷²⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 139; Ayrıca eTK döneminde İMERGÜN de kanunda belirtilen asgari nisaplara uyulmuş olması şartıyla, esas sözleşmede öngörülen ağırlaştırılmış nisaplara uyulmadan alınan kararların iptal edilebilir nitelikte olduğunu savunmaktadır. Yazarın bu yöndeki görüşüne ilişkin açıklamaları için bkz: İmergün, s. 152, 162.

tututanağının düzenlenmesi ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmasının kararların doğumu için ilave bir kurucu unsur niteliği taşıdığını, tutanağın tutulmaması veya imzalanmaması halinde genel kurul kararının yoklukla malul olacağını savunmaktadır⁷²⁶.

Öğretideki diğer görüşe göre ise, Bakanlık temsilcisinin toplantıya katıldığı halde tutanağı imzalamaması veya toplantı tutanağının hiç düzenlenmemiş olması hallerinde bu durum genel kurulu kararlarının yokluğuna değil butlanına sebep olur⁷²⁷. Bu görüşün savunucusu BAHTİYAR, bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan toplantılarda onun hazır bulundurulmamasının o toplantıda alınan kararların yokluğuna neden olabilecek düzeyde bir ek kurucu unsur niteliğindeyken, temsilcinin katıldığı halde tutanağı imzalamadığı veya terk ettiği toplantılarda alınan kararların sırf bu yüzden yoklukla malul olmaması gerektiğini ve bu aykırılıklarda butlan yaptırımının uygulanmasının daha doğru ve şirket ve ortakların menfaatlerine de daha uygun olacağını belirtmektedir⁷²⁸. Ayrıca yazara göre, toplantı tutanağının düzenlenmesi ve imzalanmasına ilişkin TTK m. 422 hükmü, TBK m. 12 anlamında bir şekil kuralı niteliği taşıdığından, tutanağın hiç düzenlenmemiş olması, içeriğinde eksiklikler barındırması veya Bakanlık temsilcince imzalanmamış olması durumlarında oluşacak aykırılıkların yaptırımı da TBK m. 27 uyarınca butlan olacaktır⁷²⁹.

III. Butlan Yönünden

ETK'nin aksine TTK'da genel kurul kararlarının butlanı ayrıca hükme bağlanmıştır. Sermaye artırımlı kararının hükümsüzlüğü konusunda da uygulanacak TTK m. 447/1'de genel kurul kararlarının butlanı sonucunu doğurabilecek nedenler üç bent

---

⁷²⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 126 vd.

⁷²⁷ M. Bahtiyar, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Özellikle Kararların Hükümsüzlüğüne Etkileri”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Saygı Günü Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, ed. Mustafa Topaloğlu / Işık Özer, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 61.

⁷²⁸ Bahtiyar, Tutanak, s. 63.

⁷²⁹ Bahtiyar, Tutanak, s. 63.

şeklinde sayılmış olmakla birlikte, ilgili hükümde örnek gösterilen butlan sebeplerinin başındaki “özellikle” kelimesinden kanun koyucunun üç bent halinde öngördüğü butlan sebeplerinin örnekleyici nitelikte olduğu ve butlan sebeplerinin bu sayılanlarla sınırlı olmadığı anlaşılmaktadır⁷³⁰. Bu sebeple, öğretide TTK da örnekleyici şekilde yer verilen butlan sebeplerinin yanı sıra, TBK’nın 26 ve 27. maddelerinde öngörülen butlan sebeplerinin de genel kurul kararlarına ve aynı şekilde sermaye artırımına kararına da uygulanacağı belirtilmektedir⁷³¹.

Buna göre TTK m. 447’de üç bent halinde sayılan ve TBK’nın genel hükümlerinde öngörülen butlan sebeplerini şu şekilde açıklayabiliriz:

Pay sahiplerinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarının⁷³² sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması sonucunu doğuracak olan sermaye artırım kararları butlandır [TTK m. 447/1-(a)]. Buna göre, pay sahiplerinin her birine tanınmış olan genel kurula katılma, kendisini genel kurulda temsil ettirebilme, asgari oy hakkı ile TTK’nın çeşitli hükümlerinde tanınmış olan dava haklarını ortadan kaldıran yahut bunların kullanılmasını zorlaştıracak koşullara bağlayan sermaye artırım kararı butlanla malul olacaktır. Ayrıca, öğretide pay sahiplerinin TTK m. 357 uyarınca sahip oldukları eşit işleme tabi tutulma hakkını

---

⁷³⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 398; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 353; Topaloğlu, s. 645.

⁷³¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 200; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722d; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 354; Bu hususta TEKİNALP ise, TTK m. 447’de butlan sebepleri hakkında özel bir düzenleme getirilmiş olması sebebiyle, bu maddede sayılan sebepler dışında emredici hükümlere aykırılığın artık iptal sebebi teşkil edeceğini ve kanuna aykırılık nedeniyle genel kurul kararlarının butlanının ancak istisnai hallerde söz konusu olacağını belirtmektedir. Bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 399.

⁷³² TTK’nın 452. maddesinde vazgeçilmez hak kavramı ile müktesep hak kavramı ayırımına gidilmiş olmakla birlikte, vazgeçilmez hak kavramı öğretide, sınırlandırılması veya tamamen kaldırılması pay sahibinin rızası olsa dahi mümkün olmayan, sadece pay sahiplerinin yararları için değil aynı zamanda anonim ortaklığın yapısı gereği kanunen tanınan ve korunan haklar olarak tanımlanmıştır. Bkz. Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 200; Vazgeçilemez haklar hakkında detaylı bilgilendirme için ayrıca bkz. Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 348-350.

kaldıran veya sınırlandıran sermaye artırımı kararlarının da butlanla malul olacağı belirtilmektedir⁷³³.

Yine, pay sahiplerinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran kararlar da kesin hükümsüzdür [TTK m. 447/1-(b)]. TTK'nın 437. maddesinde, pay sahiplerinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarının kapsamı ve kullanılmasına ilişkin esaslar belirtilmiş, son fıkrasında da bu hakkın esas sözleşme ve ortaklığın organlarından birinin kararı ile kaldırılamayacağı ve sınırlandırılmayacağı hükme bağlanmıştır. İşte pay sahiplerinin bu haklarını kullanmalarını, bu maddede düzenlenen esaslar dışında ek koşullara bağlayan ve zorlaştıran sermaye artırımı kararları da butlan yaptırımına tabi olacaktır⁷³⁴.

Nihayet, anonim ortaklığın temel yapısını bozan veya sermayenin korunmasına ilişkin emredici hükümlere aykırı olan kararların da batıl olacağı kanunda belirtilmiştir [TTK m. 447/1-(c)]. Buna göre, anonim ortaklığın temel yapısını oluşturan; anonimlik, sermayenin paylara bölünmüşlüğü, ortakların sınırlı ve sadece şirkete karşı sorumlu olması, her bir payın bir pay sahipliği konumunu oluşturması, pay devri serbestliği, bağımsız denetim, organlar arası işlevler ayrılığı ve organların devredilemez birtakım yetkilerinin bulunması, yönetimin hesap verebilirliği şeklindeki hususlara aykırılık oluşturan sermaye artırımı kararı butlanla malul sayılacaktır⁷³⁵.

Aynı şekilde, kanunun sermayenin korunması amacına yönelik emredici hükümlerine aykırı sermaye artırımı kararları da butlanla malul olacaktır. Öğretide, itibari değersiz veya asgari itibari değer altında pay oluşturulmasına⁷³⁶ (TTK m. 476), şirketin kendi paylarını izin verilen ölçü dışında edinmesine (TTK m. 379 vd.), finansal tabloların ve faaliyet raporlarının incelemeden kaldırılmasına (TTK m. 437), karşılığı ödenmeksizin

---

⁷³³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 201.

⁷³⁴ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 356.

⁷³⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 201; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 402; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 357-358.

⁷³⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 358.

de hamiline yazılı senet çıkarılablmesine (TTK m. 484/2), sermaye için faiz ödenmesine (TTK m. 509-510) ilişkin kararların sermayenin korunması amacına yönelik emredici hükümlere aykırılık teşkil etmesi sebebiyle batıl olacağı belirtilmiştir⁷³⁷.

TTK'nın genel kurul kararlarının butlanını düzenleyen ilgili kanun maddesinde öngörülen butlan sebepleri dışında, sermaye artırımı kararı, TBK'nın 27. maddesi uyarınca, kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olması yahut konusunun imkânsız olması halinde de butlanla malul olacaktır⁷³⁸.

Bununla birlikte, MOROĞLU, bedelli pay alma hakkının hakkaniyete aykırı şekilde sınırlandırılması sonucunu doğuracak genel kurul kararının butlanla malul olacağını belirtmiştir. Ayrıca yazar, sermaye artırımı kararı alan ortaklığın iflasına hükmolunmuş olunması halinde alınan sermaye artırımı kararının, konusunun imkânsız hale gelecek olması sebebiyle, genel hükümler uyarınca butlanının söz konusu olacağını belirtmiştir⁷³⁹.

Yargıtay da sermaye artırımı kararının konsusunun imkânsız hale gelmesi sebebiyle hükümsüzleşeceği yönünde vermiş olduğu bir kararında, konusu imkânsız hale gelen sermaye artırımı kararının butlanla malul hale geleceğine hükmetmiştir⁷⁴⁰.

Sonuç olarak, YK veya GK tarafından alınan sermaye artırımı kararı, Kanunda belirtilen şekli/kurucu unsurlarını haiz olmakla birlikte; TTK'nın 447. maddesine veya mevzuattaki emredici hükümlere, ahlak ve adaba, kişilik haklarına, kamu düzenine aykırı ya da konusu imkânsız olabilir. İşte böyle bir durumda, alınan sermaye artırımı kararı varlık kazanmış olsa da butlanla malul olacaktır⁷⁴¹.

---

⁷³⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 202.

⁷³⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 200, 202.

⁷³⁹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁷⁴⁰ Y11.HD, 18.11.1992-1992-9599/5987, anıldığı yer: G. Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1995, s. 550-551.

⁷⁴¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309-310.

IV. Yoklukla veya Butlanla Malul Kararların Ortak Sonuçları

Sermaye artırımı kararının yokluğu ve butlanı, hukuki nitelikleri ve tanımları itibariyle birbirinden ayrılrsa da her iki yaptırım türünde de ortak sonuçlar doğmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, yok hükmünde olan sermaye artırımı kararı alındığı andan itibaren hiç doğmamış sayılacaktır. Aynı şekilde, butlanla malul olan sermaye artırımı kararı da baştan itibaren kesin hükümsüz sayılmaktadır. Yani, her iki hükümsüzlük halinde de sermaye artırımı kararı alındığı andan itibaren kesin olarak hükümsüzdür⁷⁴².

Sermaye artırımı kararının yokluğu veya butlanı kararın alınmasında güncel hukuki yararı olan herkes tarafından (hatta artırımı kararında olumlu oy kullanmış olan paydaşlar tarafından bile)⁷⁴³ ve herkese karşı ileri sürülebileceği gibi kararın yoklukla malul olduğu veya batıl olduğunun anlaşıldığı durumlarda, bu husus hâkim tarafından re'sen dikkate alınır⁷⁴⁴. Sermaye artırımı kararının yokluğu veya butlanına ilişkin mahkeme kararı yenilik doğurucu olmayıp açıklayıcıdır⁷⁴⁵.

Öte yandan, sermaye artırımı kararının yokluğu veya butlanı halinde bu husus, açılmış olan bir davada itiraz⁷⁴⁶ şeklinde ileri sürülebileceği gibi, ayrıca bir tespit davası açılması suretiyle ileri sürülebilir⁷⁴⁷. Ayrıca, kapalı anonim şirketlerde sermaye artırımı kararının yokluğu veya butlanının ileri sürülebilmesi herhangi bir süreye bağlı olmamakla birlikte⁷⁴⁸, öğretide⁷⁴⁹ karardaki sakatlığın öğrenilmesine rağmen uzun süre suskun kaldıktan sonra dava açılmasının TMK'nın 2. maddesi ile hükme bağlanan dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edeceği ve bu durumda açılacak davanın reddine karar verilmesi

---

⁷⁴² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁷⁴³ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722f.

⁷⁴⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310; Topaloğlu, s. 646.

⁷⁴⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁷⁴⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 352; Topaloğlu, s. 646.

⁷⁴⁷ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 310.

⁷⁴⁸ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 352.

⁷⁴⁹ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N.722f; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 213; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 311.

gerektiği belirtilmektedir. Yargıtay kararları her somut olaya göre değişiklik göstermekle birlikte genelde sekiz veya dokuz yıldan sonra açılan butlan davalarında hakkın kötüye kullanıldığına karar verilmektedir⁷⁵⁰.

Öte yandan, TTK m. 456/4 uyarınca, genel kurul kararının hükümsüzlüğü sebebiyle açılacak dava yokluk veya butlana ilişkin olsa dahi kanunda öngörülen üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması gereklidir⁷⁵¹. Bu halde mahkemece genel kurul kararının feshine ilişkin karar verilmesi doğru olacaktır⁷⁵².

SerPK m. 92/1- (b)'de, madde hükmünde öngörülen koşulların oluşması halinde butlan veya yokluğun tespiti için dava açma hakkı SPK'ya da tanınmış olup kurulun tespit davası açma hakkı ise beş yıllık bir süreye bağlanmıştır.

Artırım kararının yokluğu veya butlanının tespiti için açılacak dava, ortaklığın merkezinin bulunduğu yerdeki (HMK⁷⁵³ m. 6) asliye ticaret mahkemesinde (TTK m. 5) ve ortaklığa karşı açılacaktır.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, kanunda TTK'nın 448 ila 450. maddelerinde öngörülen hükümlerinin GK kararlarının iptali ve butlanının tespiti davalarında uygulanacağı belirtilmiş olmasına rağmen, öğretideki bir görüşe göre; tespit davasına ilişkin usul ve esaslar için HMK hükümleri uygulanacak olup, iptal davasına ilişkin TTK m. 448'de düzenlenen usul hükümleri artırım kararının yokluğu veya butlanının tespiti için açılacak davada uygulanmaz⁷⁵⁴.

Artırım kararının yokluğu veya butlanının tespiti için açılan davanın reddine ilişkin hüküm yalnızca davanın taraflarını bağlayacakken, artırım kararının yok hükmünde veya

---

⁷⁵⁰ Topaloğlu, s. 646.

⁷⁵¹ Topaloğlu, s. 646.

⁷⁵² Topaloğlu, s. 646.

⁷⁵³ 6100 sayılı ve 12.02.2011 tarihli Hukuk Muhakemeleri Kanunu.

⁷⁵⁴ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 311.

butlan olduğunu tespit eden kesin hüküm bütün pay sahipleri ve üçüncü kişiler için de bağlayıcı niteliktedir⁷⁵⁵.

Öte yandan, yoklukla malul veya batıl olan sermaye artırım kararını uygulayan YK üyelerinin, TTK m. 446/1-(d) hükmünden anlaşılacağı üzere, bu sebeple meydana gelen zararlardan dolayı sorumlulukları söz konusu olacaktır. Buna göre YK üyelerinin her biri yokluk veya butlanla malul olan sermaye artırım kararının uygulanması sebebiyle doğan zararlardan ortaklığa, pay sahiplerine ve ortaklık alacaklılarına karşı sorumlu olurlar⁷⁵⁶.

Nihayet belirtmek gerekir ki, hâkimin hukuk kurallarını re'sen uygulaması ilkesinin bir gereği olarak, hâkim önüne gelen uyuşmazlıkta iptal talebinde bulunulmuş olsa yokluk veya butlan yaptırımına karar verebilir⁷⁵⁷. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 2013/11-1048 E. ve 2014/430 K. Sayılı kararında, genel kurul kararının iptali talebiyle açılmış olan davada şartları oluşmuşsa butlan kararı verilmesi gerektiği yönünde hüküm kurulmuştur⁷⁵⁸.

V. İptal Yönünden

Bir GK veya YK kararının iptali, bu kararın mahkeme kararıyla geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını ifade etmektedir⁷⁵⁹. Buna göre, sermaye artırımının iptaline ilişkin mahkeme kararı ile sermaye artırım kararı geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmış olup bunun sonucunda, artırım kararına dayanılarak yapılan tüm işlemlerin eski haline getirilmesi icap eder.

---

⁷⁵⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 311.

⁷⁵⁶ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722f; E. Çamoğlu, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Umumi Heyet Kararlarının, İcrasından Doğan Mesuliyeti", BATİDER, C. 3, S. 3, 1966, s. 527; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 311.

⁷⁵⁷ Topaloğlu, s. 646.

⁷⁵⁸ Topaloğlu, s. 646.

⁷⁵⁹ Şener, s. 536.

İptal müessesinin getiriliş amacı pay sahiplerini korumak olup bu bakımdan yokluk ve butlan yaptırımlarından farklı olarak, sermaye artırımı kararının iptal söz konusu olduğunda, bu husus hakim tarafından re'sen göz dikkate alınmayıp kanunda belirtilen kişilerce iptal davası açılması gerekir. Yine yokluk ve butlan yaptırımlarından farklı olarak, burada sermaye artırımı kararı, baştan itibaren yok veya baştan itibaren hükümsüz olmamakla birlikte, mahkemenin iptal kararı vermesiyle geçmişe etkili olarak ortadan kalkar⁷⁶⁰.

GK kararlarının ve haliyle sermaye artırımı kararlarının iptali hususu TTK'nın ilgili maddelerinde özel hükme bağlanmış olmakla birlikte, sermaye artırımı kararının, TBK'nın genel hükümleri uyarınca ve TTK'nın iptale ilişkin ilgili hükümleri uyarınca iptali söz konusu olabilir.

1. Genel Hükümlere Göre İptal Edilebilir Sermaye Artırımı

TTK'nın 445 vd. düzenlemelerinde GK ve (460/5 hükmündeki atıf ile) YK kararlarının iptali ayrıca hükme bağlanmış olup iptal sebepleri ayrıca düzenlenmiş olmakla birlikte, TBK'nın "Aşırı Yararlanma" başlığı altında hükme bağlanan 28. maddesi ile "İrade Bozuklukları" başlığı altında 30 ila 39. Maddelerinde sözleşmelerin iptal sebeplerine ilişkin genel hükümlere yer verilmiştir. Buna göre iradesi; hile, hata, korkutma ile sakatlanmış olan veya düşüncesizliği, dikkatsizliği veya zor durumda kalması durumlarından yararlanan tarafa sözleşmeyi iptal edebilme imkânı tanınmıştır.

Öte yandan, TMK'nın 5. maddesinde *"Bu kanun ve Borçlar Kanunun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır"* denilmektedir. Buna göre, GK ve YK kararlarına ilişkin iptal sebepleri TTK'nın ilgili hükmünde sayılanlarla sınırlı olmayıp, TBK'nın genel hükümlerinde hükme bağlanmış olan iptal sebeplerinin de GK ve YK kararları ve haliyle sermaye artırımı kararları bakımından uygulanacağını söyleyebiliriz.

---

⁷⁶⁰ Şener, s. 536.

Kaldı ki, TTK'nın iptal sebeplerini düzenleyen 447/1. maddesinde bir iptal sebebi olarak kanuna aykırılıktan bahsedilmiş olup bizim de katıldığımız öğretideki yaygın görüş, madde hükmünde bahsedilen kanuna aykırılığın, sadece TTK hükümlerine değil, güncel mevzuattaki tüm kanun hükümlerine aykırılık şeklinde anlaşılması gerektiği yönündedir.⁷⁶¹ Buradan hareketle, TBK'nın genel hükümlerine aykırılığı halinde de alınan sermaye artırımı kararının iptal edilebilirliğinin mümkün olacağı anlaşılmaktadır⁷⁶².

Buna göre, TBK'nın iptal sebeplerine ilişkin genel hükümlerinin uygun düştüğü ölçüde sermaye artırımı kararlarına da uygulanması ile sermaye artırımı kararının alınması sırasında iradesi hile, hata veya korkutma ile sakatlanan ya da düşüncesizliği, deneyimsizliği ya da zor durumda olması sebebiyle zarara uğratılan pay sahibinin de genel hükümler uyarınca sermaye artırımı kararının iptalini dava ve talep hakkı olmalıdır.

2. Ticaret Kanununa (Özel Hükümlere) Göre İptal Edilebilir Sermaye Artırımı

A. Genel Olarak

Anonim ortaklıklarda sermaye artırımına kayıtlı sermaye sisteminde YK, esas sermaye sisteminde ise GK karar vermekle birlikte, genel kurulda alınan sermaye artırımı kararı TTK m. 421 uyarınca çoğunluk ilkesine uyularak alınır. Artırım kararı, kesinlik kazanmasıyla birlikte genel kurul toplantısına katılmayanları veya katıldığı halde olumsuz oy kullanan pay sahipleri için de bağlayıcı hale gelir. Bu sebeple sermaye artırımı kararının iptaline ilişkin dava açılmasına uygulamada sıklıkla rastlanmaktadır⁷⁶³.

---

⁷⁶¹ Yalçın, s. 49; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, s. N. 733.

⁷⁶² Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, s. N. 733.

⁷⁶³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 203.

TTK'nın m. 445-446 ile m. 448-451 hükümleri ile, genel kurul kararları için açılacak iptal davasına ilişkin esaslar özel hükme bağlanmış olup daha önce de belirttiğimiz gibi genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümleri, GK tarafından alınan sermaye artırımı kararlarının iptali konusunda da geçerlidir. Bunun yanı sıra YK kararlarının iptaline ilişkin TTK m. 460/5'te, GK kararlarının iptalini düzenleyen hükümlerin YK kararları içinde kıyasen uygulanacağı belirtilerek atıfta bulunulmuş olması sebebiyle YK kararlarının ve haliyle YK'nın sermaye artırımı kararının iptali hususunda da TTK'nın yukarıda belirtilen maddeleri uygulama alanı bulacaktır.

TTK'nın iptale ilişkin hükümlerinden m. 445'te iptal sebeplerini, m. 446'da ise iptal davası açabilecekleri hükme bağlanmıştır. TTK'nın "Çeşitli Hükümler" başlığı altında hükme bağlanan 448. maddesinde ise iptal davasında ilan, teminat ve kanun yolu hususları düzenlenmiştir. 449 vd. hükümlerinde ise sırasıyla; kararın yürütülmesinin geri bırakılması, kararın etkisi, kötü niyetle iptal davası açanların sorumluluğuna ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Ayrıca belirtelim ki, kanunda TTK'nın 448 ila 450. maddelerinde öngörülen usul hükümleri, hem butlan hem de iptal davaları için öngörülmüş olup bu sebeple aşağıda bu hususlara ilişkin yapacağımız açıklamalar artırım kararının butlanının tespiti davası⁷⁶⁴ için de geçerli olacaktır.

YK kararları için de kıyasen uygulanacağı belirtilen, GK kararlarının iptaline ilişkin kanun hükümleri konusunda yaptığımız bu genel bilgilendirmenin ardından aşağıda ilgili kanun hükümlerini, sermaye artırımı kararları bakımından değerlendirerek bu hususta detaylı açıklamalarda bulunacağız.

B. İptal Nedenleri

TTK'nın iptal sebeplerini hükme bağlayan 445/1 hükmünde *"kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları*

---

⁷⁶⁴ TTK'nın ilgili maddelerinde butlan davası şeklinde ifade edilmiş olsa da burada bahsedilen, butlanın tespiti davasıdır.

aleyhine...” denilmek suretiyle genel kurul kararlarının iptal edilebilirliği sonucunu doğuracak üç sebep öngörülmüştür⁷⁶⁵.

Buna göre, sermaye artırımı kararının, TTK’nın ilgili hükmü uyarınca iptalinin talep edilebilmesi için kararın kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya TMK m. 2’de hükme bağlanmış olan dürüstlük kuralına aykırı nitelikte olması gerekmektedir.

a. Kanuna Aykırılık

TTK m. 445/1’de kanuna aykırılık bir iptal sebebi olarak düzenlenmiş olmakla birlikte öğretide buradaki kanuna aykırılık kavramının, TTK hükümlerinin yanında tüzel kişiliğe ilişkin diğer kanun hükümleri⁷⁶⁶ ile uyulması zorunlu olan genel nitelikteki örf ve âdet hukuku kurallarına ve genel olarak geçerli hukuki ilkelere aykırılığı da içine alacak şekilde geniş yorumlanması gerektiği belirtilmektedir⁷⁶⁷.

Öte yandan, ilgili kanun hükmünde bir iptal sebebi olarak sadece kanuna aykırılıktan bahsedilmiş olup eTK’nın 381. madde hükmü ile benzer şekilde, kanunun emredici hükümlerine mi yoksa yedek hükümlerine aykırılığın iptal sebebi olacağı konusunda bir ayrıma gidilmemiştir. Bunula birlikte, TBK 26-27. maddelerinde (eBK m.

---

⁷⁶⁵ Topaloğlu, s. 645.

⁷⁶⁶ Buradaki kanuna aykırılık kavramının, özel hukuk ve kamu hukukuna ilişkin tüm kanun hükümleri ile uyulması zorunlu olan genel nitelikteki örf ve âdet hukuku kurallarına, eşitlik ilkesine ve hakların başkasına en az zarar verecek şekilde kullanılması ilkesine aykırılığı kapsamakla; idareye mevcut bir kanun hükmünün değiştirilmesi yetkisi özel bir kanun hükmüyle tanınmış ve idare de bu yetkisini bir tüzük, yönetmelik, kararname veya tebliğ ile kullanmış olmadıkça, bu tür ikincil düzenlemelere aykırılığın m. 445 anlamında bir iptal sebebi oluşturmayacağı ve aksi halde bu durumun normlar hiyerarşisine ve kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırılık oluşturacağı şeklindeki açıklamaları için bkz. Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 303-304.

⁷⁶⁷ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 733; Şener, s. 532; Pulaşlı ise, buradaki kanuna aykırılık kavramının TTK hükümlerine veya AŞ’ye ilişkin hükümlere değil, yürürlükteki tüm mevzuat hükümlerine, yazılı olmayan hukuk kurallarına ve özellikle pay sahipleri arasındaki eşitlik ilkesine aykırılığı da içerdiği yönünde görüş bildirmekte olup. bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 361.

19-20) yokluk ve butlan müeyyidelerinin sebebi olarak da kanuna aykırılıktan bahsedilmektedir. Sonuçta eTK gibi TTK'nın ilgili hükmü de iptal sebebi olarak öngördüğü kanuna aykırılık hususuna, TBK'nın yokluk ve butlan yaptırımlarına ilişkin düzenlemelerini de dikkate almak suretiyle bir açıklık getirmemiştir.

Böyle olunca, eTK döneminde de tartışma konusu olan, hangi hallerde kanuna aykırılık sebebiyle yokluk veya butlan yaptırımlarının söz konusu olacağı veya hangi hallerde aynı gerekçe ile iptal edilebilirlik yaptırımının söz konusu olacağı hususlarında öğretideki görüş ayrılıkları geçerliliğini sürdürmektedir.

ETK döneminde konu ile ilgili olarak ARSLANLI⁷⁶⁸ ve DOMANIÇ⁷⁶⁹, kanunun emredici hükümleri ile ilgili olarak mutlak emredici hükümler ve nisbi emredici hükümler ayrımı yaparak, üçüncü kişiler ile şirket alacaklılarını koruyan mutlak emredici hükümlere aykırılık halinde eBK m. 19-20 uyarınca yokluk veya butlan yaptırımının; bunlar dışında kalan ve ortakları korumaya yönelik olan nisbi emredici hükümlere aykırılık halinde ise eTK m. 381 uyarınca iptal edilebilirlik yaptırımının söz konusu olacağını belirtmişlerdir.

TTK'nın 445/1 hükmünde bir iptal sebebi olarak öngörülen kanuna aykırılık hususu ile ilgili olarak ise BAHTİYAR, mutlak veya nisbi olduğuna bakılmaksızın kanunun emredici hükümlerini ileriye yönelik kaldıran veya değiştiren kararların batıl olacağını ve bununla birlikte geçersizliği söz konusu olan kararlar ile ilgili ve o kararlar sınırlı bir ihlalin söz konusu olduğu durumların, iptal edilebilirlik sebebi oluşturacağını belirtmektedir⁷⁷⁰. Buna göre pay sahiplerinin rüçhan hakkının kanunun 461. maddesine aykırı şekilde ve ileriye etkili olarak sınırlandıran ve kaldıran GK kararı batıl olacaktır.

Yazara göre, TTK m. 414/1'de öngörülen davetin toplatıdan en az iki hafta önce yapılmasına dair hüküm nisbi emredici nitelikte olup buna aykırılık halinde ilgili GK

---

⁷⁶⁸ H. Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1960, s. 68.

⁷⁶⁹ Domaniç, s. 881-882.

⁷⁷⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 207.

kararının iptal edilebilirliği söz konusu olur. Yine her payın kural olarak en az bir oy hakkı sağlayacağını öngören TTK m. 434 hükmüne, aykırı şekilde pay sahiplerinin asgari oy hakkının çiğnenmesi veya oy hakkının kullandırılmaması suretiyle alınan GK kararı da bu görüş uyarınca iptal edilebilir niteliktedir⁷⁷¹.

PULAŞLI da kanuna aykırılık konusunda mutlak emredici hükümlere aykırılık ve nisbi emredici hükümlere aykırılık şeklinde bir ayrıma giderek iptal sebebi oluşturabilecek kanuna aykırılığın, yokluk ve butlan halleri dışında kalan kanunun nispi emredici hükümlerine aykırılık olarak anlaşılması gerektiğini belirtmektedir. Yazara göre, mutlak emredici hükümlere aykırılık halinde yokluk veya butlanın söz konusu olacağını ve bu halde hükümsüz sayılan bir kararın iptali değil, hükümsüzlüğünün tespiti söz konusu olacaktır⁷⁷².

TEKİNALP ise; buradaki kanuna aykırılık kavramı ile kastedilenin TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümleri olduğunu ve bu bakımdan emredici veya yedek nitelikte olduğuna bakılmaksızın, TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerine aykırı olan GK kararının iptalinin talep edilebileceğini söylemektedir⁷⁷³.

Ayrıca, Yargıtayın yerleşik içtihatlarında da kanununa aykırılık bakımından mutlak emredici hükümlere aykırılık ve nispi emredici hükümlere aykırılık ayrımı yapılmakta olup kanunun mutlak emredici hükümleri dışında kalan nispi emredici hükümlerine aykırılık hali bir iptal sebebi olarak kabul edilmektedir⁷⁷⁴.

---

⁷⁷¹ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 207.

⁷⁷² Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 361- 362; Aynı görüşte ÇAMOĞLU da TTK m. 447 ile TBK m. 27 dışında kalan kanun hükümlerine aykırılık hallerinin iptal sebebi olduğunu belirtmekte olup bkz. Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, s. 534.

⁷⁷³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 394.

⁷⁷⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 29.05.2002 tarihli bir kararında Moroğlu'na da atıfta bulunulmakla, yokluk ve butlan ayrımı yapılmış ve emredici hükümlerin de mutlak ve nisbi emredici hükümler olmak üzere ikiye ayrıldığı belirtilmiş olup ilgili karar için bkz. YHGK, 29.05.2002-2002-441/2002-433, anıldığı yer: Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014, s. 334.

Sonuç olarak uygulamada ve bizim de katıldığımız öğretideki genel görüşe göre kanuna aykırılık konusunda kanunun nisbi emredici hükümlerine mi yoksa mutlak emredici hükümlerine aykırılık şeklinde bir ayrıma gidilmekle, alınan sermaye artırım kararının kanunun mutlak emredici hükümleri dışında kalan hükümlerine aykırılığı halinde iptal edilebilirliği söz konusu olmaktadır.

b. Esas Sözleşmeye Aykırılık

TTK'nın m. 445/1 hükmü ile hükme bağlanan bir iptal sebebi de esas sözleşmeye aykırılık halidir. Buna göre esas sözleşmenin sermaye artırımına ilişkin düzenlemelerine aykırı olan sermaye artırım kararı iptal edilebilirlikle malul olacaktır⁷⁷⁵.

Öte yandan, kanunun emredici hükümlerinin esas sözleşmeye aynen yazılmış da olabilir ancak bu durumda esas sözleşmeye aykırılık değil, kanuna aykırılık söz konusu olur⁷⁷⁶. Ayrıca, esas sözleşmeye aynen geçirilen hüküm kanunun emredici hükümlerinden birisi veya TTK m. 447'de hükme bağlanan anonim şirketin temel ilkelerinin tekrarı niteliğinde ise bu hükme aykırılık halinde sermaye artırım kararı iptal edilebilirlikle değil butlanla malul olacaktır. Bu durumda sermaye artırım kararının tescil ve ilanı mümkün olmamakla birlikte, yine de bir şekilde tescil ve ilan edilmiş sermaye artırım kararı, kanunun emredici hükümlerine aykırılığı sebebiyle kesin hükümsüz nitelikte olup bu kararlar aleyhine esas sözleşme hükümlerine aykırılığı sebebiyle dahi iptal davası açılmayacaktır⁷⁷⁷.

Sermaye artırım kararı kanunun esas sözleşmeye aykırılık gerekçesiyle iptalinin söz konusu olabileceği durumlara farklı örnekler vermek gerekirse: Esas sözleşmede, sermaye artırımından önce artırıma ilişkin bir uzman raporu alınması öngörülmüş olabilir. Bu halde, böyle bir uzman raporu alınmaksızın sermaye artırım kararı alınırsa, bu karar

---

⁷⁷⁵ Yalçın, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımının Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle İptali, s. 56; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 304.

⁷⁷⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 207.

⁷⁷⁷ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, s. 534.

esas sözleşme hükümlerine aykırılığı gerekçesiyle iptal edilebilecektir. Başka bir örnek ise rüçhan hakkının sınırlandırılmasına ilişkin olabilir. Esas sözleşmede rüçhan hakkının %30'dan fazla kısıtlanamayacağı öngörülmüş ise bu hususa aykırılık halinde de iptal edilebilirlik yaptırımını söz konusu olacaktır⁷⁷⁸.

c. Dürüstlük Kuralına Aykırılık

TTK m. 445/1'de iptal sebebi olarak öngörülmüş bir diğer husus ise TMK m. 2'de hükme bağlanmış olan dürüstlük kuralına aykırılıktır. Kanun koyucunun dürüstlük kuralına aykırılık halini bir iptal sebebi olarak hükme bağlamasındaki amaç çoğunluk pay sahiplerinin kendi çıkarlarını gözeterek alacağı kararlar karşısında, azınlık pay sahiplerinin zarara uğramasının önüne geçmektir⁷⁷⁹. Öte yandan, sermaye artırımının geçerliliği için haklı bir sebebin varlığı aranmaz⁷⁸⁰. Ancak, somut olayda artırımın yalnızca azınlık pay sahiplerini zarara uğratmak amacıyla yapılmış olması sermaye artırımını geçersiz kılar⁷⁸¹.

Öğretide dürüstlük kuralının modern Anonim Ortaklıklar hukukunda, klasik içeriğinden daha farklı bir nitelik kazandığından bahisle⁷⁸² TEKİNALP, bu yeni içeriğin “şeffaflık, sakınarak karar alma, çoğunluğun menfaatine öncelik tanıma ilkelerinin yanı sıra ortakların bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını savsaklamama” ilkelerini de kapsayacak şekilde genişlediği ifade etmektedir⁷⁸³.

YALÇIN ise, TMK m. 2'de hükme bağlanmış olan dürüstlük kuralının, şirketler hukuku ve özellikle de sermaye artırımını açısından hakkın açıkça kötüye kullanılması,

---

⁷⁷⁸ Yalçın, s. 57.

⁷⁷⁹ Şener, s. 537; Yalçın, s. 57; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 304; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 737a.

⁷⁸⁰ Pulaşlı, Tasarı, s. 37.

⁷⁸¹ Pulaşlı, Tasarı, s. 37.

⁷⁸² Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 737a.

⁷⁸³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 394.

hakların en az zarar verecek şekilde kullanılması, pay sahibinin şirkete ve diğer ortaklara karşı sadakat yükümlülüğü ve eşitlik ilkelerini de kapsayacak şekilde geniş yorumlanması gerektiğini savunmaktadır. Yazara göre, bu ilkeler dürüstlük kuralının sermaye artırımı konusunda özel görünüş biçimlerini oluşturmakta olup alınan sermaye artırımı kararının bu ilkelerden birine aykırılığı halinde dürüstlük kuralına aykırılığı sebebiyle iptali söz konusu olabilecektir⁷⁸⁴.

Sermaye artırımı kararının dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edip etmediği hususunda, her somut olay için o somut olayın özellikleri dikkate alınarak mahkeme tarafından karar verilmektedir. Bununla birlikte öğretide sermaye artırımını dürüstlük kuralına aykırılığının tespitinde yol gösterecek bazı hususlara değinilmiş⁷⁸⁵ olup bunlar şu şekildedir:

- Sermaye artırımının şirketin amaç ve gereksinimiyle paralel olup olmadığı,
- Çoğunluk pay sahiplerinin sermaye artırımına gitmek istemelerindeki amaçlarının sadece kişisel yarar sağlamak olup olmadığı,
- Sermaye artırımı kararı sebebiyle münferit ve azınlık pay sahiplerinin zarara uğrayıp uğramadığı,
- Sermaye artırımı kararı sebebiyle azınlık pay sahiplerinin zarara uğrayacak olması kaçınılmaz ise de onları en az şekilde zarara uğratacak yolun seçilip seçilmediği.

Her somut olayda hâkimin, bu hususları da dikkate alarak dürüstlük kuralına aykırılık konusunda bir tespitte bulunması gerekmektedir. Nitekim, Yargıtay da sermaye artırımı kararının dürüstlük kuralına aykırılığı gerekçesiyle açılmış iptal davalarına ilişkin vermiş olduğu kararlarında, sermaye artırımı kararının şirketin amacına uygunluğu ile finansal ihtiyaçları çerçevesinde alınıp alınmadığı hususlarını dikkate almak suretiyle bir tespitte bulunmuştur.

---

⁷⁸⁴ Yalçın, s. 67 vd.

⁷⁸⁵ Yalçın, s. 65.

Örneğin, dürüstlük kuralına aykırılığı gerekçesiyle sermaye artırımı kararının iptalinin talep edildiği bir dava ile ilgili olarak Yargıtay, şirketin zarar etmesi sonucu yeni kaynaklar oluşturma amacıyla yaptığı sermaye artırımının amacının tamamen ticari ve ekonomik sebeplere dayandığı yönündeki yerel mahkeme görüşüne katılarak, alınan sermaye artırımı kararının dürüstlük kuralına aykırı olmadığını belirtmiştir⁷⁸⁶.

Yine, güncel tarihli bir başka Yargıtay kararında da sermaye artırımı kararının alınmasında kötü bir niyetin bulunmadığı ve bu kararın alınmasının şirketin finansal ihtiyaçlarından kaynaklandığı üzerinde durularak, artırım kararının dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmediği belirtilmiştir⁷⁸⁷.

Yine ortaklığın mali durumu gerektirmediği halde sırf azınlık pay sahiplerini daha da zayıf duruma düşürmek veya rüçhan haklarını kullanmalarına engel olabilmek için, uygun olmayan zamanda yahut gereğinden fazla miktarda sermaye artırımı yapılması halinde de bu durum, TMK m. 2’de hükme bağlanmış dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık teşkil edecek olup bu sebeple sermaye artırımı kararının iptali talep edilebilecektir.⁷⁸⁸ Nitekim Yargıtay da önüne gelen bir iptal davasında, şirketin finansal kaynaklarının ve sermaye yapısının yeni bir sermaye artırımı yapılmasını gerektirmediği halde, mevcut şirket sermayesinin on katına çıkarılmasına ilişkin sermaye artırımı kararının çoğunluğun çıkarlarını gözetmek ve azınlığın payını küçültmek amacıyla yapıp yapılmadığı hususunda yeterli inceleme yapılmadığı gerekçesiyle yerel mahkeme hükmünü bozma kararı vermiştir⁷⁸⁹.

---

⁷⁸⁶ Y11.HD, 21.10.2013-2013-1663/18357, anıldığı yer: M. Kılıçoğlu, Yargıtay Kararları Işığında Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Açıkça Kötüye Kullanılması Yasağı, Bilge Yayınevi, Ankara 2015, s. 96-97.

⁷⁸⁷ Y11.HD, 09.06.2016-2015/12746-1016/6360, www.kazancı.com, e.t. 18.02.2021.

⁷⁸⁸ Moroğlu, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü 2017, s. 233; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 208; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 304.

⁷⁸⁹ İlgili kararında Yargıtayca, davalı şirketin her türlü demirbaş donanımının ve sermaye yapısının yeni bir sermaye artırımı gerektirmediği halde, esas sermayenin 300.000.000 liradan 3.000.000.000 liraya çıkartıldığı, bu kararın çoğunluğun çıkarlarını gözetmek ve azınlığın payını küçültmek amacı taşıması sebebiyle objektif iyi niyet kurallarına aykırılığı ileri sürüldüğü halde yerel mahkemece bu iddiaların

Ayrıca, öğretide ortaklık için yararlı ve uygun olmasına rağmen azınlık pay sahiplerinin menfaatlerini açıkça ihlal eden kararların da dürüstlük kuralına aykırılığı sebebiyle iptal edilebileceği belirtilmekle⁷⁹⁰ birlikte kanımızca, sermaye artırımını ile azınlığın paylarının daha da azalacak olması, alınan sermaye artırımını kararının her durumda dürüstlük kuralına aykırılığı sonucunu doğurmayacaktır.⁷⁹¹ Şöyle ki, sermaye artırımını ile azınlık pay sahiplerinin kar ve tasfiye payı azalacak olsa da alınan sermaye artırımını kararı şirket menfaati için gerekliyse, sermaye artırımını kararı dürüstlük kuralına aykırılık oluşturmayacaktır. Nitekim, Yargıtay da bu hususta vermiş olduğu kararlarında, azınlık pay sahiplerine sermaye artırımına katılma konusunda bir kısıtlama getirilmemiş olması ve azınlığa zarar verme kastının bulunmaması şartıyla, azınlık pay sahiplerinin paylarının daha da küçülmesi ve sermaye artırımına katılamamaları sonucunu doğuracak olsa bile, alınan sermaye artırımını kararının sırf bu sebeplerle dürüstlük kuralına aykırı olmayacağına karar vermiştir⁷⁹².

C. İptal Davasının Tarafları, Dava Açma Şartları ve Süresi

a. Davanın Tarafları

aa. Davacı Sıfatı

İptal davası açabilecek kimseler TTK m. 446'da sayılmış olup buna göre iptal davası açma hakkı, her bir pay sahibine, yönetim kuruluna ve kişisel sorumluluğuna

---

üzerinde durulmaksızın karar verildiği gerekçesiyle yerel mahkeme hükmünün bozulması kararı verilmiştir. Bkz. Yalçın, s. 72.

⁷⁹⁰ İmergün, s. 126; Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 81; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 363.

⁷⁹¹ Yalçın, s.73.

⁷⁹² YTD, 06.01.1965-1965/2583-1966/57, BATİDER, C. 4, S. 2, 1967, s. 353 vd.; Y11.HD ise önüne gelen somut olayda, sermaye artırımının davacıları zarara uğratmak amacı güttüğünün kanıtlanamamış olması ile sermaye artırımına iştirak edebilmelerine bir engel bulunmadığı halde artırıma iştirak edememeleri nedeniyle pay ve kar oranlarının düşecek olmasının tek başına objektif iyi niyet kurallarına aykırılığına karar verilemeyeceğini belirtmiş olup ilgili karar için bkz. Y.11.HD, 13.12.1988-1988-4113/7656, BATİDER, C. 14, S. 4, 1988, s. 109 vd.

sebebiyet verecek olması halinde YK üyelerinden her birine tanınmıştır. Ayrıca halka açık anonim ortaklıklarda SerPK m. 92 ve 93 hükümleri ile SPK'nın da sermaye artırımı kararları aleyhine iptal davası açabileceği belirtilmiş olması sebebiyle bu ortaklıklarda sermaye artırımı kararı için SPK da iptal davası açabilecektir⁷⁹³.

Bununla birlikte kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımına karar veren organın YK'nın kendisi olması sebebiyle, YK'nın kendi kararına karşı iptal davası açamayacaktır. Zaten YK, isterse hukuka aykırı nitelikteki kararını değiştirebileceğinden iptal davası açmasına gerek bulunmamaktadır⁷⁹⁴.

Kanunda pay sahiplerinin her birine iptal davası tanınmış olmakla birlikte, bu hakkın kullanılması birtakım şartlara bağlanmıştır. Buna göre pay sahiplerinin sermaye artırımı kararının iptalini talep edebilmeleri için toplantıda hazır bulunup karara karşı olumsuz oy kullanmış olmakla birlikte, bu muhalefetini tutanağa geçirmiş olmaları gerekmektedir (TTK m. 556). Bu şartları yerine getirmeyen pay sahiplerinin, kural olarak dava açma hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle davacı bakımından öngörülen bu dava şartı yerine getirilmeden açılan davanın, dava şartı yokluğundan reddedilmesi gerekir⁷⁹⁵. Yargıtayın yerleşmiş içtihadı da bu yöndedir⁷⁹⁶.

Ancak kanunda bu şartları yerine getirmeyen pay sahiplerinin iptal davası açabileceği bazı istisnai durumlar hükme bağlanmış olup buna göre; toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın, çağrının usulüne göre yapılmadığını⁷⁹⁷, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma

---

⁷⁹³ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 422; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 213.

⁷⁹⁴ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 417.

⁷⁹⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 366.

⁷⁹⁶ Y11.HD, 14.06.1979-1979-2546/1979-3160, Eriş, Açıklamalı – İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, s. 2685; Y11.HD, 08.12.1988-1988-3761/1988-7548, www.kazanci.com, e.t. 18.02.2021; Y.11.HD, 10.02.2015-2014/3906-2015/1627, www.kazanci.com, e.t. 18.02.2021.

⁷⁹⁷ Bununla birlikte Yargıtayın usulsüz davetin tek başına bir iptal sebebi olmadığı, alınan kararın kanuna veya esas sözleşmeye ya da dürüstlük kuralına aykırılığının da ispatının gerektiği yönündeki kararı için bkz. Y.11.HD, 02.05.2002-2002-1357/2002-4292, anıldığı yer: Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 367.

yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri de sermaye artırım kararının iptalini talep edebileceklerdir (TTK m. 446/1). Bu duruma öğretide etki kuralı şeklinde adlandırılmakla birlikte⁷⁹⁸ gerekli şartları yerine getirmemiş olan pay sahiplerinin, iptal davası açabilmesi için somut olayda bu aykırılıkların alınan sermaye artırım kararına etki etmiş olması gerekmektedir⁷⁹⁹. Davacı bu aykırılıkların varlığını ve karara etkili olduğunu ispatlamalıdır⁸⁰⁰. Eğer bu aykırılıklar olmasaydı da aynı yönde karar alınacağının somut olayda anlaşılması halinde, olumsuz oy kullanma ve muhalefetini tutanağa geçirme şartlarını yerine getirmemiş pay sahiplerinin bu istisnadan faydalanarak dava açması mümkün olmayacaktır⁸⁰¹.

Öte yandan toplantıya katılmak ve düşüncelerini belirtme hakkı bulunan, oy hakkından yoksun pay sahipleri de karara muhalif kalıp bunu tutanağa geçirmek kaydıyla iptal davası açabilirler⁸⁰².

Bu durumda, pay sahiplerinin sermaye artırım kararının iptalini talep edebilmeleri için kural olarak toplantıda olumsuz oy kullanmaları ve muhalefetlerini tutanağa geçirmiş olmaları şartı aranmakla birlikte yukarıda sayılan istisnai hallerde, bu şartları yerine getirmemiş olsalar bile her bir pay sahibinin artırım kararının iptalini talep etme hakkı bulunmaktadır.

Bununla birlikte iptal davası açacak pay sahibinin, muhalif kalındığına ilişkin kısa bir ibarenin tutanağa geçirilmesi kanunda aranan şartın yerine getirilmesi için yeterli olup

---

⁷⁹⁸ Yalçın, s. 103; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 738.

⁷⁹⁹ Topaloğlu, s. 645.

⁸⁰⁰ Topaloğlu, s. 645.

⁸⁰¹ Yalçın, s. 103.

⁸⁰² Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 365; YTD, 03.06.1967-1967-2410/1967 2379, anıldığı yer: Eriş, Anonim Şirketler Hukuku s. 454-455.

ayrıca buna ilişkin gerekçelere yer verilmesine gerek bulunmamaktadır⁸⁰³. Ancak Yargıtay vermiş olduğu bir kararında sadece eleştiri anlamına gelen açıklamaların toplantı tutanağına geçirilmesinin, muhalefetin tutanağa geçirilmesi şartını sağlamayacağı yönünde görüş bildirmiştir⁸⁰⁴. Bu bakımdan muhalif olunduğu hususunun toplantı tutanağında açıkça hükme bağlanmış olması, pay sahiplerine tanınan iptal davası açma hakkının kullanılabilmesi için gereklidir⁸⁰⁵.

Diğer yandan halka açık anonim ortaklıklarda, pay sahiplerinin iptal davası açabilme haklarına ilişkin bir sınırlama da SerPK m. 18/6 hükmü ile getirilmiş olup buna göre halka açık anonim ortaklıklarda yalnızca hakları doğrudan ihlal edilmiş olan pay sahipleri, sermaye artırım kararının iptalini talep edebilecektir⁸⁰⁶.

Pay sahibinin iptal davası açma hakkı pay sahipliği sıfatına bağlı olup bu sebeple, pay sahibinin iptal davası açabilmesi için davanın açıldığı tarihte pay sahibi sıfatına sahip olması ve bu sıfatını dava süresince koruması gerekmektedir⁸⁰⁷. Davacı sıfatı, dava derdestken pay sahibinin tüm payını devretmesi halinde cüzi halefiyet yoluyla devralana geçemeyecekken, payın külli halefiyet yoluyla başkasına geçmesi halinde davacı sıfatının yeni pay sahibine geçeceği kabul edilmektedir⁸⁰⁸.

---

⁸⁰³ Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 86; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261; Yalçın, s. 101; İmregün, s. 171; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, C. 2/2, 2. Baskı, Ankara 2017, s. 185; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 211.

⁸⁰⁴ Yargıtayın, eleştiri düzeyinde kalan açıklamanın karara muhalif kalıp, durumu tutanağa geçirtme biçiminde yorumlanmasının doğru olmadığı yönündeki kararı için bkz. Y11.HD, 09.061983-1983-2781/1983-2996, www.kazanci.com, e.t. 18.02.2021.

⁸⁰⁵ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 188; Yalçın, s. 102.

⁸⁰⁶ Cenkcı, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 420.

⁸⁰⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 177; Yalçın, s. 98; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 741.

⁸⁰⁸ Yalçın, s. 98-99; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 261.

Ayrıca, bir pay veya pay senedi üzerinde birden fazla mülkiyet hakkının söz konusu olduğu durumlarda, iptal davası açma hakkı, bu kişilerce seçilecek ortak temsilci aracılığıyla kullanılacaktır⁸⁰⁹. Bunun dışında bir pay üzerinde intifa hakkı tanınmış olması halinde, dava açma hakkının pay sahibi mi yoksa intifa hakkı sahibi tarafından mı kullanılacağı hususunda öğretide genel görüş, mülkiyet hakkı sahibiyle beraber intifa hakkı sahibinin de iptal davası açma hakkının olduğu yönündedir⁸¹⁰.

Öğretide pay sahiplerinin iptal davası açma hakkının vazgeçilemez nitelikte adli bir hak olduğu belirtilmekle birlikte⁸¹¹, pay sahiplerinin iptal davası açma hakkı kanunun emredici hükmü ile tanınmış olup, bu sebeple bu haktan önceden vazgeçilmesine veya bu hakkın sınırlandırılması ya da tamamen kaldırılmasına ilişkin esas sözleşme hükmü veya genel kurul kararı butlanla malul olacaktır⁸¹².

Kanunun ilgili maddesinde yönetim kuruluna da dava açma hakkı tanınmış olmakla birlikte, pay sahiplerinin aksine YK'nın bu hakkını kullanması herhangi bir şarta bağlanmamıştır. Buna göre herhangi bir şart aranmaksızın YK, şirket menfaatinin gerektirdiği durumlarda sermaye artırımını kararının iptalini talep edebilecektir.

Öğretide, bazı durumlarda YK tarafından iptal davası açılmaması sebebiyle sorumluluğunun söz konusu olabileceğinden bahisle, YK'nın iptal davası açma hakkının yalnızca bir hak değil aynı zamanda bir görev olarak da değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir⁸¹³. Öte yandan, YK tarafından iptal davası açılabilmesi için TTK m. 390'da belirtilen usule uygun olarak toplanarak bu hususta bir karar alması gerekmektedir.

---

⁸⁰⁹ Yalçın, s. 99; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 264.

⁸¹⁰ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 179; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 285-286.

⁸¹¹ Tekinalp / Poroy / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 870e; Yalçın, s. 98.

⁸¹² Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 259; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 209.

⁸¹³ Yalçın, s. 103.

Nihayet alınan artırım kararının yerine getirilmesinin, YK üyelerinin kişisel sorumluluğuna yol açacak olması halinde, kişisel sorumluluğu gündeme gelen her YK üyesinin de iptal dava açma hakkı bulunmaktadır. Bununla birlikte öğretide, YK üyelerinin açacağı iptal davasının mahkemece dinlenebilmesi için artırım kararının uygulanmasının YK üyesinin, kişisel sorumluluğuna yol açacak olmasının şart olduğu ve bu durumun hâkim tarafında re'sen dikkat alınacağı belirtilmektedir⁸¹⁴.

Bununla birlikte YK üyelerinin iptal davası açma hakkına ilişkin kanunda özel bir şart öngörülmemiş olup bu sebeple kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımına karar verilmesi sırasında, muhalif kalmış olmaları koşulu YK üyeleri bakımından aranmamaktadır⁸¹⁵.

ab. Davalı Sıfatı

Sermaye artırımı kararı ister YK isterse GK tarafından alınmış olsun, anonim şirket tüzel kişiliğinin iradesi sayılır ve iptal davası ortaklık tüzel kişiliğine yöneltilir. Dolayısıyla sermaye artırımının iptaline ilişkin açılacak davada, davalı sıfatı şirket tüzel kişiliğine aittir⁸¹⁶.

Ortaklığın temsili görevini üstlenen organın YK olması sebebiyle kayıtlı sermaye artırımı kararı için de esas sermaye artırımı kararı için de şirkete karşı açılacak iptal davasında, şirket tüzel kişiliği YK tarafından temsil edilir⁸¹⁷. Ancak esas sermaye artırımı kararının iptali davasının YK tarafından açılması halinde, bu davada ortaklık tüzel kişiliğinin mahkemece atanacak bir kayyım tarafından temsil edilmesi gerekir⁸¹⁸.

---

⁸¹⁴ Kırca / Şehirli Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 208; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 292.

⁸¹⁵ Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 418.

⁸¹⁶ Yalçın, s. 103; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 425.

⁸¹⁷ Yalçın, s. 105; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 425; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214.

⁸¹⁸ Yalçın, s. 105; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214.

İptal davası açanın YK üyeleri olduğu durumlarda ise dava açan YK üyelerinin çoğunluğu oluşturması halinde, menfaat ihtilafı söz konusu olacağından iptal davasının YK tarafından değil, mahkemece atanacak kayyum tarafından yönetilmesi gerektiği belirtilmektedir⁸¹⁹.

b. Dava Açma Şartları ve Hak Düşürücü Süre

Sermaye artırımının iptalinin talep edilebilmesinin ilk şartı bir sermaye artırım kararının varlığıdır. Diğer bir deyişle sermaye artırım kararının iptal edilebilirliğinin söz konusu olabilmesi için ilk şart, artırım kararının kanunda öngörülen tüm şekli kurucu unsurlarını taşıyor olmasıdır. Aksi takdirde sermaye artırım kararının, yokluğu söz konusu olup yok hükmündeki kararın iptal edilebilirliği mümkün olmayacaktır.

Sermaye artırım kararının iptali için dava açılabilmesinin ikinci şartı ise bu kararın, kanunun mutlak emredici nitelikteki hükümlerine aykırı olmamasıdır. Çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi kanunun mutlak emredici hükümlerine aykırı kararların iptali değil, butlanı söz konusu olacaktır.

Bu hususlar dışında, varlık kazanmış bir sermaye artırım kararının iptalinin dava ve talep edilebilmesi için TTK m. 445'te öngörülmüş iptal sebeplerinin bulunması gerekmektedir. Buna göre artırım kararı ancak kanun hükümlerine (nisbi emredici hükümlere), esas sözleşme hükümlerine veya dürüstlük kuralına aykırı olması halinde iptal edilebilir.

Bu şartların yanı sıra sermaye artırımının iptali davasının TTK m. 446'da sayılan kimselerce açılması ve ayrıca davacı sıfatına sahip kimselerin kanunda kendileri için öngörülen şartları da taşımaları da iptal davası açılabilmesi için şarttır. Bu bakımdan esas sermaye artırımında pay sahipleri için aranan, toplantıda bulunarak olumsuz oy kullanmış olma ve bu muhalefetini tutanağa geçirtmiş olma şartını ve davacı olarak öngörülen diğer

---

⁸¹⁹ Yalçın, s. 105.

kimselerin de TTK ve SerPK'nın ilgili maddeleri uyarınca taşımaları gereken şartları sağlıyor olmaları gerekmektedir.

Sermaye artırımı kararının iptalinin talep edilebilmesi için aranan bir diğer şart ise iptal hakkının kanunda belirtilen süre içerisinde kullanılmasıdır. Kanunun iptal sebeplerini hükme bağlayan TTK m. 445/1. maddesinde genel kurul kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi için üç aylık bir süre öngörülmüş olup buna göre, esas sermaye artırımına ilişkin GK kararının iptalinin bu süre içinde talep edilmesi şarttır. Bununla birlikte kayıtlı sermaye sisteminde YK tarafından alınan sermaye artırımı kararının iptali için ise halka açık olan ortaklıklarda “otuz gün” (SerPK m. 18/6, 93) ve halka açık olmayan ortaklıklarda “bir ay”lık bir süre (TTK m. 460/5) öngörülmüştür. Esas sermaye artırımında iptal davasının açılması için öngörülen hak düşürücü sürenin başlangıcının artırım kararının alındığı tarih olduğu belirtilmekle birlikte⁸²⁰, pay sahiplerinin YK kararından, kararın ilanından önce haberdar olamayacağı gerekçesiyle öğretide, kayıtlı sermaye sisteminde bu sürenin başlangıcında kararın alınma tarihinin esas alınmaması gerektiği belirtilmektedir⁸²¹. Buna göre kayıtlı sermaye sisteminde iptal davası açma süresinin başlangıcı, pay sahipleri ile YK üyelerinin açacağı davalarda kararın ilan tarihi, SPK'nın açacağı davalarda ise kamuya duyurulduğu tarih esas alınmaktadır⁸²². Kanunda öngörülen bu süre, niteliği itibariyle hak düşürücü süre olup sürenin bitimiyle iptal hakkı sona erecektir⁸²³.

Öte yandan, bu hak düşürücü sürenin hesabı genel hükümlere göre yapılacaktır⁸²⁴. Buna göre sürenin sona erdiği gün, kararın alınmasından sonraki üçüncü ayda kararın alındığı gündür. Üçüncü ayda o güne karşılık gelen bir gün yoksa, o ayın son gününde sürenin dolduğu kabul edilir. Üç aylık sürenin son gününün tatil gününe denk gelmesi

---

⁸²⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 306.

⁸²¹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 426.

⁸²² Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 427.

⁸²³ Yalçın, s. 105; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 306; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 295; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 426.

⁸²⁴ Yalçın, s. 106.

halinde ise tatilden sonraki iş gününde bitimi bu üç aylık sürenin de bitimi olarak kabul edilir⁸²⁵. Ayrıca iptal davasının kanunda öngörülen hak düşürücü süre içinde açılıp açılmadığı hususu hâkim tarafından re'sen gözetilir⁸²⁶.

Son olarak belirtmek gerekir ki, öğretide iptal davası açılabilmesi için öngörülen bu üç aylık hak düşürücü süresi hukuk güvenliği gerekçesiyle uzun bulunmakla birlikte bu sürenin Almak Hukukunda olduğu gibi 1 ay olması gerektiği belirtilmektedir⁸²⁷.

D. Görevli ve Yetkili Mahkeme

TTK m. 455'te esas sermaye artırımı kararının iptali için açılacak davada yetkili mahkeme, şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesi olarak düzenlenmiştir. Bununla birlikte bu husus TTK'nın ilgili maddesinde özel hükme bağlanmamış olsaydı da HMK m. 14/2 uyarınca, dava yine ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesinde açılacaktı.

Öte yandan öğretide, sermaye artırımı kararının iptali için açılacak davada ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili olduğu ve TTK m. 455'in de bu anlamda bir kesin yetki kuralı olduğu belirtilmektedir⁸²⁸. Nitekim Yargıtay da bu hususa ilişkin bir kararında, GK kararlarının iptali bakımından açılan davada şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili mahkeme olduğunu belirtmiştir⁸²⁹. Ayrıca ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili mahkeme olması sebebiyle sermaye artırımı kararının iptali davası için başka bir mahkemenin yetkili

---

⁸²⁵ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296, Şener, s. 540; Yalçın, s.106; Kırca / Şehirli Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 214.

⁸²⁶ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 744; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 296; Yalçın, s. 105.

⁸²⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 297; Yalçın, s. 106.

⁸²⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 297-298; Şener, s. 541.

⁸²⁹ Y.11.HD, 19.11.2014-2014-16258/2014-17971, www.kazanci.com, e.t. 19.02.2021.

olduğunu öngören yetki sözleşmesi veya esas sözleşme hükmü kesin hükümsüz olacaktır⁸³⁰.

Esas sermaye sisteminde sermaye artırımı kararının iptali davasında görevli mahkeme ise TTK m. 455 uyarınca asliye ticaret mahkemesidir. Asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesi görevlidir⁸³¹.

Bununla birlikte, YK kararları için açılacak iptal davasını hükme bağlayan TTK m. 460/5'te davanın açılacağı görevli ve yetkili mahkeme belirtilmediği gibi bu hususta TTK m. 445 hükmüne de atıfta bulunulmamıştır. Ancak öğretide kayıtlı sermaye sistemindeki sermaye artırımı kararının iptali davasında, yetkili mahkemenin HMK m.6/1'deki genel kural uyarınca, ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesi; YK kararının iptali hususunun TTK'da düzenlenmiş olduğu ve bu sebeple bunun iptaline ilişkin davanın ticari dava sayıldığından bahisle görevli mahkemenin ise TTK m. 5/1 uyarınca asliye ticaret mahkemesi olacağı belirtilmektedir⁸³².

Öte yandan YK kararlarının iptali davasında görevli ve yetkili mahkemeye ilişkin olarak SerPK m. 18/6 ve 93. hükümlerinde de şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesi görevli ve yetkili mahkemenin mahkeme olarak öngörülmüş olup bu yönüyle ilgili SerPK hükümleri de TTK ve HMK hükümleri ile uyumludur.

Son olarak belirtmek gerekir ki, sermaye artırımı kararının iptali davası açılmasından sonra şirket tüzel kişiliğinin merkezinin başka bir yere taşınması durumunda yetkili mahkeme değişmeyip davanın açıldığı ilk mahkeme, yetkili mahkeme olarak davaya bakmaya devam edecektir⁸³³.

E. Yargılamaya Dair Çeşitli Hükümler

---

⁸³⁰ Yalçın, s. 108.

⁸³¹ Yalçın, s. 108; Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 306; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 298-299.

⁸³² Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 429.

⁸³³ Şener, s. 541; Yalçın, s. 107.

a. İptal Davasında Yargılama Usulü

TTK m. 1521’de ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanacağı belirtilmiştir. Buna göre sermaye artırımına ilişkin YK veya GK kararına karşı açılan iptal davası da TTK’nın 1521. maddesi uyarınca basit yargılama usulüne göre görülecektir⁸³⁴.

Basit yargılama usulü, HMK m. 316 vd. maddelerinde düzenlenmiş olup basit yargılama usulünde, davanın açılması için dava dilekçesinin mahkemeye sunulduktan sonra davalı tarafa tebliğ edilir. Dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftalık süre içerisinde cevap dilekçesinin mahkemeye sunulması gerekmektedir birlikte, mahkeme gerekli görürse tek sefere mahsus olmak üzere ve iki haftayı geçmemek üzere bu süreyi uzatabilir. Basit yargılama usulünde cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri verilmez (HMK m. 317). HMK m. 319 uyarınca, iddianın savunması ve genişletilmesi yasağı dava dilekçesinin verilmesiyle; savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağı ise cevap dilekçesinin verilmesiyle başlar. Basit yargılama usulünde dava, kural olarak duruşmasız ve dosya üzerinden görülür (HMK m. 320).

b. Davanın Açıldığı ve Duruşma Gününün İlanı

TTK m. 448/1 maddesi ile, YK’ya iptal davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etme ve bu ilanı varsa şirketin internet sitesine koyma yükümlülüğü getirilmiştir. YK’nın bu yükümlülüğü, davayı açanın YK olması halinde de söz konusudur⁸³⁵. Kanunda öngörülen bu düzenlemenin amacı, ilgililerin GK veya YK kararı aleyhine iptal davası açılmış olduğundan haberdar olmaları ile bu sayede davaya

---

⁸³⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 303; Yalçın, s. 108-109; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214.

⁸³⁵ Şener, s. 541; Yalçın, s. 112.

müdahil olabilmelerini⁸³⁶ ve aynı karar aleyhine açılacak iptal davalarının birlikte görülebilmelerini⁸³⁷ sağlamaktır. İlgili madde hükmünde iptal davası açıldığının “usulüne uygun olarak ilan edilmesinden bahsedilmiş olup bundan ilanın TTK’da ve esas sözleşmede öngörülen usulde yapılması gerektiği anlaşılmaktadır⁸³⁸.

YK tarafından yapılacak olan ilanda, davanın tarafları, davanın görüldüğü mahkeme, dosya numarası, iddia ve talep, iptali istenen kararın ne olduğu, duruşma günü ve saati hususlarına yer verilmesi gerekmektedir. Ayrıca ilgililerin gerekli tedbirleri alabilmesi açısından YK’nın ilan yükümlülüğünü ilana tabi hususların şirketçe öğrenilmesinin ardından mümkün olan en kısa sürede yerine getirmesi gerektiği belirtilmektedir⁸³⁹.

Bununla birlikte, YK’nın bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle ilgili kimselerin zarara uğraması halinde, uğramış oldukları zararın tazmini amacıyla, bu kimselerce YK üyeleri aleyhine tazminat davası açılabilir⁸⁴⁰.

c. Teminat

TTK m. 446/3’de davalı şirketin istemi üzerine mahkemenin, şirketin muhtemel zararlarına karşı davacılar tarafından teminat gösterilmesine karar verebileceği hükme bağlanmıştır. Hemen belirtelim ki, bu madde ile özel hükme bağlanan teminat, HMK m. 83’de dava masraflarının karşılanması amacıyla öngörülmüş olan teminat hükmünden farklı olup TTK’nın ilgili maddesiyle hükme bağlanmış teminat, davanın açılmasından sonra davalının istemi ve hâkimin de hükmetmesi üzerine ödenecektir. Bu bakımdan

---

⁸³⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 433.

⁸³⁷ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 433.

⁸³⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 310; Yalçın, s. 112.

⁸³⁹ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 316.

⁸⁴⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 316; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, s. 542.

burada öngörülen teminat bir dava şartı değildir⁸⁴¹. Ayrıca bu teminata ancak davalı şirketin istemi halinde hükmedilebilecek olup hâkim kendiliğinden davalı şirketin muhtemel zararlarının karşılanması için teminat gösterilmesine hükmedemeyecektir⁸⁴². Mahkeme tarafından teminata hükmedilebilmesi için teminat gösterilmesi isteminde bulunan davalı şirketin, muhtemel zararlarını ispatlaması gerekmektedir⁸⁴³. Ayrıca hâkim gerekli görürse buradaki teminatın yanı sıra, dava masraflarının karşılanması için de HMK m. 83 uyarınca teminata hükmedebilecektir⁸⁴⁴.

Bununla birlikte buradaki teminat hükmü, ilgili madde hükmünde de belirtildiği üzere **“şirketin muhtemel zararlarına karşılanması”** amacına hizmet etmektedir⁸⁴⁵. Bunun yanı sıra öğretide bu teminatın diğer bir işlevinin de ortaklığa karşı kötü niyetle açılacak mesnetsiz iptal davalarının önüne geçmek ve bu sayede yargının gereksiz yere meşgul edilmesini engellenmesi olduğu belirtilmektedir⁸⁴⁶.

Şirketin muhtemel zararlarına karşı gösterilecek bu teminat, ancak icranın geri bırakılması isteminde bulunulmuş olması halinde söz konusu olacaktır. Çünkü mahkeme tarafından böyle bir karar verilmediği sürece YK, alınan sermaye artırım kararını uygulamaya devam edebilecektir⁸⁴⁷.

Diğer yandan, öğretide hâkimin teminata hükmetme konusundaki takdir yetkisinin iptal davası açma hakkını engelleyecek biçimde geniş yorumlanmaması gerektiği hususu üzerinde durulmaktadır⁸⁴⁸. Buna göre, davacı tarafın mesnetsiz iddialarda bulunduğuun

---

⁸⁴¹ B. Kuru, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat Gösterme Dava Şartı Mıdır?”, BATİDER, C. 10, S. 4, 1980, s. 951; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 431.

⁸⁴² E. Çamoğlu, Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat, GSÜHFD, S. 1, 2006, s. 233; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 431.

⁸⁴³ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 748.

⁸⁴⁴ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 431.

⁸⁴⁵ Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 84; Kuru, s. 951; İmregün, s. 183; Yalçın, s. 109.

⁸⁴⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 304.

⁸⁴⁷ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 430.

⁸⁴⁸ Yalçın, s. 110.

veya dava açmakta kötü niyetli olduğunun dava dilekçesindeki beyanlarından ve mahkemeye sunmuş olduğu delillerden anlaşıldığı durumlarda teminata hükmedilmesi gerektiği belirtilmektedir⁸⁴⁹. Öğretide, teminat gösterilmesine diğer bir gerekçe olarak iptal davası açıldığının ilan edilmesinin, ortaklığın adını ve itibarını zedeleyecek nitelikte olması durumu üzerinde durulmakta⁸⁵⁰ olup bu durumda mahkeme, şirketin muhtemel zararlarının karşılanması için teminat gösterilmesine hükmedebilecektir.

Bunun dışında, öğretide esas sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının iptali davasının YK'nın kendisi veya YK üyeleri tarafından açılmış olması halinde, ilgili teminat hükmünün YK veya YK üyelerine de uygulanıp uygulanmayacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur.

Bir görüşe göre⁸⁵¹, YK üyelerinin iptal davası açma yetkisi, görevlerinin bir gereği olup YK bu yetkisini şirketin menfaatine olarak kullanacağından, TTK'nın 448/3 hükmünün YK veya üyelerinin açtığı iptal davaları bakımından uygulanması hükmün getiriliş amacıyla bağdaşmayacaktır. Bu sebeple YK veya YK üyelerinin açtığı iptal davalarında teminat gösterilmesine gerek yoktur.

Öğretideki diğer görüş ise⁸⁵², TTK m. 448/3 hükmünde teminat gösterecek kimseler için bir sınırlama öngörülmediğini ve ayrıca iptal davasının belirli payları ve pay gruplarını temsil eden YK üyeleri tarafından, sırf pay sahipleri arasındaki çatışma nedeniyle ve kötü niyetli şekilde açılmış olabileceğini savunmaktadır. Bu sebeple YK üyelerinin teminattan muaf olduğu şeklinde bir genelleme yapılmadan, iptal davasının kötü niyetle açığının anlaşılması halinde, YK üyelerinin de teminat göstermesine hükmedilebilmesi gerektiği belirtilmektedir.

---

⁸⁴⁹ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 430.

⁸⁵⁰ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N.748.

⁸⁵¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305; Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 84.

⁸⁵² Çamoğlu, Teminat, s. 236; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 432; Ü. Tekinalp, Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminata İlişkin Bazı Sorunlar, İktisat ve Maliye Dergisi, C. 27, S. 7, 1980, s. 257.

Bununla birlikte kanımızca SPK'nın iptal davası açabilmesi, piyasanın düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla kendisine kanunla tanınmış olan kamusal nitelikli yetkisine dayanmakta olduğundan, TTK'nın teminata ilişkin m. 448/3 hükmü, bu kurul tarafından açılan davalarda uygulanmamalıdır⁸⁵³.

Öte yandan öğretide; teminat isteminin ilk itiraz niteliğinde olduğu belirtilmekle, davalının bu istemini ön inceleme aşamasından önce mahkemeye iletmesi gerektiği ileri sürülmektedir⁸⁵⁴. Davalının teminata ilişkin istemi mahkemece yerinde görülürse, teminatın ödenmesi için davacılara süre verilir. Teminatın nitelik ve miktarı ise TTK m. 448/3 hükmü uyarınca mahkeme tarafından belirlenir. Nihayet mahkeme tarafından belirtilen teminatın tayin edilecek süre içinde gösterilmemesi halinde, dava usulden reddedilir (HMK m. 88/1).

d. Birden Fazla Açılan İptal Davalarının Birleştirilerek Görülmesi ve Hak Düşürücü Süre Sona Ermeden Duruşmaya Başlanamaması

Daha önce de belirttiğimiz gibi, TTK'nın ilgili hükümlerinde GK kararlarının iptali için üç aylık, YK kararları için ise bir aylık hak düşürücü süreler hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte TTK m. 448 hükmünde kanunda öngörülen hak düşürücü sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamayacağı hükme bağlanmış olup davanın bu sürelerin bitiminden önce açılmış olması halinde de bu durum değişmez⁸⁵⁵.

Ayrıca ilgili madde hükmünün devamında, birden fazla iptal davası açılması durumunda bu davaların birleştirilerek görüleceği hükme bağlanmıştır. Buradan

---

⁸⁵³ CENKÇİ de SerPK m. 93 hükmü ile SPK'ya, iptal davası açılmasından daha ağır sonuçlar yaratacak olan icranın geri bırakılmasını teminatsız olarak isteme yetkisi tanınmışken, iptal davası açılması bakımından teminat göstermekten evleviyetle muaf olacağını belirtmektedir. Bununla birlikte, yazara göre, SPK'nın pay sahipleriyle birlikte dava açması halinde tüm davalar birleştirilerek görülecek olup bu sebeple, pay sahiplerinden ayrıca teminat istenmemesi gerekir. (Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 432).

⁸⁵⁴ Kuru, s. 952; Çamoğlu, Teminat, s. 235.

⁸⁵⁵ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 428.

anlaşılacağı üzere, kanun koyucunun hak düşürücü sürenin bitiminden önce duruşmaya başlanamayacağını hükme bağlamadaki amacı, birden fazla dava açılması halinde davaların birleştirilerek görülmesi⁸⁵⁶ ve bu sayede aynı konu hakkında birden fazla hüküm verilmesine engel olmaktadır⁸⁵⁷.

Buna göre, artırımın iptaline ilişkin birden fazla dava açılmış olması halinde TTK m. 448/2 hükmü uyarınca, bu davaların birleştirilerek görülmesi zorunludur. Bununla birlikte davaların birleştirilmesi konusunda HMK m. 166 vd. hükümleri uygulanacaktır. HMK'nın ilgili maddeleri uyarınca, davaların birleştirilebilmesi için açılan davaların birbiri ile bağlantılı olması şarttır. HMK m. 166/4 hükmü uyarınca, açılan davaların aynı veya benzer sebeplerden kaynaklanması yahut biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek olması halinde, bu davalar arasında bağlantı var kabul edilir.

Bu halde genel kurulda birden fazla hususa ilişkin karar alınmışsa, davaların birleştirilebilmesi için aynı hususa ilişkin kararın iptali talep ediliyor olması gerekir⁸⁵⁸. Bunun dışında farklı hususlara ilişkin kararların iptali için açılan davaların birleştirilmesi için TTK m. 448/2 anlamında zorunluluk bulunmamaktadır.

e. Dava Konusu Sermaye Artırımı Kararının Yürütülmesinin Geri Bırakılması

GK veya YK tarafından alınan sermaye artırımı kararı aleyhine iptal davası açılması, kural olarak kararın geçerliliğini ve uygulanabilirliğini etkilemez⁸⁵⁹ ve sermaye artırımı kararı, mahkeme tarafından iptal edilinceye kadar geçerli bir karar gibi hüküm

---

⁸⁵⁶ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 428.

⁸⁵⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 308; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Kooperatif Hukuku, N. 745; Yalçın, s. 110-11; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 240-241; Şener, s. 542.

⁸⁵⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 309; Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 84; Yalçın, s. 111; İmregün, s. 185.

⁸⁵⁹ İmregün, s. 181; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 434.

doğurur.⁸⁶⁰ Nitekim Yargıtay da bu hususa ilişkin vermiş olduğu kararlarında⁸⁶¹, genel kurul kararlarının iptaline ilişkin dava açılmasının iptali istenen kararın geçerliliğini kural etkilemeyeceğini ve bu kararın, iptal hükmüne kadar geçerliliğini koruyacağını belirtmiştir.

Ayrıca haklı bir neden olmaksızın bu kararın uygulanmasını erteleyen YK üyelerinin TTK m. 553 hükmü uyarınca kişisel sorumluluğu gündeme gelebilecektir. Sonuçta sermaye artırımı kararının iptaline ilişkin hüküm verilmedikçe, YK sermaye artırımı kararının uygulanmasına ilişkin işlemleri yapmakla yükümlüdür. Bununla birlikte iptali istenen sermaye artırımı kararının uygulanmasına devam edilmesi, ortaklık açısından geri dönüşü zor olan sonuçlar doğurabilecek⁸⁶² olup bu durum, iptal davasından beklenen yararın ve hukuki korumanın etkinliğinin azalmasına sebebiyet verebilecektir.⁸⁶³ İşte bu durumun yol açabileceği tehlikenin önüne geçilebilmek için kararın icrasının geri bırakılması müessesesi TTK'nın 449. maddesi ile özel hükme bağlanmıştır. Buna göre, genel kurul kararı aleyhine iptal veya butlan davası açılması durumunda mahkeme, YK üyelerinin de görüşünü aldıktan sonra, iptali istenen kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebilecektir.

Bununla birlikte öğretide TTK m. 449 hükmünün HMK'nın 389 vd. maddelerinde düzenlenen ihtiyati tedbir müessesesi karşısında özel bir düzenleme getirmiş olduğu ve bu sebeple TTK m. 449'da öngörülen 'iptal davası açılmış olması' şartının, HMK'nın ihtiyati tedbire ilişkin ilgili maddelerinin uygulanması ile bertaraf edilemeyeceği belirtilmektedir⁸⁶⁴. Buna göre icranın geri bırakılması istemi, TTK m. 449 hükmü uyarınca, en erken dava dilekçesinin mahkemeye sunulmasıyla yapılabilecektir⁸⁶⁵.

---

⁸⁶⁰ Şener, s. 536; Yalçın, s. 113.

⁸⁶¹ Y11.HD, 22.03.1985-1985-1464/1985-1630, anıldığı yer: Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 498; Y11.HD, 22.03.2985-1985-2150/2448 anıldığı yer: Eriş, Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2010, s. 2787.

⁸⁶² Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 316.

⁸⁶³ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 435.

⁸⁶⁴ Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 496; Moroğlu Hükümsüzlük, s.317.

⁸⁶⁵ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 435.

Öte yandan TTK m. 449’da düzenlenmeyen hususlar bakımından HMK hükümlerinin uygulanacağı kabul edilmektedir⁸⁶⁶. Nitekim Yargıtay da icranın geri bırakılmasına ilişkin bir kararında, TTK m. 449 ve HMK m. 389 vd. hükümlerini birlikte uygulamak suretiyle hüküm kurmuştur⁸⁶⁷.

Öğretide dikkat çekilen diğer bir husus ise TTK m. 449 hükmünün GK’nın aldığı sermaye artırımı kararının iptali davasında uygulanmasının mümkün olmadığına ilişkindir⁸⁶⁸. Bu hususta MOROĞLU⁸⁶⁹, GK tarafından alınan sermaye artırımı kararının iptali davasında, kararın uygulanmasının geri bırakılmasının iptal davasının esasına etki edecek olması sebebiyle ilgili TTK hükmünün burada uygulanamayacağını belirtmektedir. Yazar, bu görüşünü şu şekilde gerekçelendirmektedir: TTK m. 456/3 hükmü uyarınca, GK tarafından alınan sermaye artırımı kararının üç ay içinde ticaret siciline tescili gerekmekte olup aksi takdirde, artırım kararı hükümsüz hale gelir. Ayrıca TTK 448/2 hükmünde, iptal davası açılması için üç aylık hak düşürücü sürenin bitmesinden önce duruşmaya başlanamayacağı belirtilmiştir. İlgili madde hükümleri bir arada değerlendirildiğinde, GK’nın sermaye artırımı kararının geri bırakılmasına hükmedilmesi halinde sermaye artırımı kararı, bu hüküm süresi içinde tescil edilemeyecek ve henüz iptal davası sonuçlanmadan hükümsüz hale gelecektir. Bununla birlikte bu görüş, ihtiyati tedbir kararının içeriğine ilişkin HMK m. 391/1’in gerekçesinden⁸⁷⁰ çıkarılan “davanın esasını çözecek veya böyle bir sonuç doğuracak nitelikte ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceği ilkesi”ne dayanmaktadır⁸⁷¹.

---

⁸⁶⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 319.

⁸⁶⁷ Y11.HD, 19.09.2013-2013-12418/2013-16148, www.sinerjias.com, e.t. 20.02.2021.

⁸⁶⁸ Yalçın, s. 114-115.

⁸⁶⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 318 vd.

⁸⁷⁰ İlgili hükmün gerekçesinde, asıl uyuşmazlığı çözecek nitelikte ihtiyati tedbir kararı verilmemesi gerektiği aksi halde, ihtiyati tedbirin dava yerine ikame edilmiş olacağı belirtilmiş olup buna göre, asıl hükme rağmen devam edecek veya sonuçları gerçekleşecek tedbir kararı verilmesi halinde, bu durum ihtiyati tedbirin niteliğine aykırı düşecektir.

⁸⁷¹ Yalçın, s. 115.

Diğer yandan, icranın geri bırakılması kararı vermeden önce mahkemenin YK üyelerinin görüşünü alması zorunludur⁸⁷². Nitekim Yargıtayın da görüşü, bu yöndedir⁸⁷³. İcranın geri bırakılması kararı vermeden önce YK'nın üyelerinin görüşünün alınmasını öngören bu düzenleme ile amaçlanan, kararın uygulanması sonucunda ne gibi zararlara sebebiyet vereceği konusunda hâkimin fikir sahibi olması ve böylece icranın geri bırakılması kararının sonuçlarını layıkıyla değerlendirebilmesidir⁸⁷⁴.

f. Sermaye Artırımı İptal Davası Sonucunda Verilen Kararın Etkisi

Daha önce de belirttiğimiz gibi iptal davasının reddine ilişkin kesin hüküm; yalnızca davanın tarafları ve onların külli halefleri için geçerli iken (HMK m. 301/1, 3), kararın iptaline ilişkin kesin hüküm davanın tarafları dışında, tüm pay sahipleri ve YK üyeleri hakkında sonuç doğurur (TMK m. 450/1)⁸⁷⁵. İptal davasının reddine ilişkin kesin hükmün yalnızca davanın tarafları ve onların külli halefleri bakımından hüküm doğuracak olması sebebiyle davanın reddinden sonra, başka kişiler tarafından ve aynı nedenlere iptal davası açılmasında hukuki bir engel bulunmamaktadır. Ancak iptal davasına ilişkin TTK'nın özel hükümleri gereği, dava açma süresi sona ermeden duruşmaya başlanamaması ve bu bu sürede açılan davaların birleştirilerek görülecek olması sebebiyle uygulamada böyle bir durumun gerçekleşmesi olanaklı değildir⁸⁷⁶.

---

⁸⁷² Cenkci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 446.

⁸⁷³ Y11.HD, 16.09.2013-2013-12965/2013-15637, www.sinerjias.com, e.t. 20.02.2021; Y.11.HD, 09.09.2013-2013-10626/2013-15144, www.sinerjias.com, e.t. 20.02.2021.

⁸⁷⁴ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 749; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 318.

⁸⁷⁵ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 306.

⁸⁷⁶ Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 437; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 336; Yalçın, s. 115.

Öte yandan davanın kabulü halinde verilecek kesin hüküm, inşai⁸⁷⁷ etkiye sahip olup herkese karşı ileri sürülebilir⁸⁷⁸. İnşai hükümler kural olarak geleceğe etkili olsa da GK veya YK kararlarının iptaline ilişkin hüküm geçmişe etkili⁸⁷⁹ olarak sonuç doğurur. Yani mahkemenin iptal kararı ile birlikte sermaye artırımı kararı ve bu karara dayanılarak yapılan işlemler de geçmişe etkili olarak geçersiz hale gelir. Ancak iptal kararı verinceye kadar geçen sürede, kararın uygulanması sonucunda üçüncü kişiler pay edinmiş veya pay sahiplerince edinilen paylar üçüncü kişilere devredilmiş olabilir. Bu durumda, iyiniyetli olmaları şartıyla üçüncü kişilerin hakları korunur⁸⁸⁰. Nitekim Yargıtay⁸⁸¹ da bir kararında “...Genel kurul kararlarının iptali geçmişe etkilidir. Ancak iyiniyetli üçüncü kişilerin hakları saklıdır...” diyerek bu hususu doğrulamıştır.

Ayrıca YK’nın iptal davasını ilan etmesi veya şirketin internet sitesinde duyurulması üçüncü kişilerin iyiniyet iddialarını etkilemeyecektir. Zira bu ilanlar pay sahiplerine yönelik olup üçüncü kişilerin iptal davası açıp açılmadığını araştırma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Kaldı ki dava neticesinde verilecek karar henüz belli olmadığından, iptal davasının açılmış olması üçüncü kişilerin iyiniyetini ortadan kaldırmaz⁸⁸².

g. Kötü Niyetle İptal Davası Açanların Sorumluluğu

---

⁸⁷⁷ İnşai dava ile mahkemeden yeni bir hukuki durumun yaratılması veya mevcut bir hukukî durumun içeriğinin değiştirilmesi ya da ortadan kaldırılması talep edilir. Bu anlamda, sermaye artırımı kararının iptal davası bir inşai dava olup davanın kabulü halinde artırımı kararının iptaline ilişkin verilecek kesin hüküm ise bir inşai hükümdür.

⁸⁷⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 215; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 438.

⁸⁷⁹ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N.750; Şener, s. 544; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 336; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 257; Bahtiyar Ortaklıklar, 215-216; Aynı yönde Yargıtay kararı için bkz. Y.11.HD, 06.03.1984-1984-502/1984-1267, anıldığı yer: Eriş, Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2010, s. 2690.

⁸⁸⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 328; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 439; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 215.

⁸⁸¹ Y11.HD, 06.03.1984-1984-502/1984-1267, anıldığı yer: Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 463.

⁸⁸² Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 439.

Alınan sermaye artırım kararının uygulanması neticesinde menfaati zedelenecek olan ilgililer, artırım kararının iptali davası açma hakkına sahiptir. Bununla birlikte bu hakkın kötü niyetle kullanıldığı durumlarda, TTK m. 451 uyarınca davacılar, şirketin bu sebeple uğradığı zararlardan müteselsilen sorumlu olacaktır⁸⁸³.

İlgili madde hükmünde de belirtildiği üzere, davacıların sorumluluğunun doğması için davanın kötü niyetle açılmış olması şarttır. Bu bakımdan davacıların kendi menfaatlerini düşünerek iptal davası açmış olması tek başına, kötü niyetin varlığına kanıt oluşturmaz⁸⁸⁴. Zira sermaye artırımını talep etme ilgililere kanunen tanınmış bir haktır ve bu kararın uygulanması sonucunda zarara uğrayacak ilgililer, şartları oluşmuşsa iptal davası açma hakkına sahiptir. Sonuçta davacıların sorumluluğu, yalnızca kötü niyetle hareket ettiklerinin anlaşıldığı hallerde söz konusu olabilir. Nitekim Yargıtay⁸⁸⁵ da bu hususla ilgili vermiş olduğu bir kararında, ilgililerin karara karşı iptal davası açma konusunda serbest olduğu; TTK'nın ilgili maddesi anlamında tazminat doğması için kötü niyetin varlığının şart olduğuna işaret etmiştir.

Öte yandan öğretide, kötü niyetin varlığına örnek oluşturacak bazı durumlar belirtilmiş olup buna göre kararın iptal edilmeyeceği bilindiği halde, sırf şirkete zarar vermek için iptal davası açılması⁸⁸⁶ veya davacıların kişisel taleplerini ortaklığa kabul ettirmek için bir baskı aracı olarak iptal davası açmaları halinde, kötü niyetin varlığından bahsedilecektir⁸⁸⁷. Kötü niyetle iptal davası açanların bu sebeple sorumluluklarının doğması için ayrıca, şirketin zarara uğramış olması ve bu zararlar açılan iptal davası arasında nedensellik bağının bulunması şarttır⁸⁸⁸. Bununla birlikte ilgililerin kötü niyetle

---

⁸⁸³ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 216; Cenkeci, Kayıtlı Sermaye, s. 439.

⁸⁸⁴ Cenkeci, Kayıtlı Sermaye Sistemi, s. 439; Yalçın, s. 116.

⁸⁸⁵ YTD, 01.12.1961-1961-1688/1961-4690, BATİDER, C. 1 S. 4, 1962, s. 609.

⁸⁸⁶ Şener, s. 543; Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 500.

⁸⁸⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 332; Yalçın, s. 116; Cenkeci, Kayıtlı Sermaye, s. 439.

⁸⁸⁸ Şener, s. 543; Cenkeci, Kayıtlı Sermaye, s. 439.

dava açıldığı, şirketin bu nedenle zarara uğradığı ve iptal davası ile şirketin uğradığı zarar arasında, nedensellik bağı bulunduğu hususlarını ispatlamaları gerekmektedir⁸⁸⁹.

Ayrıca, belirtmek gerekir ki, TTK m. 451 hükmü yalnızca şirketin uğradığı zararları güvence altına almakta⁸⁹⁰ olup bu sebeple kötü niyetle açılan iptal davası sonucunda, zarara uğrayan pay sahipleri ancak genel hükümler uyarınca zararlarının tazminini talep edebilecektir.⁸⁹¹

TTK m. 451 hükmü uyarınca açılacak bu davada, temsil ve yönetim organı olan YK şirketi temsil edecektir⁸⁹² Ancak kötü niyetle iptal davası açanın YK'nın kendisi veya YK üyelerinin çoğunluğu olduğu hallerde, dava mahkemece atanacak kayyum tarafından görülecektir. Nihayet açılan davanın kabulü halinde, mahkeme tarafından hükmedilen tazminat, varsa öncelikle TTK m. 448/3 yarıncı gösterilen teminattan ödenecektir⁸⁹³.

h. İptal Davası Sonucunda Verilen Kararın Ticaret Siciline Tescili ve İnternet Sitesine Konulması

TTK m. 450/1 hükmünün ikinci cümlesinde, kesinleşen iptal kararının bir örneğinin derhal ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan edileceği ve varsa şirketin internet sitesinde yayımlanacağı hükme bağlanmıştır. İlgili madde hükmünde de belirtildiği üzere, bu işlemleri yapma yükümlülüğü YK'ya aittir.

Burada açıklanması gereken bir husus da bu işlemlerin derhal yapılacağı şeklindeki ifadeden ne anlaşılması gerektiği ile ilgilidir. TTK m. 30/1'de kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, tescilin on beş gün içinde yapılması gerektiği belirtilmiştir. İlgili hükümden anlaşılacağı üzere, kanun hükmünün aksini kararlaştırdığı durumlarda bu süre

---

⁸⁸⁹ Şener, s. 543.

⁸⁹⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 375.

⁸⁹¹ Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 500; Yalçın, s. 117.

⁸⁹² Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 375; Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 500.

⁸⁹³ Şener, s. 543; Yalçın, s. 117.

uygulanmaz. Bu bakımdan TTK m. 450 ‘nin özel bir düzenleme olduğu düşünöldüğönde, burada TTK m. 30/1 genel hükmü uygulanmayacak ve kesinleşmiş iptal hükmünün mümkün olan en kısa sürede tescil ve ilan edilmesi gerekecektir⁸⁹⁴. Bunun dışında, kanunda iptal davasının reddi kararının tescil ve ilanını öngören bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak öğretide kamuyu aydınlatma ilkesinin bir gereğı olarak pay sahipleri ve diğör ilgilileri bilgilendirmek için ret kararının da davanın açıldığının ilan edildiğı usulde ilan edilmesi gerektiğı belirtilmektedir⁸⁹⁵.

Hemen belirtelim ki, halka açık anonim şirketlerde davanın açıldığına ve davayla ilgili önemli kararların duyurulması konusunda SPK’nın II-18.1 sayılı Tebliğı’inde özel düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre; YK, davanın açıldığını ve/veya icranın ertelenmesi kararı verildiğini öğrenmeden itibaren, mahkemenin kabul veya ret kararını ise kararın tebliğı tarihinden itibaren, on beş iş günü içinde SPK’ya bildirmekle yükümlüdür. Bu hususlar, SPK tarafından özel durumlara ilişkin düzenlemeleri çerçevesinde kamuya duyurulur (II.18.1 sa Tebliğ m. 14/1, 2,4).

§ 3. Sermaye Artırımının Hükümsüzlüğünde Tahkim ve Islah

I. HMK Hükümleri Çerçevesinde Islah Müessesesi

Islah kavramının Türk Dil Kurumundaki karşılığı “düzeltme”, “iyileştirme” olarak ifade edilmekle birlikte⁸⁹⁶, Medeni Yargılama Hukuku bakımından ıslah, davada iddia ve savunmanın değıştirilmesi/genişletilmesi yasağı sebebiyle tarafların yapamadıkları işlemleri yapabilmelerini ve verdikleri dilekçeleri tamamen veya kısmen düzeltebilmelerini ifade eder⁸⁹⁷.

---

⁸⁹⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 342; Yalçın, s. 119.

⁸⁹⁵ Cenkei, Kayıtlı Sermaye, s. 434.

⁸⁹⁶ Türk Dil Kurumu, “Islah”, www.tdk.gov.tr (E.T. 09.05.2021).

⁸⁹⁷ Topaloğlu, s. 641.

Hukukumuzda ıslah müessesesi, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunun 176. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, “*Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir*”. Kanun hükmünden anlaşıldığı üzere, ıslah yoluna öncelikle usul işlemlerinin kısmen veya tamamen değiştirilmesi için başvurulmaktadır⁸⁹⁸. Bunun dışında, ıslah tarafların iddia ve savunmalarını değiştirebilmelerine de imkân vermektedir. Zira HMK m. 141/2’de, “*İddia ve savunmanın genişletilip değiştirilmesi konusunda ıslah ve karşı tarafın açık muvafakati hükümleri saklıdır*” denilmekle tarafların ıslah yoluna başvurarak iddia ve savunmalarını değiştirebileceği hükme bağlanmıştır. Bununla birlikte HMK’nın taraflardan birinin duruşmaya katılmaması halinde duruşmaya katılan tarafa ön inceleme duruşmasında iddia ve savunmasını genişletebilmesi imkânı tanıyan 141/1 hükmü maddesi 22.02.2020 tarihli ve 7251 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 15. Maddesi ile değişikliğe uğramıştır. İlgili maddenin değişik hali dilekçelerin verilmesinden sonra iddia ve savunmanın değiştirilmeyeceğini/genişletilmeyeceğini düzenlemektedir. Buna göre yeni HMK sisteminde, artık dilekçelerin verilmesinden sonra iddia ve savunmanın değiştirilmesi ancak karşı tarafın açık muvafakati ya da ıslah yoluna başvurulması ile mümkün olabilmektedir⁸⁹⁹. Zira HMK m.141/2 ile ıslah, iddia ve savunmanın değiştirilmesi yasağının bir istisnası olarak hükme bağlanmıştır⁹⁰⁰.

Yeni HMK sisteminde, yazılı yargılama usulünde cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerini verdikten sonra artık iddia ve savunmanın değiştirilmesi/genişletilmesi yasağına tabi olurlar. Bundan sonra tarafların iddia ve savunmalarını değiştirebilmesi için ya çok uygulamada çok az rastlanan, ön inceleme aşamasında karşı tarafın açık muvafakati ile ya da ıslaha başvurulması ile mümkün olabilir⁹⁰¹. Diğer bir deyişle, dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra karşı tarafın açık muvafakati yoksa iddiasını

---

⁸⁹⁸ Topaloğlu, s. 642.

⁸⁹⁹ Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰⁰ Topaloğlu, s. 642; B. Koçak, “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Kapsamında Islah Kavramı ve Islahla Yapılamayacak İşlemler”, İstanbul Barosu Dergisi, C.93, S.1, 2019, S. 43.

⁹⁰¹ Topaloğlu, Islah, s. 642.

veya savunmasını değiştirmek/genişletmek isteyen tarafın ıslah yoluna başvurmaktan başka bir çaresi kalmamıştır⁹⁰².

Taraflar ıslah yoluna başvurarak davada dayandıkları vakıaları ve talep sonucunu değiştirebilirler. Bununla birlikte, HMK m. 33 uyarınca hâkimin ilgili kuralları re'sen uygulama yükümlülüğü bulunduğundan hukuki sebebin değiştirilmesi için ıslaha başvurulmasına gerek yoktur⁹⁰³. Yine, hâkimin re'sen araştırmakla yükümlü olduğu hususlarda da tarafların iddia ve savunmanın değiştirilmesi yasağına takılmaksızın yeni vakıalar ileri sürebilmesi ve talep sonucunu değiştirebilmesi için ve/veya daha önce ileri sürülen vakıaları tamamlayıcı, aydınlatıcı ve doğrulayıcı nitelikteki vakıaların ileri sürülebilmesi için ıslaha başvurulmasına ihtiyaç yoktur⁹⁰⁴. Bunun dışındaki vakıaların dilekçelerin karşılıklı verilmesinden sonra ileri sürülebilmesi ise, karşı tarafın muvafakati yoksa, teksif ilkesinin bir sonucu olarak ancak ıslahla mümkündür⁹⁰⁵. Ancak, sonradan ileri sürülen bu vakıalar yargılama sırasında ortaya çıkmış veya öğrenilmişse bunların ileri sürülmesinde de ıslaha başvurulmasına gerek yoktur. Zira burada daha önceden mevcut olmayan yeni vakıaları ileri süren tarafın bir ihmali ya da kusuru söz konusu değildir⁹⁰⁶. Doktrin görüşü bu yönde olsa da Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kurulunun bu hususa ilişkin bir kararında⁹⁰⁷, ileri sürülen vakıanın sonradan ortaya çıkıp çıkmadığı ayrımı yapılmaksızın ancak ıslahla ileri sürülebileceği belirtilmiştir. Mevcut Yargıtay kararları çoğunlukla bu yönde olsa da doktrin görüşü lehine bir yumuşama da görülmektedir⁹⁰⁸.

Islahla yeni vakıaların ileri sürülebilmesinin dışında, talep sonucu da değiştirilebilir⁹⁰⁹. Talep sonucu (netice-i talep), mahkemeden talep edilen hukuki

---

⁹⁰² Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰³ Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰⁴ Topaloğlu, s. 642-643.

⁹⁰⁵ Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰⁶ Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰⁷ YİBK, 04.02.1948-1948-10/1948/3 sayılı karar için bkz. 17.06.1948 tarih ve 6934 sayılı RG.

⁹⁰⁸ Topaloğlu, s. 642.

⁹⁰⁹ Koçak, s. 43.

korumayı gösterir. Talep sonucunda yapılacak değişiklik, talep sonucunun (örneğin talep edilen teminat miktarının) artırılması şeklinde olabileceği gibi dava konusunun değiştirilmesi şeklinde de olabilir⁹¹⁰. İkinci hale örnek olarak, açılmış olan tespit davası talep sonucunun ıslahla değiştirilmesiyle eda davasına dönüştürülebilir. Bunun dışında, ıslahla talep sonucuna yeni talep eklenmesi de mümkündür⁹¹¹. Bu durumda Yargıtay yeni taleple ıslah yoluyla değiştirilecek talep arasında bir bağlantının varlığını aramaktadır⁹¹². Ancak son dönemde Yargıtay kararlarında⁹¹³ ıslah lehine bir yumuşama görülmekte ve bağlantı bulunmasa dahi yeni talep eklenebileceği kabul edilmektedir⁹¹⁴.

Bunun dışında, HMK m. 176'da ıslah tam ve kısmi ıslah olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Tam ıslah talep sonucunun tamamen değiştirilmesiyken kısmi ıslah, talep sonucunun kısmen değiştirilmesi, yeni vakıaların ileri sürülmesi veya dayanılan mevcut vakıaların değiştirilmesi, yeni talep eklenmesi suretiyle yapılmaktadır⁹¹⁵. Tam ıslah halinde tüm usul işlemleri baştan itibaren yapılmamış sayılmaktadır. Oysa kısmi ıslahta tüm usul işlemlerinin değil birkaç usul işleminin yapılmamış sayılması söz konusu olur⁹¹⁶. Davacı dava dilekçesini tamamen ıslah edebileceği gibi davalı da cevap dilekçesini ıslah edebilir⁹¹⁷. Ancak Yargıtay cevap dilekçesi vermeyen davalının bu hususta ıslaha başvuramayacağı görüşündedir⁹¹⁸.

Son olarak, HMK m. 177/1 uyarınca ıslaha tahkikat sona erinceye kadar başvurulabilir. Tahkikatın sona ermesinden sonra ıslaha başvurulması mümkün deęildir⁹¹⁹. Kanun yolu aşamasında da ıslaha başvurulamaz ancak istinaf mahkemesince

---

⁹¹⁰ Topaloğlu, s. 642.

⁹¹¹ Topaloğlu, s. 643.

⁹¹² Topaloğlu, s. 643.

⁹¹³ Y11. HD, 05.07.2005-2004-10385/2005-7200 anıldığı yer Topaloğlu, s. 643.

⁹¹⁴ Topaloğlu, s. 643.

⁹¹⁵ Topaloğlu, s. 644.

⁹¹⁶ Topaloğlu, s. 644; Koçak, s. 46.

⁹¹⁷ Topaloğlu, s. 644.

⁹¹⁸ Topaloğlu, s. 644.

⁹¹⁹ Koçak, s. 44.

kararın kaldırılmasından sonra yeniden yapılan yargılamada ıslaha başvurulması mümkündür (HMK m. 172/2). Bununla birlikte 22/7/2020 tarih ve 7251 sayılı Kanunun 18. maddesi ile değiştirilen HMK m. 177/2 uyarınca artık Yargıtayın bozma kararından sonra ilk derece mahkemesinin tahkikata ilişkin bir işlem yapması hâlinde de ıslaha başvurulması mümkündür. Ancak bozma kararına uymakla ortaya çıkan hukuki durumun ıslahla ortadan kaldırılması mümkün değildir. Öte yandan, HMK m. 176/2 uyarınca ıslaha yalnızca bir kez başvurulabilir ve ıslahla her usul işleminin yapılması mümkün değildir⁹²⁰. Nitekim HMK m. 240/2’de ıslahla tanık listesi verilemeyeceği açıkça hükme bağlanmıştır. Yine Yargıtay kararları uyarınca, ıslahla taraf sıfatının değiştirilmesinin de imkânı yoktur⁹²¹. Yargıtayın bu konudaki kararları kökleşmiş olup, taraflardan birinin davanın açılmasından sonra ölümü halinde dahi Yargıtayca ıslahla taraf değişikliğine izin verilmemektedir⁹²². Ayrıca maddi hukuk işlemlerinin de ıslahla değiştirilmesi mümkün değildir⁹²³.

II. Hükümsüzlük Davalarında Islahın Kullanılması

TTK m. 1521 uyarınca genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü dolayısıyla açılacak davalar basit yargılama usulüne tabidir⁹²⁴ ve uygulamada da böyle kabul edilmektedir⁹²⁵. HMK m. 317 uyarınca basit yargılama usulüne göre görülen davalarda tarafların cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi verme imkanları yoktur. Bu sebeple, basit yargılama usulüne tabi olan genel kurul kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin davalarda iddia ve savunmaların değiştirilmesi yasağı dava ve cevap dilekçesinin verilmesi ile başlamakta olup tarafların cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçeleri ile iddia ve savunmalarını değiştirebilmeleri mümkün değildir⁹²⁶. Bu bakımdan, genel kurul kararlarının

---

⁹²⁰ Topaloğlu, s. 644; Koçak, s. 44; S. Olgun, “Islah Yolu ile Düzeltilemeyecek İşlemler”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 16, 2007, s. 14.

⁹²¹ YİBK., 08.05.2016-2015-1/2016-1, anıldığı yer: Topaloğlu, s. 645.

⁹²² Olgun, s. 46.

⁹²³ Olgun, s. 45.

⁹²⁴ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 303.

⁹²⁵ Topaloğlu, s. 648.

⁹²⁶ Topaloğlu, s. 648.

hükümsüzlüğü sebebiyle açılacak davalarda ıslah yoluna başvurularak iddia ve savunmaların değiştirilebilmesi özellikle önem arz etmektedir⁹²⁷. Nitekim uygulamada da genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü gerekçesiyle açılan davalarda ıslaha sıklıkla başvurulduğu görülmektedir⁹²⁸.

Öte yandan, genel kurulun bir kararı aleyhine açılmış iptal davasında ıslaha başvurularak başka bir kararın da iptali istenebilir⁹²⁹. Özellikle iptali istenen diğer karar aynı toplantıda karara bağlanması durumunda, aynı sakatlığa dayalı iptal talebi söz konusu olur. Bu sebeple, davacıyı ayrı bir dava açmak zorunda bırakmamak için diğer genel kurul kararının ıslah yoluyla dava konusu hâline getirilmesine cevaz verilmelidir⁹³⁰.

Ayrıca belirtmek gerekir ki, iptali talep olunan genel kurul kararının kısmen iptalinin talep edilmesi talebin değiştirilmesi anlamına gelmediğinden bu halde ıslaha başvurulmasına ihtiyaç yoktur⁹³¹. Zira, tasarruf ilkesinin bir sonucu olarak taraflar talebini istediği gibi daraltmakta özgürdür.

1. Yokluk veya Butlanın Tespiti Davalarının Islah Yoluyla İptal Davasına Dönüştürülmesi

Taleple bağlılık ilkesinin bir sonucu olarak hâkim, genel kurul kararının butlanı veya yokluğunun tespiti için açılmış bir davada yalnızca bu davaların şartlarının oluşup oluşmadığı konusunda bir inceleme yapacak ve şartları oluşmamışsa davayı reddedecek, ayrıca kararın iptaline karar veremeyecektir⁹³². Bu durumda mahkeme tarafından davanın reddine karar verilmesinden önce butlan veya yokluğun tespitine ilişkin açılan davanın

---

⁹²⁷ Topaloğlu, s. 648.

⁹²⁸ Topaloğlu, s. 648.

⁹²⁹ T. Yardımcı, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararının İptalinde Dava Dilekçesinin Islahı”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2020, s. 330.

⁹³⁰ Yardımcı, s. 325.

⁹³¹ Yardımcı, s. 325.

⁹³² Topaloğlu, s. 649.

ıslaha başvurularak iptal davasına dönüştürülmesi gerekmektedir⁹³³. Ancak bunun için yokluk veya butlanın tespitine ilişkin davanın kanunda öngörülen üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması şarttır⁹³⁴. Nitekim Yargıtay görüşü de bu yöndedir⁹³⁵. Ek olarak, dava iptal davasına dönüşeceğiinden, davanın kabulü için davacının aktif dava ehliyeti bakımından TTK m. 446’da aranan durumlardan biri mevcut olmalıdır⁹³⁶. Aksi halde, ıslahatın sonra iptal davasına dönüşen davanın, aktif dava ehliyeti bulunmaması nedeniyle reddedilmesi söz konusu olacaktır⁹³⁷.

2. İptal Davalarının Islaha Başvurulmasıyla Yokluk veya Butlanın Tespiti Davalarına Dönüştürülmesi

Kural olarak genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü davalarında kararın iptali talebinin ıslaha başvurularak yokluk ve butlanın tespiti talebine dönüştürülmesine ihtiyaç duyulmaz. Zira hâkim HMK m. 33 uyarınca hukuk kurallarını re’sen uygulayacağından, somut olayda yokluk veya butlanın şartları oluşmuşsa hâkim re’sen bu yönde karar verecektir⁹³⁸. Bununla birlikte, davacı taraf da ıslaha başvurarak açmış olduğu iptal davasını yokluk veya butlan davasına çevirebilir⁹³⁹.

Buna karşılık Yargıtay kararına konu olan bir somut olayda sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının dürüstlük kurallarına aykırılığı sebebiyle iptali talep edilmiş; davacı daha sonra ıslah dilekçesi vererek artırılan sermayenin çoğunluk pay sahiplerinin şirketten alacağı ile takas mahsup edilmesine de karar verilmesinden dolayı kararın butlanının tespitini talep etmiştir. Yerel Mahkeme, davanın ıslahla tamamen değiştirilemeyeceği gerekçesiyle ıslah talebini kabul etmemiş ve iptal davasının da aktif

---

⁹³³ Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁴ Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁵ Y11. HD., 22.01.2001- 2001-9485/2001369, anıldığı yer: Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁶ Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁷ Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁸ Topaloğlu, s. 649.

⁹³⁹ Topaloğlu, s. 649.

dava şartı yokluğundan reddine karar vermiştir⁹⁴⁰. Yargıtay da temyiz aşamasında yerel mahkeme kararını gerekçesiz olarak onayarak iptal ve butlan talebinin sonuçlarının aynı olduğundan bahisle karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir⁹⁴¹.

Ayrıyeten, Genel kurul kararlarının hükümsüzlüğü davalarının ıslahla tazminat, alacak vb. gibi davalara çevrilmesi de hukukten mümkündür⁹⁴².

III. Hükümsüzlük Davalarında Islahın Dava Şartı Olan Arabuluculuk Bakımından Değerlendirilmesi

TTK m.5/A uyarınca, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat davalarında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olma şartı aranmaktadır. 7155 sayılı Kanunun 26. maddesi uyarınca, ticari davalarda dava şartı olan arabuluculuğa başvurma zorunluluğu 01.01.2019 tarihinden sonra açılan davalarda söz konusudur. Öte yandan, hükümsüzlük nedeniyle açılan davada kısmi ıslaha başvurularak ek olarak alacak ve/veya tazminat talebinde de bulunulmuşsa yahut tam ıslahla dava konusu tamamen alacak ve/veya tazminat olarak değiştirilmişse, bu halde artık konusu bir miktar paranın ödenmesi olan bir dava söz konusu olacak ve dava 01.01.2019 tarihinden sonra açılmışsa arabulucuya başvurulması zorunluluğu doğacaktır⁹⁴³. Bu durumda hâkim tarafların zorunlu arabuluculuk şartını yerine getirmeleri için bir haftalık süre vermeli, bu süre içinde arabulucuya başvurulmamış olması halinde ise dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verilmelidir⁹⁴⁴.

IV. Hükümsüzlük Hallerinin Tahkim Yolu ile İleri Sürülmesi

---

⁹⁴⁰ Hatay 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, 29.12.2009-2006-311/2009-404, anıldığı yer: Topaloğlu, s. 650.

⁹⁴¹ Y11. HD, 14.09.2012-2012-8628/2012-13333, anıldığı yer: Topaloğlu, s. 650.

⁹⁴² Topaloğlu, s. 651.

⁹⁴³ Topaloğlu, s. 653.

⁹⁴⁴ Topaloğlu, s. 653.

Sermaye artırım kararları aleyhine iptal davası açılması yerine, uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözüme kavuşturulup kavuşturulamayacağı hususunda öğretide iki farklı görüş bulunmaktadır.

Bir görüşe göre⁹⁴⁵, GK kararlarının iptali için tahkim yoluna gidilebilecektir. Nitekim İsviçre hukukunda da esas sözleşmede buna ilişkin bir hüküm bulunması şartıyla, GK kararlarının iptali için tahkime başvurmak mümkündür⁹⁴⁶.

Öğretideki diğer görüş⁹⁴⁷ ise, GK kararlarının iptal edilebilirliğinin tahkime konu edilemeyeceğini savunmaktadır. Bu görüşü savunan MOROĞLU, bu görüşünü şu şekilde gerekçelendirmektedir⁹⁴⁸: Uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülebilmesinin, HMK m. 480 hükmünde de belirtildiği üzere ancak tarafların iradelerine bırakılan hususlar bakımından mümkün olması, TTK m. 448 hükmü uyarınca açılacak davaların birleştirilmesi zorunluluğu bulunması ve TTK m. 445 hükmünde belirtilen ortaklığın merkezinin bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili mahkeme olması sebepleriyle, GK kararlarının iptal edilebilirliğin tahkime konu edilebilmesi mümkün değildir.

Yargıtay da güncel tarihli bir kararında⁹⁴⁹, öğretideki ikinci görüşle uyumlu olarak karar vermiştir. İlgili kararında Moroğlu'na da atıfta bulunan Yargıtay, tahkimin yalnızca tarafların arzularına tabi olan uyuşmazlıklar bakımından geçerli olabileceğini söylemekle birlikte, bir genel kurul kararının iptaline ilişkin uyuşmazlığın davalı ile davacı arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Ayrıca ilgili kararda, TTK'nın 381/1 hükmündeki kesin yetki kuralının ve davaların birleştirilmesini

---

⁹⁴⁵ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 731; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Hükümsüzlük, s. 233-234.

⁹⁴⁶ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, N. 731.

⁹⁴⁷ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214; Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, s. 454; Yalçın, s. 132.

⁹⁴⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 305 vd.

⁹⁴⁹ Y.11.HD, 05.12.2012-2011/13485-2012/19915, anıldığı yer: Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 306.

zorunlu kılan TTK m. 381/3 hükmünün de tahkim müessesesi ile bağdaşmamakta olduğu belirtilmiştir.

Biz bu hususta GK kararlarının iptali için tahkim yoluna gidilebileceğini savunan görüşe katılmaktayız. Zira, kanaatimizce GK kararlarının iptali hussusunda kamu düzenini ilgilendiren bir durum söz konusu olmadığından, esas sözleşmede kararlaştırılmış olması halinde, taraflar iradeleri doğrultusunda tahkime başvurabiliyor olmaları gerekir.

SONUÇ

Anonim ortaklıklar, ekonomik koşulların ve piyasa durumunun değişmesi sonucunda sık sık sermaye artırımına ihtiyaç duyabilirler. Sermaye artırımı, şirketin kendi iç kaynaklarına başvurarak yapılabileceği gibi dış kaynaklardan da yapılabilir. Çalışmamızın asıl konusunu oluşturan dış kaynaklardan sermaye artırımı, pay sahiplerinin veya üçüncü kişilerin ortaklığa dışarıdan sermaye getirmesi suretiyle gerçekleştirilir⁹⁵⁰.

Dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımını; finansman ihtiyacını karşılamak, başka ortaklıklarla birleşmek, yeni paylar çıkarılarak halka arz etmek, borçların karşılığının sermayeye eklemesi şartıyla, alacaklılara artırılan sermayeden pay vermek gibi amaçlarla yapılabilir⁹⁵¹. Dış kaynaklardan sermaye artırımını, 6100 sa. Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuat hükümleri ile ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca SerPK ve ikincil mevzuat hükümlerinde halka açık anonim ortaklıklarda dış kaynaklı sermaye artırımına ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Sermaye artırımının geçerli olabilmesi ve uygulanabilmesi bu kanun hükümlerine uygun şekilde gerçekleştirilmiş olmasına bağlıdır. Bu bakımdan anonim ortaklıkların, sermaye artırımını işlemlerine başlamadan önce bu konudaki ilgili kanun hükümleri hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir. Çalışmamızın amacı, dış kaynaklı sermaye artırımını düşünen anonim ortaklıkların bu konuda yeterince bilgilendirilmesini sağlayarak bu hususta yol göstermektir.

Dış kaynaklardan sermaye artırımını yeni pay çıkarılması yoluyla ya da mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılabilir. Mevcut payların itibari değeri yükseltilerek yapılan artırımda tüm ortakların oy birliği gerektiğinden, bu artırım türü kayıtlı sermaye sisteminde mümkün olmaz⁹⁵². Yeni pay çıkarılarak yapılan (sermaye taahhüdü yoluyla) artırımda taahhüt edilen yeni sermaye karşılığında, artırıma iştirak eden kişilere yeni oluşan paylardan verilir. Mevcut payların itibari değerinin

---

⁹⁵⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358.

⁹⁵¹ Yalçın, s. 7-8.

⁹⁵² Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 358.

yükseltilmesi yoluyla yapılan artırımda ise yeni paylar çıkarılmaksızın, mevcut payların itibari değerinin yükseltilmesi yoluyla yapılır. Bu artırım türü kanunda açıkça öngörülmemiş olsa da öğretide TTK m. 421/2-a'dan hareketle bu yöntemin mümkün olduğu savunulmaktadır⁹⁵³. Esas sermaye sisteminde yeni pay çıkarılarak yapılan sermaye artırımının halka arz yoluyla ya da halka arz olmadan yapılması mümkündür.

Dış kaynaklı sermaye artırımı için kanunda öngörülen ön şartlara değinmek gerekmektedir. Kanunda dış kaynaklı sermaye artırımına gidilebilmesi bakımından iki tane ön şart öngörülmüştür. Buna göre iç kaynaklı fonlar sermayeye dönüştürülmeden (TTK m. 462/3) ve payların nakdi bedelleri tamamen ödenmeden (TTK m. 456/1) dış kaynaklı sermaye artırımına gidilemeyecektir. Dış kaynaklı sermaye artırımına gidilebilmesi için bu iki şartın birlikte gerçekleştirilmiş olması zorunludur. Dış kaynaklı sermaye artırımında diğer şartlar ve artırım usulü şirketin benimsemiş olduğu sermaye sistemine göre değişiklik göstermektedir. Nitekim kanun koyucu bu tür sermaye artırımını, esas sermaye sistemi ve kayıtlı sermaye sistemi bakımından ayrıca hükme bağlamıştır.

Bununla birlikte kanun koyucu TTK m. 456 ila 458. maddelerinde tüm sermaye artırımını türlerine uygulanacak ortak hükümlere yer vermiştir. Ortak hükümler çalışmamızın ikinci bölümünün başında ayrıca ele alınmıştır. Ortak hükümlerde TTK m. 456 ile ilk olarak, sermaye artırımına esas sermaye sisteminde genel kurul, kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulunun karar vereceği hükme bağlanmıştır. Devamında, sermaye artırımına ilişkin esas sözleşmenin izni alınmış değişik halinin genel kurulca değiştirilmesi halinde, bu değişikliğin bakanlık iznine tabi olacağı belirtilmiştir. Son olarak artırımın tescili için karar tarihinden itibaren üç aylık süre öngörülmüş ve artırımın bu sürede tescil edilmemesi halinde geçersiz olacağı hükme bağlanmıştır. TTK m. 457'de tüm sermaye artırım türlerinde; yönetim kurulunca doğru, dürüst ve eksiksiz bilgi verme ilkesine uyularak artırıma ilişkin bir beyan hazırlanacağı öngörülmüştür.

---

⁹⁵³Bilgin, YK Üyeleri, s. 128; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 361-362.

Dış kaynaklı esas sermaye artırımına ilişkin özel düzenlemeler TTK m. 459'da hükme bağlanmıştır. Dış kaynaklı esas sermaye artırımını usulünde, yukarıda bahsettiğimiz ortak hükümler ile TTK m. 459 hükmü birlikte uygulanır. Dış kaynaklı sermaye artırımını usulünde ilk aşama, yönetim kurulu tarafından artırım taslağının hazırlanıp karara bağlanmasıdır. Artırım taslağının karara bağlanmasıyla birlikte, TTK m. 333 gereğince Ticaret Bakanlığından sermaye artırımına ilişkin izin alınması gerekir. Şirket TTK m. 333 uyarınca Bakanlıkça çıkarılacak tebliğde yer alan şirketlerden değilse Bakanlık izni aranmaz. Bakanlık izni alındıktan sonra, genel kurul tarafından sermaye artırımına karar verilir. Genel kurul bu kararı TTK m. 421/1'de öngörülen nisaplara uyarak alır. Genel kurulun artırıma ilişkin kararı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise, TTK'nın 454. Maddesi uyarınca İPSÖK onayı alınır. Bundan sonra iştirak taahhütlerinin toplanması aşamasına geçilir. Artırıma katılabilmesi için sermaye taahhüdünde bulunulması şarttır. TTK m. 459/1 uyarınca, sermaye taahhüdü iki şekilde yapılabilir. Birincisi esas sözleşmenin değişik şeklinde belirtilerek yapılan artırımdır. Bu yolla artırım, taahhütte bulunanların ad-soyad ve ünvanlarının değişik esas sözleşmeye yazılması ve altının taahhütte bulunan kimselerce imzalanması suretiyle gerçekleştirilir⁹⁵⁴. Genel kurulun sermaye artırımına ilişkin esas sözleşme değişikliğine karar vermesiyle taahhütte bulunulmuş olur⁹⁵⁵. Bu yolla yapılan artırımda en geç genel kurul kararı sırasında iştirak taahhüdünde bulunulabilir⁹⁵⁶. Bu artırım türüne kısa yoldan sermaye artırımını denilmektedir. Bu artırım türü çalışmamızın ikinci bölümünde ayrı bir başlık altında açıklanmıştır.

TTK m. 459/1'de iştirak taahhüdünde bulunulabilmesinin bir yolu da iştirak taahhütnamesi imzalanmasıdır. Artırıma katılacak üçüncü kişiler sadece bu yolla taahhütte bulunabilirler. Üçüncü kişilerin iştirak taahhüdünde bulunabilmesi için pay sahiplerinin rüçhan haklarının TTK m. 461'e göre genel kurul tarafından kaldırılması veya sınırlandırılması ya da pay sahiplerince bu haklarının hiç kullanılmamış olması gerekir. Pay sahiplerinin rüçhan hakkı genel kurul ancak haklı nedenlerin varlığı halinde

---

⁹⁵⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları 2015, s. 133.

⁹⁵⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 133.

⁹⁵⁶ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 137.

sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Çalışmamızın ikinci bölümünde rüçhan hakkının hukuki niteliği, kullanılması ve genel kurul tarafından kaldırılması veya sınırlandırılması konuları ayrı bir başlık altında açıklanmaya çalışılmıştır.

Artırım usulünde iştirak taahhütlerin toplanmasından sonra kısmi ödemelerin yapılması gerekir. Nakden taahhüt edilen payların itibari değerlerinin **en az yüzde yirmi beşinin tescilden önce**, gerisinin ise şirketin tescilini izleyen yirmi dört ay içinde; payların çıkarma primlerinin tamamı tescilden önce ödenmesi gerekir (TTK m. 459/3; 344/1). Ödemelerin gerçekleştirilmesinden sonra yönetim kurulu tarafından TTK m. 457'ye uygun şekilde bir beyan hazırlanır. Bu beyan yönetim kurulunca tescil talebiyle birlikte ticaret siciline tevdi edilir. Son aşamada artırıma ilişkin esas sözleşme değişikliği, artırım kararı tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin ve şubelerinin bulunduğu yerin ticaret siciline tescil ve TTSG'de ilan edilir. Tescil ve ilan edilen hususlar varsa şirketin internet sitesinde de yayınlanır (TTK m. 456/4; m. 455). Dış kaynaklardan esas sermaye artırımını, artırımın ticaret siciline tescili ile tamamlanır ve kesinleşir. Bu bakımdan sermaye artırımında tescil kurucu etkiye haizdir⁹⁵⁷.

Dış kaynaklardan kayıtlı sermaye artırımını ise TTK m. 460'ta özel hükme bağlanmıştır. Bu tür sermaye artırımını usulünde de TTK m. 456 vd. maddeleri ile m. 460 hükmü birlikte uygulanır. Halka açık olmayan anonim ortaklıklarda, dış kaynaklı esas sermaye artırımını usulü bazı farklılıklar dışında yukarıda açıkladığımız usulde gerçekleşir ve aynı aşamalar izlenir. Sadece TTK m. 456/2 uyarınca bu sistemde sermaye artırımını kararını yönetim kurulu alır. Dolayısıyla bu sistemde artırım usulü, yönetim kurulunun artırıma ilişkin karar alması ile başlar. Halka açık anonim ortaklıklarda, artırım usulüne payların halka arzı ve satışı aşamaları da eklenir. Bu tür ortaklıklarda dış kaynaklardan sermaye artırımını usulüne sermaye piyasası mevzuatı öncelikle uygulanır. Bunun sonucunda halka açık anonim ortaklıklarda sermaye artırımını usulü yukarıda açıkladığımız usulden ayrılır. Bu ayrım, özellikle halka açık anonim ortaklıklardaki kayıtlı sermaye artırımını usulündeki payların halka arzı ve satışı aşamalarından kaynaklanır.

---

⁹⁵⁷ Yalçın, s. 33; Cenkci, Kayıtlı Sermaye, s. 379; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 501.

Çalışmamızda dış kaynaklardan kayıtlı sermaye artırımı usulü, sermaye piyasası mevzuatı hükümleri çerçevesinde açıklanılmıştır.

Dış kaynaklardan kayıtlı sermaye artırımı usulünde ilk aşama, yönetim kurulunca artırım kararı alınmasıdır. Yönetim kurulu, esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıda bulunanların çoğunluğu ile artırım kararı alır (TTK m. 390). Artırım kararının ardından, yönetim kurulu tarafından SerPK m. 4/1 uyarınca bir izahname düzenlemesi ve hazırlanan bu izahnamenin de SPK tarafından onaylanması gerekmektedir. Kayıtlı sermaye sisteminde artırım için Bakanlık izni gerekip gerekmediği hususu öğretide tartışma konusudur. Kanaatimizce kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımı bakımından Bakanlık iznine ihtiyaç duyulmaz.

Bu işlemler gerçekleştirildikten sonra payların iştirak taahhütleri toplanır. Bu artırım türünde de ortakların TTK m. 461 uyarınca rüçhan haklarını kullanabilmeleri mümkündür. Ortakların rüçhan hakkını hiç kullanmaması ya da bu haklarının yönetim kurulu tarafından kaldırılması veya sınırlandırılması şartıyla, üçüncü kişiler iştirak taahhüdünde bulunabilir. Bu sistemde ortakların rüçhan hakkının YK tarafından sınırlandırılabilmesi için YK'nın esas sözleşmeyle bu hususta yetkilendirilmiş olması gerekir (SerPK m. 18/2). Artırım usulünde, bu aşamadan sonra payların halka arzı ve satışı aşamalarına geçilir. Şirket, payların halka arzını kendisi gerçekleştirebileceği gibi bu hususta bir aracı kuruluşla da anlaşabilir. Bu durumda şirketle aracı kuruluş arasında aracılık ve konsorsiyum sözleşmesi yapılması gerekir (SPK'nın V-46 sayılı Tebliği m. 41). Payların satışı izahnamede belirtilen esaslara uygun şekilde gerçekleştirilir. Payların satışından sonra pay bedellerinin ödenmesi aşamasına geçilir. SerPK m. 12/1 uyarınca, halka arz yoluyla satılan pay bedellerinin **“tam olarak ve nakden”** ödenmesi şarttır. Paylar satışı anında alıcıya teslim edilir (SerPK m. 12/3). İzahnamede belirtilen süre içinde satılamayan payların, satış süresinin sona ermesini izleyen **altı iş günü içinde** ortaklıkça iptal edilmesi gerekir. Aksi takdirde ortaklık, tekrardan sermaye artırımı kararı alamaz (SerPK m. 18/3). TTK m. 460/6 ile SerPK m. 18/7 hükümleri uyarınca, YK, çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin yeni şeklini tescil ettirir. Nihayet tescille birlikte artırım tamamlanır ve kesinleşir.

Çalışmanın ikinci bölümünün sonunda “Dış Kaynaklı Sermaye Artırımında Özel Durumlar Başlığı” altında sermaye artırımının yönetim kurulu aleyhine açılacak sorumluluk davalarına etkisi konusu incelenmiştir. TTK m. 549 sermaye artırımının YK ve üyelerinin hukuki sorumluluğuna etkisi bakımından özel bir düzenlemedir. İlgili madde uyarınca YK ve üyeleri; sermayesinin artırılması ile ilgili belgeleri, izahnameleri, taahhütleri, TTK m. 457’de öngörülen beyanı, yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan müteselsilen sorumlu olur.

Çalışmanın ikinci bölümünün sonunda sermaye artırımının tamamlanmaması ve sermaye artırımından vazgeçilmesi konuları da ele alınmıştır. Sermaye artırımından vazgeçmek mümkündür⁹⁵⁸. Esas sermaye artırımında GK kararın tesciline kadar artırımdan dönebilirken, YK’nın artırımdan dönebilmesi GK tarafından artırıma karar verilmesine kadar mümkündür⁹⁵⁹. Kayıtlı sermaye sisteminde ise artırım kararı YK tarafından alındığından GK’nın artırımdan dönme yetkisi yoktur⁹⁶⁰. YK ise artırımdan tesciline kadar dönebilir. Bunun dışında ortaklık, sermaye artırımını tamamlamak istemesine rağmen çeşitli sebeplerle artırım tamamlanamamış olabilir. Çalışmamızın üçüncü bölümünün sonunda, artırımın tamamlanamamasına sebebiyet olacak ihtimaller üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde sermaye artırım kararının hükümsüzlüğü açıklanmıştır. Sermaye artırım kararlarının hükümsüzlüğü yokluk, butllan veya iptal edilebilirlik şeklinde olabilir. Bununla birlikte TTK’da genel kurul ve yönetim kurulu kararlarının butlanı ve iptali özel hükme bağlanmış olmasına rağmen, yokluğuna ilişkin bir düzenlemede bulunulmamıştır. Buna karşılık öğretide, TBK’nın genel hükümleri uyarınca sermaye artırımının kararının yokluğunun söz konusu olabileceği belirtilmektedir⁹⁶¹. Buna göre, kanun emredici nitelikteki hükümlerinde belirtilen kurucu

---

⁹⁵⁸ Soykan, s. 73; Pulaşlı, Şerh III, s. 2332.

⁹⁵⁹ Soykan, s. 504.

⁹⁶⁰ Soykan, s. 504.

⁹⁶¹ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 29 vd.

unsurlarını taşımayan sermaye artırımı kararları yoklukla malul olur. Sermaye artırımının kurucu unsurları, YK'nın sermaye artırımı kararı bakımından yönetim kurulu ve sermaye artırımı kararı; GK'nın sermaye artırımı kararı bakımından ise yönetim kurulu ve sermaye artırımı kararıdır⁹⁶². Bu unsurları taşımayan sermaye artırımı kararı, yok hükmündedir.

Genel kurul kararlarının butlanı sonucunu doğuracak haller TTK m. 447'de üç bent halinde sayılmıştır. Buna göre Genel kurulun pay sahiplerinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılması sonucunu doğuracak olan pay sahiplerinin; bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran veya anonim ortaklığın temel yapısını bozan veya sermayenin korunmasına ilişkin emredici hükümlere aykırı olan sermaye artırımı kararları butlanla maluldür. Kanunda sayılan bu geçersizlik halleri tahdidi değildir⁹⁶³. Bu bakımdan sermaye artırımı kararının butlanı, TBK'nın 29-30. maddeleri bakımından da söz konusu olabilecektir⁹⁶⁴.

TTK m. 445/1 hükmünde genel kurul kararlarının iptali bakımından, “**kanuna, esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan**” genel kurul kararlarının iptal edilebileceği belirtilmiştir. Burada kanuna aykırılıkla kastedilen sadece TTK hükümlerine değil emredici nitelikteki emredici nitelikteki diğer kanun hükümlerine aykırılıktır⁹⁶⁵. Bu bakımdan genel kurulun, anonim ortaklığı ilgilendiren emredici nitelikteki diğer kanun hükümlerine aykırılığı da bu madde anlamında bir iptal sebebi oluşturur⁹⁶⁶. Aynı durum YK tarafından verilen sermaye artırımı kararları için de geçerlidir (TTK m. 460/5).

---

⁹⁶² Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 722a; Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 77; Bilgili / Demirkapı, Şirketler Hukuku, 343; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 198;

⁹⁶³ Moroğlu, Sermaye Artırımı, s. 309.

⁹⁶⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 200; Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I 2014, N. 722d; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 354.

⁹⁶⁵ Çamoğlu / Poroy / Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 733; Şener, s. 537.

⁹⁶⁶ Şener, s. 537.

Bu şekilde bir aykırılığı taşıyan sermaye artırım kararları aleyhine iptal davası açılabilir (TTK m. 445/1). İptal davası, pay sahipleri ve YK üyeleri tarafından açılabilir (TTK m. 446/1). Kayıtlı sermaye sisteminde ise YK'nın kendi aldığı sermaye artırım kararı aleyhine iptal davası açması söz konusu olamaz. Pay sahiplerinin iptal davası açabilmeleri, kural olarak sermaye artırımına ilişkin genel kurula katılarak muhalefetlerini tutanağa geçirtmiş olmaları şartına bağlıdır (TTK m. 446/1). Ancak ilgili maddede bu şartın aranmayacağı haller de hükme bağlanmıştır. YK üyelerinin iptal davası açabilmeleri ise artırım kararının uygulanmasının, YK üyelerinin sorumluluğuna yola açabilecek olması şartına bağlıdır (TTK m. 446/1).

Dava ortaklığa karşı açılır ve ortaklığı bu davada YK temsil eder. Davanın YK tarafından açıldığı hallerde, ortaklığın mahkemece atanacak kayyum tarafından temsil edilmesi gerekir⁹⁶⁷. İptal davası, genel kurulun sermaye artırım kararına karşı karar tarihinden itibaren üç ay (TTK m. 445/1); yönetim kurulunun sermaye artırım kararına karşı ise halka açık anonim ortaklıklarda otuz gün (SerPK m. 18/6, 93), halka açık olmayan anonim ortaklıklarda ise bir ay (TTK m. 460/5) içinde ve şirket tüzel kişiliğinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde (TTK m. 455, SerPK m. 18/6 ve 93) açılmalıdır. İptal davası basit yargılama usulüne göre görülür (TTK m. 1521).

Kanunun 448 ila 451. maddelerinde butlan ve iptal davalarında uygulanacak özel hükümlere yer verilmiştir. Sermaye artırım kararına karşı iptal davası açıldığı ve duruşma günü YK tarafından usulüne uygun şekilde ilan edilir ve varsa şirketin internet sitesinde yayınlanır (TTK 448/1). TTK 448/2 maddesi uyarınca, iptal davasında üç aylık hak düşüren sürenin bitiminden önce duruşmaya başlanamaz ve birden fazla iptal davası açıldığı takdirde davalar birleştirilerek görülür. Davaların birleştirilmesi konusunda HMK m. 166 vd. hükümleri uygulanır. Mahkeme, şirketin istemi üzerine davacıların teminat göstermesine karar verebilir (TTK m. 448/3). Bu teminat, şirketin iptal davasının açılması sebebiyle uğrayacağı muhtemel zararlarının karşılanması amacıyla⁹⁶⁸.

---

⁹⁶⁷ Yalçın, s. 105; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 214.

⁹⁶⁸ Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, s. 84; Kuru, s. 951; İmregün, s. 183; Yalçın, s. 109.

Genel kurulun sermaye artırımı kararı karşı iptal veya butlan davası açılması halinde mahkeme, kararın uygulanmasını erteleyebilir. Mahkemenin bu kararı vermeden önce yönetim kurulunu dinlemesi gerekir (TTK m. 449). Kesinleşen iptal kararı, bütün pay sahipleri için sonuç doğurur. İptal kararı YK tarafından ticaret siciline tescil ve TTSG’de ilan edilir, varsa şirketin internet sitesinde yayınlanır (TTK m. 450). Kötü niyetle iptal davası açanlar bundan müteselsilen sorumlu olurlar (TTK m. 451).

Çalışmamızın üçüncü bölümünün son kısmında sermaye artırımının hükümsüzlüğü davaları kapsamında ıslah müessesesi detaylı olarak anlatılarak, ıslah yoluna başvuru şartları ve ıslahla hükümsüzlük davalarının birbirini dönüştürülmesi konuları incelenmiştir. Son olarak da, sermaye artırımında hükümsüzlük hallerinin tahkim yoluyla ileri sürülüp, sürülemeyeceği, hususu tartışılarak bu konudaki öğretideki görüşlere yer verilmiştir. Neticede hükümsüzlük hallerinin tahkim yoluyla ileri sürülebilmesinin mümkün olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abbas Bilgili**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Davacılık Sıfatı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 89, S. 6, 2015, s. 54-65.
- Abdurrahman Kayıklık**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü İhtilaflarında Tahkim”, BATİDER, C. 36, S. 4, 2020, s. 133-176.
- Abuzer Kendigelen**, Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, On İki Levha Yayıncılık, Güncellenmiş 2. Baskıdan 3. (Tıpkı) Baskı, İstanbul 2016.
- Adalet Yalçın**, “Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı”, Bursa Barosu Dergisi, C. 29, S. 78-79, 2005, s. 78-79.
- Agah Kürşat Karauz**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Butlanı”, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 2, 2013, s. 77-100.
- Ahmet Battal**, "Sermaye Şirketlerinin Gayrimenkul Sermayesi ve Değerlemesi," Türk Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 1, S. 1, 2016, s. 125-137.
- Akın Abbak**, “Halka Açık Anonim Ortaklıklar Bakımından Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı”, Fasikül Hukuk Dergisi, C. 6, S. 61, 2014, s. 6-16.
- Atılgan Yörük**, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarında Yokluk ve Butlan”, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2-1, 2017, s. 207-223.
- Ayşe Boztosun**, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarına Çağrıda Usulsüzlük”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 7, 2007, s. 43-52.
- Ayşe Sumer**, Ticaret Hukuku Ders Kitabı, Beta Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2015.
- Azize Akgül**, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Geçersizlik Halleri”, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.10, S. 19-20, 2019, s. 129-163.
- Baki Kuru**, "Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat Gösterme Dava Şartı Mıdır? " BATİDER, C. 10, S. 4, 1980, s. 951-964.
- Berk Olçum Bilgin**, Halka Açık Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin, Şirketin, Halka Arzı, Kotasyonu ve Sermaye Artırımı İşlemlerinden Doğan Görevleri ve Sorumlulukları, Adalet Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2020. (Yönetim Kurulu Üyeleri).
- Berk Olçum Bilgin**, "Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması", Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 158, 2019, s. 1914-1925.
- Berkay Koçak**, “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Kapsamında Islah Kavramı ve Islahla Yapılamayacak İşlemler”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 93, S. 1, 2019, s. 41-84.

Betül Aktaş, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2019.

Beyza Aka, Hamiline Yazılı Pay Kavramı ve Hamiline Yazılı Paylar Üzerindeki Hukuki İşlemler, Yüksek Lisans Tezi Serisi, Aristo Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2021.

Burhan Ormanoğlu, “Yabancı Sermaye-Tahkim İlişkisi ve Türkiye’de Yaşanan Gelişmeler”, Sayıştay Dergisi, C.16, S. 57, 2005, s. 81-119.

Çağlar Manavgat, "Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunundaki Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi," BATİDER, C. 29, S. 1, 2013, s. 45-78.

Ediz Bingöl, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararının İptali Davasının Reddi Kararının Kesinleşmesinden Sonra Tescil İşlemleri Bağlamında Somut Bir Uyuşmazlığın İncelenmesi”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 94, S. 5, 2020, s. 240-249.

Elif Melis Ertaş, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketler Hukukunda Sermaye Artırımının Hükümsüzlüğü”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 13, S. 139, 2018, s. 70-83.

Emre Türkmen, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ’a Armağan, C. 19, Özel Sayı, 2017, s. 2315-2342.

Emre Yardımcı, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararının İptalinde Dava Dilekçesinin Islahı”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2020, s. 321-337.

Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Levha Yayıncılık, Tümüyle Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Baskı, İstanbul 2010.

Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Oniki Levha Yayıncılık, Güncellenmiş 9. Baskı, İstanbul 2020. (Hükümsüzlük).

Erdoğan Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı, On İki Levha Yayıncılık, Güncelleştirilmiş 4. Baskı, İstanbul 2018, (Sermaye Artırımı).

Erdoğan Moroğlu, “Anonim Ortaklıkta Esas Sermaye Artırımının Butlanı Davası ve Bir Aylık Hak Düşürücü Süre”, BATİDER, C. 13, S. 2, 1985, s. 3-9.

Ersin Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk İle), Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, İstanbul 2010. (YK Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu).

Ersin Çamoğlu, “Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul Kararlarının İcrasından Doğan Sorumluluğu Konusunda Yeni Gelişmeler”, BATİDER, C. 6, S. 2, 1971, 283-296.

Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklık Genel Kurul Kararlarının İptali Davasında Teminat," GSÜHFD, S. 1, 2006, s. 233-240. (Teminat).

Ersin Çamoğlu, "Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Umumi Heyet Kararlarının, İcrasından Doğan Mesuliyeti," BATİDER, C. 3, S. 3, 1966, s. 523-532.

Esra Cenkci, Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2015. (Kayıtlı Sermaye).

Esra Cenkci, "Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkının Sınırlandırılması Bağlamında Genel Kurulun Yetkileri," Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 2, S. 122, 2016, s. 315-336. (Rüçhan Hakkı).

Esra Cenkci, "Türk Hukukunda Sermaye Değişikliğinin Kolaylaştırılması İçin Bir Öneri," BATİDER, C. 33, S. 2, 2017, s. 69-119.

Fahri Özsungur, "Rüçhan Hakkının Kullanılamaması ve Sermaye Artırımında Pay Taahhütlerinin Kısmen Yerine Getirilmesi Sorunu," Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi C. 4, S. 2, 2017, 145-163.

Fatih Bilgili / Ertan Demirkapı, Ticari İşletme Hukuku, Dora Yayıncılık, 4. Baskı, 2013.

Fatih Bilgili / Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayıncılık, 9. Baskı, 2013.

Fatih Aydın, "Anonim Şirketin Kuruluştaki Fesih Davası İle Sermaye Artırımının Geçersizliği Arasındaki İlişki," İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8 S. 2, 2017, s. 493-514.

Fatih Yurtbaşı, “Anonim Şirketler Genel Kurullarında Toplantı ve Karar Yeter Sayıları”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 2, 2014, s. 203-232.

Ferna İpekkel, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Kayıtlı Sermaye Düzenlemesi ve Bu Düzenlemenin Sermaye Piyasası Hukuku Işığında Değerlendirilmesi”, Journal of Yaşar University, C. 8, Sayı Özel, 2013, s. 1413-1456.

Fusun Nomer, Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, Beta Yayınları, İstanbul 1998.

Gönen Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara 1995.

Hamide Tacir, “Sermaye Piyasası ve Kamuyu Aydınlatma İlkesi”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, C. 6, S. 1, 2007, 251-267.

Hakan Şeker, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 33, S. 149, 2020, s. 209-223.

Halil Arslanlı, Anonim Şirketler I. Umumi Hükümler, Fakülteler Matbaası, C. 1, 3. Baskı, İstanbul 1960. (Umumi Hükümler).

Halil Arslanlı, Anonim Şirketler II-III, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1960.

Halil Ali Dural, "İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu," GÜHFD, S. 2, 2013, s.139-157.

Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Ankara 2020. (Şirketler Hukuku).

Hasan Pulaşlı, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, S. 4, C. 23, 2006, s. 35-90. (Tasarı).

Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C.1, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Ankara 2014. (Şerh I).

Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C. 2, 2. Baskı, Ankara, 2014. (Şerh II).

Hasan Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Adalet Yayınevi, C. 3, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara, 2018. (Şerh III).

Hayri Domaniç, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması- TTK. Şerhi II, Temel Yayınları, İstanbul 1988.

Işık Özer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, BATİDER, C. 25, S. 4, 2009, s. 623-662.

İbrahim Arslan, "Kayıtlı Sermayeli Anonim Şirketlerde Sermayenin Artırılması," Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 1990, s. 241-267.

İrfan Akın, “Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımında Pay Sahiplerinin Hakları”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C. 26, S. 106, 2013, s. 11-39.

İsmail Cem Soykan, Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıklarda Sermaye Taahhüdü Yoluyla Sermaye Artırımı, Onikilevha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2019.

İsmail Kırca, “Türk Ticaret Kanunu’nun Genel Kurul Kararlarının İptali Sebepleri ile İptal Davası Açabilecek Kişilere İlişkin Hükümleri Hakkında Bazı Değerlendirmeler”, BATİDER, C. 31, S. 4, 2015, s. 5-11.

Kadir Özdemir, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü”, Terazi Hukuk Dergisi, C.6, S. 53, 2011, s. 27-29.

Kazım Apalı, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul (GK) Kararlarının İptali ve Butlanı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 88, S. 1, 2014, s. 369-384.

Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat "Anonim Şirketler Hukuku, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü," BATİDER, C. 2/2, 2. Baskı, Ankara 2017. (Hükümsüzlük).

Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi Yayınları, 2. Baskı, 2017. (Anonim Şirketler).

Koray Demir, Özel Esas Sözleşme Değişiklikleri: Şarta Bağlı Sermaye Artırımı ve Esas Sermayenin Azaltılması, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2020.

Levent Biçer, Anonim Şirketlerde Şartlı Sermaye, Beta Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2010. (Şartlı Sermaye).

Levent Biçer, Anonim Ortaklıkta Oy Hakkında İmtiyaz ve Sınırları, Yetkin Yayınları, Ankara 2019. (İmtiyaz).

Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, Kısa Karşılaştırma ve Değerlendirmeler Dersler- Soru Örnekleri, Güncellenmiş 14. Baskı, İstanbul 2020. (Ortaklıklar).

Mehmet Bahtiyar, Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, Beta Basım Yayın Dağıtım, C. 253, İstanbul 1996. (Kayıtlı Sermaye).

Mehmet Bahtiyar, Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Tezi, Diyarbakır 1993.

Mehmet Bahtiyar, Ticari İşletme Hukuku, 12. Baskı, BETA Yayınları, İstanbul 2012.

Mehmet Bahtiyar, "Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi," Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 1, S. 4, 1996, 11-31. (Tescil).

Mehmet Bahtiyar, “Anonim Ortaklıkta Payların Üçüncü Kişilere Satılması Durumunda Diğer Ortaklara Önalım Hakkı Taniyan Anasözleşme Hükümleri ve Etkileri”, BATİDER, C. 21, S. 2, 2001, s. 83-127. (Önalım Hakkı).

Mehmet Bahtiyar, “6102 Sayılı TTK’da Anonim Şirketin Kuruluşu”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 117-118, 2014, s. 9-28. (Kuruluş).

Mehmet Bahtiyar, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantı Tutanağı ve Özellikle Kararların Hükümsüzlüğüne Etkileri”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Saygı Günü Şirketler Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu, ed. Mustafa Topaloğlu / Işık Özer, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 35-67. (Tutanak).

Mehmet Helvacı, “Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı Usulü ve Bu Sisteme Tabi Anonim Ortaklıklarda Hisse Senetlerinin Çıkarılma Zamanı”, BATİDER, C. 18, S. 1-2, 1995, s. 157-171.

Mehmet Tunç, “Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının Yok Hükmünde Olması ve Buna Bağlanan Sonuçlar”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 197-198, 2021, s. 365-411.

Melis Taşpolat, “Genel Kurul Kararlarına Karşı Açılan İptal Davası ve Konunun Türk Ticaret Yasası Tasarısı Hükümleri Çerçevesinde İncelenmesi”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 82, S. 4, 2008, s. 1839-1882.

M. Kemal Oğuzman / Nami Barlas, "Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar," Vedat Kitapçılık, 16. Baskı, İstanbul 2010.

M. Halil Conkar, Anonim Ortaklıkta Ayni Sermaye, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2016.

M. Kemal Oğuzman / Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Vedat Kitapçılık, C. 1, Gözden Geçirilmiş 13. Baskı, İstanbul 2015.

Murat Alışkan, “Sermaye Piyasası Kurulu’nun Halka Açık Şirket Esas Sözleşme Değişikliklerine Uygun Görüş Verme Yetkisi”, Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi, C. 3, S. 6, 2017, s. 45-65.

Mustafa Dural / Suat Sarı, Türk Özel Hukuku, Temel Kavramlar ve Medeni Kanun’un Başlangıç Hükümleri, Filiz Kitabevi, C. 1, 8. Baskıdan Tıpkı 9. Baskı, İstanbul 2014.

Mustafa İsmail Kaya, Şartlı Sermaye Artırımı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2009.

Mustafa Kılıçoğlu, Yargıtay Kararları Işığında Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Açıkça Kötüye Kullanılması Yasağı, Bilge Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2015.

Mustafa Topaloğlu, “Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Davalarında Islah”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 14, S. 151, 2019, s. 640-654.

Mustafa Yavuz, "Türk Hukukunda Anonim Şirketlere Hâkim Olan Temel İlkeler," Gümrük Ticaret Dergisi, S. 18, 2019, s. 12-27.

Mustafa Yavuz, “Sermaye Artırımında Rüçhan Hakkının Sınırlandırılması veya Tamamen Kaldırılması”, Vergi Raporu, Makaleler, S. 165, 2013, s. 89-93.

Müjgan Güngör, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü Yönünden Getirdiği Yenilikler”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 88, S. 1, 2014, s. 385-391.

Neval Okan, “Esas Sözleşme Değişikliklerinde Toplantı ve Karar Yeter Sayıları”, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 1, 2020, s. 19-43.

Nihat Taşdelen, "Anonim Ortaklıkta Rüçhan Hakkı," Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 5, 1991, s. 335-351.

Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklar, Yasa Yayınları, Yenilenmiş 4. Baskı, İstanbul 1989.

Onur Görmez, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Rüçhan Hakkının Kısıtlanması, Beta Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2017.

Onur Güneri, "Anonim Ortaklıklarda Kayıtlı Sermaye Sistemi," Terazi Hukuk Dergisi, C. 11, S. 123, 2016, s. 56-64.

Onuralp Atay, Anonim Şirkette Rüçhan Hakkı, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020.

Oruç Hami Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2019.

Ömer Adil Atasoy, “Anonim Şirketlerde Eşit İşlem İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü ve Yönetim Kurulunun Sorumluluğu”, Terazi Hukuk Dergisi, C.14, S. 151, 2019, s. 6-16.

Ömer Korkut, 6102 Sayılı "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Sermaye Artırımının Geçersizliği," Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 1, S. 1, 2014, s. 25-36.

Özlem Arabacı, "Anonim Şirketlerde Sermaye, Sermaye Artırımı Sistemleri ile Yöntemleri Hakkında Genel Bilgi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'yla Konuya İlişkin Getirilen Temel Yenilikler," Gümrük & Ticaret Dergisi, S. 1, 2013, s. 55-64.

Özlem Coşgun, “Anonim Şirketin Temel Nitelikleri ve Kuruluşu”, Şirketler Hukuku, ed. Sami Karahan, Mimoza Yayınları, 1. Baskı, Konya 2012.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, Vedat Kitapçılık, Yeniden Yazılmış 13. Baskı, İstanbul 2014.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, Vedat Kitapçılık, Güncellenmiş ve Yeniden Yazılmış 14. Baskı, İstanbul 2019.

Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Vedat Kitapçılık, Güncelleştirilmiş 12. Baskı, İstanbul 2010. (Kooperatif Hukuku).

Rona Serozan, Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul 2008.

Rüknettin Kumkale, “Sermayelerini Nakit Olarak Arttıran Şirketler İçin Vergi Avantajı”, Terazi Hukuk Dergisi, C. 12, S. 136, 2017, s. 111-111.

- Rüveyda Gülmisal Akkale**, "Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırımı Usulü," Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 17, 2013, s. 21-44.
- Sabih Arkan**, Ticari İşletme Hukuku, 15. Baskı, BTHAE Yayınları, Ankara 2011.
- Tahir Saraç**, "Esas Sözleşme Değişiklikleri", Şirketler Hukuku, ed. Sami Karahan, Mimoza Yayınları, 1. Baskı, Konya 2012.
- Selim Yalçın**, Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımının Dürüstlük Kuralına Aykırılık Nedeniyle İptali, On İki Levha Yayıncılık, 1. Baskı, İstanbul 2018.
- Selin Serder Yılmaz**, "TTK'da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı," Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 8, S. 1, 2013, s. 187-233.
- Serbay Moray**, "Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sisteminde Öne Çıkan Hususlar," Mali Çözüm Dergisi, İstanbul, 2015, s. 139-146.
- Sevda Bora**, "Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Yetkileri", Terazi Hukuk Dergisi, C. 9, S. 94, 2014, s. 14-24.
- Sevgi Epçeli**, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Yeni Pay Alma Hakkı ile İlgili Olarak Getirdiği Düzenleme, Eleştiriler ve Öneriler," İstanbul Barosu Dergisi, C. 84, S. 6, 2010, s. 3589-3625.
- Sevinç Olgun**, "İslah Yolu ile Düzeltilemeyecek İşlemler", Terazi Hukuk Dergisi, C. 2, S. 16, 2007, s. 43-51.
- Sibel Hacımahmutoğlu**, "Anonim Ortaklığın Yönetim Kurulu Üyelerinin Kendilerine Verilen Yetkiler İçinde İşlem Yapma ve Yetkileri Veriliş Amaçlarına Uygun Kullanma Yükümlülükleri," BATİDER, C. 33, S. 1, 2017, s. 65-103.
- Soner Altaş**, Türk Ticaret Hukukuna Göre Anonim Şirketler, Seçkin Yayıncılık, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara 2019. (Anonim Şirketler).
- Şaban Kayıhan**, Seçkin Yayıncılık, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara 2020.
- Şener Akyol**, Dürüstlük Kuralı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1995.
- Şükrü Yıldız**, Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Seçkin Yayınevi, Ankara 2004. (Eşit İşlem İlkesi).
- Şükrü Yıldız**, Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 1996, (Yeni Pay Alma Hakkı).

Şükrü Yıldız, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 18, S. 2, 2012, s. 809-818. (Rüçhan Hakkı).

Tahir Saraç, “Esas Sözleşme Değişiklikleri”, Şirketler Hukuku, ed. Sami Karahan, Mimoza Yayınları, 1. Baskı, Konya 2012.

Tahir Saraç, Anonim Şirketlerde Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, Asil Yayın, 1. Baskı, Ankara 2009. (Şarta Bağlı Sermaye Artırımı).

Tekin Memiş / Gökçe Turan, Sermaye Piyasası Hukuku, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2015.

Teoman Akünel, "Anonim Ortaklıklarda Pay Sahiplerinin Yeni Pay Alma Hakkı," İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 3, S. 5, 1969, 257-278.

Tuğrul Ansay, Anonim Şirketler Hukuku, BATİDER, 6. Baskı, Ankara 1982.

TÜRMOB, Nakit Sermaye Artırımlarında Faiz İndirimi Teşviki, Mali Mevzuat Yorum/Uygulama Sirküleri, Sirküler No: 7, Nisan 2021.

Umut Metin, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre “Anonim Şirketlerde Genel Kurul (GK) Kararlarının Butlanı”, İstanbul Barosu Dergisi, C. 87, S. 4, 2013, s. 169-189.

Ünal Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Vedat Kitapçılık, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Baskı, İstanbul 2015. (Sermaye Ortaklıkları).

Ünal Tekinalp, "İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Toplantısının Onaylama Kararı – Yargıtayın Bir İçtihadı Üzerine İnceleme," İktisat ve Maliye Dergisi, C. 22, 1976, s. 509-513. (İPSÖK).

Ünal Tekinalp, "Sermaye Piyasasının Hukuki Yönü ve Sorunları, Çeşitli Tasarılar Üzerinde Genel Olarak Bir İnceleme," İÜFHM, C. 38, S. 1-4, 1973, s. 445-482. (Sermaye Piyasası).

Ünal Tekinalp, “Sermayeyi Artırmada Çift Usulün Geçerliliği ve Gerekliliği Sorunu”, BATİDER, C. 18, S. 4, (1996) s. 3-7.

Ünal Tekinalp, “Genel Kurul Kararlarının Butlanında Anonim Ortaklığa Özgü Sebeplerin Kabulü İhtiyacı”, BATİDER, C. 25, S. 4, 2009, s. 5-16.

Ünal Tekinalp, “Emredici Hükümler Açısından Genel Kurul Kararlarının İptali ve Butlanı Sorunu”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 12, S. 2, 2013, s. 13-18.

Ünal Tekinalp / Çamoğlu, Sermaye Piyasası Hukukunun Temel İlkeleri ve Gerekçeli Sermaye Piyasası Kanunu, Açıklamalı ve Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul 2018.

Tahir Saraç, Anonim Şirketlerde Şarta Bağlı Sermaye Artırımı, Asil Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2009.

Tekin Memiş / Gökçen Turan, Sermaye Piyasası Hukuku, Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara 2015.

Yasemin Mildon, “Genel Kurul Kararlarının İptalinde Etki Teorisi”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 18, S. 1, 2019, s. 537-581.

Yaşar Can Göksoy “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Yeni Pay Alma Hakkının Kaldırılması”, Bilgi Toplumunda Hukuk. Prof. Dr. Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, 2003, s. 363-439.

Yavuz Akbulak, "Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımı," İstanbul Barosu Dergisi, C. 90, S. 2, 2016, s. 138-164.

Zühtü Aytaç, "Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımından Dönülmesi Sorunu", Mali Sorunlara Çözüm Dergisi, S. 5, 1985, s. 54- 78.

Zühtü Aytaç, “Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkı”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler- Tartışmalar II, (1985), (Rüçhan Hakkı).

YARGITAY KARARLARI

Y.11.HD, 14.12.1982-1982-4988/5387, YKD, C. 9, S. 3, 1983.

Y.11.HD, 20.01.1986-1986-5903/7424, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Leva Yayıncılık, Tümü ile Gözden Geçirilmiş ve Güncelleştirilmiş 10. Baskı, İstanbul 2014.

Y.11.HD, 07.07.1998-1988-3462/5229, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014.

Y.11.HD, 28.10.2004-2003/13857-2004/10355, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014.

Y.11.HD, 08.02.2005-2004/2665-2005/385, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014.

Y.11.HD, 21.10.1994, 1994-3494/8202, Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014.

Y.11.HD, 06.02.1992, 1992-230/990, Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK 2014.

Y.11.HD, 21.06.2013-2013-4301/13049, Altaş, Anonim Şirketler.

Y.11.HD, 02.05.2002-2002-1357/4292, Pulaşlı, Şirketler Hukuku 2020.

Y.11.HD, 21.03.2016-2015-15625/3083, BATİDER, C. 17, S. 2, 2016.

Y.11.HD, 13.12.1988-1988-4113/7656, BATİDER, C. 14, S. 4, 1988.

YTD, 01.12.1961-1961-1688/4690, BATİDER, C. 1 S. 4, 1962.

Y.11.HD, 26.11.1981-1981-4607/5042, Gönen Eriş, Açıklamalı ve İçtihatlı TTK, Seçkin Yayıncılık, C. 3, Tümüyle Yenilenmiş 2. Baskı, Ankara 2010, (Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2010).

Y.11.HD, 06.03.1984-1984- 502/1267, Eriş, Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2010.

Y.11.HD, 11.10.1988-1988-2820/5815, Gönen Eriş, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, Seçkin Yayıncılık, C. 2, 3. Baskı, Ankara 2004, (Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2004).

Y.11.HD, 28.12.1984 – 1984-6507/6608, YKD, C. 11.

Y.11.HD, 22.03.1985-1985-1464/1630, Gönen Eriş, Anonim Şirketler Hukuku.

Y.11.HD, 06.03.1984-1984-502/1267, Eriş, Anonim Şirketler Hukuku.

Y.11.HD, 18.01.1992-1992-9599/9987, Gönen Eriş, Anonim Şirketler Hukuku.

Y.11.HD, 22.03.1985-1985-2150/2448, Gönen Eriş, Açıklamalı-İçtihatlı TTK 2010.

Y.11.HD, 05.12.2012-2011/13485-2012/19915, Erdoğan Moroğlu, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü.

Y.11.HD, 18.11.1992–1992–9599/5987, Gönen Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1995.

Y.11.HD, 08.02.1993-1993-6967/785, Gönen Eriş, Anonim Şirketler Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1995.

Y.11.HD, 28.12.1984-1984-6507/6608, YKD.

Y.11HD, 14.12.1982- 1982-4988/5387, YKD.1983.

Y.11.HD, 14.12.1982, 1982-4988/5387, YKD, C. 9, S. 3, 1983.

Y.11.HD, 15.04.2009-2018/6185-2019/4688, BATİDER, C. 15, S. 2, 2009.

Y.11.HD, 30.05.2017-2015-15791/3203 (www.yargitay.gov.tr, E.T. 01.02.2021).

Y.11.HD, 05.04.1982, 1982-1512/1507 (www.kazanci.com), E.T. 01.02.2021.

Y.11.HD, 09.06.2016-2015/12746-1016/6360, www.kazanci.com, E.T. 18.02.2021.

Y.11.HD, 08.12.1988-1988-3761/7548, www.kazanci.com, E.T. 18.02.2021.

Y.11.HD, 22.01.1991- 1991-1989/5251, www.kazanci.com, E.T. 18.02.2021.

Y.11.HD, 10.02.2015- 2014/3906-2015/1627, www.kazanci.com, E.T. 18.02.2021.

Y.11.HD, 19.09.2013-201-12418/16148, www.sinerjias.com, E.T. 20.02.2021.

Y.11.HD, 16.09.2013-2013-12965/15637, www.sinerjias.com, E.T. 20.02.2021.

Y.11.HD, 09.09.2013-2013-10626/15144, www.sinerjias.com, E.T. 20.02.2021.

YHGK, 20.11.2002-11-825/998, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, On İki Levha Yayıncılık, 10. Baskı, İstanbul 2014.

YHGK, 20.11.2002-11-825/998, Erdoğan Moroğlu / Abuzer Kendigelen, İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat 2014.

YHGK, 02.04.2014-203-1048/430, www.yargitay.gov.tr, E.T. 01.02.2021.

YHGK, 29.05.2002-2002-441/433, Moroğlu / Kendigelen, İçtihatlı TTK.

YTD, 06.01.1965-1965/2583-1966/57, BATİDER, C. 4, S. 2, 1967.

YTD, 02.06.1959, 1959-/07/1637, İsmail Doğanay, “İzahlı ve İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ile Tatbikat Kanunu ve Tahkim Müessesesi, Ankara 1964.

YTD, 03.06.1967-1967-2410/2379, Eriş, Anonim Şirketler Hukuku.